

O budoucnosti katolické církve a konci světa

ve světle předpovědí Pána Ježíše a proroctví
svatých a světic božích anebo osob
zemřelých v pověsti svatosti.

Napsal

Vilém Heřman Honert,
hlavní farář v Blankenheimu.

Dle pátého, opraveného vydání přeložil, doplnil
a druhé české vydání vysvětlivkami opatřil

Václav Oliva.

Originál byl schválen biskupskou konsistoří v Řezně
dne 6. prosince 1921 od generálního vikáře
Dr. Scheglmana.

V Praze 1931

Tiskem a nákladem Družstva Vlast v Praze II, Žitná ulice č. 26

Připomenutí k prvnímu českému vydání.

Přiostruje se: Jiskry nábožensko-kulturního boje, které ihned po obnovení české samostatnosti tolik způsobily, zlého, že jim za oběť padla nejen dne 3. listopadu 1918 socha Rodičky boží na Staroměstském náměstí v Praze, ale i nepřehledná řada sv. křížů, různých soch a zvláště sv. Jana Nepomuckého a p., doutnají pod popelem a hrozí, že co nejdříve zanítí požár, v jehož plamenech má být zničeno nebo alespoň značně vysílono náboženské přesvědčení českého katolického lidu. Vše, co jen trochu má protikatolickou značku, ostří zbraně a svolává své věrné k rozhodnému zápasu...

V zemích československých dle svědectví dějin byly boje a zápasy, vždy domovem. Jednou byly to zásadní spory politické, po druhé mnohé zápletky náboženské a jindy, zase tisícové rozmišky národnostní s Němci a Maďary, až posléze stali jsme se dne 28. října 1918 samostatnými národnostně i politicky. Tím zbývá ukončit ještě zápasy náboženské, jichž výsledek by českému lidu zabezpečil pravdu, víru, lásku, naději.

Proto jako v nehlubších dobách národnostního i politického ponížení pěkné a útěšné proroctví o rytířích blanických se sv. Václavem sílilo českou duši, ježto z něho mluvila až příliš jasně důvěra, že nejsme opuštěni a nebudeme opuštěni ani tenkrát, když bude nejhůře, má v době nastávajícího nábožensko-kulturního boje potěšiti českou katolickou duši proroctví o bu-

doucnosti katolické církve, obsažené jednak v Písmě sv. a jednak ve spisech svatých a světic božích.¹⁾

Kéž sv. Václav, jenž byl opravdovou nadějí našim dědům i pradědům v ohledu politickém, národnostním a náboženském, nedá zahynouti československým katolikům ani nyní, ani kdykoliv jindy! „A bude-li kdo víru vzít nám chtět — jež posvěcena otcův mohylami — ji chraňme si, jak chránil si ji děd — a jako s ním, Bůh také bude s námi!“²⁾

V Hrochově Týnci dne 28. září 1923.

Václav Oliva.

Připomenutí k druhému českému vydání.

Poměr církve a státu v republice Československé se sice podnes neuplatnil tak, jak přemnozí po státním převratu roku 1918 si přáli anebo doufali, ale přesto více známek nasvědčuje, že nebezpečí církevní rozluky, vlastně stoupá. Alespoň významná slova „Ottova slovníku naučného nové doby“: „Stát zaručil ve své ústavní listině volný výkon náboženství a respektuje existenci i činnost církví... Hledí při tom uplatnití arci svou státní suverenitu (svrchanost) vůči nim a zabránití tomu, aby jejich styky se zahraničím nebyly rázu pro stát nebezpečného nebo škodlivého. Požaduje tam, kde struktura církve tomu zásadně nevádí, omezení existence a působnosti jen na Československou republiku, čili podporuje tvoře-

¹⁾ Originál má nadpis: „Prophetenstimmen“, t. j. „Prorocství“ a vyšel r. 1922 v pátém vydání v nakladatelství G. J. Manze v bavorském Řezně.

²⁾ Sr. J. V. Sládek, České písně, 12.

ní zdejších církví, do ciziny, nezasahujících a na ní nezávislých... Uznává církve za způsobilé vcházeti s ním v jednání a úmluvy, oboustranně platné jen tak daleko, pokud se mu to vidí účelným, ježto jinak nemohl by srovnati se státní suverenitou na svém území, aby vedle něho tu existovala a působila ještě jiná moc, jež by s ním byla rovnocenná“ anebo: „Zásadně má rozlučku v programu většina politických stran, mimo strany katolické, rovněž četné církve se k ní hlásí nebo by se s ní smířily, ač jinak ji nevyvolávají, ale celkové politické poměry nepřipouštěly posud, aby se o rozluce uvažovalo v parlamentě...“ (I, ², 1127, 1125) napovídají v tomto směru více nežli je žádoucí.³⁾ A v jiných státech je ještě hůře.

Katolický lid ovšem poměr tento již dobře pochopil. Proto strachuje se o budoucnost své církve, arcíť ne v tom smyslu, že by církev tato v jednotlivých zemích, jako na př. v republice Československé snad nadobro zamikla,⁴⁾ vždyť nestalo se tak ani v dobách husitsko-protestantských, ale tak, aby církvi nebylo ublíženo v jejích nejsvětějších právech. A to bylo asi, mimo jiné ovšem, příčinou, že knížka: „O budoucnosti katolické církve...“, vydaná před šesti roky, je úplně rozebrána a dotazy, o jejím novém tisku neustávají. I odhodlal jsem se tedy, uspořádati jí tak, aby stala se přístupnou kdekomu a při tom přece sledovala křesťanskokatolickou pravdu. Proto mimo mnohé poznámky

³⁾ Sr. též Dr. Václav Müller: „Náboženské poměry v Československé republice“, 105.

⁴⁾ „Aj, já s vámi jsem až do konce světa,“ řekl Pán Ježíš u sv. Mat. 28, 20, věřícím a církvi všech časů.

přidal jsem k ní staf: „Z dějin apokalyptiky“, dále článek „O známkách pravého a podvrženého proroctví“ a na konci připojil dle nejnovějších výkladů všechny papežské symboly z „Proroctví sv. biskupa Malachiáše“ se zněním sedmera „Politických proroctví“, jednajících většinou o době, v níž právě žijeme.

V Hrochově Týnci dne 1. února 1931.

Václav Oliva.

Předmluva k čtvrtému a pátému původnímu vydání.

Spisek: „O budoucnosti katolické církve“ byl po prvé zpracován r. 1869 od velmi zbožného kněze Viléma Heřmana Honerta, hlavního faráře v Blankenheimu v Porýní, poblíž města Cách, narozeného dne 1. března r. 1835 v Düsseldorfu a zemřelého dne 8. dubna r. 1871 v Blankenheimu. Pomník na jeho hrobě hlásá, že to byl kněz pravdy milovný, jenž pravdě vždy otevřeně a svobodně svědectví vydával. Druhé a třetí vydání bylo obstaráno od Theodora Niszla r. 1875 a 1896.

Nová doba s mnoha novými proroctvími o válce a míru a s mnoha pověrami a částečně zklamanými nadějemi vyžadovala opětně nového vydání, jehož účelem není nic jiného, než to, co u všech předcházejících vydání, totiž že tato knížka nemá býti přísně vědeckým dílem, anebo snad vypravováním rozmanitých válečných proroctví, jako spíše, že chce jasně podati nejvznešenější cíl všech prorockých předpovědí, jimiž jsou roznět, vzrůst a obživení lásky a důvěry k svaté církvi boží, neboť po všechny dny zůstane pravdivým

slovo Kristovo: „A brány pekelné ji nepřemohou“.
(Mat., 16, 18.)

Kéž tedy toto čtvrté a páté vydání jest právě tak přátelsky přijato, jako byla přijata vydání předcházející, a kéž přinese mnohé zarmoucené duši útěchu a radost dle přepotěšného proroctví Písma sv. o našem pozemském životě, že totiž: „Těm, kteří Boha milují, všechny věci pomáhají k dobrému“ (Řím., 8, 28). V Řezně, v měsíci říjnu 1921. Vydavatel: Vilém Clericus.

I.

Z dějin apokalyptiky.

Existence proroctví nedá se upíratí. To jest všeobecným přesvědčením katolíků, protestantů i židů. Věřící katolík alespoň musí tuto existenci připustiti z principu víry, jež učí, že opravdu žili v různých dobách lidé, t. j. Bohem omilostněni a osvícení proročí, jimž Bůh budoucí věci zjevil,⁵⁾ ba že vševědoucemu a všemohoucímu Pánu nebes i země je a musí býti dána volnost, podle níž On rozumným tvorům může odhaliti budoucnost, a konečně, že všemohoucností boží lidský duch natolik může býti uschnopněn, aby mohl býti nositelem a případně i hlasatelem nadpřirozeného zjevení. Orthodoxní (pravověřící) protestant zase a upřímný žid nalézají o proroctvích celou řadu dokladů v Písmě sv. a proto ani oni nemohou jich existence vážně upíratí.

⁵⁾ Dokladem toho, mimo storozákonné proroky, jak se rozumí samo sebou, jsou mnohé životopisy svatých v Římském breviáři, kde velmi často činí se zmínka o předpovědích budoucích věcí. Tak na př. o sv. Františku Xaverském v šestém čtení se praví: „Prophetiae spiritu passim afflatus, plurima et loco et tempore remotissima enuntiavit,“ t. j. „Duchem proročským časem ovanut, mnoho událostí i místem i časem velmi vzdálených propověděl.“ Podobně tomu je i při jiných světcích. A byla by to zajisté velmi zajímavá studie, kdyby dopodrobna předpovědi světců, uvede-ných v Římském breviáři, byly v celek sebrány a kriticky oce-

Opak všeho toho platí však u nevěrců a volnomyšlenkářů, protože nevěra sama v sobě již chová zárodek, dle něhož tato musí upírat proroctví vůbec a postrádá jakékoliv pozitivní opory v nadpřirozenost. Vždyť právě u nevěry na místo víry nastupuje pověra, čímž světlo mění se ve tmu a bezpečná norma (pravidlo) k rozeznání pravdy od klamu a lži, již má katolík v učení a v zásadách své víry, nemůže tu býti nahrazena rozumem, jenž sám sobě jest zůstaven v labyrintu nesčetných bludů a záhad. Tím stává se, že nevěra nedovede ani činití rozdilu mezi proroctvím skutečným a podvrženým, jak toho dokladem jsou nejen klasické pohanství starověku a nejrozmanitější náboženské systémy všech pohanských národů kdekoliv, ale i nové či moderní pohanství naší doby. A přece rozeznávání při proroctvích mezi pravdou a lží jest velmi důležité jak pro obor věroučný, mystický a náboženský, tak i pro apokalyptiku a její dějiny vůbec.

Apokalyptikou totiž rozumí se jednak nauka o brzkém nebo vzdálenějším příchodu Páně a jednak zvláštní obor náboženské literatury, jejímž předmětem je vylíčení budoucnosti církve, t. j. říše boží ve formě symbolických obrazů a obdivuhodných či docela nadpřirozených zjevení po způsobu Apokalypse, t. j. Zjevení sv. Jana.⁶⁾ Při tom

něny. Vždyť není snad ani jediného týdne, aby v této knize něco podobného o některém světcí nepřicházelo. Alespoň o sv. Františce Římské čteme: „Prophetiae dono enituit, quo et futura praedixit, et cordium secreta penetravit,“ t. j. „Zastkvěla se darem prorockým, v jehož důsledku předpověděla i věci budoucí a pronikla tajnosti srdcí“ (Sr. Brev. Rom. ke dni 9. března) atd. Sám podobných míst sebral jsem přes 120.

⁶⁾ Zjevení sv. Jana jest poslední knihou v pořadí kano-

však jak při věroučné apokalyptice tak při apokalyptice literární samo sebou a na první ráz je patrné, jak ani netřeba zvláště dokládati a široce zdůvodňovati, že není vše nadpřirozeným, co apokalyptickým se nazývá, ba že naopak, vyjmemeli apokalyptickou nauku církve, dále kanonické apokalyptické knihy Písma sv. a opravdová zjevení svatých a světic božích anebo osob v pověsti svatosti zemřelých, různá učení i spisy tohoto oboru náboženské literatury jsou většinou buď výplodem fantasmie, anebo přímo výronem lidského klamu, jako tomu je u rozličných moderních sektářů a sekt. A tu rozeznati pravdu od lži může zajisté toliko přísná kritika. Tím však již dáno jest první rozdělení literární apokalyptiky — neboť o tu při dějinách apokalyptiky v první řadě jde — a to v apokalyptiku kanonickou a v apokalyptiku sektářskou, k němuž možno připojiti hned i rozdělení druhé, máme-li totiž vzhled k postupu časovému, a to v apokalyptiku židovskou a v apokalyptiku křesťanskou.

nických knih Nového zákona a jediná kniha prorocká po době narození Páně. Slove tak proto, jak pěkně vykládá Dr. Jan Lad. Sýkora ve vydání „Nového zákona Pána našeho Ježíše Krista“ z r. 1909, na str. 540, poněvadž obsahuje zjevení o budoucích osudech církve, které bylo dáno apoštolu Janovi ve vidění na ostrově Patmu. Převhodně položena jest řízením božím na konec knih biblických. Jestliť posledním kamenem na velkolepé stavbě Písma sv. V ní naznačuje se, kterak církev v budoucích dobách bude konati svěřený úkol svůj a kterak přes všechny překážky povede a přivede ke spáse a blaženosti věčné ty, kteří budou dobré vůle a dají se od ní vésti... D. c., 544.

O apokalyptice židovské.

Apokalyptika židovská, o níž v první tedy řadě pojednati dlužno, poněvadž dala podnět k apokalyptice křesťanské vůbec, začíná, jak podotýká Vilém Bousset⁷⁾ — nečiníme-li rozdílu mezi skutečnou a zdánlivou židovskou apokalyptikou, ale máme toliko zřetel k času — prorokem Danielem a končí Baruchem,⁸⁾ takže jejím mezníkem na jedné straně je povstání Makkabejských a na druhé straně zánik židů jakožto samostatného národa, a vyznačuje se nejen známkami vnějšími, ale i vnitřními, t. j. jako vnitřní duchovní páska stejnorodých náboženských názorů, jichž základ a klasická forma obsaženy jsou ve slovech Baruchových: „Non fecit Altissimus unum saeculum, sed duo.“⁹⁾ Tím názor o dvou světových periodách, a to o věku tomto (αἰὼν οὗτος)¹⁰⁾ a o věku příštím (αἰὼν μέλλων)¹¹⁾ ovládl apokalyptiku nejen židovskou, ale i křesťanskou či novozákonní.

Začátek pak a vznik židovské apokalyptiky, jež pravidlem definuje se jako pokus o vyli-

⁷⁾ Sr. článek „Apokalyptika“ v protestantské „Realencyklopädie für protestantische Theologie u. Kirche“ od Dr. Alberta Hancka, v Lipsku 1896, 3. vyd., I, 612—616. Taktéž v Brockhausově „Konversations-Lexikon“, 14. vyd., I, 739.

⁸⁾ Prorok Daniel (Boží soudce) náleží mezi čtyři větší proroky starozákonné. Okolo r. 607 před Kristem žil v zajetí babylonském. Svou knihu prorockou sepsal nejspíše r. 617 před narozením Páně: — Baruch (Požehnaný) čítá se mezi menší proroky. Byl učeníkem a písařem Jeremiášovým. Svě proctví sepsal v zajetí babylonském, kdež zemřel.

⁹⁾ T. j. „Neučinil Pán jednoho věku, ale věky dva.“

¹⁰⁾ Čte se „Ajón hutos“ a značí to: „Tento věk“.

¹¹⁾ Čte se „Ajón mélón“ a značí to: „Příští (druhý) věk“.

čení budoucnosti říše boží a objevení se Mesiáše ve formě symbolických obrazů a obdivuhodných visí, bývá kladen do ukončení doby prorocké, kdy židé ocitli se v syrském a římském poddanství, čili do doby, nejhlubšího národnostního ponížení židů, jak patrně ze slov Isaiášových v kapitole 24—27, Zachariášových v kapitole 12—14, Joelových a Malachiášových v kapitole čtvrté,¹²⁾ ač sám přechod z opravdových proroctví k apokalyptickým názorům je téměř nepoznatelným.

V celku však, jak dokládá Bousset, můžeme říci, že kdežto proroctví předpovídají naprosto jistou a určitou budoucnost, jež v přítomnosti kotví a tu a tam již počíná se jevit, apokalyptika nesporně všecku svou silou i naději klade v budoucnost či v novou časovou periodu, jež má býti a bude prý pravým opakem přítomnosti. Při tom, jak týž autor podotýká dále, základem názoru, klonícího se k dualismu, t. j. o dvou světových periodách jest myšlenka, že Bůh v „tomto“ věku není výlučným a absolutním pánem světa, ale že vládnou v něm Bohu nepřátelské a od Něho odpadlé mocnosti čili ďábel, jenž bývá nazýván „světovládce[m] tohoto věku“ (*κοσμοκράτωρ τοῦ αἰῶνος*

¹²⁾ Isaiáš v kapitole 24. prorokuje o zpustošení země israelské, v 25. o navrácení se židů do země judské a vyhlazení jich nepřátel, v 26. o tom, jak lid po svém vysvobození by měl Boha oslavovati písněmi, a v 27. o potření nepřátel a o ochraně lidu božího. — Zachariáš v kapitole 12. mluví o obležení Jerusalema, v 12. o bití pastýře a rozprchnutí se ovcí, a ve 14. o dobytí Jerusalema, pomstě nad nepřáteli lidu judského a o rozšíření pravého (židovského) náboženství. — Joel v kapitole 3. jedná o zvláštní pomoci boží proti všem nepřítelům židů. — Malachiáš v kapitole 4. líčí soudy boží proti bezbožným a oznamuje příchod předchůdce Mesiášova.

τούτου) ¹³⁾ a že teprve po velkém rozhodném boji, ježž bývá nazýván buď dnem Hospodinovým anebo dnem velikého soudu, započne opravdová vláda boží nad světem.

Při tom je velmi zajímavo pozorovati, jak židovská apokalyptika pojem světa uzpůsobuje pozdnímu židovství jakožto vlastnímu a dle určitých zákonů se rozvíjejícímu celku a jak vnitřní a náboženský rozvoj židů jest podmíněn jich vnějšími dějinami. Vždyť apokalyptika tato ve své vykrystalisované formě povstala v době, když helénský starořecký svět jakožto kulturní a svou vnější silou a vnitřní duchovní převahou vše ovládající moc vystoupil proti židům a v nich národnostní sebevědomí rozničil natolik, že tito se starými Řeky pustili se v boj. Alespoň řecká a později římská říše najisto poskytly židovské apokalyptice hojnost látky k vytvoření jejich základních myšlenek, jak patrně ze slov Danielových o řeckém imperiu (říši). Tím nesporně doba makkiabejská stává se okamžikem vzniku židovské apokalyptiky a prorok Daniel jejím duchovním otcem.

Je tedy veliký a přímo nepřeklenutelný rozdíl mezi starozákonními proroctvími a mezi židovskou apokalyptikou. Bousset v tom směru dí: „Židovská apokalyptika se svým určitě vyhraněným anebo, jak bychom snad i říci mohli, spekulativním názorem o světě tolik liší se od prosté a silné víry v budoucnost, hlásanou od Proroků a obsaženou v Žalmech, že vším právem mohli bychom pochybovati, povstala-li základní myšlenka její vůbec na židovské půdě a byl-li prorok Daniel, otec židovské

¹³⁾ Čte se „Kosmokrátór tú ajónos tútu“.

apokalyptiky, jejím původcem, anebo nepodléhal-li spíše v tomto směru vlivům cizím.“ Při tom dle Wellhausen a nesměly by se tyto cizí vlivy hledati v nejstarší babylonské kosmologii (nauce o původu světa), ale spíše v náboženských názorech iránských.¹⁴⁾

Než židovská apokalyptika mimo budoucnosti říše boží a objevení se Mesiáše obsahuje ještě další dvě základní myšlenky, a to myšlenku o soudu božím nad světem a myšlenku o naději v zmrtvýchvstání. O prvé z nich píše Bousset: „Myšlenka o velikém soudu a myšlenka, že Bůh bude souditi svět, ovládají od dob Danielových celou židovskou literaturu, ač v naprosté své čistotě a v úplné etické síle objevují se teprve v Zákoně novém. Při tom v apokalyptickém pozdním židovství přicházejí vždycky s příměskem smyslové fantasmie a národní úzkoprsosti. Přesto přece však myšlenky, že Bůh v této době či v tomto sekulárním světě nevládne a že na konci jeho své nepřátele za velikého soudu zničí, stále ovládají nesporně židovskou ideu o Bohu.“¹⁵⁾

Ale naděje ve zmrtvýchvstání toliko znenáhla klesla si k židům cestu. Alespoň Bousset dí: „Vira' v zmrtvýchvstání u Daniela ozývá se velmi slabě. Žalmy, jak se zdá, znají ji velice málo. Teprve v době Kristově převládá tak, že její upírači platí za odpadlíky. Ale i tehdy byla mezi židy, ať frakce, jež zmrtvýchvstání popírala. Naděje v zmrtvýchvstání dodávala židovsko-apokalyptické zbožnosti silného individualistického rázu, takže v důsledku jejím povstávala otázka o konečném osudu jednotlivců před Bohem a o rozhodnutí nad jednotlivci při světovém soudu. V tomto

¹⁴⁾ Sr. Hauck, d. c., I, 614. — ¹⁵⁾ D. c., I, 614.

individualismu pak spočívalo napodobení zbožnosti Jeremiášovy a Žalmů. Při tom, jak samozřejmě, myšlenka individuální odpovědnosti při světovém soudě nerozvinula v pozdním židovství nikdy plně své etické síly, a prudkosti, poněvadž stále byla přepřínována pozemsko-nacionálními fantasíemi a nadějemi, anebo bylo jí zneužíváno při farizejských názorech a naukách ve službách této vášnivé strany proti „bezbožcům a odpadlíkům“.¹⁶⁾

Pokud pak týče se vnitřní a vnější ceny židovské apokalyptiky, sluší uvést, že tato ani v nejmenším nepodpořila starou židovskou zbožnost, ale spíše ji stále seslabovala, protože vnášela v ni živly nacionální a šovinistické. Alespoň je jisto, že v době makkabejské „Obec svatých“ vyspěla k národnímu sebevědomí a tak ze staré zbožnosti, jejímž účelem byla pocta Hospodino-va, vytvořila se v pozdním židovství zbožnost, jejímž účelem byla oslava národa. Tím vlastně apokalyptika nabyla rázu partikulárního a úzkoprse nacionálního čili, jak čteme v Žalmu 17, říše boží znamenala pro židy milosrdenství boží, ale pro pohany soud.

Než oproti transcendentnímu (nadpřirozenému) a ideálnímu charakteru, jímž apokalyptický obraz židovské naděje stále více a více byl obetkáván, utkvívaly přece staré pozemské naděje židů ustavičně a nerozděleně na království po způsobu a slávě království Davidova, dále na Mesiáši, jenž by byl druhým Davidem, na pozemské říši a na nádherně obnoveném Jerusalemě. Nesoulad, jenž takto proniká v obraz neurčitých tahů, zjevuje se zvláště nápadně v oboru, jež židovská apo-

¹⁶⁾ D. c., I, 614.

kalyptika črtá pro očekávaného Mesiáše. Vždyť se soudem světa, koncem všehomíra a se zmrtvýchvstáním nemá očekávaný král vlastně ničeho činiti a proto při těchto úkonech mizí tu a tam i jeho postava nadobro, zcela a úplně.

Proto Bousset dedukuje (uzavírá a tvrdí): „V celku i v pozdním židovstvu udržuje se stále postava židovského Mesiáše jako pozemského krále, ač táž poněkud je jednak do pozadí odsunuta a jednak podle mocnějšího a transcendentního (nadsmyslného) obrazu židovských nadějí ideálně oslavena. A tento čím dále více do popředí vystupující rys na obraze budoucnosti dospívá posléze v židovské apokalyptice při posledních výhoncích tehdejší židovské literatury až tak dalece, že přijímá dvojí způsob konce světa, t. j. že připojuje před soud Hospodinův mesiánskou říši, nazvanou podle Apokalypse sv. Jana v kapitole dvacáté „The book of the secrets of Henoah“, t. j. „Knihou Henoahových proroctví“¹⁷⁾ čili že židé pozdních dob rozdělili své vzájemně se lišící naděje do dvou po sobě následujících dob. Tím také stalo se, že všechna svá specificky (zvláště) pozemská očekávání položili židé do říše Mesiášovy, a transcendentní (duchovní) své naděje do říše, v níž nastane soud světa a zmrtvýchvstání, t. j. do věku zvaného „αἰὼν μέλλων“ či do „věku budoucího“¹⁸⁾

Jak patrně dospěla tedy židovská apokalyptika v poslední své fázi (vývojové době) k názoru, že před koncem světa nastane mesiánská říše či mesiánské království, jež bude pravým opakem nyněj-

¹⁷⁾ „Kniha proroctví Henoahových“ je židovské apokryfon, t. j. spis podvržený, vydaný r. 1896 v Oxfordu. Bousset o něm dí, že je „nesmírně zajímavý“. Sr. d. c., I, 612, v úvodě.

¹⁸⁾ D. c., I, 614.

šlho, t. j. posledního židovského věku anebo, jak shora již bylo poznamenáno, že budou věky dva, totiž věk „tento“ a věk „budoucí“ a mezi nimi ještě království boží. I nedivno proto, že přemnozí apokalyptikové snažili se dovedně a uměle vypočítati či naznačiti nejen konec světa, ale i počátek království Mesiášova. Vždyť všichni židovští apokalyptikové žili v době, kdy u celého jich národa převládlo přesvědčení, že prorocký duch z řad židovských již vymizel, a že tedy s důležitými rozhodnutími má a musí se posečkat, až Bůh nějakého znovu k lidu svému vyšle. A to bylo příčinou, že na místo proroctví nastoupilo u židů umělé t. j. apokalyptické vypočítávání počátku Mesiášova království.

Tím jediné dá se vysvětliti, že středem Danieľových proroctví je vlastně označení 70 let, obsažené u Jeremiáše jako 70 týhodnů, dále že Danieľ opírá proroctví svá o Henocha a že Apokalypse sv. Jana předvádí obraz sedmihlavého zvířete. Mimo to bylo také usilováno o vypočtení trvání světa od vzniku jeho až do jeho zániku, při čemž po přemnohých velmi umělých pokusech posléze byl dle proroctví Henochova za základ vzat výpočet 6000 let. Tak do židovské apokalyptiky vnikla celá řada záhad a uměle sestavených domyslů, v nichž mohl se vyznati toliko ten, kdo dopodrobna s pochodem jich byl obeznámen. Nevadí, že všechny tyto domysly a výpočty opíraly se o starší zprávy židovské, jako na př. o theofanii Isaiášovu, o proroctví pojednávající o Babylonu, Tyru, Gogu a Magogu atd., ježto umělé sestavení důsledků bylo tolik zvláštní, že dodalo posledním zjevům židovské apokalyptiky neobyčejného důrazu a mimořádné síly, čerpané pravidlem z proroka Daniela.

Konečně v obor židovské apokalyptiky přimísily se i nejrozmanitější představy a názory z cizích náboženství, jimž na půdě židovské bylo buď příliš málo porozuměno anebo k nimž bylo mnoho přidáno tak, že povstávaly zjevy nové, jež potom byly jako židovský názor dále šířeny. Tím stalo se, že tradiční moment židovské apokalyptiky zdánlivě sahal mnohem dále, nežli odpovídalo skutečnosti. Ale spoň Behemot a Leviathan,¹⁹⁾ drak a sedmihlavé zvíře, čtyři věky světa a sedm duchů, 24 starších a sedmiramenný svícen, dva svědkové a žena oděná sluncem atd. ukazují jasně na souvislost s cizími vlivy náboženskými, ač nedá se již namnoze nyní ani tušiti, a tím méně dokázati, s kterými. Proto hlavním pravidlem apokalyptiky musí býti, že nelze pevně a určitě rozhodovati o jejich jednotlivých zjevech zvláště, ale že nutno všechny apokalyptické zjevy hodnotiti podle co možno neobjasnějšího rozhledu všech apokalyptických případů a k nim přidružených názorů u všech národů východních vůbec.

Ostatně i živá fantasie hrála tu dosti značnou úlohu, ač ne hlavní, jak tu a tam se za

¹⁹⁾ Behemoth, kteréžto slovo přichází u Joba v kap. 40, 10, značí veliké zvíře, nejspíše slona nebo hrocha. Leviatan, přicházející rovněž u Joba v kap. 40, 20, a pak v kap. 41, značí krokodila. Ostatně o cizích vlivech náboženských u židů, zvláště po zániknutí Jerusalema, případně poznamenal Jan Weiss: „Ušlechtilé názory o Hospodinovi u židů tehdy zmizely. Jehovah byl snižen na národního boha. Žid po svém nasycení hraje si s leviathanem, v bibli čte jako nějaký rabín a na troskách Jerusalema zuří hněvem lvím...“ Sr. Weltgeschichte, 7. vyd., III, 290. Ale tehdejší „rozpad židovství“, podle téhož autora, „jež ve své politické moci obdrželo ránu smrtelnou, bylo velikým ziskem pro mladou církev...“

to má. Vždyť, jak dobře uvádí Bousset, fantastický element židovské apokalyptiky nepochází z přehnané obrazotvornosti u prorockých spisovatelů tohoto literárního odvětví, ale z té okolnosti, že to, čím tato apokalyptika od Starého zákona se liší, bylo ovlivněno obrazy přejatými z cizích náboženství.

Můžeme tedy celou židovskou apokalyptiku a její dějiny shrnouti v tento obraz: Židovská apokalyptika, povstavší v době nejtěžšího židovského útisku od říše syrské, dodává touze současníků po znovuzřízení Mesiášova království výrazu tím, že proslaveným prorokům z dob předcházejících klade do úst dějiny židovské i pohanské ve způsobě proroctví a v nich k obživení a udržení národních nadějí hlásá, že příchod Mesiášův co nejdříve nastane. Než, protože mnohá z těchto proroctví se hned nesplnila a proroci měli úkolem udržovati lid v nábožensko národním vznětu, usilovali tito jednak změnou a jednak mnohými novými dodatky k jednotlivým proroctvím dosáhnouti tohoto cíle. Proto základním charakterem židovské apokalyptiky jest doplňování starých, v kanonických knihách Písma sv. obsažených proroctví, jež záleží v tom, že noví proroci místo fakt, jež státi se měla, počínají věštiti budoucnost svého národa řadou jednak fantasií přivolaných a jednak z cizích náboženství přijatých obrazů, jež čím dále více stávají se temnějšími a záhadnějšími, poněvadž každý z proroků hleděl přítomnou dobu zastříti pláštěm tajemství a budoucnost zobraziti tak, aby tato poskytovala mnoho látky, vábivé a národně vznětlivé. Při tom pozemská říše Mesiášova měla dostaviti se na konci či spíše před koncem času. Jejím počátkem mělo býti zmrtvýchvstání spravedlivých a koncem zánik světa a všeobecný soud. Proto

ke dvěma věkům, a to „nynějšímu“ a „budoucímú“, přistoupil ještě „mezivěk“, t. j. připojila se s myšlenkou o Antikristovi doba božího království, jež podle židovských ideí, platných v době narození Ježíše Krista, mělo potrvati po tisíc let.

K apokalyptické pak literatuře židovské čítají se všeobecně následující slova, zprávy, a knihy: U proroka Daniele kapitola 2, 7—12; u Henocha 85—91; 37—71;²⁰⁾ ze žalmů Šalomounových zejména druhý, sedmnáctý a osmnáctý,²¹⁾ ovšem dle počtu židovského; Assumptio Mosis; Kniha proroctví Henochových; Čtvrtá kniha Esdrášova; Apokalypse Baruchova; Kniha jubileí; z Knih Sibylínských I, II, IV a z III. 286 nn., 36—92; z Apokryfů II, 427; z Apokalypse sv. Jana 7, 1—8; 11, 12; 14, 14—20, 21 nn.; z druhého listu k The-salonickým 2, 1—12; z evangelia svatého Matouše 24.; eschatologické částky v Testamentum XII Patrum; Ascensio Jesaiæ III, IV; z Laktanciova spisu „Institutiones div.“, VII, 15 nn.; Commodianovo Carmen apologeticum; Apokalypse Petrova; Pastor Hermae²²⁾ a p.

²⁰⁾ T. j. vlastně v „Knize proroctví Henochových“. Sr. pozn. 17.

²¹⁾ V žalmu druhém ukazuje se na marnost nepřátelského usilování proti králi Davidovi a vlastně proti židům vůbec; v sedmnáctém (šestnáctém podle počtu katolické bible) ukazuje se zase na naději, že Bůh Davidovi (židům) v jich neštěstí a protivenstvích spomůže; a v osmnáctém (17) vzdává David (židé) Bohu chvály, když ho vytrhl Hospodin z rukou všech nepřátel jeho.

²²⁾ Assumptio Mosis, t. j. „Nanebevzetí Mojžíšovo“ bylo vydáno r. 1861. Apokalypse Baruchova r. 1866. Kniha proroctví Henochových 1896. Čtvrtá kniha Esdrášova 1895. Apokalypse Baruchova 1866. Kniha jubileí 1862. Knihy Sibyliny 1852. Apokryfy 1840. Testamentum XII Patrum, t. j. „Testament 12 Otců“ r. 1869. „Ascensio Jesaiæ“, t. j. Nanebevstoupení Isai-

Z toho některé knihy jsou zároveň také apokalyptickou literaturou Zákona nového a tak vlastně značí přechod z apokalyptiky židovské²³⁾ v apokalyptiku křesťanskou.

O apokalyptice křesťanské.

Když Kristus Pán počal veřejně učit, žila větší část národa židovského, sv. apoštolové a jich příbuzní, jak vidno ze slov sv. Matouše v kap. 20, 20 nn.²⁴⁾ v zajetí názorů židovské apokalyptiky, t. j. oče-

ášovo 1853. L a n c t a n t i u s, otec církevní, zemřel okolo roku 330 v Trevíru. Jeho spis „Institutiones divinae“, t. j. „Boží učení“ byl několikrát vydán. Básník C o m m o d i a n u s žil v první polovici III. století. Jeho spis „Carmen apologeticum“, t. j. „Obranná píseň“ byla nejprve vydána v Paříži 1852. Apokalypse Petrova byla vytištěna 1842. Pastor Hermae, t. j. „Pastýř Hermův“ byl častěji vydán. Hermas však asi není spisovatelem jejím. Ostatně o všech těchto „prorockých knihách“, z největší části apokryfch či podvržených, přehledně pojednává Vilém Bousset, dr. protestantského bohosloví a profesor hebrejštiny v d. c., I, 612, v úvodě.

²³⁾ Základním tahem židovské apokalyptiky, jak připomíná Brockhaus, d. c., I, 739, jest z básnění a do jisté míry tedy vlastně vybájení domněle starých proroctví, jichž skutečná doba vzniku dá se velice těžko stanovit z toho důvodu, že autoři jich sledující určité cíle, prorokují to, co by jim anebo jich chráněncům k dosažení těchto cílů sloužití a pomáhati mohlo tak, že proroctví sama neobsahují skutečných faktů, ale ponejvíce jen obrazy z fantasmie jednotlivců. Tím cena jich velice trpí. To však nedá se říci o proroctvích, jež ze židovství přešla do kanonických, t. j. církví za pravé uznaných knih Písma sv., jak Starého tak Nového zákona, poněvadž proroctví tato jsou inspirována čili Bohem (pisatelům) vnučena.

²⁴⁾ „Tu přistoupila k němu matka synů Zebedeových se syny svými a prosila ho za něco. On pak řekl jí: Co chceš? Dí

kávala tisíciletou říši Mesiášovu a hověla nauce, jež v dějinách apokalypticky označena jest slovem chiliasmus. Alespoň v „Kirchenlexikonu“ se dí: „Chiliasmus je nauka o tisícileté pozemské říši Mesiášově na konci časů, jež měla započítí prvním zmrtvýchvstáním spravedlivých a skončítí všeobecným druhým zmrtvýchvstáním, koncem světa a veřejným soudem. Jejím východiskem byly názory pozemsky smýšlejících židů, jež předpovědi proroků Isaiáše, Ezechiela a Daniela o mesiánském království pojímaly zcela slovně a obracely na světskou říši, v níž Mesiáš rozšíří nadvládu Israele po celé zemi a všude přivedí náplň rajske blaženosti. A hle, právě v těchto názorech žila a jimi se opájela za časů Kristových největší část židů. Ba ani apoštolové a jich příbuzní nebyli s počátku nadobro prosti těchto myšlenek.“²⁵⁾ Proto chiliasmus sluší považovati za přechod z apokalyptiky židovské do apokalyptiky křesťanské.

Nesprávně však by bylo chiliasmus s křesťanskou apokalyptikou ztotožňovati, ježto pojem apokalyptiky je mnohem širší a chiliasmus je jen částkou jeho. Alespoň protestant Bratke výslovně píše: „Můžeme říci, že tisíciletá říše v jistém smyslu jest výsledkem nevyhnutelné vzájemné činnosti a působnosti mezi tímto světem a budoucím životem či říší Kristovou. Proto za všech okolností chiliasmus tvoří toliko rozvojovou formu apokalyptiky, ale při tom celý její obsah

jemu: Řekni, aby tito dva synové moji seděli v tvém království, jeden na pravici a druhý na levici tvé...“

²⁵⁾ Wetzer und Weltes: Kirchenlexikon. t. j. Wetzerův a Welteův: „Církevní slovník“, 2. vydání, III, 142. Napsal Schwane.

nevyčerpává a také nepřestává býti její součástíkou, ježto apokalyptika, jakožto víra v blízký příchod Pána, již tím učinila si i zvláštním úkolem hlásání a šíření této víry, aniž by jedno nebo druhé náleželo k její podstatě.²⁶⁾ Vždyť ostatně je známo, že v pojmu apokalyptiky zahrnuje se nejen chiliasmus, ale i eschatologie vůbec, ač zase nedá se upřít, že většina chilistických názorů, myšlenek a představ je společným majetkem nejen chilismu, ale i apokalyptiky.

Tím ocitáme se jinak u známého fakta, že všechny moderní sekty, ba i všechny sekty starého i středního křesťanského věku vyvřely ze židovské apokalyptiky, t. j. uvážíme-li, že v židovské apokalyptice mimo živly čistě židovské uplatňovaly se i cizí náboženské názory, jako na př. názory syrské, řecké, gnostické atd., že židovská apokalyptika stala se zárodkem nejen apokalyptiky křesťanské, ale i všech křesťanských sekt, takže vždy každá sekta má alespoň jeden rys, s nímž setkáváme se již u židů v době narození Kristova, anebo o něco málo dříve. Pravdu tuto alespoň již tušil český dějepisec Dr. Antonín Rezek²⁷⁾ a výrazu jí dodal Dr. Allgeier ve slovech: „Jasného názoru o mezinárodním spojení vážných badatelů v bibli, byť to těm, kdož v praktické duchovní správě působí, znělo jako neobyčejná zvláštnost, nenabudeme z přítomnosti, ale z minulosti, nenabudeme z jeho dějin, ale z dějin apokalyptiky starého

²⁶⁾ Ve článku „Chiliasmus“ v Hauckově „Reální encyklopedii“, d. c., III, 805—817. Napsal Bratke.

²⁷⁾ Sr. Dr. A n t. R e z e k, Dějiny prstonárodního hnutí náboženského v Čechách, na str. 3.: V podstatě to, čemu učili čeští Deisté, Israelité, Ariáni, Marokáni a jiní blouznivci není nic nového. To všecko zde již bylo a jest...

(židovského) a nového (křesťanského) věku. Vážní badatelé v bibli, nechťsi opak toho sebe více rozhlašují do světa, nejsou zjevem (sektou) novým, ale představují toliko jeden článek duchovního věření, jenž jinak v zásadě žije ve všech stoletích a brzy, tu a brzy zase jinde na sebe upozorní.“²⁸⁾ A to platí o všech moderních sektách bez rozdílu.

Proto za poslední sektu Zákona starého a za první sektu Zákona nového sluší považovati chiliasmus. Alespoň již připomenutý protestant Bratke učí: „Chiliasmus je mnohem starší než křesťanská církev, Idea tisícileté světové periody, jež po přemožení nepřátelských mocí bude následovati a je spojena se zmrtvýchvstáním, objevuje se již v parsismu. Proroci Starého zákona jí ovšem posud neznají. Zato táž přichází u apokalyptiků nedlouho před narozením Páně. Idea tato prostě slibuje říši Meslášovu, v níž po znovuzřízení židovského státu a po spojení všech národů ve společném uctívání Hospodina ukáže se nejen blaho židů, ale i s jich duchovním polepšením i vnější blahobyť a pokoj oslavené přírody... [Než tyto naděje v budoucnost dostávají záhy také velmi transcendentní ráz. Idea o soudu světa a o zániku všehomíra, idea o zmrtvýchvstání a o životě posmrtném nabývají stále více a více vlivu a určitosti. Protiva mezi tímto životem a životem po smrti, mezi starožidovskou nadějí v šťastný život nábožných lidí v zemi svaté a novými představami o nebeské říši, jež po tomto světě bude následovati, počíná získávati

²⁸⁾ Ve článku: „Zukunftserwartungen auf Grund der Bibel in alter u. neuer Zeit“, t. j. „Očekávání budoucnosti podle Písma sv. za dob starých i nových“ ve spise „Religiöse Volksströmungen der Gegenwart“, t. j. „Náboženské lidové proudy dneška“ z r. 1924 na str. 2.

na své formě. Při tom v zájmu překlenutí obou dob či stávající mezi nimi protivy má idea o meziríši, v níž by všechny pozemské touhy došly ukojení a po níž by teprve definitivní stav druhého života (života po smrti) následoval, zaplniti nedostatek přechodu. A právě z toho a v tom rodí se chiliasmus.“²⁹⁾

„Chiliasmus však,“ pokračuje Bratke dále, „ač není všeobecným ohlasem židovstva v době Kristově, přece mesiánská říše podle proroka Daniele (2, 44) a podle žalmů (17, 4) je jediným, věčně trvatí majícím definitivem.“³⁰⁾ Alespoň předpověď Henochova (93, 91, 12—19) o deseti týdnech, dále čtvrté knihy Esdrášovy (7, 28 n.) a apokalypse Baruchovy (40, 3) nezvratně svědčí o tom. Při tom nejpodrobněji podává nárys konce časů čtvrtá kniha Esdrášova, jež líčí poslední útrapy, příchod Mesiášův, válku národů proti Mesiáši a jich porážku, sestoupení nebeského Jerusalema, shromáždění rozptýlených židů, čtyřstoletou říši Mesiášovu, sedmidenní ticho po smrti všeho lidu, obnovení světa, všeobecné zmrtvýchvstání, poslední soud, věčnou blaženost a věčné zatracení. S tím samozřejmě souvisí i výpočet délky jednotlivých časových period a trvání světa. Vždyť později v církvi tolik oblíbená čísla 6000 nebo 7000 let nalézají se již u překladatelů Pentateuchu...“³¹⁾ A tyto názory a myšlenky židovsko křesťanského chiliasmu opanovaly, pak křesťanskou apokalyptiku a v různých obměnách uplatňovaly se a uplatňují v ní hlavně

²⁹⁾ Hauck, d. c., III, 806.

³⁰⁾ T. j. skutečnosti. Slova Danielova jsou: „Vzbudí Bůh nebeský království, kteréž na věky nebude rozptýleno, a to jeho království nebude lidu jinému dáno: i rozdrobí a do konce zničí všechna království: a ono státi bude na věky.“

³¹⁾ D. c., I, 808.

při rozličných americko protestantských sektách až po dnes. ³²⁾

Ostatně znalci rozaznávají při křesťanské apokalyptice celkem tři periody. Z nich první čítá se od dob Kristových až po „reformaci“, druhá od „reformace“ do polovice XVIII. století a třetí od poloviny XVIII. věku do našich dnů. V první periodě liší se zase dvě období, a to první asi do počátku IV. století, kdy apokalyptické názory, alespoň u některých sv. Otců docházely oblíbenosti, a druhé období od IV. do XV. věku, kdy křesťanská apokalyptika přešla ve zřejmé kacířství. Proto v druhé periodě stává se apokalyptika výhradním majetkem sektářů a náboženských blouznivců, kteří v ní hledají splnění svých výstředních názorů a tužeb. A podobně je tomu i v třetí periodě. Tu alespoň vždy po vnějších, mocnějších otřesech mravnostních, sociálních a státních domnívají se povahy kacířsko výstředně anebo mysticko chorobně založené nalézati v apokalyptice lék proti chorobám své doby. Při tom ovšem nesmí se zapomínati, že ve všech třech periodách křesťanské apokalyptiky byly i duše, jež nikdy neopustily při názorech svých půdy katolické věrouky, a tak vlastně staly se představiteli katolické apokalyptiky, jež v ničem neodchyluje se při názorech o posledních vě-

³²⁾ Takovými jsou na př. Adventisté, Mezinárodní společenství věrných badatelů v Bibli či Rusliáni, Novoapostolští, Darbysté, Templáři, Bratři Ducha sv. či Hnutí svatodušní, Evangeličtí bratři, Methodisté, Armáda spásy a p. Ti všichni jsou zastoupeni také u nás. Sr. Dr. O t a k a r T a u b e r, Sektářství u nás, Olomouc, 1926.

cech člověka, o konci světa atd. od stanoviska přesné církevního, pokud toto ovšem dogmaty je precísováno a pevně stanoveno.

O vlivu apokalyptiky židovské na apokalyptiku křesťanskou.

Kristus Pán, ač říkal, že je zaslíbeným Mesiášem a poučoval lid o posledních věcech člověka a ač mluvil o své říši a o svém království, ba ač nalezl u národa židovského většinou chiliastické představy a názory, přece sám ani jediným výrokem nenaznačil, že by názory ty byly rázu nadpřirozeného, t. j. zjeveného. Sestoupil zajisté s nebe jakožto jednorozený Syn boží, aby všechny lidi přivedl k Bohu a do nebe. Proto vše, čemu učil a vše, co v pozemském svém životě podnikal, směřovalo jediné k založení nebeské říše na zemi. Vždyť kázal pokání, sebezápor a sebemrtvení, t. j. učení kříže a čemu učil, to také konal. Ostatně Syn boží, jež přemnozí prohlašovali za syna tesařova z Nazareta, neměl, kam by hlavu skryl a zemřel potupnou smrtí na kříži.

Prohlásil sice Kristus Pán, že čas k založení říše boží se naplnil, ale ani slovíčkem se nezmínil o tom, že úkolem jeho je založití jakési provisorium, t. j. království mezi nynějším a budoucím věkem a také nečinil rozdílu mezi královstvím svým a královstvím Otce svého. Jeho druhý příchod dostaví se až před posledním soudem, kdy On sám bude souditi živé i mrtvé. Do té doby však má koukol růsti s pšenicí. Zmrtvýchvstání nastane všeobecně před posledním soudem u spravedlivých i bezbožných. Po soudě pak dojde k obnově světa. O říši nebeské hlásal, že ani oko neví-

dale, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kdo Jej milují, tedy vesměs radosti duchovní. Mimo to saduceům veřejně vytýkal, že neznají Pisma sv., věřili, že Bůh může a bude na věčnosti opakovati to, co na světě tomto se děje a že místo radostí pozemských neposkytne svým věrným radostí nadpřirozených. Proto také při rozloučení se se sv. apoštoly výslovně uvedl, že bude s nimi píti z „nového“, t. j. oslaveného plodu vinného kmene.³³⁾

Než, aby sv. apoštolové toto učení svého Pána o nebeské říši a životě posmrtném v pravé podstatě a správně chápali, ježto vychování byli v náboženských zásadách svého národa, bylo jim nezbytně potřebí, aby povznesli se nad okruh obyčejného života, t. j. duchovní změny, a přeměny. A obého také vskutku se jim z vůle Pána Krista v den seslání Ducha sv. dostalo. Alespoň v ten den byli naplněni slůvou a mocí shůry, že nejen učení Kristovo o nebeské říši pochopili, ale i projevíli ochotu za ně vše i život obětovati. Tím stalo se, že počali židům hlásati, čeho tyto pro své pozemské smýšlení ani pochopiti nedovedli, zvláště když čas od času povstávali mezi nimi falešní mesiáši, kteří je hnali ve vzpouru proti Římanům či proti říši římské. Proto nedivu, že opravdová nauka Mesiášova, t. j. učení Pána Krista, na kříži umučeného, bylo židům posměchem.

Přešlo-li tedy přece přes učení Pána Krista a snahu sv. apoštolů do křesťanských prvopočátků něco z mesiánského ideálu, jak týž obsažen byl v židovské apokalyptice, čili našly-li se

³³⁾ Ale pravím vám: Od této chvíle nebudu píti z tohoto vinného kmene až do onoho dne, kdy jej píti budu s vámi n o v ý v království Otce mého. Mat. 26, 29.

stopy naděje v budoucí tisíciletou říši boží i u prvních křesťanů, dá se to vysvětliti tím, jak dobře uvádí Bratke, že křesťané tito větším dílem byli židé na víru nově obrácení. Z té příčiny nalézají se toho některé doklady i u sv. Pavla (1. Kor. 15, 25 nn.)³⁴⁾ a také v Apokalypsi sv. Jana (20, 4 nn.)³⁵⁾ Alespoň Schwane výslovně dí: „Učení Pána Krista a sv. apoštolů tak, jak se nalézá v posvátných knihách Písma sv., neobsahuje ničeho, vyjmeme-li temné prorocké místo ve Zjevení sv. Jana v kapitole 20.,³⁶⁾ co by se s představami o tisícileté říši Kristově srovnati dalo.“³⁷⁾

Ostatně, to, co ze židovské apokalyptiky do prvopočátků křesťanských přešlo, opíralo se pravidlem jen o proroka Daniele a Ezechiele, jak toho mimo již uvedené nesporně máme doklad pro Starý zákon z dob Alexandra Velikého a pro Nový zákon ve Zjevení sv. Jana, a to v obrazech o Antikristovi. Když totiž Alexandr Veliký r. 332 po dobytí Gazy vjížděl slavně do Jerusálema, pozdravil jej, jak vykládá ve svých Starožitnostech žid Josef Flavius, velekněz židovský jako krále, jenž přijiti měl a o němž již prorok Daniel věštil. A Alexandr uslyšev to, s velikou zálibou prohlížel si knihu Danielovu, v níž tolik znamenitých věcí o něm prý bylo prorokováno. Z toho však vyplývá, jednak že podle proroctví Danielova sami židé před podrobením země své jhu římskému spa-

³⁴⁾ „Musí totiž kralovati, dokavad nepoloží všech nepřátel pod nohy své.“ Tu nesporně naráží se na žalm 109, 1, kdež se dí: „Rekl Hospodin k Pánu mému: Sed na pravici mé. Dokavadž nepoložím nepřátel tvých za podnoží nohou tvých.“

³⁵⁾ „A ti žili a kralovali s Kristem po tisíc roků. Ostatní mrtví neožili, dokavad by se nenaplnilo tisíc roků...“

³⁶⁾ Sr. poznámku předcházející. — ³⁷⁾ D. c., III, 143.

třovali ve čtvrté, Danielem označené říši, říši řeckou (helénskou) a jednak, že říši této, po níž mělo se do-
stavití království Mesiášovo, přikládali zvláštní hrůzu,
důraz a důležitost.

Alespoň čtvrtá tato říše vylíčena jest podle proro-
ka tahy velmi hrůznými. Vždyť „království čtvrté bude
jako železo. Jako železo drobí a zkrocuje všechny věci,
tak ono rozdrobí a setře všecko. Ale žes viděl nohy
a prsty, zčástky z hlíny hrncířské a zčástky železné,
znamená, že to království rozdělené bude, kteréž však
z hrudy železné pojde (něco z železa zachová či ještě
dostí mocné po rozdělení bude), jakž jsi viděl smíšené
železo s střeplinou z hlíny: Že jsi pak viděl železo smí-
šené s střeplinou z hlíny, ukazuje, že smíšení budou
semenem lidským, avšak nebudou při sobě držeti, jako
železo nemůže býti smíšeno s hlínou“ (Dan. 2, 41—43)
a „Čtyři šelmy veliké vystupovaly z moře rozdílné od
sebe. První byla jako lvice a měla křídla orličí, jiná
podobná medvědu a tři řady, byly v ústech jejích, jiná
jako pard a měla křídla jako pták čtyři na sobě a čtyři
hlavy byly, na šelmě... šelma čtvrtá (byla) strašlivá
a divná, i silná příliš, zuby železné měla veliké, ší-
rajíc a potírajíc a ostatky, nohama svýma pošlapáva-
jíc: nepodobná byla jiným šelmám a měla rohů deset.
Pozoroval jsem těch rohů a aj, roh jiný maličký vyrostl
z prostředku jich a tři z rohů prvních vytržení jsou
od tváří jeho: a aj, oči jako oči člověčí byly na tom
rohu a ústa mluvící veliké věci“ (Dan. 7, 3—8).

Dnes ovšem víme téměř určitě, že maličký roh ozna-
čoval Antiocha IV. Epifana, jenž usiloval pohanství
i násilím uvésti do chrámu jerusalemského, ale Židé
v době Alexandra Velikého a v časech následujících
vykládali si jej o osobě Antikrista. A výklad tento

objevil se i v prvopočátcích křesťanství. Alespoň mimo jiné i sám sv. Řehoř byl podobného názoru.

Než mnohem jasnějším dokladem toho, než kniha Danielova, je vidění Ezechielovo. Podle vidění tohoto totiž rozkázal Hospodin Gógovi, knížeti z Roše (t. j. Hlavy), Mosochu a Thubale, aby vyvedl „všecko vojsko své, koně i jezdce všechny oblečené v pancíře, množství veliké, kopí a štít uchopujících i meč“ proti židům, poněvadž tito zpronevěřili se Bohu svému. I došlo tedy mezi Gogem, králem země Magogu, ležící v půlnoční Asii, a židy k boji. Ale boj skončil úplným vítězstvím židů, neboť „zvědí, že já jsem Hospodin Bůh jejich“ a „smiluji se nade vším domem israelským“. (Ez. 38, 1—4 a 39, 25 a 28.) A tu zase je to dějepisec židovský Josef Flavius, jenž poznamenal zkazku, že Alexandr Veliký zatlačil divoké národy Goga a Magoga za Kaspické moře a dal v místech hranic obého území postavit mohutnou zeď a velmi silnou stráž, aby národové tito nemohli do země jeho se vrátit. Návrat jich však nadejde prý až moc Alexandrova bude zlomena, ale pak nastane konec.³⁸⁾

A hle, sv. apoštol Pavel, aby upokojil křesťany thesalonické, kteří se strachovali, že „den Páně“, t. j. po-

³⁸⁾ Sr. „Antiquitates biblicae“, t. j. „Biblické starožitnosti“ v překladě Kaulenově, kdež se dí: „Velekněz Jaddus s kněžimi a obyvateli celého města vyšel králi vstříc až do Safy, odkudž byl krásný rozhled na celé město Jerusalem i jeho chrám. Féníčané a Chaldejci, kteří krále provázeli, očekávali najisto, že král dá židům pocítiti celou váhu svého hněvu. Ale právě opak toho se stal. Jakmile totiž Alexandr z dálky spatřil zástupy, oblečené v bílý šat, kněze v jich bysových (lněných) rouších, velekněze s náramníkem, okrášleným zlatem a hyacintem, s čelenkou a zlatým náprsníkem se jménem Jehovy, pospíchal sám co nejrychleji k nim, vrhl se před

slední soud co nejdříve nastane, potěšil je podobnými myšlenkami, když napsal: „Prosíme však vás, bratři, v příčině příchodu Pána, abyste nedali honem se pomásti na myslí neb děsiti ani duchem prorockým ani slovem ani listem jako od nás poslaným, jako by, den Páně již nastával. Nikdo vás nesveď nížádným způsobem, neboť den Páně nenastane, leč prve přijde odpadnutí a objeví se člověk hříchu, syn záhuby, jenž se protivit a povyšovat bude proti všemu, co slove bohem anebo čemu se vzdává pocta božská, takže se posadí ve chrámě božím a bude si počínati, jako by byl Bohem. Nepamatujete-liž se, že jsem vám to pravil jsa ještě u vás? Také nyní víte, co ho zdržuje, aby se zjevil časem svým: neboť skrytá bezbožnost již působí, jenom dokavad ten, jenž zdržuje, neustoupí s cesty. A tehdy se objeví ten bezbožník, kteréhož

jménem božím na zem a pozdravil nejprve velekněze a potom ostatní kněžstvo. Když pak všichni židé hlasitě a jako jedněmi ústy Alexandra vítali a kolem něj se kupili, nevěděli si králové syrští a vladaři z ostatních zemí rady. Domnívali se, že snad Alexandr ztratil rozum. Toliko Parmenius odvážil se jíti za králem a jej se otázati, proč, když celý svět před ním se koří, vrhá se k zemi před židovským veleknězem? Alexandr odpověděl: „Neklaním se veleknězi, ale Bohu, jež velekněz zastupuje. Vždyť tohoto velekněze v jeho rouše spatřil jsem již ve snu u Dia v Macedonii. Když alespoň jsem uvažoval, jak bych Asii si podrobil, radil mi Bůh, jež tento velekněz zastupuje, abych neprodléval, ale co nejrychleji překročil Helespont. Sám slíbil, že bude vůdcem mého vojska a že vydá perskou říši v mou moc...“ Potom odebral se Alexandr s kněžstvem do chrámu, kdež obětoval. Když pak byla mu ukázána kniha Danielova, v níž se prorokuje, že kterýs Řek rozdrtí moc perskou, poznal, že on jest oním Řekem předpověděným a propustil lid co nejmilostivěji...“ D. c., III, 382. Ostatně sr. též Jan Weiss, Weltgeschichte, t. j. „Světové dějiny“ ve III. díle, jednajícím o židech.

Pán Ježíš zahubí dechem úst svých a zničí jasem příchodu svého“ (2. Thes., 2, 1—8.)

Při tom za opravdu, velmi jinak řídkého, souhlasu všickni starokřesťanští vykladatelé Písma sv. výrazy „co ho zdržuje“ a „ten, jež zdržuje“ po způsobě názorů židovských rozumí říši římskou, jež bude trvati až do příchodu Antikrista a jež tedy je mocí, jež příchod Antikristův zdržuje. Proto ve „Zjevení“ či Apokalypsi Janově, a to ve dvanácté kapitole³⁹⁾ spatřil prorok ženu, jež oděná je sluncem a měsíc pod nohama jejima a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd, v boji s drakem velikým, rudým, se sedmi hlavami a deseti rohy, a když pak drak byl Michaelem a jeho anděly poražen a svržen na zem, jak pronásledoval ženu. Protože však týž nemohl zabítí a zničití chlapčka, kterého tato žena porodila, odešel, „aby bojoval s ostatními z pokolení jeho, kteří zachovávají příkázání boží a mají svědectví Ježíšovo“. A o boji draka s těmi, kdož zachovávají příkázání boží, poznamenal hned v kapitole následující sv. Jan, že spatřil, jako kdys Daniel, „z moře vystupovati šelmu, která měla sedm hlav a deset rohů a na rozích jejich bylo deset korun a na hlavách jejich jména rouhavá“.

Než tu, jak ze slov téže Apokalypse: „Sedm hlav je sedm hor, na nichž žena sedí“ a z jiných slov: „I uzřel jsem ženu, ana sedí na šelmě šarlatové, plné jmen rouhavých, se sedmi hlavami a deseti rohy“ plyne, jedná se zajisté nesporně o říši římské. Protože však říše římská ve svém prostorovém i časovém rozpjetí je výrazem příliš všeobecným, důsledně šelma,

³⁹⁾ „I ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděna sluncem a měsíc pod nohama jejima, a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd...“

jež v užším slova smyslu označuje protikřesťanskou moc, nemůže označovati říši římskou jako takovou, ale musí v sobě skrývati jednotlivou a konkrétní osobu čili Antikrista. Vždyť sám sv. Jan. dí: „A tou šelmou, která byla a není, jest i ten osmý; on je také z těch sedmi a jde v záhubu“ (Zjev., 17, 11). A tak je patrné, že Antikrist Danielův a Ezechielův přešel do Janovy Apokalypse, čímž podán je důkaz, že kanonická židovská apokalyptika měla vskutku vliv na apokalyptiku prvních křesťanských dob.

Vliv tento pak, zejména v době pronásledování od císařů římských, jak samozřejmě, čím dále více vzrůstal a se vznášal. Vždyť oproti útrapám tehdejší přítomnosti jevila se myšlenka o odměně v tisícileté říši Kristově tolik vábivou, že nápadným by musilo opravdu zůstatí, kdyby něco podobného se bylo v tehdejší křesťanské společnosti, alespoň u některých jejích členů, neukázalo. Mimo to, uvážíme-li, že v době pronásledování císařové římské tolik proti vyznavačům Páně zurili, že církve v kratičké době čítala na tisíce mučedníků, zajisté nepřekvapí, že za takovýchto poměrů myšlenka o Antikristovi čím dále více se prohlubovala a že docela vyskytli se i muži rozvážní, kteří v krvežiznivém Neronovi nebo Diokleciánovi spatřovali onu šelmu z moře vystupující, o níž tolik hrůzného vyprávěli Daniel, Ezechiel a i sv. Jan. Ale přesto spisy Otců apoštolských, jako sv. Klementa Římského, sv. Ignáce, Polykarpa, Hermy, list k Diogenetovi a p.⁴⁰⁾ neobsahují ničeho, což by v tomto směru učení církve nímu odporovalo.

⁴⁰⁾ Sr. Schwane v Kirchenlexikoně, d. c., III, 143.

O vymýtění chiliasmu z křesťanské apokalyptiky.

Chiliastické myšlenky, přenesené z apokalyptiky židovské do apokalyptiky křesťanské, ocitly se ve svém vývoji velmi záhy, na scestí. Ujali se jich totiž ze židů ke křesťanství obrácení jednotlivci, z nichž někteří zůstali v srdci židy a tedy jen jaksi formálně ke křesťanství se znali. Tito ale-
spoň hned v prvních dobách církve vytvořivše sektu Ebionitů a Cerintovců,⁴¹⁾ celou silou svých duší strhli křesťanské apokalyptické myšlenky v blud tím, že očekávali s naprostou jistotou v tisícileté říši Kristově nejen ukojení všech smyslných a tělesných žádostí a choutek, ale i obnovu židovských náboženských obřadů v chrámě jerusalemském. Ba, jak jest pravdě podobno, Cerint docela, aby názorům svým dodal důraznosti a průbojnosti, sepsal za tím účelem podvrženou či apokryfní apokalypsi a hleděl jejím rozšířením svěsti v církevní víře méně utvrzené křesťany na svou stranu. Vždyť o tom činí zmínku nejen římský kněz Kajus za dispute své s montanistou Prokem, ale i sv. Dyonisius z Alexandrie, jenž

⁴¹⁾ Ebionité nazváni byli tak od hebrejského slova ebion, což značí chudasa. Učili, že Kristus je pouhým prorokem, synem Josefa a Marie a že Starý zákon či vlastně mosaismus s obřizkou platí také pro ty, kdož z pohanů stali se křesťany. Světili sobotu podle způsobů židovských, ale při tom i neděli na památku zmrtvýchvstání Páně. Moudrost boží byla udělena prý Adamovi a později člověku, Ježíši Kristu. Sr. Weiss, d. c., III, 500. — Cerintovci byli žáci a následovníci Cerinta, jehož učení bylo směsí křesťanství, židovství a různých výmyslů od národů východních (pohanů). Sv. Jan zdůraznil proti nim křesťanství v nauce, že Slovo (Syn boží) jest od věčnosti Bohem.

tvrdí, že někteří z jeho předchůdců byli přesvědčeni, že Cerint apokryfní apokalypsi vskutku sepsal.

Po Ebionitech a Cerintovcích pak chiliastické myšlenky z křesťanské apokalyptiky vlastně nikdy již nezmizely, ježto ve všech dobách nalezly se kacířské sekty, které z nich a na nich budovaly své náboženské systémy a smyšlenky. Sekty tyto mívaly pravidlem více méně ráz náboženských blouznivců, ať již se vyskytly u kteréhokoli národa. Tím však hned od dob poapoštolských povstaly v křesťanské apokalyptice dva proudy, z nichž jeden přešel v kacířství a stal se majetkem sekt, a druhý podržel si apokalyptické názory Písma sv., jak tyto srovnati se daly s učením církve. Proto v době třetího a čtvrtého století chiliastické názory, mimo u sektářů, objevují se i u jednotlivých Otců církevních, ale ve smyslu pravověrném, takže již v tomto čase dlužno činiti rozdíl mezi chiliasmem hrubým (chiliasmus crassus) či kacířským a chiliasmem jemným (chiliasmus subtilis) či pravověrným nebo katolickým.

Za otce tohoto jemného chiliasmu, který sice také učil o pozemské tisícileté říši Mesiášově, že tato totiž bude na konci časů v nově zbudovaném Jerusalemě založena a že po zmrtvýchvstání spravedlivých započne působiti, ale bez dodatků o tělesných radostech a rozkoších, pokládá se Papias,⁴²⁾ biskup hierapolský z Frygie. Týž alespoň napsal o pěti knihách spis, nazvaný Ἐξηγήσεις λογίων κυριακῶν, t. j. „Výklady slov Páně“, a to, jak sám v předmluvě tvrdí,

⁴²⁾ Sr. Schwane, d. c., III, 144.

na základě jednak výpovědí Aristiona a kněze Jana, kteří byli žáky sv. Jana, apoštola, a jednak zpráv mnoha jiných mužů, kdož kázání sv. apoštolů slyšali, v němž ve čtvrté knize hlásí se k chiliasmu jakožto k učení sv. apoštolů. Ale dějepisec Eusebius všim právem k tomu podotýká, že Papias nechápe správně rozdíl mezi slovným a obrazným výkladem Písma sv. a tím že apoštolům připisuje, čemu tito v takovém rozsahu, jak Papias míní, neučili. Nebyl tedy Papias chiliastou z přesvědčení, ale spíše z neporozumění Písmu sv.

Zato zřejmě k jemným chiliastům počítati sluší Justina, Irenea, Laktantia a j. Vždyť sv. Justin v rozmluvě své se židem Tryfonem v Efesu veřejně vyznal víru svou v tisíciletou říši a víru tuto považoval v jistém smyslu za článek víry, totiž tak, že by popřením jejím musilo se popírati také zmrtvýchvstání. Sv. Ireneus zase s odvoláním se na slova žalmu: „Nebo tisíc let před očima tvýma jest jako den včerejší“ (89, 4) a na slova Apokalypse sv. Jana o starém draku, kterýž po tisíci letech má zase na chvíli býti rozvázan (20, 4 nn.), učil, že jako svět byl stvořen v šesti dnech, skončí po 6000 letech atd.⁴³⁾ Totéž platí o Laktantiovi.

Nenáleží však mezi chiliasty ani spisovatel „Listu sv. Barnabáše“ (Epistola Barnabae), jenž hlásá pouze, že svět potrvá 6000 let a pak nastane sobota odpočinku, bez jakýchkoliv chiliastických doloh a ani křesťanští apologeté z druhého století, totiž Tatian, Athenagoras, Theofilus a j., byť, jak pěkně dokládá Möhler, chiliastické myšlenky, nadě-

⁴³⁾ Schwane, d. c., III, 145.

je a představy právě v této době měly. pro křesťany mnoho vábivosti a přitažlivosti, ježto tehdy panovala hrozná pronásledování a tím touha po odměně a zlepšení poměrů, jež přece v království Mesiášově zcela určitě nastati měly, jakož i po spravedlivém ztrestání bezbožných ukrutníků, den ze dne rostla a s radostí v kruzích křesťanských byla přijímána.⁴⁴⁾

Zvláštní místo mezi chiliasty patří ovšem Tertulianovi. Týž chiliastické své názory vyjádřil jednak ve spise: „De spe fidelium“, t. j. „O naději věřících“, nyní ztraceném, a jednak ve třetí knize „Adversus Marcionem“, t. j. „Proti Marcionovi“. V nich jako hlavní niť probleskuje myšlenka, že křesťané, jimž se vytýká, jako by byli nepřáteli říše římské a tím vlastizrádcí, se modlí za svého císaře, ježto jsou přesvědčeni, že říše římská jest ochráncem celého světa oproti hrozným událostem, jež po ní následovati budou. I jest tedy, prý zájmem křesťanů, aby říše tato co nejdéle potrvála a p. I je z toho tedy patrné, že Tertulian jako montanista přiznával se sice k chiliasmu, ale jaksi z dobrého úmyslu, aby totiž naukou touto mohl vystupovati k obraně křesťanů.⁴⁵⁾

A tak vlastně, mluvíme-li o jemném chiliasmu křesťanských apologetů, spisovatelů a církevních Otců, nemůžeme tímto chiliasmem nic jiného podstatně mysliti, než to, co obsaženo je přesně v kanonických knihách Starého i Nového zákona. Vždyť jen tímto se dá vysvětliti, že jakmile kacířští montanisté v tomto směru počali hlásati některá blouznivství, svatí Otcové jich věku, a proti pozdějším kacířům zase jiní sv. Otcové a biskupové, se vším důrazem se postavili na

44) Patrologie, 427, n. — 45) Schwane, d. c., III, 144.

odpor. Víme to alespoň nejen o knězi Kajovi, ale i o Origenovi, biskupovi Nepotovi z Arsinoe, Dionysiovi Velikém, sv. Basiliovi, sv. Řehoři Naziánském, sv. Jeronymovi a zvláště o sv. Augustinovi, od jehož času chiliasmus stává se úplně a výhradně kacířskou naukou. dlouhé rady nejruznějších sektářů.

Proto ve článku Schwaneho čteme: „Nejdůkladněji a zároveň nejpádněji potřel nauku chiliasstickou sv. Augustin. Tímto biskupem byl totiž ráz chiliasmu jakožto zbožné domněnky, za niž v důsledku autority přednicejských sv. Otců byl tento směr apokalyptiky od mnohých považován, nejen nadobro zlomen, ale vlastně pohřben, ač Augustin sám, podle vlastního doznání, v dřívější době chiliasmu byl nakloněn. Toho nebylo však dosaženo upřením anebo podezíráním pravosti Apokalypse sv. Jana, jež poskytovala chiliasmu nejdůležitější oporu, ale důkladným, alegorickým výkladem míst, jednajících právě o této nauce a zvláště kapitoly dvacáté“ a Bratřce poznamenává: „Teprve Augustin, jenž kdysi sám oddával se běžnému ideálu o duchovní světové sobotě ve společnosti Pána a od něho později se odvrátil, rozhodl církevní osud nauky chiliasstické, jež obdivuhodně vzdor své oblíbenosti nikdy přijata nebyla do vyznání víry či do věroučné soustavy církevní.“⁴⁶⁾

V čem pak výklad apokalyptických míst Písma sv., podaný Augustinem, spočíval, možno podle spisu jeho „O městě božím“ shrnouti v tato slova: Podle slovního znění dvacáté kapitoly ve Zjevení sv. Jana má satan po tisíc let býti spoután a v propasti uzavřen, zatím co svatí a mučedníci Páně budou kralovati s Kristem. Na

⁴⁶⁾ D. c., III, 146, n.

konci toho času pak, jenž ostatně započne se prvním zmrtvýchvstáním spravedlivých, bude satan uvolněn. I učiní útok na sídlo svatých, ale byv přemožen bude svržen do pekla. Potom objeví se Pán ve slávě a velebnosti, nastane všeobecné zmrtvýchvstání a po něm dojde k poslednímu či světovému neb všeobecnému soudu. Ale podle alegoricko duchovního výkladu neznamena vše toto nic jiného, než dobu křesťanské církve, t. j. vítěznou církev v nebesích ve spojení s bojující církví na zemi zvláště v době po jejím vítězství nad pohanskou říší římskou. Při tom tisíc let značí vlastně neurčitou řadu let a první zmrtvýchvstání netýká se těla, ale duše, t. j. přijetí svatých a mučedníků božích do nebe, kde počnou spolukrakovati s Kristem nad celým světem. V té době ovšem u porovnání k době předkřesťanské bude satan opravdu spoután, neboť Kristus svou smrtí na kříži jej přemohl a řetězy, spoutal, a církev vykonáváním svého trojího úřadu či poslání ustavičně a denně říší jeho zmenšuje. Až však konec církve bude se přibližovati, bude satan na nějaký čas svých pout zbaven. Potom zaútočí naposled na církev boží. To bude v době Antikristově. Satan bude přemožen. Pak přiblíží se konec světa, druhý příchod Páně a druhé zmrtvýchvstání, t. j. všeobecné zmrtvýchvstání podle těla.

Tímto výkladem ztratil ovšem chiliasmus biblický základ, o nějž se stále opíral, a nemohl více od vážných křesťanů býti chráněn. Proto nedivno, že od této doby stal se jen naukou sektářů, a to tím více, ježto všickni vykladači Písma sv. vůbec v dobách následujících přidržovali se věrně cesty sv. Augustina. Není tedy pravdou, že chiliasmus poštěla svoboda, daná církvi Konstantinem Velikým, anebo

politická změna v postavení církve, jak na př. naznačuje Bratke, když říká: „Nebyly to ani všeobecný rozvoj náboženského průměrného, vzdělání a ani povýšenost nad partikulární předpoklady, co přivedilo pád chiliasmu, ale změna v politickém postavení církve. Vždyť s pomínutím zevnějšího tlaku a ještě více s uznáním svobody církevní od moci státní, ježto před tím, jak císařové očekávali, chiliasmem mělo být dosaženo vítězství a moci nad křesťanskou církví, jež byla pokládána za nepřítele státu, byl vlastně životní nerv jeho přefat. K tomu nemálo také přispěla i ebionitická roztržštěnost jeho vnější formy.“⁴⁷⁾

Dá se tedy vymýtní chiliasmu z katolické apokalyptiky, známého tu v poslední době před sv. Augustinem všeobecně pod výrazem „*pia opinio*“, t. j. „zbožná domněnka“, charakterisovati výkladem téhož světce dvacáté kapitoly Apokalypse sv. Jana, vrcholicím ve slovech: „*Ergo et nunc ecclesia regnum Christi est regnumque coelorum*“, t. j. „Katolická církev již nyní jest královstvím Kristovým a královstvím nebeským.“ Ostatně sv. Augustin v trvání světa podle starších příkladů rozeznával šestero dob, a to první od Adama po Noe, druhou po Abrahama, třetí po Davida, čtvrtou do zajietí babylonského, pátou do narození Kristova a šestou, o níž je řeč v Apokalypsi sv. Jana, od narození Kristova do konce světa.

⁴⁷⁾ D. c., III, 808.

O apokalyptice po zániku říše římské až do počátku »reformace«.

Chiliasmus byl sv. Augustinem pohřben a z církve vymytěn. Ale apokalyptika zůstala. Hrubý chiliasmus platil za kacířství, jak patrně ze seznamů sekt u Filastria a sv. Augustina. Říše římská byla r. 476 rozvalena. Pohanští národové vstupovali do církve. Rozbití říše římské znamenalo založení nových států, nadšený ples nových národů a nový život na troskách starého Říma. Představa však o „věčném Římě“, t. j. o říši římské nechtěla, anebo snad ani nemohla se světa zmizeti. Proto na Východě, kde císařství trvalo dále, staré naděje v říši Kristovu a obavy, před Antikristem pokračovaly ve svém rozvoji kupředu a ukrývaly se v záhybech sekt, odkudž za stěhování národů nastoupily cestu zase na Západ.⁴⁸⁾ A na Západě, když na troskách říše staré Romy (Říma) ukázali se Frankové, Germáni a ještě později i Slované, vládci vychovaní alespoň s počátku většinou na císařském dvoře římském, přejímali nejen formu římské vlády, ale i cítili se Římany, ba zatoužili po slávě římských cesarů (císařů). Tak na př. je historicky prokázáno, že Odoakar, Theodorich a i Karel Veliký žili v ideálech římské slávy. I nedivu tedy, že v dobách těchto obžívovala zase apokalyptika, podle níž říše římská hrála velikou úlohu na světě a že když posléze došlo roku 800 k obnovení této říše ve způsobě západořímského císařství, dvorní a i jiní bohoslovci mimoděk rozpomněli se na proroctví Ezechiela, Daniela a sv. Jana. Tím dá se vysvětliti, s jakými obavami i koruno-

⁴⁸⁾ Sr. Dr. Allgeier, d. c., 7.

vané hlavy, očekávaly počátek roku tisícího po narození Páně. Otto III. alespoň sklíčen všeobecně rozšířenou tehdy bázni před koncem světa, podnikl jednu kající pouť do Cách k hrobu Karla Velikého a druhou do Hnězdna k hrobu sv. Vojtěcha.⁴⁹⁾ Dějepisci připomínali, jak již r. 248, kdy císař Filip Arab⁵⁰⁾ oslavoval první tisíciletí říše římské, národové po náhlé smrti perského Daria spatřovali v tom znamení konce světa a ohlas nové doby s dolohou, že co tehdy minulo, nastane nyní. V severních a jiných krajinách evropských ozývala se po mnoho let před rokem 1000 různá proroctví. Tak v Irsku byla to proroctví sv. Patrika, sv. Kolumbana a Adamana,⁵¹⁾ ve Skotsku různých mnichů, v Portugaliích jistého Šebestiána atd.⁵²⁾ Potom v XI. století mnoho hluku po celé Evropě nadělala proroctví Merlinova⁵³⁾ a vidění biskupa patarského Methoda,⁵⁴⁾ jak zprávy o tom zachoval Lintprant. Biskup florentský Raineri r. 1080 tvrdil, že Antikrist již se narodil,⁵⁵⁾ Podobně hlásali sv. Norbert a sv. Bernard z Clairvaux. Zato svatý Vincenc Ferarský kladl zrození Antikristovo až do r. 1403.

Nejvíce však, ač již v době XII. věku, proslavila se proroctvím sv. Hildegarda z Bingen v Porýn-

⁴⁹⁾ Sr. Weiss, d. c., IV, 299. Též Allgeier, d. c. 10.

⁵⁰⁾ Panoval od r. 244 do 249. O jeho vládě i oslavě prvního tisíciletí říše římské sr. Weiss, d. c., III, 389—390; Allgeier, d. c., 8.

⁵¹⁾ Adamanus či Adamnanus býval opatem kláštera v Joně na ostrově Hyském u Škotska. Zemřel 23. září 704. Srov. Kirchenlexikon, d. c., I, 214.

⁵²⁾ Sr. Allgeier, d. c., 8.

⁵³⁾ Sr. Schwane, d. c., III, 147.

⁵⁴⁾ Schwane, d. c., III, 147.

⁵⁵⁾ Sr. Bratke, d. c., III, 812.

sku. Táž, narodivší se r. 1098 z rodičů šlechtických v Böckelheimu, usadila se r. 1148 trvale v klášteře na hoře sv. Ruperta či Rupertsberku u Bingenu a v 43. roce svého věku obdržela zvláštním zjevením rozkaz, aby svá vidění, jež již od dětství měla, napsala a tak k prospěchu druhých uchovala a uveřejnila. Tato svěřice pronesla také nejednokrátě myšlenku, že knížata i národové, pohrdající papežstvím, sami význam jeho zmenšují, ba že jednotlivá království více si váží svých knížat než papeže, čímž církev nesmírně jest ponížena a ve své moci omezena. Proto prý je potřebí, aby se církev zbavila bludařů a povstala k nové slávě, nežli přikvapí konec světa s Antikristem. Byla to ovšem, jak dnes určití můžeme, jenom ozvěna stávajících těžkých poměrů, kdy Apoštolská stolice byla zachváćena krutou krisí a zevně byla ohrožována zejména Arnoldem z Brescie, před nímž chvěl se nejen Řím, ale strachem trnuly i Paříž a Curych.⁵⁶⁾

Ale přesto vidění sv. Hildegardy jsou dokladem, že církevně politické poměry na přelomu XI. a XII. věku byly již docela jiné, než roku 1000. Doby, kdy církev kategoricky rozhodovala o vladařích i národech, jako by byly minuly. Vzplanuly církevně politické boje, jež otřásaly křesťanstvím až do základů. Křížové výpravy obracely s nadšením znaky celého světa znovu k Římu, či vlastně k hlavě církve, odkudž očekávala se pomoc

⁵⁶⁾ O sv. Hildegardě bude zmínka v „Použitých pramenech“ k tomuto spisku. O jejích zjeveních a proroctvích s „moderního“ stanoviska píše nejnověji Kurt Aram, německý spisovatel, v knize „Magie u. Mystik“, t. j. „Magie a mystika v minulosti a přítomnosti“, vydané r. 1929 v Berlíně, na str. 232—243. S jeho vývody ovšem souhlasiti nelze, poněvadž vyvěrají ze zásad francouzských a německých metapsychiků.

a svítala naděje k znovuzavedení pokoje a křesťanského řádu. Slovem, vytvořila se nová duševní situace, při níž národové neočekávali již osvobození z mnoha mravních, hospodářských a politických škod od pohanského, ale od nového Říma, jenž byl křesťanským a papežským. Tím však, jak nesporno, apokalyptika nabyla nového směru a její výhled do budoucnosti se posunul poněkud časověji, t. j. podle časových poměrů.

Vyskytli se totiž jednotlivci, kdož usilovali biblicky zdůvodniti to, co províválo tehdejší křesťanskou společnost. To ovšem mohlo se státi jen vlitím nových duchovních myšlenek do apokalyptických míst Písma sv. a duchaplným jich výkladem. A opravdu Jáchym z Fiore,⁵⁷⁾ Petr Oliva,⁵⁸⁾ Amalrich z Beny a jiní⁵⁹⁾ se o to, ač dosti nešťastně, pokusili. Jáchym alespoň, vycházeje

⁵⁷⁾ O Jáchymovi z Fiore (Joachim de Fiore, da Celico, de Floribus a p.) obšírně jedná jesuita P. Frant. Ehrle v Kirchenlexikoně, d. c., VI, 1471—1480. Jeho prorocké myšlenky nalézají se ve spise „Concordia Veteris et Novi Testamenti“, t. j. „Souhlas mezi Starým a Novým zákonem“ a pak s obšírnějším výkladem v „Expositio Apocalypsis“, t. j. „Výklad Apokalypse sv. Jana“. Sr. A. Hausrath, Weltverbesserer im Mittelalter: III. Arnoldisten“, t. j. „Středověcí oprávcí světa: III. Arnoldovci“, v Lipsku 1895, 262—278. Charakteristiku a částečně i rozbor spisů Jáchymových uvádí W. Bossuet, Die Offenbarung Johannis, t. j. „Zjevení sv. Jana“, 6. vydání, v Gotinkách 1906, 73—81. Z žáků Jáchymových prosluli: lékař Arnold de Villanova a Jan z Rozpoltěné skály (de Rupescissa, de Rochetaillé).

⁵⁸⁾ Petr Jan Oliva (de Oliva, Olivi) byl františkánem. Jeho život i činnost vypsány jsou v Kirchenlexikoně, d. c., IX, 828.

⁵⁹⁾ O Amalrichovi (Amalariovi) ze Chartres, jenž podle rodiště Beny slul také Amalrich Bena, sr. „Kirchl.“, d. c., I, 674.

z přesvědčení, že mezi Starým a Novým zákonem musí stávat naprostý souhlas, jenž týká se i nejmenších jednotlivostí, vypočítal podle 42 pokolení Starého zákona dobu Nového zákona na 1260 let. Při tom bral za základ věku jednoho pokolení 30 roků. Tím se dopočetl, že mezi rokem 1200 a 1260 musí nastati nová říše, kterouž pojmenoval „Říši Ducha sv.“. V říši této nebudou již platiti ani Zákon starý ani spisy Nového zákona, ale „Věčné evangelium“. Rozeznával tedy Jáchym vlastně tři doby světové, a to dobu Boha Otce či předkřesťanskou, Boha Syna či křesťanskou a Ducha sv. či věčného evangelia.

Tyto myšlenky přenesl pak Jáchym od r. 1195 do výkladu Zjevení sv. Jana. A tu ve čtvrtém znamení viděl islam, jenž zobrazen byl první šelmou. Její porážka stala se za válek křížáckých. Než rána tato brzo se zhojila. Jedenáctý rok se ukázal. Jerusalemský byl právě Saladinem dobyt. Tento rok zničí i Babylon, t. j. říši římskou. Ale čtyři svatí, kdož v ní zůstanou, přemohou vítěze. Nastane nový řád. Antikrist, který již je na světě či již se narodil, ukáže se na Apoštolské stolici, ale i on záhy bude Kristem přemožen. Potom bude následovati tisíc let sobotního odpočinku, po nichž znovu zástupy satanovy začnou řídit. Konečně i ty budou přemoženy.

Stejných názorů byli i Spirituálové⁶⁰⁾ s tím toliko dodatkem, že v době tisíce let sobotního odpočinku budou lidé ve všem napodobiti život Krista Pána. Naproti tomu zase Apostolíkovi mímili, že doba tato bude se vyznačovati bratrskou láskou za vlády

⁶⁰⁾ Spirituálové byli nazýváni františkáni, horlíci pro přítomnost své řehole. Někteří z nich pochybili v učení i v životní praxi. Sr. Kirchenlexikon, d. c., XI, 635, nn.

svatého papeže, jež Bůh sám pošle. Mimo to podle učení Petra de Oliva, obsaženého v jeho spise: „Postilla in Apocalypsin“, t. j. „Výklad Apokalypse“ z roku 1297, na počátku třetí doby příchodem Kristovým nemá se nic jiného rozuměti, než vnitřní působení Ducha sv. Totéž konečně hlásal i Amalrich z Beny.

Netřeba ovšem ani dokládati, že apokalyptické tyto názory na souvěkovce, kteří byli svědky prudkých zápasů mezi mocí církevní a světskou, působily dojmem až nesmazatelným. Velfové i Gibelini⁶¹⁾ uchopili se jich oběma rukama a zanedlouho byl v Itálii založen řád sv. Františka. Ve všech končinách evropských ukázalo se nadšení pro apokalyptiku. Hugo z Barcelony konal o ní zvláštní přednášky.⁶²⁾ Rudolf Saský obětoval jí i scholastiku.⁶³⁾ Salimbene⁶⁴⁾ věnoval se jí s takovou vášní, že zaslepenost jeho neznala mezí. Zklamav však se, ježto jeho domněnky se nevyplnily, vzdal se jí a prohlásil, že ničemu více neuvěří, o čem se nepřesvědčí, ale již r. 1284 stal se znovu zuřivým jáchymovcem⁶⁵⁾ a hájil zásady tohoto směru při své neobyčejné výmluvnosti se vzdorem umíněnce.

⁶¹⁾ Velfové byl německý panovnický rod, pocházející od hraběte Velfa. Ve středověku vedl tento rod mnohé spory s Gibeliny, přívrženci to druhého panovnického rodu německého Hohenstaufů. Papežové stáli na straně Velfů. Proto papežské straně říkávalo se také Velfové a obráceně Velfům strana papežská. O bojích obou stran sr. Weiss, Weltgeschichte, d. c., IV. — ⁶²⁾ Sr. Allgeier, d. c., 13.

⁶³⁾ Sr. Schwane, d. c., III, 148.

⁶⁴⁾ Sr. Kirchenlexikon, d. c., X, 1562, n.

⁶⁵⁾ Jáchymovci byli nazýváni stoupenci Jáchyma z Fiore. Jím byl i Salimbene přes své prohlášení: „Nadobro opustil jsem učení Jáchymovo a prohlašuji, že nevěřím, leč tomu, co vidím.“

Vnější události vyvinuly se však docela jinak. Než zdá se, že čím smutněji braly se vpřed dějiny, tím hlouběji zakořeňovalo se přesvědčení, že názory Jáchymovy jsou pravdou. Vtom roku 1250 zemřel císař Bedřich II. a papežství dosáhlo vítězství. Nadcházel rok 1260, kdy mělo „Věčné evangelium“ započítí. V Itálii objevili se Mrskáči.⁶⁶⁾ V Německu zavládlo bezvládní, čas to hrůzy a neštěstí. V Čechách panovaly spory, krále se stavy a v ostatní Evropě uplatňoval se všeobecný chaos. Proto v říši římské očekávali nápravu od nového Bedřicha, mocného monarchy, a v Itálii od andělského papeže. Roku 1267 prohlašoval Roger Bacon,⁶⁷⁾ že tímto papežem je Alexandr IV. Zato poměry v Německu bývaly označovány podle druhého listu sv. Pavla k Thesalonickým za „discessio ab Imperio, a Sede Apostolica et a Fide“.⁶⁸⁾ Tím francouzský vliv v církvi se vzdmáhal. Proto v Anglii s posměchem se volalo a vtípkovalo, že italská Sibyla myslí velísko-papežsky a mluví francouzsky. Nikdo nevěděl, kde by měl hledati východu ze všeobecných béd. Papež Jan XXII. dal 114 Spirituálů, kteří od učení Jáchymova nechtěli upustiti, na hranicích upáliti. Potom Bonifác VIII. tak si počíнал, že Giacopone da Todí⁶⁹⁾ pokládá jej za mladého lucipera, za člověka hřichu a nepravosti, jenž sedí v chrámě božím. Vždyť zanedlouho Klement V. zavedl docela proti svému před-

⁶⁶⁾ Mrskáči či Flagelanti prošli všechny evropské země. Jich způsob „náboženského“ života popisuje Petr Fritz v „Ketzer-Lexikon“, t. j. ve „Slovníku všeho kacířstva“, II, 7—11.

⁶⁷⁾ Zemřel r. 1294 v Oxfordu. Byl františkánem.

⁶⁸⁾ T. j. „Odpad od imperia (říše římské), od Apoštolské stolice a od víry“.

⁶⁹⁾ Sr. Kirchenlexikon, d. c., VI, 1196—1198.

chůdci i kanonický proces. Došlo k „zajetí avignon-
skému“ a k církevnímu schismatu.

Zatím v Římě Cola di Rienzo⁷⁰⁾ za návalu mno-
hých hlásal, že třetí doba světová nadešla a že chudý
papež se blíží. Petrarka⁷¹⁾ s tím souhlasil a pozdra-
vil Colu v jeho prorockém úřadě jako ochránce Italie.
Na rok 1348 Michael de Leone⁷²⁾ věstil vyvýšení
říše římské. Vtom však ukázala se „černá smrt“⁷³⁾.
Jan de la Rochetaille⁷⁴⁾ prorokoval pro rok
1356, že v něm přijde spása od dvou upřímných spo-
jenců (cordelarii), z nichž jedním bude papež a dru-
hým kardinál, načež že svět r. 1370 se obrátí, církev-
ně se sjednotí a papeži úplně poddá. Tehdy také sv.
Brigita Švédská⁷⁵⁾ a sv. Kateřina Sienská⁷⁶⁾
měly vidění a prorokovaly o stavu církve.

Než proroctví tato se přemalo splnila. Vždyť r. 1378
došlo k papežské dvojici, čímž všechny církevní a kře-
stánské zájmy utrpěly nenapravitelných škod. Tehdy
mnich Telesforus⁷⁷⁾ věstil, že r. 1409 vzejde ze
semene Bedřicha II. vladař Bedřich, jenž naplní svět
slávou svou. Ale v Pise došlo k novému rozkolu v círk-
vi. Od r. 1409 vládli tři papežové. V Čechách povstal

⁷⁰⁾ Cola di Rienzo, vlastně Mikuláš Vavřinec Gabrini
byl zavražděn 8. října 1354. Nějaký čas žil i v Čechách, na
hradě Roudnici, kde byl uvězněn od Karla IV.

⁷¹⁾ Proslavený básník František Petrarka zemřel 18. čer-
vence 1374.

⁷²⁾ Sr. Allgeier, d. c., 13.

⁷³⁾ „Procestovala“ všechny evropské země a velmi je vylid-
nila.

⁷⁴⁾ Sr. pozn. 135.

⁷⁵⁾ Zemřela r. 1373.

⁷⁶⁾ Zemřela r. 1380.

⁷⁷⁾ Allgeier, d. c., 14.

Hus a v Anglii něco málo před tím Viklef. Kacíři ohrožovali církev. Jen veliké námaze Zikmundově podařilo se svolati církevní sněm do Kostnice a tam r. 1417 zvoliti papežem Martina V. Tím dostala církev zase jednu nejvyšší viditelnou hlavu na zemi.

Jednoty vnitřní však ani tehdy v církvi dosaženo nebylo. Alespoň z této doby uchovaly se dva spisy dominikána sv. Vincence Ferrarského,⁷⁸⁾ jež svědčí, že světec tento byl nejen znamenitým řečníkem a kazatelem, ale i prorokem. Týž ve spise: „De fine mundi“, t. j. „O konci světa“ rozdělil církevní dějiny ve tři věky, a to ve věk zlatý, stříbrný a železný. Na počátku železného věku byly založeny řády žebravé, jichž účelem bylo zavésti v lidu i v církvi lepší časy. Ale účel tento se nesplnil, neboť zanedlouho řády tyto začaly klesati a nyní v době Vincencově jsou horší než ostatní křesťané. Ostatně ve světě vůbec panují nyní jenom nevěra a vtíp s rozumářstvím. Proto nadejde záhy, konec času, kdy Pán s nebes přijde k poslednímu soudu.

Na cestě, sv. Vincencem započaté, postoupil však mnohem dále jiný dominikán, totiž Savanarola,⁷⁹⁾

⁷⁸⁾ Zemřel r. 1419.

⁷⁹⁾ Sr. K. v. Hase, Neue Propheten; t. j. „Noví proroci“, z roku 1892, 107—192. Těmito proroky jsou: Panna Orleánská, Savanarola a Novokřtěnci. Sr. dále J. Schnitzer, Hieronymus Savanarola, t. j. „Jeronym Savanarola“, v Mnichově 1924. Roku 1491 bylo v Římě ohlašováno, že Savanarola prohlásil se za „andělského papeže“ (papa angelicas), ale pravdou to nebylo. Savanarola prorokoval mezi jiným i úplné rozvalení Říma. To se ovšem nesplnilo. Zato se splnilo jeho proroctví o Karlu VIII. Byl upálen 23. května 1498. Sr. Kirchenlexikon, d. c., X, 1738—1745, kde hodnotí se i jeho proroctví. Platí z a k a c í ř e.

kněz obdařený obdivuhodným duchem prorockým. Jeho politická proroctví splnila se do poslední písmeny. Zato církevní proroctví selhala.

To dělo se v Itálii. Ale v severních krajích bylo podobně. Vždyť v Čechách již roku 1419 na základě starších, církvi nepřátelských a v zásadě joachymských názorů počalo se jevití mezi husity velmi silné hnutí chiliastické. Alespoň Bratke doznává to slovy: „U českých Táboritů počal se uplatňovati zjevně dokazatelný revolučně komunistický chiliasmus, spočívající na vlivech joachymských.“⁸⁰⁾ Mimo to v Němcích, ač Jindřich z Langenšteina zde prorocké snahy, zdatně potíral, přece nedovedl zabrániti, aby mezi lidem mešířila se záplava různých předpovědí, zvláště když i znamenití mužové, jako na př. byli kartuzián Dionysius von Ryckel⁸¹⁾ a kardinál Mikuláš z Kusy,⁸²⁾ směru tomuto byli dosti blízcí.

Z těchto německých předpovědí zvláštní důležitosti požívala „Proklamace krále na Černém lese“ z konce již patnáctého věku. Tehdy totiž mezi obyvateli Černého lesa zavládla nesmírná nespokojenost nejen nad rozháranými poměry v církvi a v duchovenstvu, ale i nad životem a hýřivostí králů a šlechticů. Proto všickni toužili po silném vládaři, který by zavedl zase pořádek. Tím měl býti císař Bedřich, jakožto „král na Černém lese“. Ten prý, až přijde, sjednotí všechny kře-

⁸⁰⁾ D. c., III, 814.

⁸¹⁾ Algeier, d. c., 15; J. J. Döllinger, Der Weissagungs-glaube u. das Prophetum in christlicher Zeit, t. j. „Věra v přepovědi a proroctví o křesťanské době“, v Lipsku 1871, 258.

⁸²⁾ J. Rohr, Die Prophetie im letzten Jahrhundert vor der Reformation, t. j. „Proroctví v posledním století před reformací“, z r. 1898, 30.

stany, usmrtí šlechtu, povede lid z Černého lesa proti Turkům, jež na Rýně porazí a potom obrátí se do Svaté země. Po příchodu svém odtud zpět do Evropy založí nový svět a dá lidu dosti a laciného chleba. Jeho říše potrvá tisíc let. Počátek její byl hlášen na rok 1509, později na rok 1511 a konečně na rok 1515.⁸³⁾ Přípravovala se, jak patrně nová doba.

O apokalyptice v době posledních čtyř století.

Roku 1517 došlo k náboženské roztržce mezi křesťany, či k tak zvané reformaci. Německo za ustavičného podpalu Martina Luthera a jeho stoupenců v řadách duchovenstva i lidu a zvláště šlechty zachvělo se v základech. Venkovský lid viděl v Lutherovi dávno žádaného a očekávaného vysvoboditele. Vše hrnulo se pod jeho prapor, ne ovšem vždy z důvodů náboženských, ale spíše sociálně politických. A Luther opravdu se činil. S vášnivostí a hrubostí sobě vlastní vrhl se na církev a slíboval odstranění všeho, čím přítomnost trpěla. Za nesmírně smělých a drzých slov i podobenství prohlásil papeže Antikristem. Dal i obrazy jeho v této podobě rozhazovati, aby to více působilo, po venkově i v městech. Mimo to v různých provoláních vyzýval všechny k boji proti římské šelmě atd. Tím ztotožnění papeže s Antikristem, sedmihlavou šelmou a nevěstkou babylonskou stalo se ve slově i obraze evropským heslem dne,⁸⁴⁾ vniklo do

⁸³⁾ Sr. H. Haupt, Ein oberrheinischer Revolutionär aus dem Zeitalter Kaiser Maximilianus I., t. j. „Porýnský revolucionář z dob císaře Maximiliana I.“, z roku 1893, 21.

⁸⁴⁾ Sr. H. Preusz, Die Vorstellungen vom Antichrist im

vášnivé náboženské politiky a již z ní vůbec až po naše dny nevymizelo. Vždyť i nejmodernější protestantské sekty naší doby většinou pouze tolik znají z činnosti církve římské, že nedovedou o papeži nic jiného povědět, nežli Martin Luther.

Nedivu proto, že reformace nejen že ani v nejmenším neodstranila chiliastická a prorocká blouznění dob předcházejících, ale spíše je podpořila a rozmnožila. Prohlásila sice, na př. v konfessi augsburské a helvetské, chiliasmus za „židovské blouznění“, ale na druhé straně zase hlásala, že pokles papežství není ničím jiným, nežli zjevnou a čím dále jasnější známkou nastávajícího již příchodu Páně k soudu. A v důsledku toho ve vlastních řadách protestantismu ukázali se hned různí náboženští blouznivci, kteří, byvše nespokojeni s pozvolným postupem reformace a ovládnutí buď vlastním zjevením anebo různými úkazy, na nebi, počali jedni radikálně a druzí s tupou resignací provádět své smyšlenky. Za tím účelem, aby počátek nového „Sionu“, jímž rozuměli své reformační snahy a dobu, v níž tyto měly se uskutečnit čili říši Kristovu před koncem světa, urychlili.

Alespoň sám protestant Bratke píše: „Reformací nově otevřený pramen Písma sv. a ze středověku přijaté přesvědčení, že Apokalypse jako prorocké kompendium církevních dějin představuje rozvoj říše boží do všech nejmenších podrobností, vedly k tomu, že jednotlivci v ní hledali i znamení právě nastávajícího a až do nejhlubšího základu rozbouřeného času. V stále pokračujícím úpadku „antikristického“ papežství spatřováno

späteren Mittelalter, t. j. „Představy o antikristovi v pozdním středověku“, v Lipsku 1906, 33.

bylo jisté znamení příchodu Páně. Na všech stranách buď zášť proti církvi římské, anebo rašící idea o neviditelné církvi vyvolávaly proroctví o tisícileté říši Kristově. Enthusiasticko sociální myšlenky středověkých reformátorů působily. Neúplné anebo za nedostatečné považované pokusy o náboženské i sociální reformy dráždily, aby radikální obnovou zkaženého světa připravovala se dráha příchodu Páně, jehož bezprostřední blízkost spatřovaly separatisticky uzavřené sekty v zázracích svatosti některých svých členů. Vždyť jako při počátcích křesťanství, tak také nyní při pronásledování sekt mučednictví některých jich členů mimoděk přivolovalo eschatologickou jistotu blížícího se vysvobození. Nesčetná znamení na nebi i na zemi, postavení hvězd, zjevy vzduchové, přírodní úkazy a změny, státní jevily se věřící fantasií jako apokalyptické náznaky, jichž výsledkem byla nová vidění, sny, zjevení a p. Proto hned od počátku reformace setkáváme se všude s velikým počtem blouznivců, kteří buď hlučně anebo tiše očekávali zlatý věk před koncem světa tak, že papežství bude svrhnuto a nastane pokoj v království Kristově...“⁸⁵⁾

A tu k tichým nábožensko protestantským blouznivcům čítati sluší Martina Cellaria a k revolucionářům Novokřtěnce z Münsteru,⁸⁶⁾ s nimiž ostatně reformátoři sami nevěděli si rady, ježto tito založením si r. 1534 nového Sionu uskutečnili to, co reformace hlásala slovem i písmem. Vždyť Melancton nejednokrát zdůrazňoval, že Apokalypse opravdu doličuje papežské zločiny a s ním činili tak i Osiandr, Ni-

⁸⁵⁾ D. c., III, 810.

⁸⁶⁾ Allgeier, d. c., 16.

grinus, Viktorin Striegel, Calovius a j.⁸⁷⁾ Tím však křesťanská apokalyptika od dob reformace počíná sledovati vlastně čtveru cestu, a to jednu u katolíků, druhou u luteránů, třetí u reformovaných a čtvrtou u různých sekt a sektářů jednak v Evropě a jednak v Americe. Můžeme tedy od těchto časů mluviti zřejmě již o apokalyptice katolické, lutheránské, reformované a sektářské v Evropě i v Americe. Než pokud se týče první, t. j. apokalyptiky u katolíků, sluší zase dobře činiti rozdíl mezi spisy lidovými a spisy vyššími z kruhů vzdělanců.

Při tom, uvážíme-li, že v oboru bohosloveckém koncil tridentský ve všech směrech značí rozkvět a stanovení pevných norem pro budoucnost a rozhlédneme-li se v tomto směru i po katolické apokalyptice, nezbuďte podle pravdy nic jiného připojiti, než že devisa (propovídka) tato platí také o ní. Bývá sice tvrzeno, že katolická církev podporovala prý chiliastická blouznění, ale vpravdě není tomu tak. Vždyť u katolíků chiliastická blouznění byla vlastně vždy bohosloveckou otázkou

⁸⁷⁾ V malbě „papežských zločinů“ zvláště vynikl Lukáš Kránach. Jeho malby přivodily v pravém slova smyslu, jak německé prameny dějepisné z té doby zaznamenávají, nábožensko konfesijní „otravu“ zvláště mezi prostými lidmi, jimž se nedostávalo vlastní soudnosti. Sr. H. Grisar a F. Heege ve spise „Luthers Kampfbilder“, t. j. „Obrázky z boje v době Lutherově“, ve Frýburce 1921—23. Též Karl v. Hase, Handbuch der protest. Polemik gegen die römisch-katholische Kirche, t. j. „Příručka protestantské polemiky proti římsko-katolické církvi“, v Lipsku 1862, 187, kde, ač Hase je protestantem, zásada Lutherem hlásaná, že papež je antikristem, nazývá se „omezeností duševní“, jež vysvětliti se dá jedině „hrubostí nábožensky nevzdělaného času“ a „vzájemným fanatismem náboženského boje“.

a církve jako taková nikdy, nic určitého o nich nerozhodla. Ostatně od dob sv. Augustina byl chiliasmus považován zcela určitě za blud. Vzmáhaly-li se však v pozdějších dobách přece myšlenky apokalyptické a zvláště chiliastické ve vrstvách katolického lidu, nesluší zapomínati, že dělo se tak proti vůli církve a že myšlenky tyto nemohly, jak se říká, býti zdolány. Vždyť sám Jáchym z Fiore nenalezl v přesně církevních kruzích ani sluchu a souhlasili-li mnozí duchovní s jeho domněnkami či docela začali-li o nich uvažovati, přece nikdo z nich nevykládal si je o přítomnosti podle literního smyslu, ale mluvilo se všeobecně toliko o duchovním smyslu bible.

Methoda tato ovšem nebyla správná, poněvadž jednak otvírala různým ba i zlovolným výkladům Písma sv. dveře dokořán a jednak zbahnila v půdě spiritualistických úvah. I neřivu tedy, že mezi katolíky povstali učenci, kteří pokusili se o správný výklad Apokalypse tím, že hleděli výklad literní spojití s výkladem duchovním v jeden souladný celek. Byli to zvláště Ribeira, Pererius, Ludvík z Alcasary, Cornelius a Lapidus a j.⁸⁸⁾ Ti alespoň učinili si cílem vystříhati se všech libovolností, text náležitě i se stránky psychologické prostudovati a tak vytvořiti z výkladu jednotlivých partií souladný obraz. Proto na př. Ludvík z Alcasary, opíraje se o důkladné studium různých míst u sv. Otců, učí, že Apokalypse v první části podává proroctví proti synagoze a v druhé části proti pohanstvu.⁸⁹⁾ Se stejných hledisk Pererius vy-

⁸⁸⁾ Allgeier, d. c., 17—18.

⁸⁹⁾ Protestant Bossuet ve spise „Die Offenbarung Johannis“, t. j. „Zjevení sv. Jana“, vydaném r. 1906 v Gotinkách, 6. vyd., 91, poznamenává o díle Alcasarově, že oproti němu

ložil zase knihu Danielovu. A tento směr potrval pak v kruzích katolických po celé XVI.—XIX. století.

Docela jiným směrem však ubírala se od XVI. věku tak zvaná lidová apokalyptika, jež sledovala toliko praktické cíle. Vždyť spisek „Onus ecclesiae“, t. j. „Břímě církve“, jež roku 1524, tedy již v době reformačních bouří vydal chiemský biskup Bertold, má stejnou cenu jako proroctví Mikuláše z Kusy, Konráda Liechtenbergera, Josefa Grünpecka, neznámého auktora „Krále z Černého lesa“⁹⁰⁾ atd. Tyto a podobné spisy byly sice reformací „překonány“, ale nadobro přece nezmizely. Proto v době sotva jediného století setkáváme se v literatuře se jmény mnichů, mužů i žen, a mezi nimi i mnohých svatých a světic božích anebo v pověsti světců zemřelých lidí, jichž proroctví u všech národů a ve všech zemích lákala tehdejší společnost. Tak na př. z Francie vyšlo vidění, podle něhož na konci světa povstane egyptská tma, kdy nebude vůbec světla, jež by hořelo, mimo posvěcené svíce. V Německu v době třicetileté války ukázal se blahoslavený Bartoloměj Holzhauser,⁹¹⁾ jehož výklad Apokalypse, v mnohém ohledu velmi originelní, vzbudil opravdový úžas a i náležitou ozvěnu. A na konci XVII. věku kapucín P. Dyonisius z Lucemburka sepsal život Anti-

většina protestantských výkladů zjevení Janova vypadá „přímo dětinsky“.

⁹⁰⁾ Sr. Alfons Koncionator v německém spisku „Velký monarcha, jenž přijíti má a pokoj, jež zavéstí má podle proroctví vynikajících katolických proroků a věštkyň“, 11. vyd. v Lingen, 37, n.

⁹¹⁾ O blahoslaveném Holzhauserovi bude pojednáno doleji při „Použitých pramenech“ k tomuto spisku.

kristův za tím účelem, aby ukázal, že nastává konec světa ⁹²⁾ atd.

Tehdy také a ještě více v následujícím století ukázala se proroctví arcibiskupa irského Malachiáše, ⁹³⁾ proroctví Lehninská, „Spielbähnova“, sestry Nativity z Bretagne, blahoslavené Kateřiny Emerichové, Marie Steinerové, z Orvalu atd. Konečně v XVIII. a XIX. století mnoho rozruchu způsobila proroctví Marie Latasteové, Alžběty Canori-Morové, P. Bernarda Marie Clausiho, sestry Rosy Colombové, P. Jeronyma Botina, sestry Belleové, sestry Berty Bouquillonové, Alžběty Eppingerové, papeže Pia IX., J. M. Vianneye, faráře v Arsu, zjevení v La Salettě ⁹⁴⁾ a p. Lidé s napětím je vyslechli, o nich hovořili a zanedlouho je zapomněli. Než všechna tato proroctví, a to sluší s důrazem připomenouti, ať již obsahovala různé naděje do budoucna, anebo obavy před tím, co přijít mělo a přijde, byla vesměs v kruzích církevních považována pouze za zjevení osob privat-

⁹²⁾ Celý nadpis toho spisu zní: Das Leben Antichristi, oder: Ausführliche, gründliche und historische Beschreibung von den zukünftigen Dingen der Welt, allwo aus göttlicher Schrift, heiligen Vätern und anderen bewährten Scribenten die ganze Histori vom Leben, Wunderwerken und Tod Antichristi und seines Vorläufers erklärt u. erzählt wird, t. j. „Život Antikristův čili Obširné, důkladné a dějinné popsání o příštích věcech světa...“, ve Frankfurtě n. M. 1686. Spis končí: „Bojte se Boha! Dle všeho žijeme již na konci světa.“

⁹³⁾ Celé toto proroctví bude vysvětleno a uvedeno v III. díle tohoto spisku. Sr. též odstavec o „Použitých pramenech“.

⁹⁴⁾ O všech bude pojednáno na konci v odstavci „Stručné životopisy“.

ních či za tak zvaná privátní zjevení,⁹⁵⁾ jež pro katolickou nauku o posledních věcech člověka neměla buď žádného, anebo velmi podřízeného a nepatrného významu.

O apokalyptických hnutích mezi protestanty.

Úřední vyznání protestantská v důsledku řádění Novokřtěnců zamítla apokalyptiku. Ale přesto, anebo snad právě proto podržela apokalyptika u většiny různých sekt protestantského lidu mnoho přitažlivosti a našla v jich kruzích až nápadně mnoho přízně a ohlasu. Tak hned v XVI. století u reformovaných proslavil se v tomto ohledu prorok, pocházející původně z řad Novokřtěnců, David Joris z Delftu,⁹⁶⁾ jenž r. 1556 zemřel v Basileji. Týž pohrdnuv Novým Sionem v Münsteru, sám sebe prohlásil za Krista a prorokoval, že říše Ducha sv. právě s ním započala. Mimo to v XVI. století chiliastických názorů byli i Soziniáni, Růžoví bratři, Jakub Böhme a Valentin Weigel, zemřelý r. 1588.⁹⁷⁾ Jakub Böhme alespoň ideálním líčením ráje, jenž co nejdříve na svět se vrátí a přinese věčné mládí s náplní všeho dobra a rozkoše, přispěl nemálo k oživení starých chiliastických myšlenek a Weigel, jenž sliboval světcům na zemi blaženou vládu Krista Pána v nás, vládu, při níž nebude ani kazatelů a ani školní učenosti, přímo sváděl k víře v království Kristovo před koncem světa.

⁹⁵⁾ O privátních zjeveních více bude připojeno v „Zakončení“.

⁹⁶⁾ Sr. Bratke, d. c., III, 810.

⁹⁷⁾ Bratke, d. c., III, 810.

Když pak v XVII. věku. politické otřesy velmi hluboce zapůsobily v život národů, v Německu a v Čechách zuřila třicetiletá vojna, ve Francii hugenoti byli pronásledováni a v Anglii revoluce za revolucemi hubily lid, povstalo v tajných schůzkách, jež ve všech jmenovaných zemích se konaly, mnoho staronových náboženských představ a blouznění, jichž ozvěnou byly prudké útoky na Babylon, takže nejednou i muži jinak vzdělaní upadli v jich tenata, či jak dí Bratke, i učení a rozvážní mužové stali se proroky, „protože bída času je k tomu doháněla“. Vynalezení tisku a tehdejší pokles věd samy sebou mnoho k tomuto stavu přispívaly. Tenkrát v Německu prorokoval Ezechiel Meth a Pavel Felgenhauer, oba pocházející z Čech.⁹⁸⁾ Ba sám Komenský r. 1670 umíral v Amsterodamě v přesvědčení, že tisíciletá říše Kristova již nastala. Právě v tom smyslu Bratke: „Zvláště úrodnou na proroky, různého druhu byla diaspora Českých a Moravských bratří. Jich nejproslavenější muž, jenž o školství se velmi zasloužil, Komenský, a jenž ostatně i sám celou řadu apokalyptických proroctví sebral r. 1657 ve spise „Lux in tenebris“, t. j. „Světlo v temnotách“, umíral ve víře, že bezprostředně již nastala tisíciletá říše.⁹⁹⁾ Tehdy také konec světa podle výpočtu Alsteda byl kladen na rok 1694.¹⁰⁰⁾

Současně po zrušení ediktu nanteského ve Francii

⁹⁸⁾ Meth má patrně sloužit Me d. Přijetí toto nebylo tehdy v Čechách neznámo. Sr. Martin Medek, jenž byl arcibiskupem pražským v letech 1581—1591.

⁹⁹⁾ Bratke, d. c., III, 811.

¹⁰⁰⁾ Josef Jindřich Alsted zemřel 1638. Výpočet jeho o tisíciletém království Kristově nalézá se ve spisku: „Tractatus de mille annis“, t. j. „Pojednání o tisíci letech“. Sr. Hauck, d. c., I, 391.

apokalyptickými myšlenkami hleděl hugenoty povzbuzovati profesor sedanský a později rotterdamský Petr Jurieu a „Boží nadšenci z hor seven-
ských“¹⁰¹⁾ naplňovali svými předpověďmi, obrazy míru a konvulsemi téměř celou střední Evropu. V Nizozemsku bývalý kazatel Serarius¹⁰²⁾ obhajoval říši Kristovu proti učeným útokům z písmen, obsažených v proroctvích Apokalypse. Labadisté¹⁰³⁾ prohlašovali svou duševní dokonalost v církvi duchovní za počátek pokoje v říši Kristově, po němž bude následovati vystavění Jerusalema a obrácení se ke Kristu celého světa. S nimi jen něco málo se rozcházelí Antoinetta Bourignonová, Petr Poiret, Breckling, maďar baron Welc a Gichtel.¹⁰⁴⁾

V Anglii apokalyptickým výpočtům a malbám cele se věnoval Josef Mede.¹⁰⁵⁾ Tamtéž Independenti čtí „světci“¹⁰⁶⁾ za časů Cromwellových smýšleli apokalypticky. Ekstatická Jana Leadlová, zemřelá r. 1704, shromáždila v krátké době pro kněžské království Kristovo, jež co nejdříve mělo vzniknouti a

¹⁰¹⁾ Petr Jurieu byl profesorem v Sedanu a později v Rotterdamu. Boží nadšenci ze seven-
ských hor byli hugenoté, kteří po odvolání ediktu nanteského hledali v proroctvích útěchu svých srdcí. Sr. Bratke, d. c., III, 811.

¹⁰²⁾ Zemřel r. 1670. Sepsal „Assertion du règne mille ans“, t. j. „Rozprava o tisíciletém království“.

¹⁰³⁾ Sr. Hauck, d. c., XI, 191—196.

¹⁰⁴⁾ Bourignonová, ač neměla vůbec vzdělání, chtěla zreformovati křesťanství proti „celému světu“. Petr Poiret vydal r. 1687 chiliastický spis „Economie divine“, t. j. „Božská ekonomie (zařízení světa)“. Breckling zemřel r. 1711. Welc zemřel kol r. 1660. Gichtel skonal r. 1710.

¹⁰⁵⁾ Ve spise „Clavis apocalypticus“, t. j. „Apokalyptický klíč“, vydaném r. 1627.

¹⁰⁶⁾ Sr. Bratke, d. c. III, 811.

v němž jeho členové, jako andělští bratři v důsledku Bohem jim udělené magické síly a navrácení všech věcí v původní svou dokonalost, větší budou činit divy, nežli proroci a apoštolé, značný počet stoupců.¹⁰⁷⁾ Tomáš Burnet a William Whiston¹⁰⁸⁾ agitovali pro apokalyptiku tím, že jali se hájiti chiliasmus se stanoviska geologického, ale mnoho nepochodili, poněvadž jejich „zemní revoluce“, jimiž to činili, nenalézaly souhlasu. Pravdu tedy má Bratke, jenž dí, že „hlavním ohniskem apokalyptiky v dobách reformačních byly sekty, církve reformované, a to zvláště v Anglii a Holandsku.“¹⁰⁹⁾

Také u luteránů ukázala se velmi rozsáhlá hnutí pro apokalyptiku, ale ač hnutí těchto ani tu nikdy se nenedostávalo, až koncem XVII. věku. Tehdy totiž Vilém Petersen,¹¹⁰⁾ přišed z Anglie do Německa, vydal r. 1693 spis „Pravda o vznešeném království Ježíše Krista“, ve kterém nejen hlásal, že započíná pátá světová říše, ale i po způsobu starodávných blouznivců přednášel své názory o obnově všech věcí. Při tom také ujišťoval, že sám má a měl mnoho nadpřirozených zjevení. Tím lid byl obeznámen s hlavními body chiliasmu a potom velice snadno dal se získati pro Spenerův pietismus,¹¹¹⁾ jenž v zásadě také chiliasmu přál. Po Petersenovi ve stejných myšlenkách žili a působili: Horche, J. Lampe, Küster

¹⁰⁷⁾ Bratke, d. c. III, 811.

¹⁰⁸⁾ Tomáš Burnet učinil tak ve spise „Telluris sacra theoria“, t. j. „Bohovědný názor o zemi“ z r. 1680. Whiston zemřel r. 1752.

¹⁰⁹⁾ D. c., III, 811.

¹¹⁰⁾ Spis jeho slul: „Wahrheit des herrlichen Reiches Jesu Christi“.

¹¹¹⁾ Sr. Hauck, d. c., XVIII, 609—622.

a Jáchym Lange.¹¹²⁾ Proto, když na počátku XVIII. století zakotvily v Němcích překlady spisů Jany Leadeové a rozšířila se Berleburkská bible,¹¹³⁾ bylo záhy skoro celé luterské Německo unášeno chiliastickým proudem, jak toho dokladem jsou: Eva von Buttlar, Daut, Ronsdorfská sekta, Samuel König a j.¹¹⁴⁾

O apokalyptickém základě moderních sekt.

V polovici XVIII. věku počal se mezi katolíky a protestanty šířiti pietismus, jenž v ohledu náboženském způsobil mnoho škod. V Německu jeho apoštolem stal se protestantský prelát Jan Albrecht Bengel,¹¹⁵⁾ který však mimo šíření pietismu učinil si také úkolem srovnati apokalyptické názory své doby s luteránskou věroukou.

¹¹²⁾ Horche zemřel 1729. Hlásil se k evangelíkům reformovaným. J. Lampe zemřel 1729. Jáchym Lampe vydal r. 1730 spis: „Apokalyptisches Licht und Recht“, t. j. „Apokalyptické světlo a právo“.

¹¹³⁾ Je to mystická bible, vydaná r. 1726—1742 v osmi velikých svazcích, v níž mimo biblického textu jsou vysvětlení tohoto slovního textu, obrazy budoucnosti, proroctví o Kristu Pánu a jeho říši, učení osvětlující stav přítomné církve, duchovní život, a cesty i milosti boží v lidských duších, vedoucí k očištění, osvícení a spojení s Kristem.

¹¹⁴⁾ Eva Buttlarová zemřela po r. 1717. Roku 1711 vydal Daut „Geistliche Betrachtungen“, t. j. „Duchovní cvičení“, v nichž idee chiliastické došly svého vrchole. Ronsdorfská sekta byla r. 1726 založena od Eliáše Ellera. König zemřel r. 1750. Horlil v kázáních i tisku pro tisíceletou říši Kristovu. Sr. Bratke, d. c., III, 812.

¹¹⁵⁾ Sr. F. Nolte, Dr. Johann Albrecht Bengel. Ein Gelehrtenbild aus der Zeit des Pietismu, t. j. Dr. Jan Albrecht Bengel: „Životopis učence z dob pietismu“, v Gütterslohu 1913, 30 nn.

Z té příčiny, tento jinak velmi zasloužilý a vážný vykladatel protestantského Písma sv. vydal roku 1740 „Erklärte Offenbarung“, t. j. „Výklad Zjevení sv. Jana“ a r. 1748 šedesát lidových kázání. V těchto spisech, práci to skoro celého svého života, snažil se Bengel ukázati, že luteránská pravověrnost dá se docela dobře srovnati s názory chiliasticko-apokalyptickými. I nedivu tedy, že potom apokalyptika stala se zamilovaným předmětem církevně luteránské zbožnosti a že vyskytla se i celá řada protestantů, kteří myšlenku Bengelovu nejen s radostí přijali, ale i obhajovali, hlásali a popularisovali (mezi lidem šířili).

Bratke alespoň líčí Bengela a jeho žáky, i odpůrce takto: „Odpůrci Bengelovi, jako Pfeiffer a jiní, kteří nepovažovali v základě apokalyptické arithmetiky názory Bengelovy za naprosto jisté, schvalovali je přece. Duchaplný prelát Oetinger z Murrhardt († 1782) uvedl je v soulad se svou theosofickou zamilovanou myšlenkou o tělesnosti duše. Poněkud méně smyslněji nežli Oetinger a virtemberský farář Hahn († 1790) rozvinul připomenuté myšlenky nejvlivnější Bengelův žák Crusius. Upřímný Stilling, jenž mnoho životem posmrtným se zabýval, čerpal z protikřesťanského francouzského jakobinismu a naturalistického osvětářství látku pro svou historiologickou obnovu. Geniální Lavater vnesl do názorů Bengelových svůj cit pro pravověrnost a velmi bohatou poesii. Ba docela i u Hesze jsou znatelné účinky chiliastických základních myšlenek velikého deisticko-protestantského preláta.“¹¹⁶⁾

¹¹⁶⁾ D. c., III, 811. Žáci Bengelovi a zejména Crusius pěstovali protestantské bohosloví v tehdejší době výhradně

Bengel totiž „důkladným“ prozkoumáním biblických letopočtů přišel k přesvědčení, že trvání země dlužno stanovit na 7777 let. A tu, když od Adama až po Krista Pána čítal 3940 let a pak odpočetl od počátku Kristovy tisícileté říše až do konce světa 2000 let, dostal rok 1837, jakožto čas, kdy možno očekávat příchod Kristův. Potom Bengelův žák Crusius v základě tohoto výpočtu uvedl v život „prorocké bohosloví“ a stal se takto s Bengelem obnovitelem či vlastně druhým spoluzakladatelem „moderní“ protestantské apokalyptiky, ježto jednak jeho působením zásady Bengelovy dostaly se mezi lid, jenž za změněných moderně chvatných poměrů prahl po novotách, a jednak dospěly za moře do Ameriky, kamž po francouzské revoluci, napoleonských válkách a všeobecné bídě z toho vzniklé vystěhovalo se v první polovici XIX. století zvláště z Vírtemberska a Bavorska mnoho protestantských Němců.

Než, ježto u většiny těchto vystěhovalců, jak dnes určitě víme, byly velmi živé vzpomínky nejen na německou vlast, ale i na eschatologické myšlenky Bengelovy, stalo se, že v nově zakládaných amerických sektách vesměs vyskytly se také apokalyptické myšlenky o konci světa a tisícileté říši Kristově podle zorného úhlu Bengelova. Alespoň američtí Darbyisté, Irvingiáni, Mormoni, Adventisté, Rusliáni, ba i Templáři v Palestině, poněvadž tito vzali svůj základ od Vírtemberčanů sem se nastěhovavších,

s hlediska prorockého tak, že vytvořili docela „prorocké bohosloví“. Sr. Fr. Delitzsch, Die biblisch-prophetische Theologie, ihre Fortbildung durch Chr. A. Crusius . . ., t. j. „Biblicko-prorocké bohosloví a jeho rozkvět za Kristiana A. Crusia“, v Lipsku 1845.

jsou toho nejlepším dokladem. A právě v této okolnosti či v tomto bodě, že totiž Bengelovy chiliasticko eschatologické smyšlenky dostaly se nejen do Holandska a Anglie, ale i do Asie a hlavně do Ameriky, spočívá hlavní moment k porozumění moderních sektářsko apokalyptických proudů v oboru protestantismu.¹¹⁷⁾

Ostatně na zmíněnou okolnost naráží Bratke, když při líčení dějin „bengelismu“ píše: „Nový podpal pro apokalyptické názory přinesly církevně politické otřesy

¹¹⁷⁾ Sr. Allgeier, d. c., 22. Ze spisů, jednajících o moderních sektách sluší uvést: E. Dresbach, Die protestantischen Sekten der Gegenwart im Lichte der heiligen Schrift, t. j. „O protestantských sektách dneška ve světle Písma sv.“, Barmen 1888; P. Scheurlen, Die Sekten der Gegenwart, t. j. „O dnešních sektách“, ve Štuttgartě, 8. vyd.; E. Meyer, Ursprung und Geschichte der Mormonen. Mit Exkursen über die Anfänge des Islams und des Christentums, t. j. „Počátek a dějiny Mormonů. S exkursemi o islamu a křesťanství“, v Halle 1912; M. Heimbucher, Methodisten, Adventisten und Neu Apostolische Gemeinde, t. j. „Methodisté, Adventisté a Novoapoštolští“, v Řezně 1921; J. L. Rötzer, S. T. Adventisten, t. j. „Adventisté sedmého dne“, ve Vídni 1922; Dr. Max Heimbucher, Was sind denn die Ernsten Bibelforscher für Leute? — t. j. „Kdopak jsou vážní badatelé v bibli“, v Řezně 1922, 2. vydání; T ý ž, Was ist von den Baptisten zu halten? t. j. „Kdož jsou to baptisté?“, v Řezně 1918; T ý ž, Willst Du Dich nicht auch Gesundbeten?, t. j. „Budeš se také hlásiti k uzdravování modlitbou?“ v Řezně 1919; T ý ž, Die neuzeitlichen Sekten, t. j. „O nejnovějších sektách“, v Cellovci 1927; Dr. Konrad Algermissen, Christliche Sekten und Kirche Christi, t. j. „Křesťanské sekty a církev Kristova“ v Hanovru 1925, atd., **Družstvo „Vlast“ v Praze II. 26 n. vydalo**: V á c l. O l i v a, O vzniku a začátcích Ymky a Ywky, 1925; T ý ž, Adventisté, 2. vyd., 1927; T ý ž, O sektě Russliánů, 1925; T ý ž, Methodisté, 2 díly, 1922—1923; V. O. H l o š i n a, O spojitosti methodismu s českou minulostí. 1924; V á c l a v O l i v a, O Armádě spásy, v čas. „Mír“ 1920; Dr. O t a k a r T a u b e r, Sektářství u nás, Olomouc 1926, atd.

po francouzské revoluci. Tehdy vešly v oblibu magnetická zření do dálky a Svedenborgova visionářská apokalyptika. Schönherr, jenž zemřel r. 1826, byl v zásadě gnostikem jako Svedenborg, připojil se k chiliasmu. Hlavními však sídly nové této nauky byly Anglie, Amerika a Německo. V Anglii totiž vznikli mezi lety 1820—1830 chiliastičtí Darbysté. Tam před r. 1832 povstali i Irvingiáni s pokřikem, že říše Kristova jest blízko. Roku 1827 v Údolí solného jezera u Deseretu v Severní Kalifornii založili si Nový Sion „Svatí posledních dnů“ či Mormoni. Američanem Millerem založení Adventisté očekávali příchod Páně r. 1847. Jiní „Bohem vyvolení“ podle rady virtemberského faráře Bedřicha odešli r. 1800 do Zaslíbené země, aby při počátku říše Kristovy byli již na místě. Byli to roku 1843 jednak grusinští Separatisté, pocházející z Virtemberska a usedlí v ruské Grusii, jednak r. 1859 zakladatel amenské obce, český židokřesťan Israel Pick, a jednak r. 1868 Kryštof Hoffmann a jím založení Templářů. Do této řady sluší čítati i v Bavořích faráře Klötera a roku 1878 od něho založenou „Obec vyvolených“.¹¹⁸⁾

Tím stalo se, že v poslední době, zvláště po světové válce, t. j. po roce 1918, kdy společenské i náboženské poměry doznaly nesmírného otřesu, z něhož nelze se hned tak vzpamatovati, vynořily se apokalyptické názory mnohem prudčeji a mohutněji nežli před tím a získaly si namnoze dosti stoupenců. O to však i nemalou zásluhu měla a má tak zvaná Bengelova škola, t. j. Bengelovi stoupenci v řadách inteligence. Sotva totiž byl Bengel skonal, chopili se jeho myšlenky hned

¹¹⁸⁾ D. c., III, 812.

jini, jako Leutwein, Rühle z Liliensternu, Sander atd. a vytvořili ve virtemberském Kornthálu, Wupperthalu a jinde spolky, jichž účelem bylo a je šířit známost chiliastické apokalyptiky. A to částečně se zdařilo.¹¹⁹⁾ Vždyť celá řada moderních protestantských bohoslovců s těmito spolky, více méně souhlasila a souhlasí, takže Bratke doznává: „Mezi největšími protestantskými bohoslovci podle rozličného názoru o důležitosti Pisma sv. a zvláště o Zjevení sv. Jana jedni eschatologickou apokalyptiku nadobro zamítají, kdežto druzí zase alespoň zjemněného chiliasmu odřeknouti se nechtějí. A tak zajisté tomu bude dlouho a dlouho...“¹²⁰⁾

Z Německa tedy vyšel podnět jednak k rozmnožení sekt a jednak k jich zakotvení v katolických zemích a státech. Ale peníze k tomu potřebné jdou z Ameriky. Dr. Allgeier alespoň vysvětluje tento zjev takto: „Spojené severoamerické státy, pokud se týče náboženského vyznání, skýtají velmi zajímavý obraz. Byvše obydleny od vystěhovalců nejrozličnějších sekt, uchovaly si přece na severovýchodě jakýsi hlavní ráz. Tím je kalvinismus. Ale v něm a na něm jsou odstíny všeho druhu. Některé totiž osady byly založeny od těch, kdož pro náboženství musili opustit svou evropskou vlast. Takoví podrželi si svou „domácí“ víru. Než, protože těchto odstínů bylo mnoho, staly se pokusy o náboženské jich sjednocení. Ale místo sjednocení nastala ještě větší věroučná spleť. Za takovýchto

¹¹⁹⁾ V Čechách stoupencům chiliasmu wupperthalského, jichž dosti četně žije mezi protestanty ve východních Čechách, říkájí jich sousedé s nádechem posměšku: ho-prfáci.

¹²⁰⁾ Sr. Allgeier, d. c., 22—23.

okolnosti je tedy zřejmo, že žádná sekta nemůže v Americe mnoho pro sebe získati. A proto všechny, a zvláště nejnovější sekty, vrhly se na misie v cizích zemích a nešetřily ničím na ně nákladu. Tak vznikly, snahy o posektaření katolického lidu v Evropě. Snahy, tyto byly tu sice i před válkou, ale po válce se zcela určitě zdvoj- i ztrojnásobily...“¹²¹⁾

Nebyl to však jenom Bengel a jeho škola, kdož postaral se o zakotvení a rozšíření moderního sektářství, ale byla to i německá filosofie či vlastně Lessing. Muž tento totiž rád se obíral myšlenkou o lidském pokroku a utkvěl na zásadě, že k tomuto je potřeba nového a lidského či věčného evangelia, podle něhož by lidé konali dobro pro dobro, ale při tom neodpírali zlu. Než myšlenka tato v první části, ač na pohled velmi krásná, není v zásadě přece nic jiného, než náboženský 'chiliasmus a pochází vlastně od Lessingova přítele a Bengelova žáka Kristiána Crusia. Lessing alespoň a po něm Schiller pouze zmíněnou zásadu domyslili učíce, že jakmile lidstvo rozumově dostoupí vrcholu, dostoupí téhož i dokonale mravně. To v mnohých variantech opakovali pak dále Kant, Fichte, Hegel, ba i Comte, a vůbec tak zvaní stoupenci osvícenské a moderní filosofie. Jedno však je při tom zřejmě nesprávné, že totiž ve smyslu této filosofie nepokračoval by vlastně člověk — a o jeho pokrok se přece jedná — ale svět, t. j. duše či duch světa, ač jinak i celá tato filosofie vůbec páchne silně nevěrou v náboženství zjevené.¹²²⁾

A hle, právě tyto momenty uplatňují se v moder-

¹²¹⁾ D. c., 22.

¹²²⁾ Bratke, d. c., III, 813.

ních sektách. Proto tyto místo lásky k bližnímu hlásají humanismus či humanitu a místo víry zase rozum, filosofii, hloubání. Nedivu tedy, že moderní nevěreční filosofové podpírají moderní sekty a moderní sekty vidí v moderních filosofech své spojence, jimiž tito ostatně opravdu také jsou.¹²³⁾

Konečně z téhož základu vyvěrají i zárodky sociálního programu Marxova a Englova.¹²⁴⁾ Vždyť i komunismus, jak mu učil Vilém Weitling¹²⁵⁾ a jiní, má křesťanské zabarvení a ani komunismus ruských sovětů, t. j. Leninův se ho nadobro nezbavil. Ostatně mezi socialisty, komunisty a sověty, s jedné strany a chiliasty s druhé strany, k nimž nesporně všechny moderní protestantské sekty náleží, konec konců rozdíl pouze je v tom, že první hlásají a uskutečňují hospodářsko sociální svobodu pomocí proletariátu a druzí mluví tu o Ježíši Kristu. A právě z tohoto poměru či rozdílu hrozí katolické církvi největší moderní nebezpečí, neboť je jisto, že tito činitelé učiní na ni v dohledné době generální útok, při němž tato sice zcela určitě obstojí, ale není jisto, nebude-li zmíněným útokem značně ba nesmírně vysílena na mnohá snad desetiletí...

O rozvoji apokalyptických myšlenek v Čechách.

Apokalyptické myšlenky v zemích českých dají se stopovati již od XIII. století. Byly to myšlenky rázu Jáchyma de Fiore. Dostaly se sem působením žebra-

¹²³⁾ Allgeier, d. c., 24.

¹²⁴⁾ Sr. F. Gerlich, *Der Kommunismus als Lehre vom tausendjährigen Reich*, t. j. „Komunismus učením o tisícileté říši“, v Mnichově 1920. — ¹²⁵⁾ Allgeier, d. c., 25.

vých řádů a zavlečením různých kacířství. Tolik alespoň je jisto, že podle svědectví bully Innocence IV. ze dne 19. srpna r. 1244, dané v Lyoně k arcibiskupům, biskupům a prelátům českým a uherským, zmohla se tehdy v Čechách kacířská nepravost, jež popuzovala k boji proti církvi nejen lid, ale i velmože z důvodu blízkého příchodu Páně, kdy toliko spravedliví vejdou do říše Kristovy. Jméno těchto kacířů dějinám není známo, ale má se všeobecně za to, že to byli Katarři. Od jich doby pak apokalyptické směry, v Čechách stále rostly, neboť po Katarřích přišli Valdští, částečně i Albigenští, Pikarti, Bekyně a Morskáci, kteří právě apokalyptikou udržovali se při vnitřní síle a vnějším rozvoji.

Proto nepřekvapí, že v době předhusitské lid přímo prahl po kázáních Jana Milíče z Kroměříže, v nichž apokalyptický živel hrál velmi velikou roli. Doba sice, do níž Milíčovo působení spadalo, byla ovšem těžká, ale to samo sebou by bylo ještě nestačilo rozplameniti český lid proti papeži a duchovenstvu, kdyby názory apokalyptické nebyly dávno před tím jeho duševním majetkem. Jisto alespoň jest, že zjevení sv. Hildegardy a sv. Brigity byla tehdy lidu českému známa. Ba r. 1379 dovidáme se, a to od hodnověrného svědka, že r. 1366 v blízkém okolí Prahy narodil se Antikrist.

Ostatně Milíč sám byl povahou naprosto apokalypticky zaujatou. To doznávají novější čeští dějepisci zcela nesporně. Tak dr. Václav Novotný píše: „Milíč často ocítal se v extasi. V těch chvílích mluvil k němu duch. Milíč odmítal toto pokušení, ale vytržení vracelo se zase a zase. Vnitřní hlas-duch radil mu, aby zkoumal léta Danielova. V této náladě

se svolením zpovědníkovým Milíč odhodlal se k tomu a vycházejí ze slov Písma o ohavnosti zpuštění na místě svatém, výpočty let proroctví Danielova dospěl k přesvědčení, že r. 1365—1367 jest ona hrozná doba, kdy se má objeviti Antikrist. Pátraje po Antikristu, známkami přítomnosti byl Milíč utvrzen v přesvědčení, že Antikrista objevil. A mínění svému dal průchod se vši svou neohroženou upřímností. Při kterém si slavnostním svém kázání o tomto tematě, bylo to r. 1366, ukázal prstem na přítomného císaře Karla, to že jest ten veliký Antikrist, o němž mluví Písmo...¹²⁶⁾ Sluší tedy Milíče považovati za praotce české apokalyptiky.

Byl-li také předchůdce Milíčův v úřadě kazatelském Konrád Valdhauser apokalyptikem čili nic, nedá se s určitostí stanoviti. Ale stíny apokalyptické v jeho kázáních byly. Zato o následovnících Milíče, jako o Jakoubkovi ze Stříbra, Jeronymovi, Husovi, ba i o Štítném víme to zcela určitě. Vždyť proroctví sv. Hildegardy bývala Husovi velmi oblíbenou četbou a Štítný nejen že připomíná proroctví sv. Brigity, nýbrž i polemizuje s Milíčem o výklad Zjevení sv. Jana. Tím stalo se, že chiliasmus zapustil v husitství dosti hluboké kořeny a roku 1419 náhle vynořil se jako dravý proud u Táborů. Proto poznamenal Bedřich Bezold: „Vzpomeneme-li, že na začátku hnutí husitského připojovala se k tomuto proudu víra v počátek tisíciletého království, nemůže překvapiti za takových okolností bujně vzklíčení oněch zárodků. V blouznivých zástupech „bratří“ a „sester“ byli jisti, že přišla doba pomsty a očisty, za níž zničeno bude vše, co nebylo vyvoleno a že bezprostředně blížek je čas podivuhod-

¹²⁶⁾ Sr. „Náboženské hnutí české ve 14. a 15. století“, I, 70.

ného ideálního života pozemského bez bolesti a hříchů. Četba Proroků a Apokalypse naplnila obrazivost jejich žhavými obrazy orientálské řeči básnické, jež vykládali si však doslovně. Tak utvořil se jim fantastický obraz budoucí říše vyvolených, t. j. Táborů, ježž možno přirovnati asi k bujnému nebi Mohamedovu, Pozemský život bez námahy, bez stránek stinných, prázdný všech nesnází a každého právního, mravního a fysického omezení. Vyvolené dítky boží žijí ve stavu nevinnosti jako Adam, bez církve, státu a vědy, rovni andělům...¹²⁷⁾

A. Denis uvádí: „V letech po smrti Husově jakási horečka náboženská zmocnila se Čech. Blouznění chiliastické zvláště zaměstnávalo duchy. Před posledním soudem sestoupí prý Kristus na zemi a založí království, které potrvá tisíc let. Bezbožní zahynou ve strašné potopě. Pod bezprostřední správou Pána vyvolení věřící, žijící ještě, anebo ti, kdo zemřeli pro pravdu, z mrtvých vstanou se Spasitelem a těšiti se budou z dokonalé blaženosti. V této říši svatých zrušeny, budou všecky zákony lidské a zmizí rozdíly stavův a statkův. Země zbavená bezbožníků bude dosti prostranná pro ty, kdo vedou život libý a šťastný. Lidé přímo osvícení Duchem sv. nebudou potřebovati více ani vůdce ani řádu. Kněží pozbudou své moci a bible své vážnosti.“¹²⁸⁾

Také Winter vrhá mnohé světlo na apokalyptická

¹²⁷⁾ Friedrich von Bezold „K dějinám husitství“. Kulturně historická studie. Přeložil K. Chytil, Praha 1904, 46 až 47.

¹²⁸⁾ Sr. „Konec samostatnosti české“. Napsal Arnošt Denis. Přeložil Dr. Jindřich Vančura, Praha 1893, 212 až 213.

blouznění Táborů slovy: „Mezi husity od prvopočátku náboženského hnutí vyvíjely se zajisté na starších základech strany, které zašly daleko... Rozšiřována psaní a prorokování, že nastane soudný den. Spálena budou všechna města křesťanská, toliko pět jich na světě pobude, v nichž vyvolení boží mají se sebrati. Praha shoří jako Babylon. Všickni zlí a pravdy protivníci zahynou. Při tom ožila křesťanská zásada rovnosti všech lidí, zásada starokřesťanského bratrství. I z Moravy přibírali se do Čech. Počátek schůzí byl r. 1419 a pověstnou stala se schůze na hoře „veliké a širokostí okrášlené“ nedaleko Bechyně, která nazvána Tábor po biblicku... Však již také hrnula se vojna. Jali se kněží volati, že čas pomsty, odplaty, že čas, aby nepřátelé pravdy zahynuli... Slibovali, kdo v boji sejde, že tu hodinu bude mezi anděly, v království božím.“¹²⁹⁾ Z kněží tábořských, hovicích tomtu směru, se pak zvláště připomínají Jan Čapek, Martin Houska a j.

Od Táborů přešla chiliastická blouznění do Česko-bratrské jednoty, poněvadž tato vlastně byla jich, ač poněkud zmírněně, přímým pokračováním. Vždyť Petr Chelčický, který přece všeobecně považuje se za hlavního strůjce a původce Jednoty, je v zásadě táboritou a hlásal mnohé nauky, jež v naší době osvojily si i některé protestantské sekty, jako na př. je křest dospělých u Baptistů atd.¹³⁰⁾ Ostatně chiliastický rys

¹²⁹⁾ Sr. „Život církevní v Čechách“. Sepsal Dr. Zikmund Winter, 2 díly, Praha 1895, 1896, I, 295.

¹³⁰⁾ Proto také čeští baptisté přijali pojmenování „Jednota Chelčického“ a zajisté právem, protože Chelčický učil chiasmu jako nynější baptisté. Sr. Ottův sl. n. N. D, I, 441.

provázel Jednotu po celý běh jejího bytí a nabýval v ní zejména v XVI. a XVII. století rozměrů až úžasných.

Stačí zajisté tu uvést jenom malý doklad z Denise. Dějepisec tento dí: „Blouznění věřících jeví se v XVI. století probuzením ideí chiliastických. Předtucha konečné katastrofy ovládá mysl, a udržuje je v neustálé hrůze: svět blíží se ke svému konci. Jan Kocín z Kocínětu vydal roku 1585 „Abecedu pobožné manželky“ za „těchto posledních a rozpustilých časův“. V „Tituláři“ roku 1567 Jan Jičínský projevuje tušení nejisté o trvání světa: „I bude k časům budoucím, ač však bude-li svět ještě státi, tato má práce a toto mé vlastních jmen sebrání nápomocné mnohým, kteří by ještě po nás živi pozůstali a na věci za času našeho sběhlé i na lidi poptávati se chtěli.“ Při každém kroku potkáváme se s touž myšlenkou o konci světa, jeho sklonu a posledních letech. Lid zpívá písně o tomto předmětu a nejosvícenější duchové nemají více ani důvěry, ani méně pošetilého strachu. Veleslavín vydává svůj kalendář historický léta posledního věku 1590, Budovec v Antialkoranu r. 1614 předpovídá, že přinese nastávající dvanáctá hodina nastávající soudy boží na Goga Magoga (Turka), potom pak že začne nový věk, pravá země zaslíbená, nový Jerusalems, stálý trůn Davidův, zlatý věk a potom že bude jeden ovčinec a jeden pastýř. Množí se proroctví temná, o něco později vystupují proroci a prorokyně a nářky svými naplňují padesát let, která následují po porážce českého protestantismu na Bílé hoře...“¹³¹⁾

To však platí nejen o Českých bratřích a Luterá-

¹³¹⁾ D. c., 627—628.

nech, ale i o všech tehdejších sektách, ať již jsou to Mikulášenci, Vilémovští, Pecinovští, Pláčtí, Habrovanští, Novokřtění, Antitrinitáři, Saducejští, Ariáni, Sobotáři atd. Zato u českých katolíků panovalo celkem v tomto směru ticho. Byly ovšem i tu mezi lidem roztroušeny apokalyptické názory, ale to stalo se více působením jinověrných sousedů nežli přímým požadavkem duše a nitra. Ostatně nemalé zásluhy, o takovýto stav u katolíků získaly si přesné hlásání křesťansko katolické věrouky a okolnost, že v katolické církvi XV. a XVI. věku nalézali se v zemích českých pouze lidé většinou pevného náboženského přesvědčení, ježto povahy nábožensky slabé uchýlily se k nekatolíkům a k různým sektám. Nejlepším toho dokladem je „Index bohemicorum librorum prohibitorum“,¹³²⁾ kde apokalyptickou literaturou právě z této doby jsou zastoupeni jediné Čeští bratři, luterané a sektáři. Proto právem dí Winter: „Charakteristický zjev z doby náboženského různověrstva v Čechách jsou všelijací proroci a hysterikové obojího pohlaví. Z konce XVI. století, okolo sv. Václava r. 1591 chodil po městech pražských člověk prostý, tkadlec, volaje po rynku, že velmi brzoce Pán Bůh tento svět hrozně bude trestati hladem a ohněm. A téhož roku jala se chudá žena ve vsi Olešnici za Náchodem rozšiřovati zprávu, že se jí ukázal anděl boží...“¹³³⁾

Než docela jiný obraz o apokalyptických proudech v Čechách skýtá hned století XVII. a XVIII. Tehdy

¹³²⁾ T. j. „Seznam zapovězených knih českých“ z r. 1749. Tu na př. při knihách, jednajících o Antikristovi připojena jest poznámka: „Hledej pod titulem Bratři (Bratrská Jednota)“ a p.

¹³³⁾ D. c., 316.

totiž, kdy po bělohorské bitvě v zemi mohlo a smělo existovati pouze náboženství katolické, celé zástupy lidí zevně staly se katolíky, ač v srdcích zůstávali buď Bratřími nebo luterány či docela sektáři. Proto v těch dobách apokalyptická literatura nesmírně kvetla. Nebyla to ovšem literatura domácí, ale cizí a z různých německých středisk do celých Čech tajně a podloudnický dopravovaná. Slezsko bývalo jejím hlavním přechovavatelem a ochráncem, to Slezsko, kde v době XVII. věku proudy chiliastické velmi vysoko se vzedmuly. Alespoň Denis volá: „Přirozeně v zemích, kde spořádané církve byly zničeny, a kde pronásledováním vyvinuje se náboženská šílenost a exaltace jeví se způsobem co nejpodivnějším, sekty chiliastické se šíří, visionáři a proroci nalézají hojně přívrženců. Století XVII. jest stoletím mystiků. Byli velmi rozšířeni ve Slezsku. Největší z mystiků německých protestant Jakub Boehme měl tu četné následovníky. Poněvadž však čeští kacíři byli se svými souvěrci ve Slezsku ve styčích příliš častých, snadno podlehli téměř vlivům. Přese všechnu přísnost zákazů nevymřeli a nevymizeli Novokřtění. Občas z některého procesu poznáváme, že trvají sekty, které nemají nijakého přesného vyznání dogmatického a kam uchylují se duše, jichž nestačí uspokojiti učení církve, nebo jež prostě zůstaveny, byvše sobě, vyvinuly se nazdarbůh.¹³⁴⁾ A těch sekt bylo v zemích českých tolik, kolik bylo míst a vesnic, kamž evangeličtí emisáři docházeli, neboť každý z nich učil něčemu jinému. Jediná však toliko byla páska, jež je spojovala. Byla to nenávisť katolické církve, papeže a Říma. Proto Apokalypse sv. Jana a knihy Proroků

¹³⁴⁾ D. c., 215.

staly se českým tajným nekatolíkům nejmilejší četbou, z níž rodily se náboženské názory a nápady co nejpodivnější se zabarvením vesměs apokalypticko chiliastického rázu, jak patrně nejen z již připomenutého „Indexu bohemicorum librorum“, ale i ze zachovaných písní o „králi Bavorovi“, „Brandenburku, podej ruku“, o „králi marokánském“ a p.

To dělo se v zemích českých. Ale u těch Čechů, kteří v XVII. a XVIII. století pro náboženství vlast svou dobrovolně anebo z přinucení opustili a v dějinách pod názvem emigrantů a exulantů či vystěhovalců známi jsou, bylo ještě hůře. Ti buď propadli názorům sekt, s nimiž v cizině přišli do styku, anebo věřili svým visionářům a prorokům. Vždyť přímo odstrašující doklad máme toho na J. A. Komenském: Muž tento z celé duše nenáviděl papeže a Řím. Proto popřával sluchu svého všemu, co církev katolickou potupovalo a důsledně věřil i všem chiliastickým smýšlenkám. Alespoň Dr. Jakubec poznamenává: „Komenský nebyl při všech svých dobrých snahách prost víry, v konec světa či v chiliasmus... S důvěrou pohřžoval se znovu a znovu v klamně vidiny, prorocké hlavně suspendovaného bratrského kněze Mikuláše Dražilka, a vypsál je v neblahém svém spise „Světlo z temnosti“, který mu způsobil nemilé polemiky.“¹³⁵⁾ Než na tom nebylo dosti. Vždyť Komenský také sám prorokoval a jeho „Kšaft umírající matky Jednoty bratrské“ je sepsán s tohoto stanoviska.¹³⁶⁾ A že čeští vystěho-

¹³⁵⁾ Dějiny literatury české, Praha 1911, 342.

¹³⁶⁾ V Kšaftě tomto přicházejí také „okřídlená“, prý prorocká slova o obnově české samostatnosti: „Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase

valci propadali názorům sekt, s nimiž v cizině přišli do styku, toho důkazem jsou Moravští bratři na Ochranově.

Za takovýchto ovšem poměrů doma i v cizině, kdo z Čechů po bitvě bělohorské záhy nepřilnul celým srdcem ke katolicismu, ocitl se, pokud se náboženského jeho života týkalo, ve stavu přímo ubohém. Opuštěn a sobě zůstaven, vyčerpával si z apokalyptických míst Písma sv. a z apokalyptické literatury, jež se mu do rukou dostala a vesměs chiliasmem byla provanuta, namnoze až směšné názory a myšlenky tak roztodivné, že v ostatním světě učení i prostí muži zůstávali nad nimi v úžasu. Lidé toho druhu sluli buď prostě náboženskými blouznivci, anebo měli i svá místní pojmenování jako: Marokáni, Deisté, Abrahamité, Adamité, Pakosti a p. Ti vládě Marie Terezie a Josefa II. dělali mnoho starostí a nepřijemností. Denis o tom napsal: „Občasně pronásledování nekatoликů za Marie Terezie mělo zcela opačný výsledek, než očekávala císařovna. Rozněcovalo mysticismus a sloužilo propagandě radikálních sekt Deistů, Abrahamistů, Adamitů atd., z nichž jedni zjednodušovali křesťanství až téměř k židovství, druzí zase kázali jakýsi druh nihilismu...“¹³⁷⁾

Tím vším přemožen rozhodl se konečně Josef II. r. 1781. k vydání tolerančního patentu, jímž povolovalo

navrátí, ó lide český...“ Ale je otázkou, mají-li se slova tato vykládati ve směru politickém, jak všeobecně nyní se děje, či náboženském? Toto poslední bude spíše pravdou. Vždyť po slovech, právě uvedených, i h n e d se dodává: „A pro tu naději tebe (lide český) dědicem činím všeho toho, co jsem(koli) po předcích svých byla zdělila...“ To však týká se víry!

¹³⁷⁾ Sr. Čechy po Bílé hoře, Praha 1904, 545.

se vyznání augsburské, reformované či helvetské, řecké a husitské. Ale čeští tajní nekatolíci stali se buď luterány nebo reformovanými. Mohli sice prohlásiti se i za husity, ale duše jejich a smýšlení již jim toho nedovolovaly.¹³⁸⁾ Tím v řady luteránů a reformovaných dostaly se celé zástupy lidí bývalých Deistů, Adamitů, Marokánů atd., kteří vytvořili mezi nimi společnosti, jež byly náchylnými přijmouti každé chvíle náboženství některé jim se zamlouvající sekty. Že se tak nedělo, bylo zásluhou rozpadlého Rakouska, jež státně neuznaným sektám nedovolovalo na svém území jakékoli náboženské činnosti. A tato okolnost měla důsledkem, že v době 130 let církve evangelické se v Čechách zkonsolidovaly a většinou vymýtily ze svého středu sektářského ducha, ač ne zcela a nadobro. Vždyť zbytky téhož ducha, živeného chiliasmem, byť mírným, zůstaly v nich až do dob nejposlednějších, ba až do dnes.

Poněkud jiné a můžeme říci hned nesmírně výhodnější postavení nežli tajní nekatolíci a církve evangelické měli v Čechách v době XVII. a XVIII. století katolíci. Ti za řádně zorganizované duchovní správy, zvláště na konci XVIII. věku čím dále hlouběji osvojovali si s náboženským přesvědčením i katolickou zbožnost a tak zapomínali na apokalyptiku. Proto, byť občas tu a tam i u nich apokalyptické názory se ukázaly, přece nikdy názory, tyto nezasáhly větší proud společnosti anebo celý kraj, aby mohly vytvořiti sektářskou náladu pro celek. Ostatně i bývalá rakouská vláda, jak upříti se nedá, velice o to pečovala, aby

¹³⁸⁾ Ze císař Josef II. povolil, aby čeští nekatolíci mohli hlásiti se k husitství, plyne z jeho dekretu ze dne 26. března 1782.

něco podobného nestalo se skutkem. Mimo to státní censura knih vykonávala dlouho do XIX. století rozhodný vliv v tom směru, ježto nedovolovala rozšiřování církvi nepřátelských a tedy i chiliasticky zbarvených spisů. Proto apokalyptická literatura vlastně mezi katolíky v době XVIII. a XIX. věku, až na nepatrné a nejmenší zlomky, ani neexistovala.

Ale přesto duch sektářský se přece i tehdy, ba až do poslední chvíle před státním převratem také u nich udržoval a udržel. Příčinou toho byla jednak okolnost, že všickni ti, kdož v době XVII. a XVIII. věku z tajných nekatolíků katolíky se stali, neměli dobré vůle a jaksi s krví přinesli si v řady katolíků i sektářského ducha a tohoto také ve svých potomcích až do doby nejposlednější, někdy vědomě a někdy nevědomě živili a chránili, a jednak faktum, že v době tolerančního patentu v místech, kde nebylo evangelických duchovních, nahrnulo se do katolické církve něco Deistů, Marokánů, Adamitů a p., kteří podrželi si svůj odpor proti církvi, služeb božích nenavštěvovali a časem buď nevěře anebo náboženské lhostejnosti se oddali. Tím se vysvětlí, že r. 1918 po prohlášení české samostatnosti, kdy státně náboženský tlak byl rázem odstraněn, za nových politických poměrů mnoho tisíc katolíků odpadlo k sektě čechoslováků a odpady tyto posud neustaly.

Z toho ze všeho můžeme tedy konstatovati, že v nynější době jednak české církve evangelické¹³⁹⁾ posud chovají ve svém jádru nějaký počet členů, vždy

¹³⁹⁾ Čeští evangelíci vyznání reformovaného a augsburského utvořili r. 1918 „Československou církev evangelickou“. Sr. Müller, d. c., 51—52.

ochotných k přijetí některé z moderních sekt a jednak že i v církvi katolické podobných členů je také dosti, ba snad více, než obyčejně se za to má. A právě tito „nerozhodní“ členové stávají se v přítomné době předmětem útoků sekt, jež se do zemí českých valí a v zásadě myšlenkami chiliastickými jsou zbarveny a ovládnuty.¹⁴⁰⁾ O církvi československé se toto poslední ovšem apodikticky posud říci nedá, poněvadž její zakladatelé vyrostli na půdě české a byli vychováni katolickou církví, ale dlouho asi tomu tak nebude, poněvadž přátelství její s protestanty všeho druhu a zvláště se sektáři americkými vynutí si její rozhodnutí buď ve směru těchto sektářů a jich sekt anebo po proudu úplné nevěry. Než, poněvadž toto druhé v celém rozsahu není možno, a to již z důvodu, že i v sektě československé její venkovští prostí členové úplné nevěry nesnesou, bude důsledně následovati první. Tím i tato sekta, jako kdys české husitství, otevře časem najisto a zcela určitě dvěře i chiliasticko radikálnímu blouznění.

¹⁴⁰⁾ To zejména platí o adventistech. Tito alespoň v pravém slova smyslu rozvažují ilustrovaný spis ředitele adventistických misí L. Conradiho, Weissagung u. Weltgeschichte oder Staatsmann und Prophet, t. j. „Proroctví a Světové dějiny či Státník a prorok“ s takovou vytrvalostí po všech zemích, že r. 1920 najednou bylo vytištěno jenom německého vydání v Hamburce 111.000. Totéž dá se říci také o knize „Konec světa a návrat Ježíše Krista. Několik proroctví...“, vydané v Brně od „Ladislava Olšovského, (prý) římskokatolického křesťana na základě Sv. Písma“ a p.

»Ducha neuhášejte, proroctvími nepohrdejte; všechno zkoušejte, co dobrého jest, toho se držte.«

1. Thes. 5, 19–21.

O proroctvích.

Od pradávna snažili se lidé proniknouti do tajuplné budoucnosti a vyzkoumati ji. Alespoň již v druhém tisíciletí před Kristem Pánem povstal v Egyptě za krále Snefru¹⁴¹⁾ prorok, jenž předpovídal, že po bouřích, válce a hladu nastane čas štěstí a pokoje. Podobně podle babylonských klínových nápisů byla předpověděna po mnoha bojích a půtkách utěšená idyla úrodnosti a pokoje v celém lidstvu. Bálam za tažení židů pouští, podle čtvrté knihy Mojžíšovy, předpověděl králi madiánskému hvězdu z Jakuba a vítězství jeho vojevůdce nad knížaty moabskými. (4. Mojž., 24, 17.) Za doby Soudců žilo v Kanaaně více „Vidoucích“ či proroků (1. Sam., 9, 9). Saul, jak víme, v době nejhlubšího svého ponížení hledal u čarodějky, v Endore útěchy a útočiště místo u Boha pravého. (1. Sam., 28, 7, nn.) Isaiáš činí zmínku o zaklínačích, kouzelnících a hvězdopravcích (Is., 47, 12, n.) a Ezechiel připomíná zase hadače chaldejské (Ez., 22, 4) atd.

Mimo to, jak klasičtí národové starověcí Řekové a Římané snažili se vyzpytovat budoucnost různými věštbyami či orakulemi, sibylami, dále z letu ptáků, z krve obětovaných zvířat a podobnými pověrečnými zvyky, jest až příliš známo. Vždyť sám osvícený Cicero právě tak jako Plutarch chaeronejský vydali zvláštní spisy

¹⁴¹⁾ Snefru byl prvním králem čtvrté či Memfidské dynastie egyptské. Od něho pocházejí dvě nejstarší pyramidy. Ostatně sr. také Weiss: Světové dějiny, I, v pojednání o Egyptě.

o prorokování. Plutarch docela jako kněz pythijského Apolla pokusil se velmi učeně zdůvodňovati, proč za jeho doby, věštby delfské přestaly. Taktéž šamanismus divokých národů, bílé paní u Germánů, Čechů atd. nejsou vlastně v podstatě ničím jiným, než snahou proniknouti a vyzpytovat budoucnost.

Proto z těchto a z jiných jim blízkých jevů usuzoval velmi učený Arnošt z Lasaulxů¹⁴²⁾ zcela důsledně, že existuje vědomí o věcech prostorem i časem nám vzdálených, t. j. budoucích. Alespoň pohané pevně věřili, že jich bohové podobné vědomí mají,¹⁴³⁾ vědomí, jež podle své přirozenosti již nedá se omeziti ani časem, ani prostorem, kdežto lidé že je mítí mohou toliko ve stavu mimopozemském a mimopřirozeném, poněvadž důsledkem hříchů jich duše spojily se s těly a tím také že u nich původní věštecká síla byla zakalena.¹⁴⁴⁾ Síla tato však nikdy zúplna nevymizela, protože je čímsi člověku vrozeným a neztratitelným. Vždyť starobylý spisovatel Plutarch dí výslovně: „Jako slunce nesvíti pouze tehdy, vystoupí-li z mraků, ale svítí stále a toliko proto, že zahaleno jest parami, zdá se nám býti beze světla a tím že nesvíti, tak také duše neobdržuje možnost patřiti do budoucna teprve tehdy, vystoupí-li z těla jako z jakéhosi mraku, ale má ji stále v celém pozemském žití, ač tato pro spojení její se smrtelným tělem často bývá zakalena.“¹⁴⁵⁾

Podle toho, protože tedy věštecká síla je člověku

¹⁴²⁾ Sr. „Studien des klassischen Altertums“, t. j. „Studie o klasickém starověku“, Řezno z r. 1854, 286, nn.

¹⁴³⁾ Sr. Xenophon, „Convivium“, 4, 47.

¹⁴⁴⁾ Plato, „Phaedr.“, 32, 13, „Phaedon“, 22, 28; „Plutarch“, „Moral.“ 432 A. B.; Cicero, „De divin.“ I, 30, 64.

¹⁴⁵⁾ Plutarch, „Moral.“ 431 F.

vrozenou a neztratitelnou a dále protože v pozemském jeho žití je pouze utajenou, může, bývá-li vyšší mocí roznicena či z moci těla vybavena a „odmocněna“, v jednotlivých jasných okamžicích pozemského života se ukázati a vyniknouti, zejména v takových chvílích, kdy duše co nejméně s tělem se stýká, kdy bývá co nejvíce osvobozena od tísnících a svírajících ji pout tělesných a tak uschopněna, aby podstatu věci prohlédala. Takovéto jasné okamžiky či „lucida intervalla“, pokud žijeme, dostavují se často ve spánku a snění,¹⁴⁶⁾ před bezprostředně nastávající smrtí¹⁴⁷⁾ a v rozličných vzrušených či ekstatických stavech,¹⁴⁸⁾ jež zasáhnutím jednak moci boží a jednak fyzickými vlivy, rozčilujícími událostmi a stísněnou pozemskou atmosférou mohou býti vyvolány.

¹⁴⁶⁾ Bohatou snůšku prorockých snů cituje Lasaulx, d. c.; dále Cicero, „De div.“, I, 27; Valerius Maximus, I, 7; Tertullianus, „De anima“, v kap. 46. „Ve spánku“, jak dí Xenofon v „Cyrop.“, VIII, 7, 21., „ocitají se duše lidské v prostoru nejsvobodnějším a naprosto božském, kdež prohlédají do budoucna“. Podobně Josef Flavius ve „Válce židovské“, VIII, 8, 7, píše: „Ve spánku požívají duše, protože nejsou tělem rozptylovány, ale zcela v sebe uzavřeny, nejkrásnějšího pokoje. Obírajíce se Bohem, jemuž jsou podobny, potulují se daleko a vidí mnoho budoucích věcí“. Philon zase ve výkladě svém k první knize Mojžíšově dokládá: „Spánek sám v sobě je vlastně ekstase, ne ta ovšem, jež jest velmi blízká ztrátě rozumu, ale ta, jež působí uvolnění smyslu a nepřítomnost soudnosti. Tehdy totiž smysly opouštějí věci myslitelné a rozum opouští zase smysly, aniž by posiloval jich sílu anebo poskytoval jim pohyb.“

¹⁴⁷⁾ Víra v prorockou moc a sílu u umírajících byla v Řecku od nejstarších dob tak rozšířena, že Sokrates mluví o ní jako o všeobecném přesvědčení všech.

¹⁴⁸⁾ Sr. Görres, „Christliche Mystik“, t. j. „Křesťanská mystika“, II, 245, nn, 270, n, 288, n, 297, n.

Všecky, však tyto okamžiky dle názoru pohanského světa poslední svou příčinu měly ve vůli bohů, jež dovolovala lidem bráti účast při jich božské vševědoucnosti a je podle schopnosti jednotlivců ovládala tak, že jim budoucnost a jednotlivé její obrázky předváděla, jak vyznal sám Plutarch.¹⁴⁹⁾ Proto Aristides¹⁵⁰⁾ dokládá, že božské věštění v tom spočívá, že duch vážně odvrátí se od všeho obyčejného a všedního a potom, když úplně od toho se odvrátil a v tomto svém odvrácení v úvahu vešel, spojí se s bohy, a tak přenesse se přes obyčejný poznávací způsob duševní.

K tomu připojuje Lasaulx ještě následující: „Jest dobrou, jak se mi zdá, myšlenkou Plutarchovou,¹⁵¹⁾ upozorňuje-li na to, že věštecká síla duše v podstatě není zázračnou, ale mnemonickou či pamětnou, t. j. že je to zcela něco přirozeného, prohlédá-li duše v budoucnosti to, co ještě se nestalo, než kdyby mohla si uvědomovati jen, co se v minulosti již stalo. Vždyť, jak sám dokládá, paměť oproti věštbě (mantiče, *Μαντική*) jest obdivuhodnou mocností duše, již tato minulé věci či to, co se stalo, opatruje a zpřítomňuje. Alespoň, co se stalo, více není, ježto všecko ve světě, jako jsou skutky, slova a affekty (city) povstávají a zacházejí právě tak, jako čas nebo řeka, jež s sebou vše proudně odnáší, kdežto pamětná síla duše vše toto, ač nevím jak mocně, zachycuje a, ačkoliv to již není, dodává tomu zdání a ráz věcí přítomných tak, že paměť stává se nám sluchem pro věci neslyšitelné a zrakem pro věci neviditelné. Proto není také divu, že má-li duše nad tím, co více neexistuje, tolik moci,

¹⁴⁹⁾ Sr. „Moral.“, 406, B.

¹⁵⁰⁾ Sr. II, 529.

¹⁵¹⁾ „Moral.“, 432, A., B.

vnímá i mnohé, co ještě se nestalo, ježto toto poslední jest jí mnohem přiměřenějším a její náklonností shodnějším. Všecko zajisté uzpůsobení a upravení duše směřuje k budoucnosti, kdežto s minulostí nemá tato ničeho více co činiti, než že na ni vzpomíná. Proto nechť je tato vrozená duši mocnost sebe menší a sebe tupější, přece časem se stává, že náhle vzplane a uplatňuje se při snění a mysteriích. Práví sice Euripides: „Kdo dobře umí poraditi, jest nejlepším prorokem“, ale mýlí se, neboť takový není ničím jiným než chytrákem. Prorocká síla však zmocňuje se věcí budoucích bez rozumových závěrů a i tehdy, když tyto ani z přítomnosti nedají se tušiti.“¹⁵²⁾

„Z toho jest patrno,“ pokračuje zase Lasauix dále, „že Plutarch odmítá názor, jako by proroctví vyvěrala toliko z úsudku pravděpodobnosti neb z daných indicií (zjevů) či že jsou prognosou, získanou rozumovým úsudkem. Vždyť proroctví jsou toliko předpovědmi toho, co podle vnitřní souvislosti a přirozenosti poměrů se dále vyvíjí, ale to, co se vyvíjí, nebývá poznáváno logicko rozumovou námahou, nýbrž podstatným poznáním, a to tak, že duše bývá vtržena do principii jednotlivých věcí a participuje na vševědčnosti boží, podle níž Bůh vše ví před utvořením se čehokoliv.“¹⁵³⁾

Schválně ovšem byly v právě podaných odstavcích vymeženy příklady skutečných proroctví z pohanského starověku, protože velmi těžko jest rozeznati, pokud při tomto starověkém věštění zúčastnily se moci démonické a pokud nikoliv. Vzpomeňme jen na tak zvané

¹⁵²⁾ D. c., 288, nn.

¹⁵³⁾ D. c., 312.

pohybování se stolů, jež až posud se děje a jež sami pohané považovali za účinky moci ďábelské!¹⁵⁴⁾ Ostatně, jak bychom o pohanských proroctvích souditi měli, tušili již staří, když prohlásili velikou jinak pravdu, obsaženou ve slovech, že teprve tehdy lidská duše ve své prapůvodní prorocké síle byla seslabena, když v předpozemském svém životě dopustila se hříchu, byla důsledkem toho svržena v pozemské zrození a s tělem spojena i sloučena, ale že přece tuto sílu nadobro neztratila, anebo že proroctví měla poslední příčinu svou ve vůli bohů, kteří dovolili, aby duše mohla participovati na jich božské vůli, tuto podle jejich vlastních schopností rozprouditi a jí obrazy budoucnosti zjeviti. Vždyť, co pak jest něco jiného, když nejprve skrze proroky a pak skrze křesťanství bylo lidem zprostředkováno dílo pravého náboženství, než mocné protipůsobení proti následkům dědičného hříchu, jímž títo nejprve byli varováni a napomínáni a pak vhodnými prostředky uschopněni, aby stále mravně se zdokonaľovali, Bohu podobnějšími stávali a tak bez přestání jeho milosti více a více se účastnili?

Proto v pravém náboženství jest více než pravděpodobně možno, že Bůh zvlášť omilostněným duším uděluje dar prorokování. Alespoň ve Starém zákoně vidíme tuto možnost uskutečněnou u přemnoha Bohem omilostněných mužů i žen, jichž úkolem bylo, aby slovem i skutkem stále poukazovali k budoucím nadějím národa židovského a celého lidského pokolení. Byli to patriarchové: Adam, Lamech, Noe, Abraham, Jakub

¹⁵⁴⁾ Sr. Tertullian, „Apologeticum“, v kap. 23., dále Antonelli, lo Spiritismo, I, 11—13 (v Římě 1902) a Wilmer, „Lehrbuch der Religion“, t. j. „Náboženská čítanka“, 4. vyd., III, 122, pozn. 3.

a Josef, dále prorokyně Debora (Soud. 4, 1—16), soudce Samuel (1. Král., 7, 3), král David atd.

Než, to není všechno. Tak jako ostrov vyniká z mořských vln, vynikli v době Starého zákona v moři pohanského věštění a pověrečných proroctví především proroci, přímo k národu židovskému Bohem vyslaní. Jim věřila synagoga pokud byla ochráncem pravé víry, o příchodu Mesiášově (1. Mak. 7, 17); jim věřili sv. apoštolové, kteří hlásání sv. evangelia založili na vyplnění mesiánských proroctví (Sk. ap. 2, 16 nn.); ba sám Pán Ježíš slavnostně prohlásil za povinnost jim věřiti, když řekl: „Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají... Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby kdo z mrtvých vstal.“ (Luk. 16, 29 až 30.)

A hle, tito starozákonní proroci objevují se jako mužové, žijící v upřímném přátelství s Bohem, jako mužové, kteří s vážným pokáním a sebezáporem plní vůli Páně a vystříhají se všeliké lidské vášně anebo zisku či touhy po něm. Trpí pro pravdu s nesmírnými obětmi osobními hněv svého lidu a za úporného boje proti modlářství a proti lidu modlářství nakloněnému snáší neobyčejné, ba až mimopřirozené útrapy, jen aby zabránili odpadům od Boha pravého. Nepotřebují k zpytování budoucnosti žádných zvláštních příprav, nepotřebují zpytování ptačího letu, nepotřebují přemýšlení a uvažování, nepotřebují mimopřirozeného rozechvění nervů či „trance“, pohybování stolů anebo vyvolávání duchů a nepotřebují ani k pronášení proroctví večerního nebo nočního přitmě. Vykládají-li předcházející sny, jako Josef egyptský a Daniel, pak jich výklad je zároveň proroctvím (1. Mojž. 41, 1 nn.). V nejvyšším stupni rozechvění neztrácejí nikdy ovládnání sebe. Jich

nadšení jest dokladem jich osobního duchovního a Bohu věnovaného života a ačkoliv prorokují ve velmi tajuplném světle myšlenek, přece nenalzáme u nich nikdy nejasné, neurčité nebo dvojsmyslné formy, jak pravidlem bývalo u proroctví pohanských.

Proroctví starozákonních věstců, jak dí Schanz, týkají se daleké budoucnosti, o níž nikdo podle přítomných poměrů ani zdaleka nemohl co tušiti. Vždyť v době, kdy se zdálo, že říše asyrská je spíše určena k záchraně národa židovského, nežli k jeho vyhubení, tedy celkem 120 let před vyplněním prorok Amos (v kapitole 3—5) předpověděl zkázu Israele právě od této říše (3. Král, 14, 15 nn.). Mimo to, mají-li proroctví starozákonních „vidců“ ráz politický, přece při bedlivějším výzkumu se přesvědčíme, že vyúsťují v jeden důležitý střed, totiž že týkají se hlavně Spasitele a jeho díla, církve sv. až do příchodu Páně k soudu poslednímu. Tak slova Joelova: „Vyleji ducha svého na všeliké tělo: a prorokovati budou synové vaši, i dcery vaše; starci vaši sny míti budou a mládenci vaši vidění vídati budou“ (Joel. 2, 28) označují i podle Skutků apoštolských (2, 17) vylití prorockého ducha za známku mesiášských dob. Národ israelský, pokud zůstane věren svému poslání, může spoléhati na ochranu boží. Zpronevěří-li se mu, musí počítati s božími tresty. Národové pohanští budou nástroji v ruce Hospodinově buď k potrestání Israele anebo na důkaz jeho mocné ochrany za všech bíd a nepřátelství. Uskutečnění říše boží, to je cílem všech starozákonních proroctví¹⁵⁶⁾ a všech starozákonních věsteb. Tento cíl

¹⁵⁶⁾ Sr. „Apologie“, t. j. „Obrana“, jež vyšla roku 1905 ve Frýburce, 452.

alespoň ozývá se již v prazjevení rajském a jeho jádro prokmitá i ve věštbách pohanských, a to jednak v proroctvích o budoucí době štěstí a míru, a jednak o knížeti spravedlnosti (Cicero) a původu pravé úcty boží (Sokrates).

Po narození Páně ovšem úkol a místo Starého zákona a jeho proroctví zaujal nejdokonalejší důkaz opravdivosti všech těchto proroctví, t. j. vzešlo jich vyplnění s mnohem jasnějším zaručením o budoucnosti říše boží, prohlášeným ústy nejvyššího proroka, samého Syna božího, jež v tomto směru následovali i jeho sv. apoštolové. Tak sv. Pavel v listě svém k Řimanům (11, 25 nn.) v nádherném přístím obraze t. j. proroctví předpověděl úpadek židovstva a přechod omilostnění božího od národa kdys vyvoleného na pohany. A sv. Jan ve zvláštním zjevení označil velmi podrobně osudy církve boží až do konce světa.

Jest sice pravda, že obraz bližší i vzdálenější budoucnosti církve podle těchto proroctví novozákonních je také dosti nejasný; vždyť sám Spasitel ve své řeči o zkáze Jerusalema a světa promlouvá prorocky, utajeně tak, že teprve přítomnost musí poskytnouti barvy a rámec k jeho obrazu, abychom chápali to, co Pán v zrcadle vševědoucnosti spatřoval, ale Bůh k těmto obrazům a předpovědím pouze z toho důvodu přidal více méně tajemnosti, že dobrotivá prozřetelnost jeho chtěla, aby lidé jednak nezapomínali na vážná jeho slova, ale mají býti na vše připraveni, a jednak aby neoddávali se až přílišné úzkosti. Proto také i katolická církev jen ve velmi řídkých poměrně případech podala rozhodující výklad proroctví Pána Krista a sv. apoštolů.

Rozumí se dále zajisté samo sebou, že kde církev

výklad proroctví novozákonních nepodařila, nemůže být ani řeči o povinnosti věřit jim tak, jak kdo je chápe, vyjmeme-li takový případ, kde význam slov Kristových vylučuje každou dvojsmyslnost a kde vše je naprosto jasným, jako na př. výrok, že brány pekelné církve nepřemohou. Z toho však vyplývá již také odpověď k otázce, co o budoucnosti církve musíme a co můžeme věřit. Jsou totiž lidé, jimž proroctví Písma sv., uznané od učitelského úřadu církve, úplně stačí k představě o budoucnosti církve, ale jsou zase jiní, kdož by rádi jednak ze zvědavosti a jednak z opravdové péče o církev věděli o budoucnosti církve více, než v katechismech se podává. A k takovým zajisté náleželi i sami apoštolové, když podle Skutků apoštolských (1, 7) se tázali o čase příchodu Syna božního k dokonání církve. Mimo to i mezi prvními křesťany byli někteří, jako na př. Agabus (Sk. ap. 11, 27—28) atd., kdož chtěli odhalit si roušku z budoucnosti a našli mezi věřícími více přívrženců docela za souhlasu a trpění sv. apoštolů a jich nástupců,¹⁵⁶⁾ Podobně bylo tomu v době sv. Řehoře Tourského (549 až 594), kdy kolovalo mnoho proroctví o budoucnosti církve¹⁵⁷⁾ atd.

Není tedy divu, že v době současné našli se i učenci, kdož usilovali celé křesťanské zřízení církve vybudovati na novozákonních proroctvích. Ale neprávem, ježto v starokřesťanské církvi bylo prvním požadavkem a hlavní známkou opravdového proroctví, že

¹⁵⁶⁾ Sr. Ef., 2, 20; 1. Kor., 12, 10; Zjev., 11, 18; 16, 6; 18, 20; Sk. ap., 18, 20. Dále o tak zvaném učení apoštolském sr. ve Sk. ap., 11, 5—15 a „Pastor Hermae“, vid 3.

¹⁵⁷⁾ Sr. časopis: „Natur und Kultur“, t. j. „Příroda a kultura“, ročník XIII., 235—257.

toto musilo podléhati rozhodnutí církve, t. j. jejímu učitelskému úřadu.¹⁵⁸⁾ A zase naopak nepravá proroctví poznávala se podle toho, že nesouhlasila s církevním učitelským úřadem a s církevním ústním podáním či tradicí podle slov sv. Pavla v Písmě sv. řkoucích: „Kdyby anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet“ (Gal. 1, 8)¹⁵⁹⁾ a podle slov samého Pána dodávajících: „Po ovoci jejich poznáte je“ (Mat. 7, 16).¹⁶⁰⁾ To také bylo příčinou, že lid na počátku církve po malém váhání odvrátil se zcela od kacířských myšlenek Montanových, svádících jej v tomto směru na scestí a zůstal věren církvi.

Jinou známkou opravdového proroctví, jak již k tomu častěji smysl lidu poukázal, je způsob a řád jeho vystupování. Lidé alespoň žádají, aby proroctví šetřilo důstojnosti lidské, t. j. aby proroci byli pány svého rozumu a své vůle, jak o tom se zmiňuje sv. Pavel (1. Kor. 14, 12 nn.). Smyslová činnost sice i tu ustupuje do pozadí, ale pouze proto, aby určitěji bylo zabezpečeno proniknutí osoby proroky přívalem vyšších a nebem seslaných myšlenek.

Tyto požadavky proroctví ovládaly alespoň již sv. Augustina, jenž podal přehled rozdílu mezi mystickým (duchovním) zřením proroků do budoucnosti a mezi prohlédáním pouze tělesným a rozumovým. Sv. Augustina následoval pak i sv. Tomáš Akvinský, největší středověký bohoslovec, jenž o proroctvích vyjádřil se s naprostou určitostí a jistotou tak, že učení toto

¹⁵⁸⁾ Sr. 1. Kor., 12, 9—10; Ef., 4, 11; Řím., 11, 8; 1. Thes., 5, 12; Sk. ap., 17, 1; 15, 1—3.

¹⁵⁹⁾ Sr. Sk. ap., 15, 4; 16, 8.

¹⁶⁰⁾ Sr. Luk., 6, 44; „Pastor Hermae“ vid II, 2, 6; 4, 5; III, 5, 1; 9, 7.

všeobecně bylo přijato.¹⁶¹⁾ Týž rozeznává proroctví přirozené, t. j. proroctví, jež se dá vysvětliti způsobem zcela přirozeným, a proroctví nadpřirozené.

Proroctví přirozené bývá dílem buď sil přírodních anebo stvořených zlých duchů (ďáblů), působících na smyslnou činnost člověka. Tato proroctví vztahují se k budoucím událostem, jež utajeny jsou ve svých přirozených podmínkách. To děje se většinou, ba napořád při tajemných zjevech moderního času, jako na př. při jasnovidectví, bezvědomí, při „tranci“, budhistické karmě, při astrologických a mystických zjevech světových atd. Zato nadpřirozené proroctví jest účast na božím poznání, jež používá k svému projevu jednak symbolických zjevů viditelných (*visio corporalis*) anebo slyšitelných slov, či docela vnitřních sdělení, jež pak slují proroctvími (*visio intellectualis*). Nejvyšším však stupněm nadpřirozeného proroctví je *visio spiritualis* (zření duševní), jež vzniká tím, že duše opouští schránku těla, čímž stává se úplně na smyslovém světě nezávislou a ve zření, stavu tomuto odpovídajícím, spatřuje pravdu, aniž by ztrácela sebevládu anebo svobodné sebevědomí.

Při tom sv. Tomáš Akvinský podle sv. Řehoře Velikého připouští, že opravdoví proroci nemusí si býti ani vědomi božského původu svých sdělení. V tom případě však že proroctví jich nesmějí se vydávati za boží zjevení a že církevní vyšetření jich jest naprostou nutností.¹⁶²⁾ Proto pokud toto šetření provedeno nebylo, nemá upřímný katolík s nimi jakožto s tak zvanými soukromými zjeveními vzhledem k budoucnosti

¹⁶¹⁾ Summa Th. II, 2, qu. 171—174; De verit. qu. 12.

¹⁶²⁾ S. Th. 2, qu. 171, 1, 5.

církve se obíratí, a tím méně jim věřiti. I nutno tedy v tomto ohledu v naší době velmi se míti na pozoru, ježto celá řada proroctví musí se zamítnouti.

Než jsou i proroctví, o nichž i bez církevního šetření na první ráz a hned s určitostí se dá říci, že nejsou božského původu. Ukáže-li se totiž, že na př. zevnější forma proroctví nebo jeho slova, znění, účel, způsob, řád atd. jsou Boha nedůstojny, jako stává se při proroctvích, pronášených ve spiritistických sedánkách, pak není ani nejmenší pochybnosti o lidském podvodu, ježto vševědoucí Bůh přece nebude zjevovati budoucnost pouze za tím účelem, aby buď ukojil zvědavost lidskou, anebo podporoval politické a čistě hmotné cíle různých dobrodruhů, jako byl ve světové válce na př. u ruského dvora „svatý mnich“ Rasputin a jiní. Vždyť proroctví takového druhu mimo podvod mívají pravidlem za podklad jenom „tušení“ či vlastně „hádání“ budoucích věcí podle právě vyvíjejících se událostí z poměrů státních, politických, sociálních atd. a každý jen poněkud obezřelý a chytrý člověk může se dopídití jich základu.¹⁶³⁾

Toto vysvětlení však vždy nestačí. Alespoň mimo proroctví, jichž původ je nadpřirozený, uvádívají znalci ještě tak zvaný „Druhý vid“, t. j. vidění druhého řádu či menšího významu při budoucích událostech, jež výlučně jsou odvislými sice od rozhodnutí božího, ale naprosto nepředvídaného. Jako doklad toho v mnoha spisech připomíná se vidění Dr. Josefa z Lányi, biskupa velkvaradínského, v noci dne 28. června r. 1914.¹⁶⁴⁾

¹⁶³⁾ Sr. Fr. Zurbonsen, „Das zweite Gesicht“, t. j. „Druhý vid“, 3. vyd. v Kolíně nad Rýnem z r. 1913.

¹⁶⁴⁾ Při uvádění následujícího fakta jsem úplně prost všech a jakýchkoli tendenčně politických úmyslů, ale uvádím je pro-

Tehdy totiž tento biskup, jak sám vysvědčil, procítl k ránu z hrozného snu. Věděl, jak na psacím stole jeho ocitl se černě orámovaný dopis se znakem arcivévodý rakouského Ferdinanda, na němž hned v záhlaví byla zobrazena událost, jež téhož dne dopoledne přihodila se v Sarajevě. Ulicí ujížděl automobil, v němž nalézali se arcivévoda Ferdinand s chotí, jeden generál, šofér a důstojník. Vtom ze středu velikých zástupů lidí vyskočili po stranách dva mladí muži¹⁶⁶⁾ a vystřelili na Ferdinanda. Sotva pak biskup byl dopis otevřel, přečetl tam sdělení samého arcivévodý, že dnešního dne s chotí stane se obětí atentátu, že odporoučí se do modliteb biskupových při mši sv. a prosí, aby biskup s láskou a věrností zůstal nadále oddán jeho dítkám. Dopis měl datum v Sarajevě dne 28. června 1914 o 1/2 4. hodině ranní, čili v tom okamžiku, jak biskup procítl.¹⁶⁶⁾

Ve skutečnosti ovšem biskup velkovevaradínský žádného dopisu od arcivévodý Ferdinanda neobdržel, ale události v domnělém dopisu sdělené se staly, až na

stě z důvodu, že nalézá se v originálu spisu, z něhož překlad byl pořízen. Sr. „Die Deutsche Kirchenzeitung“, t. j. „Německý církevní časopis“, II. ročník z r. 1918, v čísle 13, na str. 52.

¹⁶⁶⁾ Tím mělo se snad označiti, že studující Princip jednal ž rozkazu druhého, neboť jest známo, že Princip neměl společníka.

¹⁶⁶⁾ Podle Mariánského kalendáře, vydaného r. 1922 v Cellovci, dopis zmíněný zněl: „Vaše Biskupská Milosti! Milý doktore Lány! Tímto Vám sděluji, že dnes se svou chotí budu v Sarajevě jakožto oběť politických rejdů zabit. Odporoučíme se do Vašich zbožných modliteb a mší svatých a prosíme, abyste našim ubohým dítkám, jako až posud, zůstal i nadále oddán v lásce a věrnosti. Co nejsrdečněji zdraví Vás Váš arcivévoda František. V Sarajevě dne 28. června 1914 o půl 4. hodině ranní“. (Sr. St. Maria u. St. Josef-Kalender, d. c., 35.)

jednu jinak nepatrnou okolnost. Jest sice jaksi přirozeno, že biskup, jenž byl s arcivévodou osobně a velmi důvěrně znám a o příjezdu jeho do Sarajeva věděl, nemálo myslí svou jím se obíral tak, že mezi událostí a duševním pochodem u biskupa byla vnitřní jakási spojitost, ač přece nevysvětlitelný zůstávají a snad vždy zůstanou přesné podrobnosti předem ve snu uvedeného fakta.¹⁶⁷⁾

Z toho tedy nutno čerpati poučení, že všemohoucnost a moudrost boží mohou použití přirozené, ale jinak zvláštní schopnosti člověka k odhalení mu závoje taje a k sdělení věci budoucích, ač totéž může se státi i bez použití jmenované schopnosti. Báh prostě

¹⁶⁷⁾ Bruno Grabiňski v článku: „Obdivuhodný historický sen a vidění“ píše v podstatě o uvedené události, ovšem bez jakéhokoli politického pozadí, se stanoviska čistě vědeckého, následovně: „Dr. Josef z Lányi, biskup velkovaradínský, býval učitelem maďarštiny arcivévodě Františka Ferdinanda a těšil se proto obzvláštní jeho přízni. Dne 28. června 1914 měl tento biskup velmi pozoruhodný sen, jež podrobně popsal ve vlastnoručním dopise. Uveřejnění jeho nalézá se v časopise „Balkánské hlasy“, vydávaném v Sarajevě od jesuity P. A. Puntingama, kamž zaslal zprávu o tom bratr biskupův, jesuita P. Kl. Lányi z Pětikostelí. Biskup píše: „Dne 28. června 1914 o půl 4. ráno procitl jsem z hrozného snu. Zdálo se mi, že přistoupil jsem k svému psacímu stolku, abych prohlédl došlou poštu. Navrchu nalézal se dopis s černým orámováním, černou pečetí a znakem arcivévodským. Poznal jsem ihned, že je to dopis mého nezapomenutelného nejvyššího pána. Otevřel jsem dopis a v čele jeho v modré barvě spatřil jsem po způsobě pohlednice silnici a úzkou ulici. Jejich výsosti seděli v automobilu. Naproti nim seděl generál a vedle šoféra důstojník. Po obou stranách silnice tísnily se veliké zástupy lidí. Dva mladí lidé vyskočili a vystřelili na jejich výsosti. Dopis, jež jsem ve snu viděl, zněl...“ K dotazu u bratra biskupova... srovnává-li se vše s pravdou, obdržel jsem dne 12. dubna 1919 odpověď kladnou... O telepathii (účinku do dálky)

může vyvolit si k sdělení budoucnosti kohokoliv z lidí, a to i z těch, kdož ani v milosti boží se nenalézají čili nejsou ani prosti hrubých poklesků a těžkých hříchů. Než, ať již Bůh kohokoliv k zvěstování budoucnosti si vyvolí, jedno přece jest jisto, že totiž jeho udání nesmí nikdy odporovati učení Bohem zjevenému. Proto na př. fantasie o dni a hodině posledního soudu nejsou a nebudou nikdy pravým proroctvím, protože Pán Kristus výslovně řekl: „Nepřisluší vám znáti časy neb chvíle, které Otec ustanovil mocí sobě vlastní.“ (Sk. ap. 1, 7.)

Pravidlem ovšem, udělí-li Bůh ducha prorockého, chce tím toho kterého člověka vyznamenati, a to toho, jenž přísnou sebekázní vybavil se co možno nejvíce z vlivu smyslnosti a náruživosti a povznesl se pokud dovoleno, k nejužšímu a nejdokonalejšímu s ním spojení, t. j. toho, kdo byl duchem božím posvěcen, ježto jak dí apoštol: „Kdo se přidržuje Pána, jest s ním jedním duchem“ (1. Kor. 6, 17).

O známkách pravého a podvrženého proroctví.

Prorokovati podle nyní všeobecně běžného či moderního způsobu mluvy neznamená nic jiného, nežli předpovídati budoucí věci a prorokem bývá zpravidla

nemůže v tomto případě býti ani řeči. Atentát stal se po 10. hodině dopolední, kdežto biskup měl sen o něm již o půl 4. hod. ráno... Proto musíme spíše míti za to, že biskup velkovaradinský je jasnovidecky založen a že tedy ve snu atentát sám i s jeho několika podrobnostmi, jako tomu u „druhého vidu“ bývá, jasně předzřel... Nechť však jest tomu již jakkoliv, podle svědectví bratra biskupova faktum snu biskupova nedě se ani upříti ani oddisputovati...“ (Sr. Kalender, d. c., 35—36).

nazýván ten, kdo budoucnost předpovídá. Ale ve starověku nebývalo tomu tak. Tam prorokem býval nazýván pouze muž, který ve jménu a jménem jiného mluvil, anebo jehož někdo použil, aby své názory v širší nebo užší veřejnost mohl vyslati a rozšířiti. Znamenalo tedy starým dobám slovo prorokovati asi tolik, jako bychom řekli myšlenky a názory druhého tlumočiti. A v tomto smyslu přichází vskutku výraz tento i v Písmě sv. (2. Mojž., 7, 1, 2).¹⁶⁸⁾ Než není to jen Písmo sv., jež nám o původním významu slova prorokovati podává důkaz. Jsou to i řečtí spisovatelé a básníci, jako na př. Herodot, Pindar a j. Proto nedivu, že když učenci alexandrijští překládali Písmo sv. Starého zákona z hebrejštiny a aramejštiny do řečtiny,¹⁶⁹⁾ dali slovu prorok původní jeho význam tak, že od těch dob slovo toto výhradně značilo muže, ježž vyvolil si Bůh, aby ústy jeho zjevovál pravdu a svou vůli. A tento smysl má vlastně výraz prorok až podnes. Proto dlužno přísně jej lišiti jednak od těch, kdož za stara u pohanů budoucnost věštili, hádali a naznačovali, t. j. od věštců, hadačů a p. a jednak od moderních jasnovidců, kteří v metapsychismu, okultismu a spiritismu budoucnost vidí a o ní referují.

Tento stav slova prorok třeba pak stále míti na mysli každému, kdo s hlediska pravověrně křesťansko katolického mluví, píše

¹⁶⁸⁾ „I řekl Hospodin k Mojžíšovi: Hle ustanovil jsem tebe... Ty budeš mluvití jemu (faraonovi) všechno, co ž přikazují tobě.“

¹⁶⁹⁾ Překlad tento sluje Septuaginta, t. j. „Sedmdesátí“, ač vlastně by mělo býti „Dvaasedmdesátí“ mužů, poněvadž pořízen byl, jak se praví, 72 učenci v 72 dnech.

anebo posuzuje na př. moderní metapsychický jev vidění do budoucnosti, aby nesešel na scesti po příkladu moderní doby, t. j. vlastně náboženského indiferentismu a náboženské neuvědomělosti, jež nečinice vůbec rozdíl mezi katolickým křesťanstvím, jež přece bylo nadpřirozeň Bohem zjeveno, a mezi pohanstvím všeho druhu, judaismem (židovstvím), mimokatolickými, byť křesťanskými sektami, systémy filosofickými a konečně i vědami okultními, splétají vše dohromady a přisuzují všemu stejnou nábožensko duševní cenu, jako na př. čteme u Brockhause¹⁷⁰⁾ atd. Je tedy docela něco jiného proroctví či, jak Němci praví „Prophetien“ a předpovědi nebo „Prophezeiungen“.¹⁷¹⁾

¹⁷⁰⁾ „Proroci jsou osoby, jež Duchem božím naplnění nebo posedlostí dábelkou schváčení, konají činy a mluví slova, jež mohou se chápati toliko jakožto bezprostřední účinky nadlidské moci, ježto ti, kdož prorokují, stávají se majetkem toho, kdo jich vlastní vůli suspendoval (ji na čas odejmul), a svou vůli na místo takto suspendované vůle dosadil. Proroci jsou visionáři a ekstatikové, kteří jako nástroj těch mocí, jimž podlehlí a pod jichž vnitřním nátlakem úpí, za ně mluví a jednají. Moderní doba ovšem již těchto stavů nechápe. Všude však, kde náboženství posud úplně anebo ani částečně nepřijalo ethického charakteru, a všude, kde zjevení boží nebyla uložena v Písmech sv., i dnes ještě nalézáme formy věštb a proroctví, a to tím hrubší, čím představy o bozích v oněch náboženstvích jsou nevyvinutějšími. V dervištství docela nalézají se až posud staropohanské formy posedlosti, i přes to, že islam má své Písmo sv. . . .“ Sr. Conversations-Lexikon, 14. vyd., XIII, 466.

¹⁷¹⁾ Sr. Hugo Grabiňski, *Neuere Mystik*, t. j. „Novější mystika“, v Hildesheimu 1925, 2. vydání, 92 nn. Katoličtí bohoslovci rozeznávají proroctví (prophetia, vaticinium) ve smyslu nejširším, širším a užším či vlastním. V nejširším smyslu definuje se pak proroctví jako kterékoli nadpřirozené vnuknutí z toho důvodu, aby pravda a vůle boží staly se zjevnými. V širším slova smyslu je zase proroctví zjevením

I tedy nedivu, že při poměrně velmi četné apokalyptické literatuře všech věků a všech evropských národů křesťanských, ač podrobnosti nejsou posud zcela úplně a bezpečně prozkoumány, vzniká pro katolíka velmi důležitá otázka, čím proroctví opravdová liší se od proroctví podvržených, podvodných a podezřelých. A tu zajisté, vyloučíme-li pravost všech jednotlivých kanonických proroctví, t. j. proroctví obsažených v kánoně Písma sv. Starého i Nového zákona, poněvadž o této se stanoviska věroučného naprosto pochybovati nelze, a stanovíme-li dále s téhož hlediska také možnost a skutečnost či existenci pravých proroctví, musíme za hlavní a jediné pravidlo v tomto směru určití zásadu, vyjádřenou slovy, že toliko církev, t. j. učitelský úřad její, poněvadž pouze tato jest „sloupem a utvrzením pravdy“ a pouze tato byla Kristem Pánem ustanovena za ochránce veškeré pravdy, ba za tím účelem obdržela i dar neomylnosti, může a smí bezpečně určití pravost jednotlivých mimokanonických proroctví.

Než, protože církev pravidlem při mimobiblických proroctvích, kdykoliv podrobí jich obsah své zkoušce, toliko prohlašuje, že v nich není ničeho proti křesťanské víře a křesťanským mravům anebo nanejvýše řekne, že za pravá zjevení považovati se mohou, aniž by při tom věroučnou jich závaznost

skrytých pravd ať minulých, ať budoucích, ať přítomných. A konečně ve vlastním slova smyslu je proroctví zjevením skryté budoucnosti či předpoznání a určité předpovědění něčeho budoucího, co z přirozených příčin předvídati se nemůže. Sr. Fr. Egger, Základní bohosloví, v Brixenu 1893, 94.

věřícím ukládala anebo ukládati chtěla, jest patrné, že katolík vůbec mimokanonickým proroctvím věřiti nemusí a že tedy nevěří-li jim, nehřeší. Ostatně, i když církev prohlásí, že některá proroctví za pravá považovati se mohou, není tím zároveň řečeno, že proroctví tato doslova naplniti se musí. Vždyť církev ani nejsvětějším a největším svým světcům nikdy nepřikládá dar neomylnosti a proto nikdo z lidí, mimo římského papeže, mluví-li však tento toliko jako nejvyšší učitel víry a mravů, nemůže darem tímto se chlubití a vykazovati. Při tom nesluší také zapomínati, že církev toliko zřídka a za všemožných výhrad proroctví mimokanonická za pravá prohlašuje, jako na př. učinil papež Eugen III. s proroctvími, obsaženými ve spisech sv. Hildegardy.

Jsou však přece jisté známky, při nichž i jednotlivec může utvořiti si úsudek, ač nikdy ovšem zcela správný a neomylný, o pravosti jednotlivých mimobiblických proroctví. A tu zajisté, uvážíme-li, že proroctví či předpověď budoucích událostí ve vlastním slova smyslu je důsledkem nadpřirozeného zjevení o tom, co přirozeným zrakem duše, t. j. z přirozeného úsudku a tušení nedá se rozumově a logicky usuzovati a tedy že je to vlastně docela zvláštní dar vševědoucího Boha, jest jasno, že opravdové proroctví týká se pouze předpovědi těch událostí, jež z vůle boží se stanou v bližší anebo vzdálenější budoucnosti, aniž by jich průběh a existence daly se předpokládati jako výsledek tuchy anebo tajných, ač přirozených sil, t. j. okultismu, čili že pravost proroctví závisí toliko od vůle boží. Tím však dále samo sebou již také je naznačeno, poněvadž Bůh je nejsvětějším a vždy ve svatosti sobě oblibuje, že osobní sva-

to st toho, kdo prorokuje, je první a velmi důležitou známkou pravosti jeho proroctví.

Než z řečeného, jak nesporno, neplyne, ježto každé pravidlo připouští výjimku a svatost osoby, prorokující je pouze pravidelnou známkou pravosti jejího proroctví, že by Bůh nemohl, uzná-li toho ve svém úradku za vhodné a potřebno, prohlásiti své tresty a zkoušky, jež člověčenstvo v budoucnosti čekají a události, jež v budoucnosti se stanou, ústy člověka méně zbožného či docela i vyloženého hříšníka, byť v takovémto případě zase bylo potřebí takových okolností, jež by jiným způsobem pravost proroctví toho člověka dosvědčily, anebo k dosvědčení napomáhati mohly, jako tomu bylo u starozákonního proroka Balaama.

Druhou známkou pravosti různých proroctví je či vlastně může býti vyšší jejich účel a cíl. Jest totiž jisto, že pravá proroctví jsou darem božím, ne však darem obyčejným, ale darem, jímž bývají Bohem vyznamenávány zpravidla jenom osoby zvlášť svaté a Bohu milé. Z toho však dále plyne, že Bůh tohoto daru udělí a uděluje jenom tehdy, žádají-li toho vyšší cíle, jako na př. jsou větší čest a sláva Stvořitele, rozšíření a upevnění víry, napomenutí lidstva anebo některého národa k pokání a polepšení života, útěcha a posila upřímně věřících, důkaz spravedlnosti a milosrdenství božího, záchrana jistých lidských tříd před nemravností nebo mravní spoustou a p. Naproti tomu zase zajisté bylo by Pána Boha nedůstojno, domnívati se na př., že dává předpovídati budoucnost, aby upokojil lidskou zvědavost, poskytl lidem příležitost k zábavě, vtipům, k zisku, k ješitnosti, aby vyvýšil některý národ, jisté město, určitou zemi atd., jako tomu bylo při věštbách pohanských národů, anebo posud

je tomu u moderních věštkyň velkých měst a ve spiritistických sedánkách.

Při tom rozumí se však samo sebou, ježto je to důsledek právě uvedeného, že rozhodnutí o účelu a cíli toho kterého proroctví je úkolem velmi těžkým a mnohdy, i naprosto nepřekonatelným, uvážíme-li, že proroctví bývají pravidlem oděna i v tajemnou roušku slov a obrazů, vyznačují se temně a že mnohdy teprve z vyplnění dá se usuzovati na jich vyšší cíl a tím na zásah Boha samého. Není však známkou neklamnou pravosti různých proroctví, vyplní-li se tato buď částečně anebo v celém svém rozsahu, prostě z toho důvodu, že splnění toto mohlo býti výsledkem holé náhody. Ale jinak je tomu, přidruží-li se ke splnění proroctví ostatní známky pravých proroctví anebo splní-li se takové podrobnosti, že o náhodě při nich nemůže býti ani řeči.

Pokud pak se týče nesplnění pravého proroctví buď v podružnostech anebo při událostech zcela vedlejších, nesluší tím hned jeho pravost podezřívati anebo zamítati. Vždyť nesmí se zapomínati, že Bůh k odhalení budoucnosti používá toliko člověka, t. j. tvora, jemuž nenáleží dar neomylnosti, člověka, jenž pravidlem podle svých názorů a podle svého vzdělání vypráví o tom, co spatřil, že tato zjevení mnohdy dostávají se do veřejnosti na zakročení anebo prostřednictvím osob třetích, že byla původně vyjádřena cizím jazykem, z něhož některé výrazy nedají se přesně přeložiti a p., a tedy, že vniklo do nich cosi z lidské nedokonalosti a slabosti. Mimo to i při pravých proroctvích, jsou-li k nim připojena různá napomenutí, přidány hrozby, výstrahy, vybídky k pokání, k napravení se, k modlitbě a p., nutno si uvědomiti, že

děje se tak pravidlem podmíněčně .a splní-li se podmínka, že ani není třeba, aby vše dalo se tak, jak v proroctvích se uvádí. Konečně jedná-li se o vyšší cíl, nebývá nutno, byl-li tento dosažen, aby splnily se při proroctvích úzkostlivě všechny, podrobnosti, neboť cíl rozhoduje a nikoliv maličkosti.

Než, jako není známkou pravého proroctví, toto-li se vyplní, tak také není jí ani jeho jasnost a obráceně, jako není známkou podvrhu některého proroctví, nesplní-li se toto ve všech podrobnostech, tak také není známkou podvrhu jeho nejasnost či temno. Zejména osudným by bylo omylem mysliti, že čím proroctví je jasnějším, tím že je pravdivějším. Vždyť opak toho shledáváme nejen v proroctvích Písma svatého, ale i v proroctvích svatých a světic božích, ba zdá se, že čím proroctví je Bohu bližším, tím bývá i nejasnějším. Ostatně tato nejasnost bývá zvětšena ještě zvláštní obraznou formou a rozdílností dob našich od dob vzniku jednotlivých předpovědí. Proto nemůžeme na př. v proroctvích sv. Hildegardy pozastavovati se nad jejich přírodovědeckými názory,¹⁷²⁾ ač zase jasnost předpovědí o politických událostech přináší s sebou podezření o pravosti podobných proroctví, jako na př. je tomu u proroctví sv. biskupa Malachiáše atd., ježto z ní dá se usuzovati o účelu, proč právě tato proroctví se objevila, zvláště známe-li i osobní vztahy těch, kdož je pronesli. Posléze jisto jest, že moderní

¹⁷²⁾ Tak na př. tato světica praví: „Nalézají-li se ve vzduchu větší tepla a tepelné žáry, způsobí náhlé vření a nebezpečné zátopy par, jež pak padají na zem. Z toho povstávají bouře a roztrhání mraků. Je tomu tak, jako když postavíme hrnec na prudký a velký oheň, který pak náhle vzkypí a páří...“ Sr. Aram, d. c., 241.

psychologie, okultismus a metapsychismus¹⁷³⁾ při celé řadě proroctví luští správně jejich vznik, rozvoj i účel buď naukou o tak zvaném podvědomí anebo o druhém vidu, ač nedá se upříti, že Bůh může i přirozených sil a vloh jednotlivců použít k oznámení budoucích událostí anebo toho, co k vyššímu cíli je vhodné a nutno.

Zbude tedy při praktickém rozhodování o pravosti a podvrhu u jednotlivých proroctví pevná zásada, že se tak může a musí dít jedině za přísné, ba až bezohledné kritiky, jež kloní se více k negaci než k lehkověrnosti. A to je také cestou nejen nejlepší, ale i bohosloveckou. Alespoň katolíci bohoslovci vystoupili vícekrát až se žravou kritikou proti zdánlivým zázrakům a proroctvím za souhlasu Říma a příslušných diecézních biskupů.¹⁷⁴⁾ Proto v přítomné práci uvádějí se jenom ta proroctví, jež

¹⁷³⁾ Sr. Dr. Rudolf Souček, *Metapsychologie*, 91 a nn., kde proroctví francouzského astrologa ze XVI. století Nostradam a vykládají se jasnovidností či jasnozřením do budoucnosti. Podobně Dr. Vilém Forster, *Okulní úkazy a jejich psychologický výklad*, 156, nn. a j.

¹⁷⁴⁾ Doklady toho: P. Otto Pfülf—Václav Oliva, *O stigmatisaci podle názoru katol. bohoslovců*, Praha 1928, 24 a pozn. 30, 31. Z tohoto pravidla nejsou vyjmuta ani proroctví Hildegardina. Papež Eugen III. r. 1148 je sice pochválil, ale pouze ve smyslu, že jsou „uváženi hodná“ a nic více. Proto není pravdou, nazývá-li je Aram, d. c., 235 „církvi schválenými“, ale pravdou je, jak týž autor dále uvádí, že byly papežem jako „vzdělavatelná doporučena“, aniž by již tím měla ráz věroučných článků či, jak se dříve doslova: „Ohne Glaubenszwang wie bei den Dogmen besteh“, t. j., že nikdo není nucen jim věřit jako dogmatům. Také vážní protestanté jsou podobného názoru, jak patrně z díla Scheurlenova a zvláště z jeho článku: „Naše zásadní názory o proroctvích Písma sv.“ v d. c., 44—50.

pocházejí od svatých a světic božích anebo byla církví za pravá uznána a zase jenom budoucích osudů církve a konce jejího se týkají.

V celku pak jeví se proroctví v této knížce projednaná jako mystická úvaha plynoucí z učení sv. evangelia a zvláště z tajemného Zjevení sv. Jana o posledním vítězství církve a o událostech předcházejících před posledním soudem. Za tou příčinou je tu také postupováno systematicky, a to v tom smyslu, že mystikové rádi mluví o sedmi dobách či sedmerém věku církve, jež jsou symbolisovány sedmi apokalyptickými církvemi. Vědecký ráz výkladu Písma sv. ovšem při tom ustupuje do pozadí, byť i učení svatých Otců a spisovatelů církevních bylo nejednoukráté uváděno. Nemůže tedy ani zdaleka býti o tom řeči, jako by kdo uvedenému byl povinen věřiti.

Přesto nevěřící může ve spisku tomto naléztí kus kulturních dějin ze života svatých duší a věřící zase čerpatí z něj povzbuzení, aby za svobodného souhlasu usiloval o přisvojení si podobných myšlenek, ježto nalezne v nich bohatý zdroj útěchy a vážného nazírání pro dobu právě přítomnou.

Použité prameny.

1. Pramenů, jichž spisovatel k sepsání spisku: „O budoucnosti katolické církve...“ použil, bylo více. Na prvním místě ovšem bylo to Písmo sv. Starého i Nového zákona.

Pro katolíka zajisté, jemuž církev pevnou poskytuje záruku, že Písmo sv. bylo sepsáno z vnuknutí Ducha sv., rozumí se samo sebou a nepotřebuje tedy žád-

ného podrobnějšího důkazu, že proroctví v Písmě sv. obsažená pocházejí přímo od Boha a že tedy jsou pravdivá.

Zato však důležitější jest pro katolickou duši otázka, jak má Písmu sv. rozuměti a si je vykládati. A tu jistě jest zjevně nesprávně, chce-li kdo si Písmo sv. podle způsobu protestantského vykládati podle své chuti a libovůle. Vždyť jenom ten duch, jenž Písmo sv. vnukl a jenž v církvi vane a zůstává, může podati pravý jeho výklad a smysl. Tím duchem však jest církev, řízená Duchem sv. Než, protože církev sama zřídka kdy Písma sv. vykládá, jest se při jeho výkladu tedy řídití těmi, jež církev k tomu oprávnila. A to jsou svatí Otcové a zkušení katoličtí bohoslovci a spisovatelé. Proto jich souhlasný výklad některého místa Písma poučuje nás, jak církev chce, aby se Bibli rozumělo.

Při výkladu Písma sv. dále zvláštní zřetel, ovšem s hlediska tohoto spisku, je třeba věnovati nejen výkladu všech proroctví, ale i zejména proroctví, obsažených ve Zjevení sv. Jana. Vždyť obsah této knihy jest určen právě tak křesťanům starého i středního věku jako těm, kdož dnes žijí, anebo kdož na konci světa živi budou. Těm alespoň má býti knihou mnohé a veliké útěchy, v těžkých protivenstvích, jež církev potkati mají, pokud nenaplní se poslední prosba věřících: „Veni Domine!“ t. j. „Pojď, o Pane!“¹⁷⁵⁾ Duch sv. totiž podle slov samého Spasitele, a to: „Ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám“ (Jan 14, 26), jest vychovatelem a učitelem církve. A tu, jako dobrý učitel nepoučuje žáka

¹⁷⁵⁾ Zjev., 21, 20.

o všech věcech najednou, ale dokonalé vysvětlení mnohých pravd, jimž jeho žák posud by nerozuměl anebo jichž by „nezažil“, ponechává budoucnosti, tak také Duch sv. předkládá ponenáhu mnohé pravdy, jež dříve jen temně v lidském vědomí dřímaly a se skrývaly a předloží je zcela jasně až tehdy, kdy podle úradků božích za příčinou spásy lidem předložiti se mají. Proto Bůh neuznal za vhodné hned na počátku církve sdělit lidem plné porozumění slovům z knihy Zjevení sv. Jana, ale kniha tato měla spíše zůstatí jim uzavřenou sedmerou pečeti až do dne, kdy Duch sv., jenž ji zapečetil, zase její smysl křesťanům, kteří toho budou potřebovati, odpečetí.

Jest ovšem pravda, že slovný smysl Zjevení sv. Jana podle nejnovějších bohosloveckých názorů má za předmět tehdejší časové poměry, ale v jich tajemném šeru ukrývá se podle jednohlasného a jednosvorného prohlášení svatých Otců a učených bohoslovců hluboký mystický význam, jež rozluštití marně mnozí již se pokoušeli, zatím co veliká světla církve sv., jako sv. Jeronym a Augustin se o výklad této knihy ani nepokusili, ač oba všechny ostatní knihy Písma sv. vysvětlili a objasnili. Svatý Jeronym alespoň si nařiká, že Zjevení sv. Jana obsahuje: „Tolik tajemství co slov“¹⁷⁶⁾ a sv. Augustin zase praví, že tato kniha je velmi těžká, protože v ní velmi málo jasných věcí se nalezne, jichž by jako klíče mohlo býti použito k jejímu vlastnímu výkladu, ale že častějším opakováním stejných myšlenek jinými slovy nejen že smysl její pod zdánlivým postupem dále a více se zaplétá, nýbrž i nadobro zatemňuje.¹⁷⁷⁾

¹⁷⁶⁾ Hieronymi epistolla ad Paulinum, t. j. v dopise k Pavlínovi v kap. 7. — ¹⁷⁷⁾ De civitate Dei, t. j. „O městě božím“ v knize XX., v kap. 17.

2. Dalším pramenem knihy: „O budoucnosti katolické církve . . .“ byl spisovateli nedokončený výklad Zjevení svatého Jana od ctihodného kněze Jana Bartoloměje Holzhausera, poněvadž výklad tento je z výkladů Zjevení Janova pokusem velmi významným i co do známky jeho, jakožto pocházejícího z původu vyššího, i co do života spisovatelova a všech Bohem mu udělených darů. Jan Bartoloměj Holzhauser narodil se totiž roku 1613 v bavorsko švábské vesnici Laugně u Augsburgu a zemřel r. 1658 v hodnosti faráře a děkana v Bingenách.

Mimo to život Holzhauserův, o němž zachovaly se zprávy z více pramenů,¹⁷⁸⁾ jest velmi pevnou zárukou, že týž svůj výklad Zjevení sv. Jana psal za zvláštního osvětlení Duchem sv. Vždyť Holzhauser, jak všeobecné bylo již za jeho života přesvědčení, prožíval dny dokonalého světce a proto mezi jinými milostmi a dary božími, byl obdařen i darem zázraků. Důsledkem a plodem jeho svatosti, jež ostatně církvi byla všeobecně doznána a uznána a jež přinesla velmi mnoho užitku, bylo obnovení společného života v řadách světského duchovenstva. Nejdůležitějším však při něm byl dar nadpřirozené vize (vidění) či nadpřirozeného pronikání budoucnosti. Alespoň již jako jedenáctiletý chlapec vypravoval svým rodičům za dětské upřímnosti a prostosrdečnosti, že na cestě setkal se s Pánem Kristem a jeho Matkou a že na nebi viděl veliký a ozářený sv. kříž. Od té do-

¹⁷⁸⁾ Sr. L. C l a r u s, „B. Holzhausers Lebensgeschichte und Gesichte“, t. j. „Bart. Holzhausera životopis a vidění“, v Mohuči 1849; H. W i l d a n g e r, „Bartholomaeus Holzhauser und sein Weltpriesterinstitut“, t. j. „Bartoloměj Holzhauser a jeho ústav pro světské kněze“, v Řezně 1916; J. P. L. G a d u e l, „Leben des ehrwürdigen Dieners Gottes B. Holzhauser“, t. j. „Život ctihodného sluhy božího B. Holzhausera“, v Mohuči 1862.

by pak z celé bytosti jeho promluví vyšší osvícení.

To dosvědčili nejen jeho učitelé z tovaryšstva Ježíšova, když v Innomosti u nich připravoval se k přijetí posvěcení na kněze, ale i Jan Jakub Lessius, jenž napsal: „Protože Bartoloměj v době studií mnoho času ztrávil na modlitbách za blaho celého světa tak, že to, čemu se měl učit, mohl pouze jednou a spěšně toliko přečísti a přece ve všech vědách vynikal, můžeme právem za to mít, že všecko vědění bylo mu vnuknuto.“ Konečně i jeho životopisci vypravují celou řadu proroctví od něho pocházejících, z čehož dostatečně plyne, že byl obdařen proročnou visí.

Holzhauser napsal svůj výklad Zjevení sv. Jana v Leogenthalu v Tyrolích v době, kdy zmitán byl velikými útrapami a kdy prodlévaje na modlitbách po celé dny, nepřijímal ani pokrmu, ani nápoje a odloučil se úplně od lidské společnosti. Proto všeobecně považuje se spis jeho za dílo Bohem řízené. Když tehdy alespoň v druhý den sváteční, t. j. -v pondělí o velikonocích ničeho nejedl a nepil a byl otázan přáteli, proč o tak velkém svátku se postí, sám odpověděl: „Kristus Pán tohoto dne vykládal učedníkům svým tajnosti Písma sv. a proto podobně i mně dnes vyloží nejtěžší místo ve Zjevení sv. Jana, o jehož pochopení dlouho a marně se pokouším. Jest tedy potřebí, abych všecku sílu duše si uchoval a tak abych mohl napsati a zachovati to, co mi bylo sděleno.“ Když pak jindy byl otázan, čím při svém spisování v duši bývá řízen, odpověděl: „Ničím jiným než tím, čím malé dítě, když píše, totiž tím, že jiný mne řídí a mou ruku vede.“

Výklad Holzhauserův o Zjevení svatojanském není však dokončen. Sahá toliko k patnácté kapitole. Příčinu toho uvedl a vysvětlil sám spisovatel. Alespoň, když přátelé jej žádali, aby v díle svém pokračoval a je dokončil, řekl:

„Nemohu díla svého dokončiti, neboť opustil mne duch, jenž se mnou počal pracovati. Přejde však doba, kdy jeden z mých žáků je dokončí a tak dílu tomu korunu na hlavu postaví.“ To ovšem nastane, až úplné porozumění Zjevení svatojanskému stane se pro lidstvo naprostou nutností.

Podle výkladu Holzhauserova má Zjevení sv. Jana následující částky: 1. v kapitole 1.—3. obsahuje popis sedmerého věku katolické církve, jenž má se naplniti od zrození Kristova až do konce světa a označen jest ve Zjevení samém sedmi církvemi v Asii, sedmi hvězdami a sedmi svícny; 2. v kapitole 4.—11. obsahuje popis vnitřku církve v sedmi jejích věcích, jež označeny jsou sedmi pečetěmi; a 3. v kapitole 12.—22. obsahuje zvláštní zjevení o Mohamedovi, Antikristovi, pronásledování a konečném vítězství církve. Rozpadá se tedy celé Zjevení ve tři samostatné díly.¹⁷⁹⁾

3. Třetím pramenem spisovatelovým při skládání knihy: „O budoucnosti katolické církve...“ byly spisy sv. Hildegardy. Tato světice totiž již před 500 lety před Holzhauserem napsala různé spisy, jež obsahují proroctví podle Zjevení sv. Jana.

Táž narodila se roku 1098 a založila klášter na hoře sv. Ruperta u Bingen, jehož stala se abatyší. Zemřela roku 1179. Již ve třetím roce stáří měla více, jež potrvaly až do její smrti a vyznačovaly se hlavně tím, že dostavovaly se u ní, podle jejího častějšího ubezpečování, ve stavu úplné bdělosti a při jasném vědomí, při otevřených očích a ovládnání všech smyslů. Dále, že jako ne-

¹⁷⁹⁾ S tím souhlasí obdivuhodně slova blahoslavené sestry Kateřiny Emmerichové, řkoucí: „Sv. Jan neměl svých zjevení najednou a také jich najednou nenapsal, ale stalo se tak s několika přestávkami.“ Sr. její „Život Kristův“, III., 565.

vysýchající pramen všech zjevení nosila světice v nitru „stín živoucího světla“, ve kterém podobně jako Anna Marie Taigiová v XIX. věku ve slunci, ustavičně spatřovala věci budoucí tak, že z tohoto „světla“ řinuly se všechny její vise, její osvětlení, moudrost, porozumění Písmu sv., její proroctví o budoucnosti, znalost řeči a zpěvu, aniž by kdy těmto předmětům zvláště se byla učila. Vždyť sv. Hildegardis to byla, jež svému biskupovi, Jindřichovi mohučskému, právě tak jako jeho nástupci věstila tragickou smrt, králi Konrádovi a císaři Bedřichovi oznámila události příštích dob a prorokovala útoky Bedřichovy proti církvi. Předpověděla zhroucení se Říma pro nadcházející rozkol a náboženské bouře XVI. století, což doslova vše se naplnilo způsobem až překvapujícím.¹⁸⁰⁾

Vyplnění předpovědí, týkajících se Hildegardiny doby, dodalo této světici mnoho nadpozemské slávy. Když alespoň sv. Bernard na cestě do Německa povzbuzen její pověstí ji navštívil a při této příležitosti spisy její pročítal, zvolal pln úžasu: „Tato zjevení nejsou dílem lidským. Nikdo z lidí jich nepochopí, nebude-li láska jeho duše obnovena podle obrazu a podobnosti božího.“¹⁸¹⁾ Později též světec napsal sv. Hildegardě přímo: „Žádáš ode mne poučení, ale v čem bych tě mohl učit? Máš přece vnitřního svého učitele, jenž tě svým posvěcením všemu vyučuje. Víím, že světlo Ducha sv. zjevilo ti tajemství nebeská, jež obyčejnému člověku zůstávají utajena.“¹⁸²⁾

¹⁸⁰⁾ Sr. Johannes May: „Die heilige Hildegard von Bingen aus dem Orden des heiligen Benedikt (1098—1179)“, t. j. „Svatá Hildegarda z Bingen z řádu sv. Benedikta“, v Kempfenu-Mnichově 1911, 458 nn.

¹⁸¹⁾ Trithemii: Chron. Hirsang., ad a. 1147.

¹⁸²⁾ Bern. ep. 363.

Mimo to v životopise sv. Hildegardy, sepsaném kolem roku 1200 od benediktinského opata Dětricha, čteme: „V této době papež Eugen III., blažené paměti, svolal všeobecný církevní sněm do Remeše. Tu pozván byl od trevírského arcibiskupa Adalberta, aby jej navštívil. I odebral se tedy k němu. V Trevíru arcibiskup mohučský a mnozí jiní církevní hodnostáři vypravovali papeži o proročném duchu Hildegardině a tázali se ho, jak v této záležitosti mají si počínati. Když důmyslný papež vše byl vyslechl, pojal touhu sám o všem se přesvědčiti. Vyslal tedy biskupa verdunského, dále Adalberta a jiné vážné muže do kláštera Hildegardina, aby nenápadně a tiše tam pátrali, co na celé záležitosti jest pravdy. Sv. Hildegardis podala tedy vyslaným hodnostářům všecka žádoucí vysvětlení. Když pak tito do Trevíru se navrátili a papeži i všem ostatním s ním přítomným biskupům zvěstovali, co neobyčejného byli slyšeli, dal si papež Eugen předložiti Hildegardin nejdůležitější spis „Sci vias“, t. j. „Pouč se o cestách Páně“ („Sci vias Domini“). Potom vzal knihu tuto do ruky, a u přítomnosti arcibiskupa, kardinálů a všech ostatních přítomných kněží dlouho z ní četl. Potvrdil to, co mu poslanci o Hildegardě zvěstovali a vyzýval srdce i hlasy všech, aby z toho chválili Stvořitele. Tehdy tam byl přítomen i sv. Bernard z Clairvaux, blažené paměti. Týž doporučel papeži, aby tak znamenité světlo nenechával v úkrytu, ale aby milost, o níž sám Pán chce, aby časem byla zjevena, potvrdil. Přítomní soudili podobně. Proto papež, Otec všech Otců, dobrotivě a moudře k tomu svolil. Odeslal pozdravný dopis omilostněné panně, dovolil jí ve jménu Kristově a sv. apoštola Petra, aby mohla vše, co jí bylo Duchem sv. oznámeno, lidem hlásati a také jí vyzval, aby vše sepsala. Posléze, aby poctil i místo jejího pobytu, zaslal tamější-

mu opatovi a klášterním bratřím zvláštní blahopřejný list.¹⁸³⁾

Proto nemůžeme se diviti, že vážnost Hildegardina po těchto událostech v celém křesťanstvu nesmírně stoupla, že duchovní i světští hodnostáři, od papeže a císaře počínaje, často obraceli se k pokorné jeptišce v Bingenách, aby u ní došli poučení, osvětlení, útěchy a rady.¹⁸⁴⁾

4. Jiným pramenem knihy: „O budoucnosti katolické církve...“ byla Honertovi proroctví sv. Malachiáše, armaghského biskupa a primasa irského, zemřelého roku 1148, týkající se pořadí papežů, jež však teprve roku 1595 v Benátkách s poznámkami španělského dominikána P. Alfonse Ciaconiho od benediktina P. Arnolda Viona v jeho spise „Lignum vitae“, t. j. „Dřevo života“ byla uveřejněna.

Okolnost tato ovšem právě tak, jako mlčení sv. Bernarda o svém příteli a současníku, jímž sv. Malachiáš přece byl, úplná neznalost připomenutých proroctví před r. 1595, dále nedostatek starších o nich zpráv, srovnání jednotlivých názvů papežských až do roku vydání proroctví s názvy papežů po vydání spisku Malachiášova a konečně faktum, že vzdoropapežové jsou tu smíšeni s opravdovými papeži, byly příčinou, že znenáhla o pravosti uvedených proroctví počalo se pochybovati a že v naší době nejlepší katoličtí badatelé, jako na př. jesuita P. Grisar a Dr. Schmidlin,¹⁸⁵⁾ naprosto je zavrhlí a od-

¹⁸³⁾ V knize první, v kap. IV.

¹⁸⁴⁾ Doklady sv. Hildegardy, v této knize uváděné, vzaty jsou ze sbírky „Sci vias“, z knihy III., z vidění XI. a XII. a ze spisu: „Liber divinorum operum simplicis hominis“, z dílu III., z vidění X.

¹⁸⁵⁾ Sr. „Das Buch der Wahr- und Weissagungen“, t. j. „Kniha předpovědí a proroctví“, v Řezně 1923, 7. vydání od Viléma Clerica, 272.

soudili. Nemalou pohnutkou k tomu byla uvedeným učencům i ta zvláštnost, že Dante ve své „Božské komedii“ ani jediným slovem o proroctvích Malachiášových se nezmiňuje a ani nižádné narážky na ně nečiní.

Než přesto v proroctvích Malachiášových některé názvy papežů, jako na př. „Apoštolský cizinec“ o Piovi VI. a „Uchvacující orel“ o Piovi VII., jenž žil v době Napoleonově, s hlavními myšlenkami uvedených časů za Pia VI. a Pia VII. podle nestranných pramenů souhlasí, že symbolům o posledních papežích před koncem světa není posud příčiny opravdovosti upírati. Symboly tyto jsou: „Crux de cruce“, t. j. „Kříž z kříže“ o Piovi IX., „Lumen de coelo“, t. j. „Světlo s nebes“ o Lvovi XIII., „Ignis ardens“, t. j. „Oheň hořící“ o Piovi X., „Religio depopulata“, t. j. „Náboženství zpustošené“ o Benediktovi XV., „Fides intrepida“, t. j. „Neochvějná víra“ o Piovi XI. a konečně: „Pastor angelicus“, t. j. „Andělský pastýř“, „Pastor et nauta“, t. j. „Pastýř a lodník“, „Flos florum“, t. j. „Květ z květů“, „De medietate lunae“, t. j. „Z poloměsíce“, „De labore solis“, t. j. „Ze zatmění slunce“, „Gloria olivae“, t. j. „Sláva olivy“ a Petr II. Ke konci pak celého proroctví se dí: „Za posledního pronásledování svaté církve římské bude seděti (na trůně) Petr římský, jenž ovečky bude pásti za mnohých bouří. Potom město sedmipahrbkové bude zbořeno a obávaný soudce bude souditi lid svůj.“¹⁸⁶⁾

5. V páté řadě použil Honert při sepisování své kni-

¹⁸⁶⁾ V originálu to zní: In persecutione extrema sanctae romanae ecclesiae sedebit Petrus Romanus, qui pascet oves in multis tribulationibus. Quibus transactis civitas septicollis diruetur et iudex tremendus iudicabit populum suum. Všecky symboly proroctví Malachiášova budou uvedeny na konci tohoto spisku.

hy ještě mnoha jiných menších proroctví, jako na př. jsou: Lehninovo proroctví, jednájící o Hohenzolleřích, jež však beuronský benediktin P. Šimon Speer v XVII. století počal vykládati o bavorských Vitlbaších,¹⁸⁷⁾ vise blahosla-vené Anny M. Taigiové (1769—1837), sestry Nativity, (1731 až 1798),¹⁸⁸⁾ proslavené jeptišky Marie Latasteové (na-rozené 1822 a zemřelé v Rennes 1847), německé pro-rokyně A. Kateřiny Emmerichové (1774—1820) v Dül-menách, blahoslaveného Grignona z Monfortu (1673 až 1716), jehož spis: „Dokonalá pobožnost k nejblahosla-venější Panně“, obsahující předpověděné jím události prá-vě pro dobu naši, byl r. 1916 uveřejněn ve Frýburce¹⁸⁹⁾ a pod.

Při tom však o tak zvaném Lehninově či Lehninském proroctví sluší pamatovati, že z podobných důvodů jako proroctví Malachiášovo bylo v posledním čase jako pod-vržené označeno a jako takové od znalců uznáno. Zato visím shora uvedených osob nedá se posud nic podob-ného vytýkati, poněvadž jsou nejen historicky ověřeny, ale nesou na sobě i mnohé jiné známky pravdivosti.

6. Konečně spisovatel knížky: „O budoucnosti kato-lické církve...“ použil jako pramene k ní i různých vý-roků, obsažených ve větším spise, nazvaném: „Buch der

¹⁸⁷⁾ Sr. H. Grisar v časopise: „Stimmen der Zeit“ z roku 1919, v únorovém čísle, podle spisu Fr. Kamperse: „Die Lehninsche Weissagung“ vydaného v Münsteru 1897; dále: „Buch der Wahr- und Weissagungen“, t. j. „Kniha předpo-vědí a proroctví“, vydaná v 6. vydání v Rezně, 179 nn.; „Katho-liken- und Kirchenzeitung“, 1919, v číslech 32, 33 a 43.

¹⁸⁸⁾ Sr. Fougères: „Vie et révélation de la soeur Nativite religieuse du convent des Urbanistes“, t. j. „Život a zjevení sestry Nativity, jeptišky z kláštera Urbanistek“, v Paříži 1847.

¹⁸⁹⁾ Celý jeho nadpis zní: „Das goldene Buch der wahren Andacht zu Maria vom seligen Grignon von Montfort“.

Wahr- u. Weissagungen“, t. j. „Kniha předpovědí a pro-
roctví“, vydaném r. 1850 v druhém vydání u Manze v
Řezně.¹⁹⁰⁾

*

Poněvadž od doby, kdy první zpracování knihy: „O
budoucnosti katolické církve...“ bylo roku 1869 vyšlo,
celou širokou veřejnost zaujala četná zjevení Panny Ma-
rie jednak v Lurdech a jednak na jiných jí milých mís-
tech a zjevení tato církevní vrchností byla i schválena,
nastává zajisté v čase přítomném důležitá vzhledem k to-
muto spisku otázka, obsahují-li také tato zjevení pro-
roctví, týkající se budoucnosti katolické církve a konce
světa. A tu jest jisto, že něco podobného o zjeveních
v Lurdech s určitostí říci se nedá, byť i Rodička boží tehdy
byla vyslovila přání, aby jí byl na místě zjevení samého
postaven kostel a aby konaly se do Lurd nábožná pro-
cesí a pouti. Proto Lurdy, jež v podstatě jsou skvělým
dokladem existence řádu nadpřirozeného či nadpřirozena
proti hmotařství, t. j. materialismu XIX. věku a vážným
velice napomenutím k pokornému pokání pro ty, kdož ve
zkouškách nastávajících bedných dob chtějí obstáti, ne-
možno čítati mezi prorocká zjevení o budoucnosti ka-
tolické církve a o konci světa.

Zato zjevení v La Salettě, kde dne 19. září roku 1856
ukázala se Rodička boží malému hošíkovi Petru Maximi-
nu Giraudovi a dívence Františce Melanii Mathieuově,
obsahuje najisto, pokud byly zprávy o něm uveřejněny,¹⁹¹⁾

¹⁹⁰⁾ Menší výpis z této knihy byl r. 1921 uveřejněn již v 6.
vydání rovněž u Manze.

¹⁹¹⁾ Sr. A. Rohling: „Die grosze Neuigkeit oder das Ge-
heimnis von La Salette“, t. j. „Veliká novina či tajemství z La
Salette“, 2. vyd. v Jihlavě, 1896.

mnoho pokynů nejen o budoucnosti Francie, ale i o budoucnosti církve a konci světa vůbec.

*

Náboženských proroctví o budoucnosti katolické církve a o konci světa, samostatně vyrostlých na české půdě, mimo několika málo poznámek v životopisech českých světců, nebylo. Uvádí se sice v české literatuře celá řada různých proroctví od dob nejstarších až po polovici XIX. věku,¹⁹²⁾ ale všechna tato proroctví jsou spíše proroctví politická a národní než náboženská. Mimo to vše, co v nich náboženského jest, pravidlem má značku cizí, t. j. bylo čerpáno, máme-li zvláště zřetel k budoucnosti katolické církve a ke konci světa, z proroctví všeobecných či všem katolíkům společných.

¹⁹²⁾ Sr. Dr. Čeněk Zíbrt: „Zlatý jelen... a jiná proroctví staročeská“, Praha; Emil Edgar: „Proroctví Sibyl“, Praha; Fr. Spirago: „Antikrist a konec světa“, Praha 1923 a j.

II.

O sedmi dobách církve Kristovy.

K systematickému uspořádání prorockví o budoucnosti katolické církve podala již sv. Hildegardis velmi prospěšné a vhodné body.¹⁹³⁾ Alespoň tato světiice vlivem vidění proroka Daniela o sedmi světových říších a vlivem myšlenek o konci světa, obsažených ve Zjevení sv. Jana, rozeznává ve svém spise „Sci vias“ sedm dob či věků církve Kristovy. Práví doslova: „V šesti dnech stvořil Bůh svět a sedmého dne od svého díla odpčinul. Co značí slova ta? Šest dní je šest věků. V šestém věku stanou se ve světě nové zázraky, protože Bůh šestého dne dokonal své dílo. Protože pak za času Antikrista poplyne šestý věk, octne se svět v sedmém věku před posledním soudem, naznačeným v sedmém dnu. Jak to? Předpovědi proroků se vyplnily. Syn boží sdělil světu vůli Otce nebeského a evangelium bude se kázati po celém světě. V tom však katolická víra započne u národů se viklati...“¹⁹⁴⁾

Mnohem dále však pokročil Holzhauser, jenž v úvodě k Zjevení sv. Jana podává podrobné vylíčení připomenu-

¹⁹³⁾ May, d. c., 459, uvádí sice souhlasně s převorem Gebenem z Eberbachu (r. 1220) toliko pět církevních dob (Pentachronon), ale dodává, že Hildegardis nezůstala si v počítání světových dob důslednou.

¹⁹⁴⁾ D. c., III, vidění XII.

tých sedmi věků církve. Vždyť sv. Jan viděl podle první části tohoto Zjevení sedm zlatých svícňů, o nichž bylo mu podáno vysvětlení, že je to sedm církví. Uprostřed svícňů stojí kdosi, jenž úplně jest podoben Synu božimu. Pán Ježíš plní své slovo: „Aj, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“ Jest oblečen dlouhým kněžským rouchem a opásán kolem hrudi zlatým pásem pravdy. Hlava i vlas jeho na znamení zralého muže jsou bílé jako bílá vlna a čerstvě padlý sníh. Nohy jeho z horlivosti pro čest boží a spásu lidstva planou jako rozpálená mosaz. Jeho hlas, jenž ústy jeho zvěstuje evangelium, podobá se šumění mocných proudů. V pravici jeho kupí se sedm hvězd, t. j. biskupů, kteří od něho mají své poslání i pravomoc a bez něho ničeho nemohou. Jeho obličej jest jasný jako slunce, svítí-li v plné své síle. Tento zjev, jenž představuje Krista a zároveň také církev, sděluje prorokovi obsah sedmi listů, zaslaných sedmi maloasijským církvím. Každý z nich počíná odstavcem, líčícím právě uvedený obraz Pána. Tím do pravého světla stává se poměr církve k Pánu a vyjadřuje se její duchovní stav. V každém z listů nalézá se také zvláštní zaslíbení, jež však není dáno pouze dotyčné církvi, ale všem věřícím dohromady¹⁹⁵⁾ a jež všechny jednotně uvádějí se při popisu nového světa na konci Zjevení. Z toho tedy je patrné, že vlastně všechny listy se posílají všem církvím společně.

A opravdu podle velikého počtu úvah, jež o připomenutém odstavci líčení Holzhauserova bylo by možno uvést, lze najisto za to míti, že sedmi církvemi, hvězdami, svícny, a psaními má se naznačiti něco více, než slova ta podle obyčejného svého zvuku znamenají. Vždyť

¹⁹⁵⁾ Sr. Zjevení, 22, 16.

možno se dozajista tázati: Proč obrací se sv. Jan právě na tyto cirkve? Snad potřebují nutně zvláštního napomenutí? Což ostatní cirkve nenalézají se v podobném postavení? Či snad jsou to cirkve nejpřednější? Nejsou nad ně povýšeny, cirkve v Jerusalemě, Antiochii, Římě? Či snad proto, že Jan byl jich duchovním otcem? Což nebyl to právě sv. Pavel, jenž po mnoho let v těchto církvích a krajinách působil? Což patřily snad tyto cirkve v okruh jurisdikce Janovy? Což nedokládá sv. Jeronym, že Jan založil a spravoval všechny, t. j. většinu církví v Malé Asii?¹⁹⁶⁾ Stojí Kristus toliko uprostřed těchto církví? Nevztahuje se spíše jeho zaslíbení na všechny cirkve celého světa? Nekupí Kristus v ruce své všechny církevní pastýře? Proč tolikráte opakuje se tu prorocká číslice sedm?

Hle, tyto a podobné jiné otázky a úvahy potvrzují zajiště pázor Holzhauserův, že sedmero církví ve Zjevení sv. Jana má vyšší symbolický význam. Vždyť, vztahuje-li se i obsah sedmi listů v první řadě na mravní stav sedmi křesťanských obcí či církví, což však pro nedostatek dějinných zpráv nedá se dokázati, přece jsou zase tyto cirkve pouze předobrazy všeobecné cirkve v sedmeré době a tak vlastně opravdu zcela podle Holzhausera v uvedených sedmi listech doličuje se stav cirkve v sedmi různých dobách či obdobích nebo periodách.

Tato myšlenka byla pronesena ovšem již před Holzhauserem, ale Holzhauser byl prvním, jenž, jako nikdo před ním, ze sedmi listů dokazoval důsledky, a vnitřní spojitost ostatních kapitol Zjevení svatojanského s těmito listy. Proto jest nutno sedmero dob cirkve vylíčiti podle Holzhausera poněkud obsírněji. Ale při tom tře-

¹⁹⁶⁾ Hier., De vir. ill., v kap. 9. Sr. Tertull., C., Marc. 4, 5.

ba předem poznamenati, že přechod z jedné doby do druhé neděje se náhle a prudce, ale že každá následná doba po ukončení doby předchodné tak nenápadně počíná, že téměř hranice jich jest k nepoznání. Mimo to doba následná bývá v předchodné době připravována tak, že z ní vlastně vyrůstá.

1. A tu první doba církve, zvaná věkem setby či po latinsku status seminativus, potrvála celkem od seslání Ducha sv. na apoštoly, či od založení církve o prvních letnicích až do pronásledování křesťanů za Nerona. Tehdy Kristus, božský rozsevač, jeho apoštolové i jich nástupci rozsévají sémě slova božího. Evangelium s neuvěřitelnou rychlostí šíří se po celém světě a slovo prorokovo: „Po vší zemi vyšel zvuk jejich: a až do končin okršku země slova jejich“¹⁹⁷⁾ se plní. Tato perioda, přirovnáváme-li všech sedm dob církve k sedmi darům Ducha sv., odpovídá daru moudrosti, jehož předmětem je víra v Ježíše Krista a jest, přirovnáváme-li doby církve k sedmi dnům stvoření, dnem prvním, ve kterém bylo stvořeno světlo. Mimo to tato první perioda církve, doba to duchovního znovuzrození a duchovního pěstění lidstva od samého Krista a jeho apoštolů, upomíná na tělesné zrození Adamovo a na pěstění či rozšíření se pokolení lidského. Pro to také této první periodě církevní v dějinách všesvětových slouží za předobraz doba od Adama do Noe.

2. Druhá doba, nazvaná periodou zkyptění či zvlážení nebo latinsky status irrigativus, počíná Neronem a sahá až po Konstantina Velikého. V této době za desaterého pronásledování teče krev křesťanů proudem. Církev však není tím zničena, ale zkyptěna a zvlážena, neboť, jak dí Tertullian: „Krev mučedníků, stává se seme-

¹⁹⁷⁾ Ž. 18, 5.

nem křesťanů.“ Ze sedmi darů Ducha sv. odpovídá druhé době církevní dar statečnosti, ze dnů stvoření den druhý, v němž Bůh oddělil oblohu od vod, a z dějin světových čas od Noe do Abrahama.

3. Třetí doba či doba osvěcující nebo status illuminativus počíná od Konstantina Velikého a jde až po Karla Velikého. Tehdy nauka církevní zápasí s mnoha bludy, a zejména s arianismem, ale jest obráněna, vysvětlená a pevně stanovena jednak od velikých hvězd a světél církve, t. j. od svatých Otců západních i východních a jednak od četných církevních sněmů. Z darů Ducha sv. odpovídá jí dar rozumu, ze dnů stvoření den třetí a ze všeobecných dějin čas od Abrahama po Mojžíše a Arona.

4. Čtvrtá doba pokojná či status pacificus sahá od Karla Velikého po Karla V., tedy v čas, jenž obyčejně středověkem se nazývá. Doba tato má dvě stránky: dobrou a zlou. Církev jednak kvete, protože poměrně málo jest ohrožována od vnějších nepřátel, a rozšiřuje se po celé Evropě, zatím co v jejím lůně rozvíjí se nádherně a skvěle umění, vědy, a svatý život, ale jednak zase počínají se v ní již ukazovati, zejména ke konci jejímu, špatné následky dlouhého pokoje. Z darů Ducha sv. odpovídá jí dar bázně boží, ze stvoření den čtvrtý, v němž Bůh stvořil na nebi různá světla a z dějin světových čas od Mojžíše po dokončení chrámu jerusalemského za Šalamouna.

5. Protože však ve čtvrté periodě církevní bylo mno-

¹⁹⁸⁾ Holzhauser dí doslova: „Usque ad Pontificem sanctum et monarcham illum fortem, qui venturus est nostro saeculo . . . qui restituent universa“, t. j. „Až po svatého papeže a statečného monarchu, jenž přijíti má v naší době . . ., kteří vše navrátí k původnímu stavu (obnoví).“

ho shnilého v hlavě i v údech a protože napomínání k pokání a polepšení míjelo se cíle, nastala perioda pátá, t. j. status purgativus, doba to skličení či očištění, jež počala od Karla V. a skončí papežem svatým a mocným monarchou, t. j. samovládcem.¹⁹⁸⁾ V tomto čase otvírá peklo tlamu a chrlí bludy, jež vše stávající a svaté podceňují, jednotu ve víře tříští a církev uvrhují ve stav nejhlubší skličivosti a pohrdání. Německo stává se rejdištěm všech zmatků. Nábožensky i politicky rozděleno, odpočívá, jak doslova Holzhauser dí ve svém sedmém proroctví, téměř jako mrtvola a jest poseto nesčetnými ranami. Vzpouira proti církvi v kruzích politických se stupňuje. Všecky evropské země jsou navštíveny revolucí, povstáním, morem, hladem a válkou. Tento stav skličivosti jest však zároveň pro církev dobou očištění a jaksi počátkem nové její krásy. Bůh žehná svému mlatu za bouře a rozděluje na něm pšenici od plev.

Z darů Ducha sv. odpovídá páté církevní době dar rady, jenž ukázal se zvláště při slavení sněmu tridentského a založení tovaryšstva Ježíšova, ze stvoření pátý den, kdy Bůh stvořil zvířata ve vodě i ve vzduchu, jimž mohou býti připodobněni lidé se svou bezuzdnou svobodou a zlými žádostmi, a z dějin světových čas od Šalamounovy smrti po zajetí babylonské, protože tehdy Israelité propadli modlářství, kdežto jenom pokolení Judovo a Benjaminovo sloužilo Bohu pravému a jemu věrným zůstalo a protože veškeren lid israelský byl svírán pohany a různými trýzněmi se všech stran.

6. Šestá církevní doba, perioda to potěchy či status consolationis, zabírá dobu od mocného samovládcce a svatého papeže až do narození Antikrista. Holzhauser praví o ní doslova: „Kdežto v páté periodě všude se spatřují největší hrůza a neštěstí, ježto válkou je všecko zpusťoše-

no,¹⁹⁹⁾ katolíci bludy a špatnými křesťany jsou utlačeni, církev a její kněžstvo zdaněni, knížata odstraněna, vladaři ubiti, poddaní svíráni a všichni přísahou zavázáni ke zřizování republik (svobodných států), v šesté době rukou všemohoucího Boha nastoupí obdivuhodná změna, již nikdo podle názorů lidských nemůže ani tušiti. Vždyť onen mocný monarcha (samovládc), jenž Bohem poslán se objeví, do základů rozmetá republiky, vše si podrobí a pravou církev Kristovu horlivostí naplní. Všecka kacířstva ztratí se v pekle, říše turecká až na malé území bude rozmetána a zmíněný samovládce bude vládnouti od východu k západu. Všichni národové přijdou a svému Bohu v pravé a nezměněné katolické víře budou se klaněti. Budou mnozí spravedliví a učené muži tehdy žíti. Lidé budou milovati právo a spravedlnost. Nastane mír po celém světě, neboť boží moc spoutá na mnohá léta satana, ale až přijde ten, jenž přijíti má, syn zatracení, bude satan zase uvolněn.“

Z darů Ducha sv. šesté periodě církevní odpovídá dar pobožnosti, ze stvoření šestý den, kdy Bůh stvořil člověka k obrazu a podobnosti svému, a v dějinách světových čas po zajetí babylonském, a to od znovuzřízení Jerusalema a chrámu do narození Pána Krista.

7. Sedmá konečně perioda církevní, doba to zpustošení či status desolationis, sahá od zrození Antikrista až do konce světa. Tehdy u mnohých víra zhasne a láska ustydne, nastane strašný odpad, syn zkázy, založí svou říši a vyvolá poslední a ze všech nejhorší pronásledování církve, jež skončí teprve jeho pádem, načež objeví se Syn boží a s ním nadejde den posledního soudu.

Z darů Ducha sv. sedmé době církevní odpovídá dar

¹⁹⁹⁾ Holzhauser žil v době třicetileté války.

umění či vědy, protože tehdy po zabití Antikristově lidé dokonale se přesvědčí, že Syn boží člověkem se stal (Jan 1, 14), a ze stvoření den sedmý, kdy Bůh odpočinul si od všelikého díla, jež učinil. (1. Mojž. 2, 2.)

To jsou myšlenky Holzhauserovy o sedmi dobách církve (Kristovy.²⁰⁰) A hle, právě ty podávají jaksi samy sebou nejlepší body, kol nichž všechna proroctví o budoucnosti církve a o konci světa co nejvhodněji a nejladněji dají se seskupiti.

O třech posledních dobách církve vůbec.

Podle rozdělení církevních dob od Holzhausera žijeme právě v páté periodě čili v době skličení, po níž nastane doba největšího církevního rozkvětu a posléze věk zpusťování. Proto jest potřebí o těchto třech posledních dobách církve pojednati poněkud obšírněji.

A tu počátek možno učiniti větou, že před koncem světa nastane pro církev doba zpusťování. Faktum toto není možno ovšem, jak samozřejmo a nepotřebuje tedy důkazu, osvědčiti zkušeností, ale jest to všeobecným přesvědčením věřících, ježto obsaženo jest v Písmě sv. Ale-

²⁰⁰) Papež Řehoř ve výkladě sv. evangelia o dělnících Páně na neděli Devítník dělí dějiny církve na pět období. Praví doslova: „Hospodář najímá na vinici svou dělníky ráno, o hodině třetí, šesté, deváté a jedenácté: protože od počátku světa až do jeho konce nepřestává shromažďovati kazatele, kteří by věřící lid vyučovali a vzdělávali. Ráno značí čas od Adama do Noě. O hodině třetí čas od Noě po Abrahama. Šesté od Abrahama po Mojžíše. Deváté od Mojžíše do narození Páně. O jedenácté od narození Páně do konce světa, kdy vysláni byli apoštolové, kteří obdrželi mzdu celou a obrátili i ty, kdož váhali.“ Měl tedy Holzhauser více vzorů při dělení církevních dob, ale nepřidržel se žádného, uvedl to, co v duchu prorocím sám viděl. Sr. Římský breviář, vyd. z r. 1889, 391.

spoň sám božský Spasitel, dále sv. apoštolové Pavel a Jan ve svém Zjevení a konečně i prorok Daniel ukazují jasně, že Antikrist v posledních dnech světa bude pronásledovati církev způsobem dosud neslýchaným a nevídaným. Proto bylo vždy přesvědčením křesťanů, že doby Antikristovy budou zároveň časem hrozného pronásledování a ubíjení věřících.

Než, bezprostředně před hrůzami těmito či před příchodem Antikrista nastane doba útěchy a všeobecného rozkvětu v církvi. Toto faktum, nemáme-li ani zřetele k starším i novějším proroctvím, v němž tato se soustřeďují, jest odůvodněno jednak Písmem sv. a jednak zkušeností, že církev po dobách zlých vždy mívala čas vzrůstu a květu, čas rozvoje a slávy. Alespoň Písmo sv. podává více dokladů o tom, že před Antikristovým pronásledováním církve předejde pro křesťanství utěšená doba vzrůstu. Vždyť Spasitel sám, mimo jiné známky, výslovně jakožto náznak blížícího se konce světa uvádí faktum, že evangelium bude hlášáno po celém světě. Praví: „A bude hlášáno toto evangelium o království po celém okrsku zemiském, na svědectví všem národům a tehdy přijde konec“ (Mat. 24, 14).²⁰¹⁾

Pán Ježíš tedy zřejmě na tomto místě podává lidem známku blížícího se konce světa.²⁰²⁾ Ale tato známka musí lidem, kteří v té době žítí budou, býti právě tak jasnou a zjevnou jako ostatní k té příležitosti Synem božím uvedené náznaky. Tomu by však tak nebylo, kdyby tato známka odnášela se k faktu, jež po celá tisíciletí by se uskutečňovalo. Proto tedy musí přijíti doba, kdy křesťanská víra bude jedinou vírou na světě, kdy kacířství a bludy v křesťanství přestanou, kdy oltáře pohanských bohů

²⁰¹⁾ Sr. též Mar. 13, 10.

— ²⁰²⁾ Catechismus Romanus v části I., v kap. 8. a v otázce 7.

promění se v křesťanské kostely, a lidé budou sloužiti Bohu v duchu a v pravdě, t. j. v Synu a Duchu svatém.

Tím ovšem nemá býti řečeno, že tehdy každý člověk bude katolíkem, ale pouze tolik má se naznačiti, že katolická církev tehdy, na všech místech celého světa bude míti nepopíratelnou převahu. A to má se státi všem národům na znamení, jak Bůh s nezměrnou láskou o spáse jich pracoval. Kristus Pán také tím, že svými kazateli, před koncem světa do všech jeho končin pronikne, ukáže, že nikdo při posledním soudě nebude moci se ospravedlnovati snad nevědomostí anebo vylbouvati neznalostí jeho sv. evangelia.

V tom smyslu alespoň vykládají slova Páně o hlásání evangelia před koncem světa všichni svatí Otcové a znamenitější vykladači Písma sv. Tak Kornelius a Lapide dí: „Jeronym, Beda a ještě jiní starší vykladaelé Písma svatého učí, že hlásání evangelia po všem světě nadejde zřejmě a úplně před koncem jeho, ježto jinak nemohlo by se mluvíti o konci světa. Než před koncem světa přece sv. evangelium bude bez výjimky hlásáno a šířeno u všech národů jenom tak, že u všech národů budou se stavěti kostely, budou faráři a biskupové a celá církevní soustava. Proto podle předpovědi Pána Krista o hlásání evangelia všem národům na konci světa učí sv. Jeronym, Suarez a j., že toto znamení nadcházejícího konce světa jediné v tom spočine, že církev všude zaujme pevné posice a všude bude míti své věřící, své duchovenstvo, své kostely a své kněze.“²⁰³⁾

Tento způsob výkladu slov Kristových o hlásání evangelia před koncem světa také nejlépe oslavuje Krista.

²⁰³⁾ Cornelius a Lapide, Commentarius in Mathaeum, 24, 14. Ve stejném smyslu vysvětluje tato slova Spasitelova i sv. Alfons Liguori v pojednání o konci světa.

Proto Wilmer ve svém spise: „Lehrbuch der Religion“, t. j. „Náboženská učebnice“ píše,²⁰⁴) že Kristus alespoň jednou v plném slova smyslu bude vykonávati úplně a zcela vládu nade všemi národy země, jak o něm proroci mnohokráte věstili. Vždyť David zřejmě řekl o Mesiáši: „A panovati bude od moře až k moři a od řeky, až do končin okrsku země... A klaněti se budou jemu všichni králové, všichni národové sloužiti budou jemu“ (Ž. 71, 8 a 11) nebo: „Rozpomenou a obrátí se k Hospodinu všecky končiny země a klaněti se budou před obličejem jeho všecky čeledi národů“ (Ž. 21, 28) a dále: „Všichni národové, kteréž jsi učinil, přijdou a klaněti se budou před tebou, Pane, a oslavovati budou jméno tvé“ (Ž. 85, 9). Podobně prorok Daniel volá o Bohu a Synu božím: „I dal jemu moc a čest i království a všichni lidé, pokolení a jazykové sloužiti budou jemu... A všichni králové jemu sloužiti a jeho poslouchati budou“ (Dan. 7, 14 a 27).

Z těchto tedy a podobných míst Písma sv., jichž by se dala uvésti ještě celá řada,²⁰⁵) plyne, že Písmo sv., zmiňujíc se o hlásání evangelia všem lidem před koncem světa, mluví všeobecně o všech dílech světa, o všech národech, o všech jazycích a o všech pokoleních bez výjimky, ba dále že nejen připomíná, že všichni národové v Krista uvěří, ale že i věští všeobecnou spravedlnost. Než, protože jest jasno, že všecka podobná proroctví Písma sv. v minulosti posud se nesplnila, musí se nutně uzavírat, že splní se teprve v budoucnosti. Při tom ovšem o nemožnosti toho, co bylo uvedeno, t. j. o změně celé tvárnosti země tak, jak ji podle shora uvedených slov

²⁰⁴) D. c. II., 271 v pátém vydání.

²⁰⁵) Sr. F. J. Selbst, „Die Kirche Jesu Christi nach den Weissagungen der Propheten“, t. j. „Církev Ježíše Krista podle předpovědí proroků“, v Mohuči 1883, 278—285.

Holzhauserových Prozřetelnost boží provede, zajisté u věřícího křesťana ve všemohoucnost a moudrost boží nemůže býti ani řeči.

Mimo Písmo sv. však i nynější časové poměry či denní zkušenost nutně vedou k důsledku, že církev jistojistě jde vstříc slavné budoucnosti. Vždyť, uvažujeme-li o světých stránkách nedávno uplynulého XIX. věku, jak tyto v katolické církvi se uplatňovaly, vidíme, že církev v době té, t. j. od počátku toho věku s přibývajícimi desetiletími stále a stále ze svého ponížení vlastní silou se pozvedala, že bez ohledu na mnohá pronásledování v zemích pohanských i křesťanských stále vzrůstala, že právě v tomto století celou řadu svatých vychovala,²⁰⁶⁾ že všechna pronásledování sloužila jí toliko k očištění, posvěcení a k upevnění, že Římská stolice a i ostatní biskupské stolce vyznačovaly se znamenitými hodnostáři v ohledu mravním i vědeckém, že sv. Otec těšil se a těší stále přímo dětinské lásce věřících a nezlomné vážnosti, což upomíná na něžné květy příchýlnosti k stolici Petrově v dobách středověkých, že v době přítomné nadějí plný život a vznešené duchovní snahy u všech, i nejnižších údů církve jsou důkazem, že křesťanská láska přichází zase v oblibu, že nová láska Kristem na strom života štipená v celé řadě nových i starých řádů duchovních přináší stále čerstvé květy a spanilé ovoce a že církev, ač jinak píše se i mluví o její „chabé síle“, i co do svého vnitřního vzrůstu, i co do vlivu zevnějšího stává se di-

²⁰⁶⁾ Sr. Dr. M. Scheeben, „Die Heiligkeit der Kirche im XIX. Jahrhundert“, t. j. „Svatost církve v XIX. věku“; dále Esser-Mausbach, „Religion, Christentum, Kirche“ t. j. „Náboženství, křesťanství a církev“ v Kemptenu a Mnichově, 1912, III., 45—50; a konečně „Frankfurter Broschüren-Verein“, ve III. roč., 6. čísle.

vadlem obdivu jak světu, tak andělům i lidem natolik, že právě v zemích, jež považují se za hlavní sídla a opory protestantismu, nabývá ustavičně půdy a nových vyznavačů, ježto návraty jinověrců k ní jsou denním tam zjevem.²⁰⁷⁾ Proto nemůžeme se ubrániti přesvědčení a důsledku, že církev nalézá se na přelomu nového svého věku a že vstupuje do nejutěšenější budoucnosti.

Toto přesvědčení ostatně ozývá se celým křesťanstvem. Alespoň papež Pius IX. nerozpakoval se říci: „Očekáváme, že Maria Panna bez poskvrny, prvotního hříchu počatá vyprosí svou velmi mocnou přimluvou milost, aby matka naše, svatá katolická církev po odstranění překážek a po přemožení všech bludů mezi všemi národy a na všech místech den co den sílila, kvetla a panovala od moře k moři, od veleřeky až na okraj okrsku zemského, aby požívala pokoje, míru a svobody, aby přinášela hříšníkům odpuštění, nemocným uzdravení, malomyslným důvěru, zarmouceným útěchu, nešťastným pomoc, aby bloudící po rozmetání temnot duševních uvedla na cestu pravdy a spravedlnosti a tak aby nastal jeden ovčinec a jeden pastýř.“²⁰⁸⁾ „Proto můžeme vším právem ve slovech Kristových: „Mám ještě jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř“ (Jan, 10, 16) spatřovati náznak přešťastné doby, kdy všichni kacíři jako ztracení synové kajicně k církvi se vrátí.“²⁰⁹⁾

Než, poněvadž návrat všech kacířů do církve posud se

²⁰⁷⁾ Za světové války událo se jen ve Francii na 80.000 konversí (návratů do církve) mezi anglickými vojáky.

²⁰⁸⁾ Sr. Apoštolský okružní list o dogmatickém (věroučném) prohlášení neposkvrněného Početí Panny Marie ze dne 8. prosince 1854.

²⁰⁹⁾ Sr. Apoštolský okružní list Pia IX. ze dne 13. září 1868 vzhledem k protestantům a všem ostatním nekatolikům.

nestal, jest jasno, že žijeme posud v době skličivosti. Pravda tato ozřejmí každému, kdo třeba jen povrchně pohlédne na vnější postavení církve v době právě přítomné. Jest zajisté příznačno pro náš čas, že líčení církevních poměrů nynějších je buď příliš světlým nebo příliš tmavým. A tu, nazíráme-li na vnitřní život církve, vyskytne se bezesporně obraz její v nepříjemném světle, zatím co prohlédáme-li pouze k zevnějším poměrům jejím, tentýž obraz ve všech zemích jeví se mraky zastíněn. Vždyť sami papežové nejednokrát k tomu již poukázali. Tak Pius IX. v apoštolském svém listě ze dne 20. května r. 1850 píše: „Víte, ctihodní bratři, s jak nezměrnou zuřivostí vzplanul boj mezi světlem a temnotou, mezi Kristem a Belialem. Víte, jakých nepěkných prostředků používají nepřátelé a jak vše vynakládají, aby svatou víru se světa vyhladili, každý zárodek křesťanské ctnosti u kořene vymýtili, nespoutanou a bezbožnou svobodu svých myšlenek a svého života všude zavedli, mysl nezkušených zástupů a neprozřetelné mládeže všemožně škodlivými a zákaznými bludy, zvláště omámili a srdce jich otrávil, všechna i lidská práva za neplatná a nezávazná prohlásili, katolickou církev z kořenů vyvrátili a tuto Svatou stolicí Petrovu roztrátili.“ Podobně stěžovali si Pius X., Benedikt XV. a i Pius XI. s celou řadou biskupů všech zemí, jak zvláště za světové války toho byli jsme svědky.

A opravdu, pohlédneme-li na moc nepřátel církevních, dále na to, jak svoboda nejvyšší hlavy církve v naší době více méně závisí od jejich obojakých přátel, kteří spíše hledí si č a s n ý c h v ý h o d, než čehokoli jiného, jak katolické mocnosti, jež dříve považovaly se za mocnou ochranu církve, jsou nyní bezmocny, jak před válkou Poláci všemožnými prostředky, mocí a úskokem byli vhnáni do

náručí rozkolu ruského, zatím co Irsko železnou pěstí katolíkům nepřátelské velmoci bylo ve svých právech utiskováno a šlapáno, jak krev katolických Syrů a Arménů tekla proudy, jak židé a jich zpřezenci všude v nesčetných spisech a časopisech církev a její zřízení svým jedem a žlučí zasypávali a beztrestně blátem lží a pomluv vláčeli, zatím co svobodné zednářství svými polypovými ráměmi, celý svět objímajícími, církev v mnohých krajinách objalo a udusiti se snažilo, anebo na jiné podobné zjevy naší doby, pak zajisté ztěžá odvážíme se říci, že naše doba není dobou sklíčené církve a dobou jasotu jejích nepřátel.

Z toho ze všeho však plyne samo sebou, že doba církevního rozkvětu a dokonalého vítězství ještě nenadešla, ale nadejde snad již v blízké budoucnosti. Než pravda tato vynikne ještě mocněji, uvědomíme-li si náboženské, politické a sociální poměry dneška se všemi jich výhodami i stíny. Z nich poznáme, jak lidská společnost v těchto třech směrech jako po nakloněné ploše pospíchá záhubě vstříc, zatím co církev trvající pevně na starých svých a nezvratných základech rozvíjí se stále k novým a novým květům.

Náboženské poměry před vypuknutím světové války, až na Německo a Rakousko byly celkem dosti příznivé. Církev činila zejména v Anglii a Americe značné a potěšitelné pokroky, tak že se zdálo, že v krátké době budou tam nadobro zahlazeny nešťastné důsledky náboženského rozštěpení z doby XVI. věku. Zato v Německu a v Rakousko-Uhersku nebylo tomu tak. Zde náboženské poměry se přiosťrovaly a tím při poměrně malé částce dosud věřících protestantů stávalo se příklonění jich k církevní s katolíky jednotě daleko beznadějnějším než před staletími.

Pokus o sjednocení mezi katolíky a protestanty, podniknutý v Němcích r. 1860 v Erfurtě, potkal se se stejným výsledkem jako kdys dohoda mezi Bossuetem a Leibnicem za podobným cílem.²¹⁰⁾ Tu stále platí slovo Döllingerovo: „Pokud z uveřejněné literatury souditi možno, panuje na protestantské straně mezi bohoslovci a duchovními přání, aby k sjednocení církevně rozdvojených Němců došlo, a to buď opravdově anebo alespoň zdánlivě, opravdově tak, aby katolíci se prostě poprotestančili a zdánlivě zase tak, že zdůrazní se vůle k sjednocení při naprosté nejasnosti jak prostředků, tak cest vedoucích k cíli. Jinak však, jak se zdá, je tomu u laiků. Pisatel těchto řádků alespoň ještě nepotkal ve svém životě nábožensky založeného protestantského laika, jenž by byl mu neprojevil touhu po sjednocení a většinou také nebyl by býval názoru, že čas k tomu již nadešel, ježto další trvání roztržky přináší více zla než dobra.“²¹¹⁾

Při jubilejní oslavě Lutherově r. 1917 napsal sice zase kterýs protestantský pastor ze Saska, že chvíle sjednocení „dnes, jak se zdá, jest velice blízká, ježto postavení evangelické církve v boji s daleko mocnějšími jí činiteli, totiž s nevěrou a odpadem, čím více toto se odkládá, tím více stává se kritickým a beznadějným tak, že ke spojení se s katolickou mateřskou církví na základě Apoštolského vyznání víry, církví to založenou na pevné a neochvějně skále, přímo nutká“ a jinde, že „jedinou cestou k našemu cíli“, t. j. k náboženskému obrození německého lidu po válce „může býti jen spojení všech věřících z evangelické církve s církví katolickou“²¹²⁾ ale u

²¹⁰⁾ Sr. Kiefl, „Briefwechsel zwischen Leibnitz u. Bossuet“, t. j. „Dopisy Leibnicovy a Bossuetovy“, v Mnichově 1899.

²¹¹⁾ „Kirche u. Kirchen“, t. j. „Církev a církve“, na str. XXVI.

²¹²⁾ Alexander Löwentraut, „Eine, hl., allgemeine Kirche“,

daleko většího dílu protestantů právě tak, jako, bohužel, i u velmi mnohých katolíků, panuje taková lhostejnost ve věcech náboženských, taková nevěra a taková pokleslost v materialismus a požívavost, že za těchto poměrů každý upřímný člověk musí o nějakém sjednocení náboženském naprosto pochybovati.²¹³⁾

t. j. „Jedna, svatá, katolická církev“. K tomu směřovalo také r. 1917 v Německu vzniklé, tak zvané „hochkirchliche“ či „vy-sokocírkevní“ hnutí mezi protestanty.

²¹³⁾ „Náš čas,“ tak alespoň významně vylíčil mravní proudy či zkázu mravů ke konci XIX. věku v Německu pastýřský list tamějších biskupů, „jest nemocen a velmi nemocen. A proč jest nemocen? Protože odhodil chléb spásy, protože vším svým myšlením a jednáním nese se toliko k tvorům, ke světu a protože podle starého pyšného podskoku na místo Boha dosadil si člověka. Bez víry svrhnul Krista s nebes, bez lásky, jež jedině z víry se rodí, a bez naděje, jež k nadpozemské vlasti povznáší ducha i srdce, klesl se vší snahou a s celou svou podstatou v požitkářství tak, že ještě nikdy, co křesťanství hlubokou touhu lidského srdce pozvedalo z věcí časných do věčnosti, nadvláda těla nebyla tak velikou a všeobecnou, jako za našich dnů. — Komu se zdá, že tato domněnka je příliš krutou, ten nechť pohlédne k životu a skutkům dítek tohoto světa a pozoruje, kam směřují jich touhy a činy, snahy a práce, oběti a nadšení, umění a vědy a zajisté shledá, že vše toto je ovládnuto zájmy toliko pozemskými a že všecko, co z toho pochází, je blouznění nebo docela přetvářka a šílenství. Proto, kdo opovází se z podobného úsilí přítomný svět vyrušovati anebo jej upozorňovati na to, co shůry jest, se zlou se potáže. Proto bouří se proti církvi a vzniká bázeň před rozvojem její moci. Proto tolik námitek proti mnohým uměním a násilí k udržení jich v nízkosti. Proto také církev nemá pokoje a nebude ho míti, leč by svého poslání se vzdala a přijala učení, zákony a bohoslužbu v duchu nynějšího světa. Namítá-li se však podle staré, již lehkomyšlné a povrchní výčitky, že toto vše již tu bylo a že vše v životě našem se jen opakuje, ba že tělo vždy se vzpírá duchu a že smyslnost vždy mívala velikou moc, nechceme toho upírati, ale přímá výchova k smyslnosti, oslavování smyslnosti a život v moři smy-

A přece k sjednocení náboženskému jednou dojíti musí. Německo bylo ohniskem a základnou protestantismu a tu také protestantismus stále nalézal a nalézá posud své nejpevnější ochrany. Vždyť byli a jsou tu i přemnozí učenci, kteří snažili a snaží se jej vědecky obhajovati. Tu vzaly počátek odboj a vzpoura proti církvi a proto i tu musí býti probojován a dobojován poslední rozhodný zápas. Pokud tedy protestanté nevrátí se do lůna církve, nemůže se o úplném a rozhodném vítězství církve mnoho mluvíti.

Než, jako v ohledu náboženském nejsou poměry v Evropě právě nejlepší, nejsou tyto jimi ani v ohledu politickém. Od dob totiž „reformace“ a působením jejím téměř všechny státy uchýlily se velmi daleko od náboženství, svého základu, jenž býval kdys jich životní silou a

slnosti, kdy hlava člověka své myšlení docela od nebes odvrací a jediné k zemi je řídí, k té zemi, jíž se má každý toliko nohama dotýkati, to je dítkem naší doby a vlastní její známkou. — Neříkejte také, že vždy panovaly bludy, nepravé, zkázonosné a bohaprázdné nauky, jež měly své hlasatele a přívržence, neboť ani toho neupíráme, ale ochrana těchto nepravých a bohaprázdných nauk, rovnocennost jich s pravdou a rozšíření jich ve všech vrstvách lidské společnosti, to je dítkem naší doby a vlastní její známkou. — Neříkejte, že vždy byly hříchy a nepravosti, zločiny a prostopášnosti nejhrubšího zrna, neboť neupíráme toho, ale pohrdání pokáním nad hříchy, obhajování hříchů, vychloubání se jimi a prohlašování hříchů za ctnosti, to je dítkem naší doby a vlastní její známkou. — Neříkejte konečně, že vždy byly vzpoury proti Bohu, církvi a zákonitě vrchnosti, ježto ani toho neupíráme, ale v civilizovaných státech dovolované ohnisko vzpoury, plánovitě pěstování revolucí a všeobecné vychvalování zlého anděla, satana, jenž jsa líný a drzý, rozpoutaný a tyranský, nevěrecký a zároveň fanatický, nemůže nic dobrého sám vytvořiti a také nic dobrého strpěti, to je dítkem naší doby a vlastní její známkou . . .“

pružinou. Hrozná scény, francouzské revoluce přivodily sice u vládařů trochu jiné názory, nežli před tím tito měli, a způsobily, že při novém sestavování evropských státních ústav došlo k tak zvané svaté alianci, čímž mělo se označiti, že mocnáři při vládě nad národy a při jednání s cizími státy, chtějí se řídití zásadami křesťanskými, ale přece, ježto tato odhodlanost nebyla vlastně ničím jiným, než pomíjejícím náboženským a mimořádným zjevem, nedošlo k provedení toho z důvodu, že ani u nábožensky rozdvojených vládařů nenalezla podobná myšlenka vládného přijetí a všeobecného uznání. Proto revoluční duch od toho času u národů nejen nevymizel, ale zmocnil se i vládařů samých. Tím mír dosažený r. 1815 ztroskotal a zavládla zase zásada Garibaldiho: „Síla práva spočívá v právu síly“.

A od té doby, častěji Evropa byla v plné zbroji. Všecky vynálezy měly účelem, aby smrtící nástroje dosáhly co největší výkonnosti. Vojenské přípravy všech států byly tak důkladné, že vyčerpaly i nejbohatší země a hrozily jim všeobecnou pohromou. Proto téměř prorocky zní slova Honertova v prvním vydání jeho knihy: „Protože nikdo pro vzájemnou nedůvěru nemůže se odhodlati, aby první odzbrojil, dojde nutně dříve nebo později ke světové válce, jež potom skončí všeobecným vyčerpáním všech sil a jakýmsi všeobecným mírem, jenž vpravdě až hrůzně bude se podobati náhrobnímu nápisu. Jest ovšem pravděpodobno, že při dnešních obrovských dopravních prostředcích války, dnešní nedosáhnou délky let válek minulých, ježto všecky světové události rozvíjí se s rychlíkovou jízdou, ale velmi strašné vraždící nástroje naší doby, spojí-li se s nemocemi a hladem, budou tím drtivěji působiti. Tím jistě také církev ocitne se v nesmírně hrozných svízelných, jež však budou

do určité míry provázeny požehnanými důsledky, protože jimi skončí dílo stále velmi potřebné očisty v církvi a ztracený syn přinucen nouzí a bídou procítne ze svých vidin a hříchů tak, že zlaté tele spálí, opustí, a prach jeho v řeku uvrhne, ba že naučí se věřit a modlit a potom navrátí se do katolické církve, k jedinému to útočišti pravdy a práva, čímž ponenáhu zlatý věk církve započne rašiti.“

Nejhorší však rakovinou naší doby jsou poměry sociální. Francouzská revoluce totiž učinila konec nejen tisíciletému vývoji, ale i veškerému zřízení středověkých feudálních států. A tu s politickými formami vzaly zkázu i poměry sociální se svými cechy, jež tvořily přesně uzakoněné společnosti pro sebe. Proto jednalo se o vynález nové sociální formy, která by staré a přežitě řády nahradila. Dosud se to dokonale nepodařilo. Vznikaly jen nové zmatky, a tisíceré bezvýsledné pokusy. Revoluce po světové válce musí teprve ukázati, že dovede nejen trhati a ničiti, ale i stavěti. Zásada o svobodě řemesla a o neomezené konkurenci, jež světovou válku předcházela, zničila nejpevnější část lidské společnosti, t. j. drobnější měšťanstvo a řemeslnictvo, a, jak se zdá, dobije co nejdříve poslední jeho zbytky. Vymírající členové stavu řemeslnického propadají vešměs čtvrtému stavu či proletariátu, jenž při rozkvětu industrie a přemnohých nových vynálezech v oboru strojů dostoupil v největších státech, jako v Anglii, Německu, Francii, Československu a j. nezměrného rozsahu.

A tu, za vlivu těchto poměrů při naprostém nedostatku menších samostatných řemeslníků a obchodníků vyvinul se nynější nepřirozený řád lidské společnosti, kde peníze hromadí se v rukou několika málo jednotlivců, zatím co při egoismu mnoha materialisticky založených

boháčů a spekulantů proletariát a nezaměstnanost vždy větších a větších nabývají rozměrů. Alespoň proslavený Ozanam již v listopadu roku 1836 výrazně napsal: „Jsou mnozí, kteří mají příliš mnoho a kteří chtějí mít ještě více. Ale mnohem více je těch, kdož nemají dostatečného jmění anebo nemají ničeho a chtějí si tedy, vzítí, nebude-li jim dáno. Mezi oběma těmito třídami lidí připravuje se boj a zdá se, že bude strašným, neboť na jedné straně bude moc a síla peněz a na druhé straně moc a síla zoufalství.“

Od času Ozanama ovšem společnost lidská k připomenutému jím cíli již, jak jest nesporno, se velice přiblížila. Aspoň zhluboka dunící bouře věští, že blesky co nejdříve se přivalí tak, jak naznačil věštecky Lassallův výrok: „Doráží již k mému sluchu rázný krok blížících se dělnických pluků.“ Vždyť, co jiného jsou všude se objevující tak zvané stávky či po anglicku strikes, co fenianistická hnutí v Irsku a Americe,²¹⁴) co velmi nebezpečné dělnické nepokoje na rozličných a mnohých místech, co přečetné dělnicko-komunistické spolky, částečně se zločinnými cíly, protože ubohým a chudým těmito lidem byla uloupěna nejen naděje na zemi, ale i naděje na odplatu věčnou, co veliká mezinárodní dělnická asociace, jež nazývá se „první“, „druhou“, případně i „třetí“ internacionálou a co tak zvané „trades unions“ či řemeslnická ochranná družstva, než důkazem, že dělníci nejsou se svým stavem spokojeni a že při dané příležitosti přikročí ke svépomoci, jak v Rusku již se stalo.

Uvážíme-li dále při tom všem, že již jedenkrát připadla katolické církvi úloha, aby obnovila na zcela no-

²¹⁴) Fenianistické hnutí (od anglického slova fenians) je snaha krajní frakce národní strany irské, jež snaží se násilně odloučiti Irsko od Anglie. Vzniklo r. 1848.

vých základech lidskou společnost a že církev tuto úlohu při rozpadu pohansko-římského světa provedla způsobem opravdu velkolepým, také že sociální poměry naší doby mají až nápadnou podobnost s poměry starořímskými, musíme důsledně doznati, že jako tehdy církev přinesla lidem novou a lepší dobu, zajisté něco podobného přinesa i v budoucnosti. Vždyť k této úloze počala ji Prozřetelnost boží vyzbrojovati již od konce XVIII. století. Proto církev v tomto směru snad dosti záhy dojde nového, a to druhého vítězství. Než však k tomu dojde, musí nynější svět se přesvědčiti, jak trpko a hořko bývá opustiti Boha a Pána a jeho církev. Proto Görres svého času napsal: „Kříž a rudý prapor budou v nejbližší budoucnosti válečnými hesly při světových událostech. Potom ti, kdož půjdou za křížem, shromáždí se vespolek a po dobytém vítězství společně vejdou s přemoženými do církve Petrovy.“

Můžeme skončiti. Podle předeslané úvahy jest tedy více než jisto: 1. že žijeme posud v době sklíčenosti, jejímž účelem jest, aby církev byla očištěna a připravena pro šťastnější dobu útěchy a rozkvětu, a že tato doba nadejde však až tehdy, kdy lidstvo pozná zkázu svého odpadu od církve do poslední písmeny a zakusí samo na sobě důsledky toho; 2. že potom přijde doba rozkvětu a dokonalého vítězství církve nad všemi bludy, nevěrou a modlářstvím; a 3. že konečně nastane věk zpusťování, po němž bojující církev zároveň s nynějším světem zajde podle slov Páně: „Já s vámi jsem až do konce světa.“

O periodě sklíčenosti.

Perioda sklíčenosti započala za Karla V. roku 1517 a potrvá až do svatého papeže a mocného monarchy. Sva-

tý Jan a podle něho proroctví Holzhauserovo líčí dobu tuto takto:²¹⁵) „I zatroubil anděl šestý (Luther mocným hlasem své bludy do celého světa); a uslyšel jsem jeden hlas (svatého církevního sněmu v Tridentě, jenž bludy Lutherovy odsoudil) ze čtyř rohů oltáře (církve svaté, rozšířené do čtyř úhlů světa) zlatého²¹⁶) (od bludů očištěného), který jest před Bohem (na nějž Bůh se zalíbením pohlédá), an praví k andělu šestému, jenž měl troubu: Odvaž²¹⁷) ty čtyři anděly (všecky anděly svázané pouty v propastech pekelných), kteří jsou přivázaní při veliké řece Eufratu (v říši německo-římské).²¹⁸) I byli odvázaní ti čtyři andělé (peklo), kteří byli připraveni (aby zlo světu vočkovali) na hodinu (válku selskou) a den (válku šmalkaldskou) a měsíc (válku třicetiletou, jež trvala tolik let, co má měsíc dnů) a rok (všecky ostatní války v celé době skličnosti), aby usmrtili třetinu lidí (nesmírné zástupy, přesahující sta milionů). A počet vojsk jízdných (zuřivých odpůrců církve boží v XVI. věku mimo vojsko pěší či lidí menšího významu) byl dvě stě milionů; uslyšel jsem počet jejich (ale sám neurčil jsem, kolik všech bylo).“

Potom doličuje též novozákonní prorok Jan a s ním

²¹⁵) Zjev., 9, 13—21.

²¹⁶) Oltářem zlatým bývá nazývána církev, protože ze středu jejího jako kadidlo z oltáře stále k nebesům se nesou modlitby věřících.

²¹⁷) Slovem tímto vyjadřuje se jednak výzva k peklu do duchovního boje a jednak úradek Boha, jenž pro hříchy lidské bude trestati svět.

²¹⁸) Voda jest podle Zjevení 17, 2, obrazem národů. A tu jako řeka Eufrat byla ze čtyř vod rajských (1. Mojž., 2, 6—8) největší, tak ze čtyř světových říší (Dan. 2, 3) byla říše římská nejen největší, ale i nejmocnější a nejtrvanlivější. A jako Eufrat dělil se ve čtyři menší řeky, tak říše římská rozpadla se ve více států.

Holzhauser duchovní boj, jenž odpadem XVI. století začal, následovně: „A takto jsem viděl koně u vidění (celý zástup odpadlíků, lidí, kněží a řeholníků i řeholnic, kteří jako koně uzdy zbavení světem se řtili... a nesmírných škod v církvi natropili) a ty, kteří na nich seděli²¹⁹⁾ (zlé duchy,²²⁰⁾ kteří je ke všemu proticírkevnímu štváli): měli pancíře ohnivé a hyacintové (ukované ohněm nenávisti a závisti proti katolické církvi²²¹⁾ a žluté (od par bludů a kacířství, jež rozšiřovali a jimiž duchovní zrak jich byl zatemněn, jako kouř zatemňuje oko, aby nevidělo) jako síra (od rozpustilosti a mravní zkaženosti, jež byly důsledkem nového „čistého evangelia“),²²²⁾ a hlavy koní byly jako hlavy lví (jimiž všecko svaté poslali a zničili) a z úst jejich vycházel oheň (nenávisti a závisti) a kouř (kacířstva) a síra (nemravná spoušť). Těmito třemi (od Pána Boha k potrestání hříšníků seslanými) ranami byla zabita (duchovně, t. j. v náboženském ohledu svedená) třetina (veliká část) lidí (katolíků) oh-

²¹⁹⁾ Podobného obrazu užil i Luther, když napsal: „Vůle lidská podobá se koni; sedí-li na něm Bůh, pak vše se děje podle jeho vůle, sedí-li však na něm ďábel, pak zase vše se děje podle ďábla. Sr. De servo arbitrio, 2 a 6.

²²⁰⁾ Jest zajisté obdivuhodno, že blud XVI. století po způsobu ďábla vše, co v církvi je svatým, jako jsou sv. kříž, svěcená voda, ostatky svatých, úcta mariánská a p. prohláil za modloslužbu anebo rouhání.

²²¹⁾ Známa jsou v tomto směru slova Lutherova: „Kéž vás Bůh naplní nenávistí k papežství!“

²²²⁾ Luther alespoň napsal: „Opadlíci (od církve katolické k protestantismu) učinili z duchovní svobody nevázanost těla. Vždyť jsou sedmkrát horší v době svobody nežli byli za papežského tyranství.“ Sr. jeho výklad epištoly ke Galátům, ve Walchově vydání spisů Lutherových, VIII., 2683. Tak nařikal si ten, jenž ještě před nedávnem učil: „Statečně věř a mnohem statečněji hřeš!“ Proto nářek jeho je tím význačnějším.

něm a kouřem a sírou, které vycházely z úst jejich. Neboť moc koní jest v jejich ústech (kacířstva svádí slovem i písmem či knihou) a v jejich ocasech (kacíři lichotí národům tím, že uvolňují jim uzdy, krotící náruživosti, lichotí vladařům tím, že je učinili „papeži“ v jich zemích zásadou: „Či země, toho i víra“ a že dovolili jim zabíratí tučná beneficia a bohaté statky církevní); jejich ocasy totiž (pro lichocení a úskočnost) jsou podobny hadům, majíce hlavy. (velmi mocné ochránce, knížata a vládce či hlavy, protože tito jsou ve svém území nejen vládci, ale i duchovními hlavami či papeži), a těmi škodí (ježto z právě uvedených důvodů světští vladaři byli nejmocnějšími ochránci bludu a šířiteli nového „evangelia“.)“

Po těchto slovech obrací se visionář Holzhauser podle sv. Jana ihned k odpadlým katolíkům, kteří sice v XVI. věku s počátku učinili jakýsi náběh k zbožnějšímu životu, ale zanedlouho propadli zkáze velmi hrozná a praví: „Ale ostatní lidé, kteří nebyli zabiti těmito ranami (kdož z katolíků nepřijali Lutherových bludů a neodpadli), nečinili pokání ze skutků svých, aby se neklaněli duchům zlým (s nimiž prostředkem čarodějství a modlářství tajně obcovali) a modlám zlatým a stříbrným a kovovým a kamenným a dřevěným, kteréž nemohou ani viděti, ani slyšeti, ani choditi (t. j. že celé tehdejší pokolení propadlo materialismu a prokazovalo úctu, Bohu toliko povinnou, tvorům a zlatu, což sv. Pavel nazývá modlářstvím), a nečinili pokání ze svých vražd (nenávisti, hádek a nespravedlivých válek), ani ze svých čarů, ani ze smilství svého, ani ze svých krádeží (jimž dali jména annexe, sekularisace atd.).“

Takto uzavírá Holzhauser z páté církevní periody dobu, v níž sám žil. Proto co dále uvádí, jest plodem jeho mystického nazírání a vyplnění toho měly přinést časy

teprve nastávající či budoucnost. Tu prorok zmiňuje se o trestech božích, jež nutně za dřívější provinění lidstvo stihnou, ale jen všeobecně a jaksí zdaleka. Obšrněji učinil tak při jiné příležitosti, kdy znovu promlouval velmi důrazně o páté církevní periodě, a to při výkladu listu k andělu či biskupu sardskému, při čemž slovo „Sardis“ přeložil výrazem „Počátek krásy“, aby tím již naznačil, že sklíčení církve má účelem její očištění.

Tehdy alespoň podle Zjevení sv. Jana²²³⁾ napsal: „A andělu církve sardské napiš: Toto praví ten, jenž má sedm duchů božích (sedm darů Ducha sv.) a sedm hvězd (představených církve): Znam tvé (mně se nelíbící) skutky, že máš jméno, jako bys žil (život milosti), a jsi (duchovně) mrtev (žiješ v mnoha hříších; trestem za to bude ďáblu Bohem dána moc, že vznikne odpad XVI. století a s ním nastane doba sklíčenosti). Probuď se (spící a spánkem ukonejšený pastýři) a utvrď ostatek (ty, kdož neodpadli), jenž jest (tvou vlastní vinou) na umření (smrti duchovní); neboť neshledávám skutků tvých dovršenými před Bohem svým. Proto pomni (svého vznešeného povolání a vznešeného daru ti udělené milosti), kterak jsi přijal (pravdu) a uslyšel (ode mne) a zachovávej to a učiň pokání. (Tohoto napomenutí bylo uposlechnuto. Alespoň církevní sněm v Tridentě a založení tovaryšstva Ježíšova a jiných řádů nemálo přispěly k tomu, že katolický život záhy začínal vydávat lepší květy a skýtati naději v hřejivou budoucnost. Později však v XVII. století přišla z Anglie zkáza, která znovu s revolucí francouzskou uvedla nepořádek v katolické země po celém světě tak, že lidé uzráli opět pro nové tresty boží. Proto:) Nebudeš-li tedy bdíti, přijdu na tebe jako zloděj a nezvíš,

²²³⁾ Zjev., 3, 1—6.

kteřou hodinu půjdu na tebe. (Abych tě tresty ztrestal. Tato hodina udeří pro Francii a proto také pro celou Evropu v noci dne 10. října 1789, kdy francouzské národní shromáždění prohlásí všechny církevní majetek za majetek národní a kdy ještě větší moc bude dána peklu nad církví, nežli v XVI. věku. Církev bude tehdy neslychaným způsobem revolucí zřocena, zašlápnuta a ponížena. Všude ozývati se budou mocné hlasy po „svobodě“ a všeobecně zavládne snaha po zakládání „svobodných států“. Bůh dopustí toto ponížení na církev z důvodů, aby se očistila. Tím ponížení církve stane se jí prvním stupněm povýšení, jež dostaví se v následujících časech.)“

Konečně o právě plynoucím či našem čase za doprovodu sv. Jana věštil Holzhauser: „Avšak máš (vzhledem k velikému počtu bezbožníků) v Sardech několik (málo) jmen, která neposkvrnila roucha svá (všeobecnými nepravostmi doby); a ti budou choditi se mnou v rouše bílém (zastkví se jako já svatostí, ale svět zahrne je posměšným bílým rouchem jako Herodes podobným rouchem ctíti dal Krista Pána), neboť jsou (toho) hodni. (Abych je v jich utrpení a jednou i v jich slávě sobě podobnými učinil.) Kdo zvítězí takto (přemůže svody doby a zůstane věren mně i mé církvi), bude oblečen v roucho bílé (v roucho nesmrtelnosti a nebeské hostiny) a nevymaže jména jeho z knihy, života a vyznám jméno jeho před Otcem svým i před anděly jeho. (Protože i on vyznal jméno mé před lidmi.)“

Než, mimo Holzhausera věštila o páté době církevní také sv. Hildegardis, a to v knize o skutcích božích. Podle ní projeví se pátá perioda církevní hlavně dvojím směrem. Stane se tak jednak rozpadnutím se říše římsko-německé, kteréžto rozpadnutí bude tak důkladným,

že všechny její vztahy pominou, a jednak poklesnutím papežské a biskupské moci, což posléze skončí velkým od církve odpadem. Potom však, protože z křesťanstva zmizí bázeň boží, povstanou krvavé a děsné války, v nichž miliony lidí zahynou a mnohé státy zajdou. Ale úmyslem božím při tom bude, aby svět byl od bezbožníků očištěn²²⁴) a církev aby přešla v čas rozkvětu a bláha, jež spojeny budou s pokojem.

Také francouzská jeptiška Nativitas, která žila v XIX. století, vylíčila ve svém vidění dosti dopodrobna řádění moci pekelných v době naší. Alespoň řekla: „Sám satanáš rozdělil mezi své pomocníky a pomocníky svých pomocníků, jež učinil spoluúčastníky svých zločinných skutků, jistou otravnou látku, jíž pomazal je na čelech anebo na některé jiné části těla. Tito takto pomazaní společníci jeho byli zase, jak jsem viděla, pokrytí vyrážkou, jíž všechny lidi, s nimiž přišli do styku, nakazili... To jsou úsilí pekla, která mají v duších zničití říši Ježíše Krista a věřící v životě podle náboženství plésti a másti. Otravná látka, jež všude šíří nákazu, není ničím jiným, nežli nečisté spojení bezbožnosti a nemravnosti, jež stále bude

²²⁴) Podobnou myšlenku pronesl také sv. Otec Pius IX. v proslovu k francouzským vojskům v Civitě Vecchii dne 26. října 1868, když jim pravil: „Jest nepopiratelnou pravdou, že Sv. stolice má mnoho upřímných přátel a věrných stoupců, ale táž má také mnoho zlých a lstivých nepřátel, kteří bez přestání brojí proti Bohu, jeho církvi, proti spravedlnosti a proti majetku druhých lidí. Proto srdečně denně k Bohu volám a se modlím, aby je ráčil osvítiti a k pravdě přivést. Totéž nepřestanu i nadále konati. Obávám se však, že Bůh, jenž svou církev miluje a chrání, posléze přece, až jeho výstrahy budou se stále mýjeti cílem, odhodlá se k trestům... Obávám se, že bezbožníky povolá k zodpovědnosti. Potom nezbude nám nic jiného, nežli prosebně k němu volati: Staň se vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi...

vzrůstati a pod skvělým jménem filosofie stane se příčinou všeho zla.“

Táž také o osudech církevního státu a přerozmanitých útrapách církve po jeho zničení důrazně poznamenala: „Potom viděla jsem, jak velmoc povstala proti církvi. Tato velmoc loupila, pustošila a ničila vinici Páně, z níž udělala chodník pro cestující²²⁵⁾ a vydala ji v posměch u všech národů. Když poškodila celibát (bezženství katolických kněží) a potlačila řeholníky, strhla drze statky církevní na sebe a oblékla se v moc našeho svatého Otce, papeže, jehož osobou a zákony pohrdla...“

Útěcha ve sklíčenosti.

V periodě sklíčenosti měli podle proroctví Malachiášova spravovati církev Páně mezi jinými zvláště papežové, jichž symboly jsou: „Crux de cruce“ či „Kříž z kříže“, „Religio depopulata“, t. j. „Náboženství zpustošené“ a „Fides interpida“, t. j. „Neochvějná víra“. Z těchto symbolů prvním označen byl Pius IX., druhým Benedikt XV. a třetím naznačen Pius XI. A vskutku za panování těchto tří papežů nastaly církvi doby velmi kritické, jichž konec teprve v budoucnosti se dostaví.

Vždyť zatím co za Pia IX. papež i církev byli oloupení o svobodu, církevní stát byl zabrán, katoličtí kněží a biskupové, zejména v severním Německu byli žalářováni a z vlasti vyháněni, za Benedikta XV. zase tisíce kněží, pomazaných Páně, bylo nuceno vstupovati v řady bojujících armád, milionové klesali v děsných bojích anebo stávali se z nich mrzáci v podobě válečných inva-

²²⁵⁾ T. j. zúplna ji zničila.

lidů, misijní společnosti byly zbaveny většinou svého do-
rostu, misijní stanice, v nichž ještě nedávno rozvíjel se
utěšený život náboženský, byly zničeny, noví křesťané a
katechumeni stali se sirotky bez duchovních pastýřů a
tak byli vystaveni tisícovým nebezpečstvím, že upad-
nou znovu v pohanství, úcta před křesťanstvím zmizela
u těch pohanských národů, jež křesťanští národové zavol-
ali si k pomoci proti jiným křesťanským národům a veš-
kerá kultura ztrácela poslední známky křesťansko-blaho-
dárného působení svého. V té ovšem době zasvitlo také
„Světlo s nebes“ v osobě Lva XIII. a vzplanul „Plápolající
žár“ v osobě Pia X., ale ani jednomu, ani druhému z nich
nezdařilo se přinésti rozvražděným národům útěchu a po-
koj. Za těchto papežů vřelá úcta k nebes královně a
vzmáhající se láska k Matce boží byly sice jasnými pa-
prsky na církevním obzoru, stále více a více se zachmu-
řujícím přívalem lidského záští a národnostní nenávisti,
ale ani nejživější úcta mariánská nezabránila lidskému
egoismu. A stav tento vrhá svůj stín i světlo také do
vlády Pia XI.

Všecky tyto zjevy velmi výstižně podala ve svém pro-
roctví Marie Latasteová. Když totiž tato světice dne 8.
prosince po svatém přijímání byla pohroužena v hlu-
boké rozjímání o lásce boží, zaslechla hlas svého božské-
ho ženicha, jenž jí pravil:²²⁶⁾ „Milá dcero! Tvá zbožnost
jest nejen mně, ale i mé Matce velmi milou. Chci ji od-
měniti zprávou, jež zajisté tě potěší. Přejde den, kdy nebe
i země se spojí, aby mé Matce vzdaly čest, jež jí pro

²²⁶⁾ Sr. „La vie et les oeuvres de Marie Lataste“, t. j. „Ži-
vot a spisy Marie Latasteové“, oddělení II., kniha III., 4; dále
Paskala Darbina: „Die Schriften der frommen Laien-
schwester Maria Lataste“, t. j. „Spisy zbožné sestry Marie
Latasteovy“, v Řezně, 1872, II., 162 nn.

její vznešené přednosti náleží. Hříchu nikdy neměla. Její početí bylo neposkvřené, t. j. čisté, bez poskvrny a hříchu jako celý její život. Přeji si, aby pravda tato byla po celém světě hlásána a všemi křesťany vyznávána. Vvolil jsem si papeže a toto své rozhodnutí vnukl jsem jeho srdci. Týž ponese s sebou tuto myšlenku po celou dobu svého papežování. Shromáždí biskupy celého světa kolem sebe a rozhodne, že Maria byla neposkvřeně počatá a téměř všichni přítomní biskupové budou s ním souhlasiti. Jeho hlas oznámí pravdu tu celému světu a ta bude se ozývati od jednoho konce světa ke druhému. Potom ovšem nebude již na zemi ničeho více počtě mé Matky se nedostávati. Mocnosti pekelné a jich stoupenci pozvednou se proti této počtě Panny Marie, ale Bůh mocí svou ji uchrání a mocnosti pekelné i se svými stoupenci navrátí se tam, odkudž vyšly. Má Matka ukáže se lidem na pevném, neochvějném skalisku. Její nohy budou z nejčistšího zlata, ruce jako bílý, zpracovaný vosk, obličej jako slunce a srdce jako ohnivá růže. Meč bude vycházeti z jejich úst a zničí její nepřátele jakož i nepřátele těch, kdož ji milují a za neposkvřeně počatou prohlašují. Na východě budou ji nazývati Rosa mystica, t. j. „Tajuplnou růží“ a v Novém světě „Ženou silnou“. Na jejím čele bude plamennými písmenami napsáno: „Jsem městem božím, ochranou utištěných, těšitelkou zarmoucených a mocnou záštitou proti nepřátelům.“

„Na zem přijde veliké trápení. Město, jež miluji a jež v srdci mém jako klénot chovám, bude obklíčeno. Ocitne se v opuštěnosti a zármutku a bude obtočeno se všech stran nepřátely jako ptáče polapené v síti. Po třech letech a něco málo dnech podlehne. Ale má Matka sestoupí do něho, starce, jenž na trůně sedí, vezme za ruku a řekne mu: „Přišla hodina. Vstaň! Pohleď na své nepřáte-

le! Pořadem se ztratí a nebude jich více. Připravil jsi mi čest na nebi i na zemi. Chci ti také připravit čest na nebi i na zemi. Pohleď na lidi! Oslavují tvé jméno, velebí tvou statečnost, chválí tvou moc. Budeš žít a já budu žít s tebou. Starče, utři své slzy. Já ti žehnám.“

„Pokoj bude zase světu vrácen, neboť Maria zažehná a utiší bouři. Její jméno bude na věky chváleno, žehnáno a oslavováno. Zajatci Marii budou děkovati za svou svobodu, vyhnanci za návrat do vlasti a nešťastní za štěstí a milosrdenství. Mezi ní a tím, kdo bude jejím chráněncem, nastane výměna modliteb a milostí, zavládne láska a protiláska a vše od rána do poledne, od půlnoci do večera bude hlásati, že Maria je bez poskvrny, počatá a královnou nebes i země. Amen.“

Z tohoto proroctví Marie Latasteové první část již se vyplnila. Alespoň Pius IX. roku 1854, když biskupové celého světa krok jeho, že Panna Maria byla neposkvrněně počatá, schválili, prohlásil toto učení za všeobecného jáso tu křesťansko-katolického světa za článek víry, a dne 25. března roku 1858 užaslý svět uslyšel obdivuhodné potvrzení jeho v jeskyni lurdské, kde Panna svatá řekla: „Jsem neposkvrněně počatá“ a pak tisíce a tisíce zázraků vykonala.

Také druhá část latasteského zjevení částečně se naplnila. Vždyť od r. 1859 přikvačil opravdu na křesťanstvo a zvláště na Řím a Itálii čas soužení. Slabý stařec, papež Pius IX., byl v Římě obklíčen se všech stran a bez pomoci a opuštěn od všech mocnářů světa byl vydán na pospas svým nesmiřitelným nepřítelům. A ani za Lva XIII., Pia X. a Benedikta XV. Itálie nevydala Říma papežům. Teprve za Pia XI. stal se k tomu náběh, který však při zednářském duchu, jímž Itálie je zamořena, snadno zase může proměnit se v nové pronásledování Apoštol.

ské stolice.²²⁷⁾ Maria ovšem, jako nástupců sv. Petra nikdy neopustila, ani tentokráte jich neopustí. Vždyť nikdy papežství, vzdor své zevnější či hmotné malomoci, nepoživalo ve světě tolik mravní váhy jako za Pia IX. a všech jeho nástupců.²²⁸⁾

Pokud však týče se třetí části slov Latasteové, nesporně

²²⁷⁾ Nepřátelství mezi papeži a Itálií trvalo od dob Pia IX. (od r. 1870) až do 11. února 1929, kdy byla v lateránském paláci v Římě slavnostně podepsána smlouva mezi Svatou Stolicí a Itálií, kterou byl obnoven církevní stát, ale s územím, obnášejícím toliko 44 ha. Touto smlouvou uznává Itálie svrchovanost Svaté Stolice na mezinárodním poli, jak to odpovídá její tradici a požadavkům jejího poslání na světě. Aby nezávislost papežů byla úplná a viditelná, byl zřízen stát, jehož vlastnictví a výlučné právo nad ním byly přiznány Sv. Stoliči. Název nového státu je *Città del Vaticano* či latinsky *Civitas Vaticana*, t. j. „Vatikánské město“. Mussolini, bývalý sociální demokrat a svobodný zednář, nyní však duce, t. j. vládce Itálie, jenž s Ap. Stolicí vyjednával, se h o u ž e v n a t ě b r á n i l, aby jméno nového státu bylo nějak spojováno se jménem Říma, jako na př. *Roma Vaticana*, t. j. „Vatikánský Řím“ a p. Apoštolská Stolica zato uznává italské království s panující jeho savojskou dynastií. Sr. Ottův sl. n. N. D., d. c., I, 896. K tomuto historickému faktu dodává ještě právě citovaný Ottův slovník: „Doba, jež uplynula od zřízení Vatikánského města, nedává dosud možnosti k úsudku, je-li římská otázka skutečně definitivně rozřešena. Nejasná ustanovení dohody v mnohém směru nevyplývají nové spory. Doba, jež následovala přímo po podpisu lateránské smlouvy, skutečně přinesla jisté napětí mezi kurií (papežem) a italskou vládou pro některé projevy Mussoliniho.“

²²⁸⁾ Sluší ještě poznamenati, že i předpověď Latasteové o „Potěšení zarmoucených“ se obdivuhodným způsobem splnila. Alespoň s jejími zjeveními až nápadně souhlasily události, přihodivší se v osmdesátých letech minulého století u Mettenbuchu a dokazující, že Maria „Potěšením zarmoucených“ býti nepřestala. Církevní úřady však svého schválení v tomto případě odepřely.

ně náleží tato budoucnosti. Ale lze za to míti, že i ona se splní, poněvadž papež Pius IX. nejednou se vyjádřil, že od prohlášení dogmatu o neposkrvněném početí Matky boží očekává pro lidstvo to nejlepší. Rozumí se ovšem samo sebou, protože Latasteová po způsobu všech proroků spatřovala budoucnost v obrazech toliko nesouvislých, že vyplnění té části nemusí následovati v době co nejbližší, ač lze přece uzavírat, že dříve nebo později po době sklíčenosti dostaví se pro církev čas klidu, pokoje, míru a štěstí, jak ostatně obsaženo jest i v jiných proroctvích, na př. Magdaleny Porsatové, Ludvíka Grignonona z Monfortu, Marie z Agredy, atd.

Alespoň Magdalena Porsatová či Porgotová, zemřelá dne 16. července roku 1846, ve čtyřech odstavcích věštila:²²⁹⁾ I. „Poslyšte, co podle uděleného mi od Panny Marie rozkazu mám vám zvěstovati.“ — „Ejhle, konec času.“ — „Ejhle, konec zla a počátek dobra.“ — „Není to obyčejná událost; je to veliká epocha, jež nadchází; je to doba třetí.“ — „Po Otci, jenž nás stvořil, abychom jej poznali, milovali a jemu sloužili, po Synu, jenž nás vykoupil, ejhle, Otec i Syn k naší útěše posílají nám vítězného Ducha sv. s jeho nevěstou, Marií.“ — „To je veliký zázrak.“ — „Maria přichází s nebes. Přichází s legiiony andělů.“ — „Nechť vyvolení země s duchovní pružností a hbitostí povstanou, aby vyšli vstříc vyslaným s nebe.“ — „Ejhle, armáda boží: mnoho svatých panen, málo sv. Janů.“ — „Ejhle, výzbroj boží: Nemají ani pušek, ani holí, ani obušků a ani hlídacích psů.“ — „Nemají mate-

²²⁹⁾ Sr. *Mémorial Catholique*, z června 1866, 228—234; dále: *Prophétie de Madeleine d'Avènement de Marie*, z r. 1872, chez Davesne, rue Bonaparte 59, à Paris; J. Dröder, „Die selige Maria Magdalena Postel“, t. j. „Blahoslavená Maria Magdalena Postelová“, z r. 1909.

rielní síly, nemají lidské pomoci.“ — „Jiné doby, jiné mravy.“ — „Mám vám zvěstovati sedmero Mariiných bolestí, sedm ran a sedm obtíží, jež její slávě a naší spáse mají předcházeti: nepohoda, zátopy, nemoci na rostlinách a zvířatech, cholera, revoluce, války, všeobecný bankrot, zmatky.“ — „Tyto rány budou zmírněny, začejž dik náleží nejblahosladenější Panně, jež zadržela trestající pravici svého Syna.“

II. „Mezi ránou šestou a sedmou není mezery: událost stihá událost s obrovskou rychlostí.“ — „Svět bude mítí za to, že vše je ztraceno, zničeno...“ — „Neslýchaná vzpoura na rozbouřeném moři.“ — „Všecko, co nenalézá se na lodičce, utopí se.“ — „Lodička kymácí se sem a tam.“ (Při tom Magdalena naznačovala rukou, jak lodička zápasí s vlnami.) — „Petře, důvěřuj...! Archa se zachrání z bouře a ocitne se v klidu...“ — „V církvi samé bude vše považovati se za ztraceno. Maria přijde, a ejhle, změtění (confusion), opravdové změtění mezi kněžími.“ — „Budou i kněží, jež budou musiti prositi lidé o absoluci a požehnání.“ — „Maria je mnohomohoucí,²³⁰⁾ ale nemůže nám odpustiti hříchy. To je úřadem kněze.“

III. „Mnozí z prvních budou posledními.“ — „Dítka, jež nevědí, co je zlo, budou prvními jež přijmou a uvidí svou neposkvrněnou Matku. Ty první půjdou k Marii. Potom půjdou svatí řeholníci, svaté jeptišky, dobré ženy, dobří chudáci (žebráci) a dobří boháči.“ — „Jsou vysoce postavení, kteří ničím jiným nejsou než nadutci a jsou vysoce postavení, kteří jsou velmi pokorní. Jsou ubozí hrdo-pýškové, kteří půjdou do pekla.“ — „Všichni lidé dobré vůle vejdou do nebes. U Boha vše je možno.“ — „Maria přichází. Přichází ke každému a každému otvírá knihu

²³⁰⁾ Sv. Bernard nazývá Rodičku boží „omnipotentia supplex“, t. j. všemohoucnost na kolenou či prosící.

jeho svědomí.“ — „Maria chce, abychom byli dokonale čistými a aby i naše skutky byly čistými.“ — „Až zlí spatří, jak jejich dívky dojdou slávy u Marie Panny, půjdou se svými dítkami a skrze Marii vstoupí k Bohu.“ — „Tak Bůh do své slávy přitáhne i zlé.“

IV. „Ejhle pole, na němž mezi špatnými bylinami daří se všechny druhy zkaženého obilí s několika málo dobrými klasy: to je společnost lidská, jež postavena je ve hříchu.“ — „Co jest dělati? Duše krásné nesmí býti zůstaveny zkáze. Krásné duše jsou dobrými zrný.“ — „Hle, Maria přijde, aby vyvolené na zemi sklidila do stodol.“ — „Co se týče špatných duší, tu musí veliká událost přivésti je ke hrůze, jež bude jejich štěstím. Potom Maria přemocná promění celou společnost v dobrou pšenici. Vše bude dobrým.“ — „Židé, kteří nechtějí Ježíše Krista v jeho ponížení uznati, uznají jej v slavnostním příchodu Marie Panny.“ — „Ejhle, příchod naší Matky! Církev předem vše k slavnému příchodu Marie připraví. Církev tvoří jí čestnou stráž, abychom mohli andělům přijíti vstříc. Vítězný oblouk připravuje se předem. Hodina ta není daleká.“ — „Přišla osobně, ale měla své předchůdce: svaté apoštolské panny, jež budou hojiti rány těla s ranami srdce. Přesvaté jedné panně, obrazu to Panny Marie, bude dána moc zázraky konati.“ — „Potom přijde Maria, aby připravila místo svému Synu v jeho vítězné církvi.“ — „Ejhle, neposkvrněné početí říše boží, jež předchází příchod Kristův!“

Podobně ctihodný Ludvík Maria Grignon z Monfortu, jenž předpověděl, že spisy jeho z temnot zapomenutí budou vyneseny na světlo denní až Bůh toho uzná čas, píše ve své knize, nazvané: „Pravá úcta k Marii Panně“²³¹⁾

²³¹⁾ Sr. „Die wahre Andacht zur seligsten Jungfrau. Von

a po době téměř 200 let teprve r. 1914 vydané: „Všichni boháči mezi národy, abych podle prohlášení sv. Bernarda použil slov Ducha sv., budou úpěti před obličejem tvým od staletí do staletí a zvláště na konci světa, t. j. největší světci, nejbohatší duše na ctnosti a milosti, budou co nejhorlivěji modliti se k Marii Panně a vyvolí si ji pro všechny dny svého života za dokonalý vzor k napodobení a za nejmocnější pomoc v nouzi. Řekl jsem, že stane se tak zvláště na konci světa, ale vpravdě bude tomu tak i nyní, protože Nejsvětější se svou svatou Matkou stvořil veliké světce pro sebe, kteří většinu ostatních světců tolik ve svatosti předstihnou, kolik vynikají cedry na Libanonu proti nízkým křovinám, jak bylo to zjeveno jedné svaté duši, jejíž život veliký sluha boží vypsál. Tyto veliké duše, plné milosti a horlivosti, budou vyvoleny, aby s nepřáteli božími, kteří na všech stranách budou zuřiti, podnikly boj. Ty budou se oddávati zvláště pobožnostem, jichž cílem bude úcta k Marii Panně, budou osvětčovány jejím světlem, živeny jejím mlékem, vedeny jejím duchem, podporovány její pravici a chráněny její záštitou tak, že jednou rukou budou bojovati, druhou stavěti. Jednou rukou budou kacíře s jich kacířstvím, modláře s jich modlami a hříšníky s jich bezbožností potírat, na hromadu házet a ubíjet, a druhou rukou budou zase chrám pravého Šalamouna stavěti a mystické město boží, t. j. Přesvatou pannu, která u svatých Otců

dem ehrwürdigen Diener Gottes L. M. G. de Montfort“, jíž vydal s obšírnou předmluvou Fr. V. Faber v Řezně u Manze. Týž se domnívá, že duchovní úvahy, jež ctihodný sluha boží Ludvík z Montfortu sepsal, měly v církvi velmi veliký vliv a že v dobách příštích další jejich vliv teprve se ukáže na důkaz, jak tento světec Bohem byl hluboce omilostněn, aby z budoucnosti mohl spatřiti mnohé věci.

chrámem Šalamounovým a městem božím sluje, velebiti. S jejím slovem a příkladem přivedou celý svět k pravé úctě mariánské. To roznítí mnohé nepřátele proti nim, ale přinese jim také mnoho vítězství a mnoho cti u Boha. To všechno alespoň Bůh zjevil kdys sv. Vincenci Ferrerskému, velikému apoštolu své doby, jak týž ve spise „Duchovní život“²³²⁾ jasně uvádí.“

„To jest to, co Duch sv. byl v žalmu 58. věstil, když řekl: „I poznajíť, že Bůh panuje nad Jakubem a nad končinami země. Obrátí se k severu a hlad trpěti budou jako psi: a obcházeťi budou město“ (Ž. 58, 14—15), neboť městem, jež lidé na konci světa hledati budou, aby se v něm skryli a aby hlad, jež budou cítiti po spravedlnosti, ukojiti mohli, jest nejblahoslavenější Panna, jež Duchem sv. byla městem božím nazvána. S Marií počala spása světa, proto tato spása bude i Marií dokonána.“

„Než, Maria přijde z rozkazu Všemohoucího pouze za tím účelem, aby jeho říši rozšířila o bezbožníky, modláře a mohamedány. Kdy však se to asi stane? Bůh sám jenom o tom čase ví. My musíme mlčeti a se modliti, vzdychati a čekati.“

Na jiném pak místě týž světec, a to ve spise „Zlatá knížka“, ještě dodává:²³³⁾ „Až, jak jisto jest, poznání a říše Kristova na svět přijdou, budou tyto pouze nutným důsledkem poznání a říše Přesvaté panny, jež Krista po prvé světu dala a jež i po druhé jej světu ukáže.“

Podle toho tedy jest patrno, že mariánská zjevení minulého století, a to v La Salettě r. 1846 a v Lurdech roku 1858, dále velkolepé růžencové encykliky Lva XIII., mariánské světové kongresy, rozkvět mariánských družin,

²³²⁾ Sr. Augsburské vydání z r. 1729, ve 2. díle.

²³³⁾ Sr. „Das goldene Buch“ ve Frýburce 1916, 29.

atd. nejsou nic jiného, než znamením dokonávajícího se věku či periody sklíčenosti a zároveň poznáním nejlepšího prostředku spásy.

Taktéž ctihodná Marie z Agredy, člen řádu františkánského, v knize „Duchovní město boží“²³⁴) vypravuje mnoho potěšitelného o významu Panny Marie pro poslední dobu světa. Pišef: „V posledních dobách rozšíří Kristus Pán svou čest co nejmohutněji. Ukáže světu Matku svou v novém lesku a v nové kráse, a to proto, že církev tehdy přimluvu a zprostředkování Marie Panny v nejvyšším stupni bude potřebovati, aby přemohla svět, tělo a ďábla. Vzdyť pro hříchy lidí tehdy tito nepřátelé jich nabudou neobyčejně velké moci a panství a budou lidem zbraňovati při dosažení milosti... Proti těmto obnoveným úsilím satanáše a jeho následovníků postaví Pán zásluhy a modlitby své nejčistší Matky, lesk jejího života, jež světu odhalí, a její přemocné přimluvy tak, že tato stane se útočištěm hříšníků a podporou mdlých, aby tito přímou, bezpečnou a osvětlenou cestou mohli světem kráčet a šťastně k svému cíli dojít.“

S tím konečně také souhlasí prorocká myšlenka z křesťanského starověku, podle níž již pastýři Hermovi otevřelo se nebe a týž spatřil v něm ženu, po níž dávno toužil, ženu, jež jej pozdravila a po způsobu zjevení v Lurdech k pokání napomínala...²³⁵)

Jitřenka.

Říše neposkvrněné Matky, boží, jež bude spolu říší Duha sv., nastane, až světová období Boha Otce i Božna Syna zaniknou. Alespoň Magdalena Porsatová v tom

²³⁴) Sr. „Die geistliche Stadt Gottes“, 2. vydání, v Řezně 1893, II, 723. — ²³⁵) Sr. Pastor Hermae, vidění I, 1, 4, 7.

smyslu věštila,²³⁶⁾ když prohlásila: „Marie přichází především jako útěcha. Ejhle, Otec i Syn pošlou k naší útěše vítězího Ducha svatého s jeho nevěstou!“

Příchod však Marie Panny podle této světice bude nejen počátkem říše Ducha sv., ale také nastoupením či jítrenkou lepších časů. Vždyť „Maria přijde s legiony andělů. Zvěst o jejím příchodu jako elektrická jiskra pronikde vyvolené. Utvoří se vojsko nebeského Pána. Zvláště svaté panny, budou mnoho dobrého působiti s miláčky, Páně a s dušemi Janovými. Vystoupí bez tělesné pohotovosti a pomoci. Sedm hrozných ran předejde však před příchodem lepších dnů. Poslední z nich bude revoluce a všeobecný převrat. Hrůzy dnů těchto budou zmírněny, od nejblahoslavenější Panny. Ejhle, přichází konec zla a nastává počátek dobra. S Marií dostaví se všeobecné zahanbení nepřátel církve a pro mnohé kněze, nájemníky, hrozná běda, protože se světem se spolčili a jemu se oddali aneb docela i církev opustili.“

„Zároveň tehdy nastane v přemnohé duši veliké vnitřní osvícení, jež jednotlivé hříšníky, přivede k poznání jich ubohého stavu tak, že porozumí slovům: Pokání, pokání, pokání, a opravdu pokání činiti budou a tím se změní. A to vše stane se neposkvřeným počítím v Duchu svatém.“

Podobně Leonard a Porto Maurizio již ve vidění z XV. století věstil, že počátek nastávající záchrany světa a všeobecného pokoje bude spojen s velikou a až posud nevídanou úctou Marie Panny, bez poskvrny prvotního hříchu počaté. Stejně Kateřina Emmerichová ve vidění z prosince r. 1819 spatřuje počátek vítězství církve ve

²³⁶⁾ Sr. časopis „Kinderfreund“, t. j. „Přítel dítek“, sešit květnový z r. 1912.

spojení „s obživením úcty mariánské za papežů bezprostředně následujících“.

Také Holzhauser viděl z úcty mariánské 7 svátkových oddílů, ale blíže jich nepopsal. Praví pouze, že nad poníženou církví stála vznešená paní s roztaženým nebeských barev pláštěm a s korunou hvězd na hlavě. Vycházelo od ní světlo, jež pronikalo stále více a více do zasmušilé temnosti. Kam proniklo, stávalo se vše novým, zářícím a kvetoucím. Mimo to Kateřina Emmerichová spatřila nad kostelem sv. Petra veliký zářící kříž, na němž visel Kristus Pán. Z jeho ran nad celým světem probleskovaly sluncem oděné paprsky. Když zanedlouho kříž zmizel, stála na kostele vznešená a zářící paní a rozprostírala nad ním svůj zlatý a paprsky stkvoucímí protkaný plášť, neboť Matka boží, Panna Maria stále pracuje pro církev.

Proto nedávno zemřelá, velmi zbožná německá básnička Kordula Wöhlerová dva roky před vypuknutím světové války, odvolávajíc se na Kateřinu Emmerichovou, napsala: „Církev je ve velmi velikém nebezpečí. Vidím, že Maria přichází. Jak, to ovšem nemohu říci. Za podpory sv. Michaela zvítězí církev, protože Maria ji chrání“ a Don Bosco spatřoval vyplnění proroctví Emmerichové ve zjevení se Rodičky boží v La Salette.²³⁷⁾

Jiní zase, pozorující běh událostí, prohlašovali, že všechna proroctví o Marii Panně splnili již papež Pius IX. a jeho nástupci. Pius IX. alespoň zcela podle rady Leonarda a Portu Maurizio, vyžádav si souhlas všech biskupů, prohlásil neposkvrněné početí Panny Marie za článek víry. Potom za Lva XIII., nazvaného prorocky „Lu-

²³⁷⁾ Sr. Rohling, „Das Geheimnis von La Salette“ t. j. „Tajemství z La Salette“, v Jihlavě r. 1896, 32.

men de coelo“, t. j. „Světlo s nebes“, jenž roven vědou i moudrostí všem velikánům světa a podoben hvězdě mudrců při narození Kristově ukázal světu skrze Pannu Marii cestu ke Kristu a tím k sociálnímu pokoji lásky, a spravedlnosti, nastalo století posvěcené Srdci Páně a věnované upevnění míru mezi národy. Taktéž Pius X., jenž jako „Ignis ardens“, t. j. „Plápolající oheň“, co nejbližše chtěl národy přivést k prameni vody živé a všecko obnoviti v Kristu, všecku péči vynakládal k tomu, aby lidstvo sjednotilo se v chlebu života věčného, t. j. v nejvyšší svátosti. Proto jeho otcovské srdce nepřežilo okamžik, kdy mír mezi národy, tak těžce získaný, světovou válkou byl rozmetán a po prvních výstřelech z děl zhroutilo se v prach a popel. Konečně také Benedikt XV. a Pius XI. neustávali vybízeti celý svět k úctě svaté Panny a všemožně pracovati o zachování míru mezi národy.²³⁸⁾

²³⁸⁾ O mírových snahách Pia XI. poznamenal dne 27. III. 1927 časopis „Čech“: „Nový papež ukázal ihned po volbě, že chce kráčet v mírových snahách svých předchůdců. První papežské požehnání udělil s vnějšího balkonu basiliky sv. Petra Urbi et Orbi, t. j. celému světu, což se po volbě jeho tří předchůdců, od r. 1870 pro násilné zabránění církevního státu od Itálie, nestalo. Tím nevzdával se sv. Otec dosavadních práv Sv. Stolice, ale chtěl toliko naznačiti, že požehnání celému světu má být projevem jeho přípovědi všeobecné pacifikace (zachovávání míru mezi národy). Všemi okružními listy tohoto papeže jako zlatá nit vine se snaha prohloubiti, zvroutiti a rozšířiti život podle pravé víry a tím připraviti klid a mír v srdcích lidských, zároveň však všemi prostředky šířiti mír mezi národy i mezi jednotlivými vrstvami lidské společnosti. Se státy, s nimiž Vatikán udržoval diplomatické styky, snaží se je zachovati, jinde obnoviti nebo zahájit. Pro přátelský poměr mezi státem a církví uzavírá konkordáty. Ze i vůči republice Československé také po incidentu z r. 1925 (kdy papežský nun-

Tím by se ovšem již zdálo, že všechna naděje na zlepšení církevních poměrů v budoucnosti zmizela, ale není tomu tak. Máme alespoň více proroctví, svědčících o opaku. Tak v životě blahoslavené Anny Marie Taigiové čteme:²³⁹⁾ „Anna Marie sdělila svému duchovnímu vůdci velmi mnoho o pronásledování, jež církve čekají a o neblahé době, kdy veliké množství na pohled vážných lidí odloží pokryteckou masku. A když tázala se Boha, kdo z lidí přežijí tuto hroznou zkoušku, bylo jí odpověděno: Ti, jimž udělí Pán dar pokory! Potom zase, když jednoho dne za mnohých slz a vzdechů, obětujíc všechno své utrpení a všechny své činy Bohu, modlila se za obrácení hříšníků a za odstranění i vymytí hříchů, za čest a slávu boží a za rozšíření jeho svatého jména, Bůh zjevil jí při této příležitosti nejtěžší hříchy osob ze všech stavů zároveň s počtem a smělostí urážek, jichž se mu od celého světa dostane. A tu sotva duše Anny vše to spatřila, pocítila tak prudký bol, že vzlykajíc volala: Ach, nejmilejší Bože, kdo by mohl všechny tyto hrozné zločiny zhladiti? Tehdy Pán jí odpověděl: „Má dcero, můj Otec a já sám poskytneme prostředky, jimž se to stane, neboť po potrestání mnohých, ti kdož vše přežijí, budou si takto počínati...“²⁴⁰⁾ „Potom viděla jsem — do-

cus Marmaggi byl nucen opustiti Prahu, ježto vláda i s prezidentem zúčastnili se veřejně oslav Husových), jeví nejlepší snahu po přátelských stycích, ukázalo se hned v letech následujících schválením Moduvi vendi. t. j. „Vzájemné dohody“ ...

²³⁹⁾ Vydaném r. 1867 a 1869 v Cáchách s předmluvou Dr. M. J. Scheebena, na str. 119 a 187.

²⁴⁰⁾ Sr. d. c., 119. „Na těchto místech v originálních dokladech jest více mezer, a to zjisté proto, že není radno fakta tam obsažená vrhati veřejnosti na pospas, ježto týkají se budoucnosti a zvláště procesu, který posud není ukončen. Po-

dává táž doslovně — nezměrný počet bludařů, jak vrací se do lůna církve a viděla jsem jich vzorný náboženský život, jenž zbožností nesmírně vynikal, tak, že i katolíci nad tím v úžas byli uvedeni.“

Stejného obsahu jsou i myšlenky Kateřiny Emmerichové, uvážíme-li časové poměry, v nichž vznikly. Praví tato světice:²⁴¹⁾ „Viděla jsem rozvinouti se válečné armády, viděla jsem obrazy bojů a zápasů tu a tam se sběhších, a viděla jsem mnoho pobitých. Viděla jsem, jak faráře vyhánějí z far a viděla jsem, jak světci zastupují jich místa, pokud jiní kněží nemohli se v úřad jich uvázati. Byla to neobyčejná podívaná. Lidé byli pravidlem slabí. I divila jsem se, když viděla jsem, jak mnozí silní mužové padají a nařikají, kdežto staří a slabí mrzáci jsou ušetřeni. Též viděla jsem, jak v dáli dorůstá mládež, jež má zaplniti nastalé mezery. Viděla jsem něco podobného zvláště u úřadu pastýřského. Viděla jsem také, jak mnozí se bídou vzpamatovali a vrátili k Otci. Viděla jsem mnohé ztracené syny obracet se znovu k matce, k církvi, kteří pak způsobili jí více radostí a blaha, než synové staří, kteří probudivše se ze svého spánku a požitku, bohatstvím oplývali. Viděla jsem celý obraz blížících se trestů válečných, a to spíše v účincích jich a v konečném výsledku, než v průběhu. Byl to obraz velmi smutný a končil svátkem obnovení a vstupu do církve.“²⁴²⁾

dobné mezery přicházejí i na více jiných místech.“ Tak poznamenal roku 1869 dr. Scheeben. Poněvadž však zatím Taigiová byla prohlášena světicí, dá se očekávat, že v novém vydání jejího života budou zmíněné mezery již odstraněny.

²⁴¹⁾ Sr. „Leben Christi“, t. j. „Život Pána Krista“, v Řezně 1860, III, 209.

²⁴²⁾ Tato slova zajisté poskytnou každé katolické duši a zvláště kněžím mnoho lásky k úvahám.

Táž světice na jiném místě píše ještě určitěji: „Viděla jsem svatopetrský chrám a velmi veliký zástup lidí, kteří se namáhali jej povaliti, ale také viděla jsem jiné, kteří na něm pracovali. Řady pracujících z obou táborů táhly se celým světem a divila jsem se jejich spojitosti. Ti, kdož bourali, rvali celé kusy a házeli od sebe. Byli to zvláště mnozí sektáři a odpadlíci. Jako podle předpisu a pravidla bourali ti, kdož měli bílé, modrými stužkami olemované zástěry a za pasem nosili kladiva a zednické lžice. Jinak nosili šat nejrozmanitějšího druhu. Byli to velcí a tlustí a přední lidé s uniformami a hvězdami. Ti však sami ničeho nedělali, ale lžicemi jenom na zdích označovali místa, kde a jak by se mělo bourati. K mému úžasu byli mezi nimi i katoličtí kněží. Mnohdy, když hned nevěděli, jak by co zbourali, aby bezpečněji šli, uchýlovali se k jednomu ze svých, jenž měl velikou knihu, jako by v ní byl poznamenán celý způsob stavby, i rozboření. Pak určitě lžicemi označovali místo, na němž útok měl započítí a hned bylo začato. Lidé při boření byli sice klidní a jisti, ale přece ostražití, tajní a číhající. Papeže viděla jsem se modliti...“

Potom Emmerichová pokračuje: „Viděla jsem malého, černého a světského ničemu v plné práci proti církvi. A hle, zatím co chrám na jedné straně takto byl bořen, byl na druhé straně zase stavěn, ale bez veškerého zájmu. Viděla jsem mnohé tam i kněze. Ti však všichni měli málo důvěry, málo záliby a málo vzletu a naprosto nevěděli, oč se jedná. Povstal nářek. Již celá přední zeď chrámová byla v ssutinách a zůstávalo pouze Nejsvětější. Byla jsem velmi zarmoucená a myslila jsem si vždy, kdepak je muž, jež jsem viděla s červeným pláštěm a bílým praporem státi na kostele? Vtom však spatřila jsem maje-

státní paní, procházející se na veliké prostoře před chrámem. Široký svůj plášť měla přehozený na ramenou a počala tiše stoupati do výše. Stanula na věžní báni a rozprostřela svůj plášť nad celým kostelem, plášť, jenž zářil zlatem. Ti, kdož chrám bourali, na nějakou dobu od díla svého ustali. Chtěli znovu započítí, ale nemohli se k okraji pláště ani přiblížit. Na druhé straně zato počali stavějící rozvíjetí nadobyčejnou činnost. Přicházeli úplně staří, zchátralí a zapomenutí muži, dále přemnozí mládí a silní lidé, ženy a děti, kněží i laikové a stavba byla brzy úplně dohotovena.“

„Potom viděla jsem nového papeže přicházeti s procesím. Byl mnohem mladší a daleko přísnější než jeho předchůdce. Byl přijat s velikým nadšením... Měl býti slaven dvojitý veliký církevní svátek, a to všeobecné jubileum a znovupostavení chrámu. Prve než papež slavnosti započal, připravil si dříve své lidi, kteří ze shromážděných beze všeho odporu celou řadu předních, vyšších i nižších duchovních vyloučili a vyhnali. Viděla jsem, že tito s hněvem a brucením shromáždění opustili. Papež vzal docela jiné muže na jich služebná místa jak duchovní, tak světská. Potom počala veliká slavnost v kostele sv. Petra. Ti, kdož měli bílé zástěry, pracovali stále tiše a opatrně, plaše a číhavě, když druzí byli obráceni jinam a neviděli.“

„Viděla jsem obraz hrozná bitvy. Celé pole bylo přeplněno parami a dýmem. Na všech stranách stříleli z křovin, jež vojáky se hemžily. Místo bylo nízce položeno. V dáli rýsovala se veliká města. Viděla jsem svatého Michaela přicházeti s velikým, zástupem andělů a zápasící rozháněti. To však stane se tehdy, až se bude zdát, že vše je ztraceno. Jeden z vojevůdců bude vzývatí sv. Michaela a pak přijde vítězství...“

„Vyzbrojená Panna stála za boje na pahrbku. Pospíšila jsem k ní a doporučila jí svou vlast a ono místo, za něž jsem se musila modlití. Byla vyzbrojena způsobem zcela cizím, ale velevýznamným. Měla helmu, štít a pancíř. Lidé však, kteří válčili, vypadali jako nynější vojáci. Byla to hrozná válka. Naposledy zůstal jen malý hlouček těch, kdož dobře smýšleli.“

„Církev jest ve velikém nebezpečí. Musím podle daného příkazu každého, kdo ke mně přichází, prositi o Otčenáš na tento úmysl. Musíme se modlití, aby papež neopouštěl Říma, neboť z toho povstala by strašná škoda . . . Opustí-li papež Řím, nabudou nepřátelé církve převahy . . . Viděla jsem uškrcení a pohřbení náboženství na tomto místě. Pouze tři kostely nezanikly: chrám svatého Petra, Maria Větší a Sv. Michael. Stále je lidé bourají, ale nepovalí jich . . . Co všichni, i sami kněží rozboří, musí rychle býti znovu postaveno. Přichází doba hrozného zpuštění.“

„Vidím církve úplně osamocenou a zcela opuštěnou. Vypadá to tak, jako by všichni věřící utekli. Vše proti ní bojuje. Všude vidím velikou bídu a nenávist, zradu a roztrpčení, nepokoj, opuštěnost, bezmocnost a úplnou slepotu. Ze středu temnot vidím vyslaného posla, jenž tu a tam něco hlásá, cosi černého vychází z jeho úst a trpce dopadá na srdce posluchačů tak, že zapaluje nenávist a hněv. Modlím se horlivě za obklíčené. Nad místy, kde se jednotlivci modlí, vidím snášeti se světlo, nad všemi ostatními vládne černá tma. Stav je hrozný. Tolik jsem se modlila. Bůh musí se smilovati. Ó město, ó město (Říme), co všechno ti hrozí! Bouře je blížká. Dej pozor! Ale doufám, že všechno přetrváš.“

Také proroctví opata Verdina, pocházející, jak se praví, z XIII. století, velmi významně zakončuje se slovy: „Po

celá čtyři léta²⁴³) budou národové válčiti. Sekty se ztratí a větší díl světa bude zpustošen. Hlava světa (Řím?) padne. Syn člověka přijde po mořích a ponese na hlavě zaslíbení zázračného znamení. Po vítězství Syna člověka a orla zavládne pokoj na světě“, ač již také tu nové hledisko či nová myšlenka prorocká vystupuje do popředí, jež ostatně velmi často a ráda v proroctvích o budoucnosti církve se opakuje. Je to idea o svatém papeži a mocném monarchovi, za jichž vlády dojdou národové míru a pokoje.

Při tom jest však velmi zajímavá, že tato idea spojuje se pravidlem s národní touhou toho kterého proroka jednak na důkaz, že není od určité osoby vymyšlenou a jednak, že touha po mocném papeži a neohroženém světském vládci je jaksi všem národům vrozenou, byť její vznik a význam zůstávaly v temnotě a nedaly se správně vyložit. Tak na př. Holzhauser vidí v orlovi německého,²⁴⁴) ale dítky při zjevení v La Salettě a po nich také svatý farář Jan Vianney z Arsu francouzského monarchu. Zato Latasteová, ač jinak ve všem dává přednost Francii, v tomto případě mluví o monarchovi vůbec a tedy počíná si neutrálně.

Kdo ovšem bude zmíněným svatým papežem a mocným monarchou, není nikde v proroctvích blíže zaznamenáno. Bude to snad Pius XI., vyznačený v proroctví Malachiášově přívlastkem „Fides intrepida“, t. j. „Neohrožená víra“, či snad některý jeho nástupce? Těžko

²⁴³) Podle Latasteové však pouze 3 léta.

²⁴⁴) Podle národní zkazky u vestfálského lidu tak zvaná „Bitva nedaleko břízy“ vrcholí v motivu, že vítězný panovník ukáže se tam na bílém oři. Sr. Fr. Zurbonsen, „Die Birkenbaumschlacht“, v Kolíně nad R. 1916, dále „Canisiusstimmen“, 1916, 93.

rozhodnouti. Tu nutno prostě uvést, co proroctví sama vypravují. Jest zajisté nesporné, že slova „Neohrožená víra“ ukazují na papeže, jenž jako pravý hrdina statečně v zájmech víry postaví se na odpor mocným jejím nepřátelům tak, že jim skončí doba zkoušky, aby po ní zavládl pro církve věk slávy a rozkvětu.

V podobném smyslu dá se alespoň vyložití proroctví Jeronyma Botina, muže vynikajícího vědou i zbožností, jenž dne 10. července roku 1420 v opatství sv. Germana de Prés v Paříži zemřel, a podle všech neklamných známek již r. 1410 pravil: „Před koncem XX. století budou sluhové oltářů plakati a mnohá pronásledování pro spravedlnost snášeti. Pastýř bude bit a rozpráší se stádo. Po tomto století jiný pastýř povede národy, a krále ku spravedlnosti. Bude u národů a vladařů u veliké úctě. Dříve však než jeho říše bude upevněna, musí uprchnouti ten, kdo se před Baalem neskloní, praví Duch sv. Každý tedy pamatuj, abys zachránil život. Vždyť to jest doba, kdy Pán velikostí své pomsty musí ukázati velikost hříchů, jež byly spáchány. Všecky bídý navštíví ty, kdož byli příčinou utrpení jiných.“

„Pán rukou bezbožného města, které národy zarmoutilo, povraždilo jich kněze, krále a nevinné dívky, podá kalich své pomsty všem národům světa. Všichni národové budou pítí víno jeho hněvu. Ale v jednom okamžiku padne Babylon a ve svém pádu se roztrhne, praví sv. Duch.²⁴⁵⁾ To všecko se stane, aby dobří byli osvíceni a zlí zkaženi a aby se ukázalo, že církve boží, která Pána se bojí a jemu slouží, má býti v úctě. Amen.“

Skoro totéž čteme také v proroctví Jana de Vatiguerro

²⁴⁵⁾ Zjev. 18. Babylonem, jehož zkáza na tomto místě Písma sv. se popisuje, rozuměti se má podle Holzhausera zkažený a hříšný svět. Po jeho zničení nastoupí pak vítězství Beránkovo.

z XIII. století, neboť praví se tam: „Nejvyšší hlava církve, papež, změní své sídlo a bude štěstím pro něj a pro ty, kdo s ním jsou, naleznou-li útočiště, kde každý se svými může pojídati chléb zármutku v údolí slz. Vždyť veškerá zloba lidstva obrátí se proti katolické církvi, protože nebude ani papeže, ani pravoplatného vladaře. Toliko hříšníci a mstivci budou na světě v úctě. Bolesti, jež od pradávna všichni tyraní a všichni nevěrní vladaři způsobili, budou od pronasledovatelů církve obnoveny. Zloba a bezbožnost Hunů a krutá nelidskost Vandalů ničím nebudou u porovnání s bolestmi, nemocemi a trápením, které církev svatou zastihnou. Kostely budou pobořeny a oltáře znesvěceny. Kláštery budou posmívány a vykradeny, protože ruka a hněv boží spočinou na světě pro množství a vytrvalost hříchů. Všecky živly se rozpoutají a celá tvářnost světa se změní. Země na více místech bude se strachem třásti a živé lidi pohltní. Mnoho měst a pevností zanikne. Plodiny zemské se zmenší a kořeny stromů budou bez vláhy a šťávy. Obilí na pole vyseté ztrouchniví a zárodek nedá plodů. Moře bude hučeti, na zemi se vylévati a mnoho lodí i lidí pohltní. Vzduch zlobou a přišerností lidskou bude zkažen. Mnohá a hrozná znamení ukáží se na nebi. Po čtyři hodiny bude viděti za hrozných událostí dva měsíce na obloze. Více hvězd se srazí na znamení zkázy téměř všech lidí. Přirozená zdravotava vzduchu pro mor se změní a obrátí. Lidé i zvířata budou rychle hynouti. Hrozný hlad navštíví celý svět a zvláště severní jeho kraje. Nic podobného od počátku světa nebylo slýcháno. Nádhera zámožných zmizí. Vědy a umění nadobro poklesnou a po jistou dobu všichni kněží budou pokořeni.“²⁴⁶⁾

²⁴⁶⁾ Tím končí Jan de Vatiğerro vylíčení doby útěchy a začíná pak doličovati dobu rozkvětu.

Tytéž myšlenky, obsaženy jsou dále v knize nadepsané: „Pohled do budoucnosti či vidění jednoho zbožného a svatého kněze“ z let 1828—1830²⁴⁷⁾ a ve viděních řeholního bratra Jana z Rozpoltěné skály, jenž pravil: „Vše padne na duchovenstvo a na preláty církve a oloupí je o všechny statky pozemské. Kdo nejlépe bude uměti nadávat, ten bude v největší úctě. Papež změni své sídlo a bude žiti v trápeních a bídách. Vše, co církev v dřívějších dobách vytrpěla, ničím nebylo proti těmto strastem. Ale přijdou časy ještě horší.“

Proto Ladislav Olchovský ve svém vidění z doby nedávné spatřil, jak Bůh tresty svými, jež přijdou na všechny lidi bez vyznání, na rouhače a zvláště na ty, kdož uráží nebeskou královnu, provedl velikou očistu celého světa.

A sám Kristus Pán v jednom vidění, jež měla Alžběta Canori-Mora, sestra třetího řádu bosých trinitářů, narozená roku 1779 v Římě a zemřelá dne 5. ledna roku 1825, prohlásil: „Tvá srdečná a ustavičná oběť zmírnila mou rozhněvanou spravedlnost. Odkládám tedy na jinou chvíli zasloužené dávno tresty a dávám místo milosrdenství. Obnovím svůj lid i svou církev. Pošlu velmi

²⁴⁷⁾ Sr. „Blicke in die Zukunft oder Geschichte eines frommen und erleuchteten Priesters“, v Einsidelnu r. 1848. Tímto knězem byl, v pověsti svatosti roku 1853 zemřelý, farář v Schneidingu v diecési řezenské Fr. S. Handwerker. Jedno z jeho proroctví na př. dí: „Celá Evropa byla jediným táborem — velikého a nesmírného vojska. — Tlupy vojsk shromažďovaly se — jako písek na břehu mořském. Všichni národové zbrojili divoce — k hrozným revolucím — aby potřeli muže — bydlící na jedné hoře. Ti, kdož přidržovali se staré skály — těšili se podle slov Páně — že skálou neotřesou — ani všechny brány pekelné. Mocí nejsvětějšího jména Ježíšova — stavěli se nepříteli na odpor — a to jméno nejsvětější zachránilo je — s požehnáním svatého kříže.“ Proroctví tato, psána jsou ve verších čtyřřádkových podle vzorce a, b, c, d.

horlivé kněze a pošlu též svého Ducha k obnově země. Obnovím náboženskou řádu, úsilím moudrých a svatých řeholníků... Dám církvi své nového pastýře, jenž jest posvěcen a naplněn mým Duchem. Ten svou velikou horlivostí obnoví stádo.“²⁴⁸⁾

Nepřekvapuje tedy, že bavorská prorokyně Marie B. Šumanová († 1887)²⁴⁹⁾ spatřila 20 let před svou smrtí ozářený obraz Spasitelův na kříži, před nímž po hrozné bitvě běle oděný vládce v čele malého zástupu statečných vojáků klečel a se modlil. Vojáci pak zahazovali zbraně a pospíchali k Srdci Ježíšovu. Vždyť sv. farář Jan Vianney, měl vidění, ve kterém spatřil, jak hrozné zmatky zachvátily kde koho tak, že se zdálo, že všechno je ztraceno, ale „dobrý Bůh všechno zachránil“, neboť, ač Paříž a i jiná města částečně propadla zkáze a pronikavým změnám, přece „jest hranice, za níž zkáza nepostoupí“.²⁵⁰⁾

Konečně kněz z řádu sv. Františka P. Lavinský, jenž r. 1708 v pověsti svatosti byl zemřel v sedmihradském městě Mikahaře, prohlásil: „Celý křesťanský svět bude velikými poruchami, posud nevidanými a vnitřními válkami nesmírně ohrožen. Říše římská²⁵¹⁾ bude strašně roz-

²⁴⁸⁾ Sr. „Ausgewählte Weissagungen, ein Trostbüchlein“, t. j. „Výbor z proroctví, knížka pro útěchu“, v Řezně 1877, 52 n.

²⁴⁹⁾ Sr. W. Maier, „Das verborgene Leben der M. Beatrix Schuhmann von Pfarrkirchen“, t. j. „Skrytý život M. Boženy Šumanové“, v Pasově 1914, 192.

²⁵⁰⁾ Sr. „Výbor z proroctví“, d. c., 75. Jiná proroctví Vianneyova pro trapný jich obsah o budoucnosti Francie nesměla býti uveřejněna. Podobně stalo se proroctvím Dona Boska v Itálii.

²⁵¹⁾ T. j. Ta říše římská, jež v době prorokově existovala, ač není žádné ani příčiny, ani jistoty, proč by slova tato nemohla se týkati i nynějšího Německa, vybudovaného Bismar-

kouskována a rozsápána a bude mítí mnoho nepřátel. Náboženství většinou bude potlačeno a mniši budou vyhnaní. Než, až se to stane, náhlým obratem zachovaných států bude náboženství upevněno. Kříž k všeobecnému úžasu bude dvojnásobně zářiti a v přemnohých zemích bude požívati ohromné úcty. To vše na konci času provede mocný monarcha.“

Při tom však, jak samozřejmě, výraz „mocný monarcha“, byť mohl, přece nemusí značiti snad císaře nebo krále, ale může se vztahovati i na presidenta republiky, některé, který v době své působnosti je také monarchou, t. j. vládcem a výraz „na konci času“, jako ve většině proroctví, neznačí ovšem, jak by se snad někdo mylně mohl domnívati, konec světa, ale toliko konec doby, v níž mají se na světě ukázati svatý papež a mocný monarcha čili konec toho času a církevního období, o němž právě ten který prorok věští.

Svatý papež a mocný vladař tedy na konci časového období, nazvaného „Jitřenkou“, přijdou. A sotva přijdou, přestanou svízele, ježto mírá jich již se naplnila. Lidé náboženským, politickým a sociálním důsledkům, jež zavinily veliký odpad od církve v době XVI. století, již obětovali vše, čeho bylo třeba. Trest boží vypršel. Ztracený syn vrátil se do otcovského domu. Proto počne pro církev doba zlatá, doba rozkvětu a blaha.

O době rozkvětu.

Dobu církevního rozkvětu, počínající svatým papežem a mocným monarchou a sahající až do zrození Antikrista, popsal podle názoru Holzhauserova sv. Jan ve svém Zje-

kem „železem a krví“ a Rakousko-Uherska, jehož císařové byli dědici mocnářů a rodů říše římské.

vení, v šestém listě k církvi filadelfijské, při čemž slovo Filadelfie značí: „Bratrskou lásku či překrásně onu dobu, kdy války přestanou a zákon lásky nalezne u všech národů vlídného přijetí.“

Svatého papeže alespoň mají se týkati slova Janova:²⁵²⁾ „Toto praví ten svatý (Ježíš Kristus, svatý jako hlava církve a svatý v době církevního rozkvětu i ve svých údech), ten opravdový (jehož učení nyní, poněvadž zmizely bludy, všude nalézá přijetí), jenž má klíč Davidův (královskou moc Davida, svého to předobrazu, takže podle svého dobrozdání dveře jak k dobrému tak zlému otvírá), jenž otvírá, a nikdo nezavře, zavírá, a nikdo neotevře (ježto jeho všemohoucí vůle každý odpor překoná): Zním tvé skutky (že jsou svaté); hle (raduj se nyní), dal jsem (mocí své milosti) před tebou dveře otevřené²⁵³⁾ (jimiž kacířstva a nevěra do církve vnikly a jimiž nejvyšší na zemi možné a dosažitelné poznání věcí nebeských dosáhnouti můžeš), kterých nikdo nemůže zavřít (protože jsem dříve odpoutané moci pekelné spoutal), neboť malou máš moc (byl jsi odedávna bez pomoci vydán na pospas pronasledovatelům a pomlouvačům), a přece zachoval jsi slovo mé a nezapřel jsi (v těžkých starostech) jména mého. Hle (viz nyní ovocí svých slz a modliteb), dám ti (jako odměnu za tvou věrnost) některé²⁵⁴⁾ (mnohé) ze sbornice satanovy (proticírkve, povstale za vlivu a z přičinění satanova), z těch, kteří praví, že jsou židé

²⁵²⁾ Zjev., 3, 7—13.

²⁵³⁾ Téhož obrazu užil i sv. apoštol Pavel, když chtěl naznačiti, že kázání jeho pohanům zůstala bezvýslednými. Sr. Sk. ap. 14, 26; 1. Kor. 16, 9; 2, 12; Kolos., 4, 3.

²⁵⁴⁾ Podobně vyjádřila se sv. Brigita ve svých zjeveních, když řekla: „Věz, že před objevením se Antikrista některým pohanům otevře se brána víry.“

(dítky Abrahamovy podle zaslíbení či pravověřící křesťané) a nejsou jimi, nýbrž lžou; hle, učiním (svou všemohoucí milostí), aby (jako ztracený syn) přišli a poklonili se před nohama tvýma (tvým zákonům se podrobili), a poznají, že já jsem si zamiloval tebe (jako pravou církev a moji drahou nevěstu). Poněvadž jsi zachoval slovo trpělivosti mně (se mnou trpělivě jsi nesl kříž), i já tě zachovávám od hodiny pokušení (Antikristova pronásledování tím, že své věrné a vyvolené před ním uschovám, anebo je při pronásledování budu posilovati), která přijde na celý okrsek zemský, aby, zkusila obyvatele země (jsou-li ochotni za právě přijaté evangelium trpěti a i umřítí). Hle (pamatuj si to dobře, křesťane a čerpej z toho horlivost i sílu), přijdu brzy (k soudu); drž (drahocenný poklad sv. víry), co máš, aby (abys nebyl snad zvržen) nikdo nevzal koruny (v nebesích připravené) tvé (tobě určené). Kdo nad pokušením zvítězí, toho učiním (nerozborným) sloupem (v nebesích), v chrámě Boha živého a ven nevyjde již. A napiši (oproti Antikristovi) na něj jméno Boha svého (Ježíše Krista) a jméno města Boha svého (Panny Marie), nového to Jerusalema, který sestupuje s nebe od Boha mého, i jméno mé nové.²⁵⁵⁾

Týž apoštol podle vidění Holzhauserova o mocném monarchovi, jenž jako kdys Karel Veliký pokoří všechny nepřátele církve, kdekoliv na světě se nalézající, a církev mocně ochrání, poznamenal:²⁵⁶⁾ „I uzřel jsem jiného (rozdílného od toho, o němž v šesté kapitole právě byla řeč) anděla silného (mocného monarchu), an sestupuje s nebe (z lůna katolické církve) přioděn oblakem (pokorou a zbožností), a duha (obraz míru, jež má utrápenému svě-

²⁵⁵⁾ Sr. též Zjev., 22, 4.

²⁵⁶⁾ V kap. 10.

tu přinést) byla na hlavě jeho, a obličej jeho byl jako slunce (odlesk boží moudrosti a lásky); a nohy jeho (jeho moc) jako sloupy ohnivé (ježto sloupy značí neochvějnou moc a oheň horlivost a zápal pro věc boží). V ruce měl knížku otevřenou (usnesení všeobecného církevního sněmu, jenž za jeho ochrany bude se slaviti). I postavil pravou nohu svou na moře, levou pak na zem (rozšířil vládu svou na zemi i na ostrovech) a zvolal (výnosy, uvádějícími v život usnesení sněmu) hlasem velikým, jako když lev řve; a když byl zvolal, sedm hromů promluvilo hlasy, svými (všichni jeho odpůrci bojovali s ním, ale marně, právě tak jako hrom již marně, když elektrická jiskra sjela před ním k zemi, hlučí v mračnech). A když těch sedm hromů domluvilo, chtěl jsem (o jich boji) psáti, ale uslyšel jsem hlas s nebe, an praví: Zapečeť to, co sedm hromů mluvilo a nepiš toho (neboť není nutno, aby lidé o tom věděli).“

„A ten anděl, jehož jsem uzřel státi na moři i na zemi (a jenž jako zvěstovatel úradků božích vystupuje), pozdvihl ruku svou k nebi a přísáhl při tom, jenž živ jest na věky věkův a jenž stvořil nebe i to, co jest v něm, a na zemi i to, co jest na ní, a moře i to, co jest v něm: „Již (po uplynutí poslední lhůty k pokání a k milosti) nebude času (k obrácení se, protože Antikristovo pronásledování mu zabráni), nýbrž ve dnech hlasu anděla sedmého (Michaela), když zatroubí, dokoná se (věčný) úradek boží (týkající se vykoupení lidstva, a to posledním soudem), jakož byl zvěstoval služebníkům svým, prorokům.“

\\ Konečně o posledním úsilí, t. j. provolání církve, aby všecko lidstvo, pokud je ještě čas, vstoupilo do lůna jejího, jakožto jedině pravého Kristova ovčince, uvádí podle Holzhausera sv. Jan: „A ten hlas, který jsem byl uslyšel (já Jan, jenž v osobě církve mluvím) s nebe, opět

mluvil se mnou a pravil: Jdi a vezmi knížku, která jest otevřena v ruce anděla stojícího na moři i na zemi. I šel jsem k andělu a řekl jsem mu, aby mi dal knížku; a on mi řekl: Vezmi a pozři ji; a učiní hořko v břiše tvém, ale v ústech tvých bude sladko jako med. (Ustanovení církevního sněmu budou s radostí přijata, ale vážné a opravdové jich provedení vyžádá si od světáckých lidí mnoho obětí a stane se příčinou oslavy více mučedníků.) I vzal jsem knížku z ruky andělovy a pozřel jsem ji; a bylo sladko v ústech mých jako med, ale když jsem ji snědl, bylo mi hořko v břiše mém. (Provedení úrad a usnesení sněmovních v církvi, byť za mnohých obtíží, půjde přece statně vpřed.) I řekl mi: Musíš (ó, církvi!) opět prorokovati (ještě jednou evangelium kázati) proti národům (těm národům, kteří po prvním hlásání evangelia později od církve odpadli) a kmenům jazykům a mnoha králům.“²⁶⁷⁾

Než, ve stejném smyslu, ač s mnohem větší jasností nežli sv. Jan a po něm Holzhauser, o mocném monarchovi v době církevního rozkvětu a o všeobecném církevním sněmu, jenž za tohoto panovníka konati se bude, jakož i o přerozkošné době tehdejší pro církev mluvila ve svém proroctví také sestra Nativitas, když řekla: „Vidím velmi velikou, Duchem sv. vedenou mocnost, jež po druhé všechny stávající poměry zvrátí, ale právě tím pravý pořádek zase zavede. Vidím velmi četné shromáždění služebníků církve, ovládaných duchem božím, kteří jako vojsko bojující pevně a neochvějně budou brániti práva církve a zavedou opětně starou kázeň. Ano, vidím, zejména dva služebníky Páně, kteří se ve slávy důstojném boji

²⁶⁷⁾ Podobným způsobem byl k úřadu prorockému vyzbrojen také Ezechiel. Sr. Ez. 2. a 3. kapitolu!

vyznamenají silou Ducha sv., jenž všecka srdce tohoto proslaveného sněmu naplní planoucí horlivostí. Všecka nepravá úcta boží bude vymýtěna, ba pravím, že všecka zkáza, již časy minulé přinesly, zmizí. Všude budou opět-
ně oltáře Páně stavěny, všechny staré zvyklosti znovu za-
váděny a víra bude v mnohém ohledu lepší vydávati kvě-
ty, nežli dříve.“

S tím věrně souhlasí dále proroctví, jež r. 1814 vydal Josef Görres²⁵⁸⁾ a jež končí takto: „Mocný vůdce vydá ve shromáždění mužů, kteří ze zbožnosti a moudrosti se sejdou, za pomoci Svatého Otce nové zákony a nová nařízení a odstraní ducha podvodu, aby tak povstalo nové pokolení a bylo vychováno k zásadě, že má býti jeden ovčinec a jeden pastýř, jenž dává na světě všem, kdož dobré vůle jsou, pokoj a tím oslavuje našeho Pána Krista.“

Podobně vyjadřují se také proroctví Alfonsy Eppingrové okolo r. 1848,²⁵⁹⁾ Kateřiny de Racconigi bezprostředně před rokem 1517 či před počátkem německé „reformace“, P. Bernarda Clausiho mezi lety 1831—1849 a mnoha jiných novějších vidců. Kateřina de Racconigi totiž ve své vizi dne 29. června r. 1517 viděla poslední větší pronásledování církve, po nichž dostavily se pokoj a pořádek. Pán téhdy pohleděl na svět k jihu, severu a k východu v zájmu těch, kdož v temnotách a ve stínu smrti sedí, jako by chtěl uspíšiti jich obrácení a zrakem

²⁵⁸⁾ Sr. Rheinischer Merkur z r. 1814, v čís. 6.

²⁵⁹⁾ Sr. „Büchlein der Zukunft“, t. j. „Knížka budoucnosti“, v Řezně 1878, 21, n., 27, n., 49, nn.; dále „Seherblicke“, t. j. „Pohledy věstců“, v Řezně 1861, II., 26; „Leben Offenbarungen und Weissagungen gotterleuchteter Seher und Seherinnen“, t. j. „Život, vidění a proroctví Bohem osvícených věstců a věstkyň“, v Řezně 1875, 2. vydání, 274.

poukázal je k sv. Petrovi. P. Clausi zase věštil těžký trest boží, který dostaví se náhle, v krátkosti a s velikou hrůzou. Potom ti, kdož zůstanou, budou činiti pokání, z čehož vzejde všeobecná mravní i církevní obnova a vítězství skály Petrovy.

Krátce není téměř ani jediného proroctví, jež by nepředpovídalo církvi nový a velmi značný rozmach a rozkvět v budoucnosti, t. j. po době či periodě sklíčenosti. Alespoň v životopise Anny Teigiové čteme doslova: „Bohu se také zalíbilo, že jí zjevil, jak církev, až obstojí v přemnohých bolestných zkouškách, dosáhne skvělého vítězství, že lidé budou jím překvapeni, že celí národové k církvi římské se vrátí a tvářnost země se změní.“

Taktéž obdivuhodné proroctví, pocházející z kláštera v Orvale, jež na počátku XIX. století bylo objeveno, praví: „Díky milosrdenství Boha Otce. Svatý Sion bude opětně ve svých chrámech jedinému a velikému Bohu propěvovati. Mnoho zbloudilých oveček přijde a bude píti z pramene živého. Tři knížata a králové odhodí plášť bludu a budou choditi ve víře v Boha. V té době veliký národ na moři (Angličané) přijme většinou opětně pravou víru. Bůh bude dlouho oslavován a jeho milosrdenství zachová svým věrným dlouho a dlouho pokoj.“

Proto Holzhauser na více místech věštil „očistění světa po velikých ranách“. Pravil alespoň, že „povstane Michael, veliké kníže, jenž postaví se v čelo dítek svého národa a přijde čas, jakého nebyvalo od těch dob, co národové počali, až ke dni tomu“ a že „celá země se zachvěje a odpočine si jako po hrozné bouři a po strašném zemětřesení v bázni, lásce a v pozemském pokoji“.²⁶⁰⁾

²⁶⁰⁾ Sr. Třetí vidění ze spisu „Bartholomaeus Holzhausers Lebensgeschichte u. Gesichte“, t. j. „Bart. Holzhausera život a vidění“, v Řezně 1849, I., 240—241.

Potom, když týž věstec byl vyličil spousty třicetileté vojny a předpověděl osudy anglického krále Karla, naznačil nastávající obrácení Anglie ke katolické církvi slovy: „A ejhle, spatřil jsem loď, jež z moře přicházela a vjela do přístavu. Spravedliví a svatí lidé, kteří na lodi byli, vystoupili na pevninu a počali v oněch krajinách hlásati evangelium. Měli štěstí při své práci a země ona vrátila se zpět, k pokoji a svatosti boží.“²⁶¹⁾

Holzhauser r. 1644 měl také vidění o poměrech v Německu.²⁶²⁾ Hlavní myšlenky onoho vidění byly: Vydám tě ku zpusťování a tvé dítky k utlačení. Germanie objeví se jako hříšnice. Bude od svých protivníků spoutána. Bude podobná tomu, kdo se opil a pak potácí se ve společnosti svých odpůrců. Proto, jak dí Pán, probuď se a nespí! Očišťete se od kvasu hříchů, buďte jedné mysli, posilněte rukou svých, svolajte obec dohromady, posvěťte kněze a vyčišťete zdi domu božího. Shromážděte rozptýlené pastýře do svatyně jednoty, síly a k posvěcení mé vůle. Řiďte se bratrskou láskou! Čiňte dobré a já, Bůh, budu vám otcem, Bohem, posilou, obranou, mocí i silou. Nezapomínejte na pokání za své mnohé hříchy.²⁶³⁾ Ó Německo, probuď se, probuď! Máš ještě dosti času k pokání, atd.²⁶⁴⁾

Mimo to k poměrům německým přihlíží i tak zvané

²⁶¹⁾ Čtvrté vidění ze spisu „Bart. Holzhausera . . .“, d. c., 215.

²⁶²⁾ V něm vyzývá velmi důrazně Němce nejen k pokání nad hříchy, ale i k důvěře v Boha, jenž nikomu kajícímu své pomoci neodpírá.

²⁶³⁾ Sr. Vidění deváté, v díle c., 268.

²⁶⁴⁾ Vrať se k Bohu, svému Pánu zpět, jenž tě obejmě, jenž tě zbaví nepřátel a je rozpráší do všech končin země, abys mohlo zase požívatí rajského pokoje, z něhož jsi bylo vyhnáno pro své hříchy. (Sr. 9, vidění, d. c., I., 269.) Vaši vládcové

proroctví Lehninské, které zdůrazňuje zvláště jednotu ve víře, jež v době rozkvětu církve nastane a na konci významně volá: „A jako dříve, tak i nyní budou kněží v úctě a nevetře se vlk do ušlechtilého ovčince.“²⁶⁵⁾

Než, nejlepší malbu všeobecných poměrů doby, církevního rozkvětu, zdá se, že podala již sv. Hildegardis. Ale spoň táž praví:²⁶⁶⁾ „Až lidé mnohými ranami se očistí, pak omrzí se jim všeliká válka, budou se Boha báti, spravedlivě jednati a církvi mnoho dobrého činiti. Pak přijde zase neuznávané právo ke cti a pokoj i spravedlnost tak zavládnou, že se lidé tomu budou až diviti a říkati, že něco podobného dříve neviděli, ani neslyšeli. Vždyť jako s prvním příchodem Kristovým vzešel pokoj, tak také tento vzejde s druhým příchodem jeho. Povstanou tehdy, velicí prorokové, takže u synů i dcer lidských povkete spravedlnost. Radost z toho však nebude dokonalá, ale bude zachmuřena strachem před nastávajícím soudem a příchodem Antikrista, kdy židé budou se radovati a říkati, že přijde ten, jehož příchod nyní popírají.“

„Ve jmenovaných dnech,“ uvádí tato svěřice dále, „budou obloha i vzduch všemu příznivy, a přinesou nesmírně bohatou úrodu, protože lidé budou zbožně žiti,²⁶⁷⁾ zatím co země v době ženské křehkosti²⁶⁸⁾ pro hříchy lidské

budou očištěni a budou záležitosti víry, vlasti a církve obhajovati... Má bázeň opanuje tvé vojsko, jeho vůdce a tvé syny tak, že půjdete do boje ve jménu mém, do boje za víru, vlast. (D. c., 272.)... Vedte svou mládež tak, aby kněží byli svatí a čistí, aby národ byl též svatým...“ (D. c., 275 nn.)

²⁶⁵⁾ Proroctví toto je však podvrženo.

²⁶⁶⁾ Lib. div. op., III., vidění X., kap. 17, 26.

²⁶⁷⁾ Zbožnost podle slov sv. Pavla má zaslíbení nejen budoucího, ale i tohoto života. Sr. 1. Tim., 4, 8.

²⁶⁸⁾ Tak jmenuje sv. Hildegardis náš, nynější věk.

neúrodou bude stihána. Knížata a národové budou podle spravedlnosti boží jednati, užívání střelných zbraní bude zakázáno a jenom takové železné nástroje budou podrženy, jichž se užívá k obdělávání polí anebo jichž je potřebí při každodenní práci. Jako mraky na plodiny zemské vylévají příjemný a příznivý déšť, tak bude také Duch sv. rosu své milosti v předpovědích moudrosti a svatosti vylévati na lid a tím změni se celá tvárnost země. Tehdy z moci boží nastane opravdové léto, protože všechny stavy církevní budou podle svého určení svatě žiti. Tehdy budou andělé boží s lidmi přátelsky se stýkati, protože spatří jich svatý život, kdežto nyní se od lidí pro jich ošklivé hříchy odvrací. Tehdy zaradují se spravedliví, kteří putují do věčné země zaslíbení, ale radost jich nebude dokonalou, protože budou se chvěti před nastávajícím soudem právě tak, jako poutník se dokonale neraduje, pokud putuje. Židé však a kacíři budou se radovati a říkati: Naše čest se blíží a ti, kdož nás obtěžují a vyháněli, budou rozdrčení. Mnozí pohané obrátí se ke Kristu, protože budou svědky plnosti cti a bohatství u křesťanů. Po sv. křtu budou s křesťany Krista hlásati, jako tomu bylo za časů sv. apoštolů, a budou židům a kacířům říkati: To, co jmenujete svou ctí, jest věčnou smrtí a toho, jež jmenujete svým knížetem, konec s hrůzou a nebezpečím spatříte, dočkáte-li se dne, jež mně Syn Marie Panny ukázal.“

„Stará kázeň,“ jak dokládá ještě sv. Hildegardis, „bude znovu obnovena a lidé budou v dobru se předháněti. Tehdy, vzduch bude všemu přízniv, země bude úrodnou a člověk zdravým a silným. V těch dnech bude žiti také mnoho proroků a mudrců tak, že taje proroků starozákonních a ostatních knih Písma sv. budou učencům zcela jasné a tehdejší synové a dcery budou prorokovati, jak

před dávnou dobou bylo předpověděno.²⁶⁹⁾ To pak bude se dít s tak otevřenou pravdou, že ďábelský klam nebude moci žádného při tom míti vlivu. V témže duchu budou prorokovati, v němž kdys proroci starozákonní hlásali tajemství boží a připodobnění budou apoštolům, jichž učení převýšilo veškeren lidský rozum.“

Konečně nemalého významu pro poměry v periodě církevního rozkvětu je sdělení zjevení v La Salettě, jež dí: „Bůh bude pečovati o své věrné služebníky a o lidi dobré vůle. Evangelium bude všude hlášáno a všichni národové a lidé budou míti poznání pravdy.“

Tím jsou celkem a z většího dílu vyčerpána proroctví, jednající o církevní době rozkvětu. Tážeme-li se však, jak dlouho doba tato potrvá, nutno odpověděti, že proroctví sama neobsahují o tom nic určitého, ale uvádí pouze nejspíše a více méně málo spolehlivé domněnky. Tak Holzhauser ukazuje, že právě tato doba, v níž žijeme, je přechodem k době církevního rozkvětu. Sděluje alespoň náhled, jehož později Rohrbacher²⁷⁰⁾ použil při výkladu knihy Danielovy, že totiž tam a ve Zjevení sv. Jana označe-

²⁶⁹⁾ Sr. Joel 2, 28, nn: Podle sv. Hildegardy přes to, že proroctví toto již o prvních letnicích a potom ještě častěji se naplnilo, v pozdější době dojde naprostého vyplnění znovu, což velice případně souhlasí s prorokem Joelem, ježto týž s vyplněním jeho bezprostředně spojuje konec světa. Praví zajiště: „Vyleji ducha svého na všeliké tělo: a prorokovati budou synové vaši, i dcery vaše: starci vaši sny míti budou a mládenci vaši vidění vídati budou. Nýbrž i na služebníky své a na služebnice v těch dnech vyleji ducha svého. A dám zázraky na nebi i na zemi, krev a oheň a páru dýmovou. Slunce obrátí se v tmou a měsíc v krev, prve nežli přijde den Hospodinův veliký a hrozný (den posledního soudu a konec světa).“

²⁷⁰⁾ Rohrbacher-Hülkamp, „Universalgeschichte der christlichen Kirche“, t. j. „Všeobecné dějiny křesťanské církve“, III., 54.

ných 42 měsíců či 120 dní dlužno bráti za roky²⁷¹⁾ tak, že délka protikřesťanské, Mohamedem založené říše by se protáhla právě do našich časů.

Zato délka vlastní církevní doby rozkvětu má, jak jednotlivá proroctví ukazují, býti poměrně velmi krátkou. Alespoň Holzhauser podle nejnověji pevně stanoveného výpočtu²⁷²⁾ věští příchod Antikrista na rok 1954. Podobně i sv. Hildegardis uvádí, že vlastní doba rozkvětu církve bude velmi krátkou. Konečně i tak zvaná proroctví Malachiášova připomínající pro dobu tuto pouze tři pa-peže, jsou důkazem, že perioda rozkvětu církve dlouho nepotrvá.

S tím souhlasí také vidění Kateřiny Emmerichové, jež praví: „Ve středu (pekla) byla temná propast. Lucifer byl (při stoupení Krista do pekel) spoután a do ní vhozen. Kolem něho hučelo černo... Slyšela jsem, že Lucifer, nemýlím-li se, 50 nebo 60 let před rokem 2000 po narození Páně má na nějakou dobu býti propuštěn na svobodu... Někteří jiní (zlí duchové) mají k potrestání (lidí) a k (jich) svodům býti (z pekla) vypuštěni o něco dříve. V naší době, jak myslím, byli již někteří propuštěni a jiní budou uvolněni brzy, po naší době.“²⁷³⁾

Ostatně propuštění z pout a z pekla Lucifera, jenž po početí osoby Antikristovy až do jeho zrození má zaujmouti jeho místo, jak o tom poučuje zjevení sv. Hildegardy, bude hned počátkem Antikristovy doby. Vždyť

²⁷¹⁾ Tento výklad jest čerpán z Písma sv., kde dle 4. Mojž. 14, 34; Ezech. 4, 6; Dan. 9, 24—27 dni značí roky, případně týdny, t. j. roční týdny a kde sám Hospodin svědčí, že před ním tisíc let je jako jeden den.

²⁷²⁾ Sr. Canisiusstimmen z r. 1916, 264.

²⁷³⁾ Sr. „Das bittere Leiden“, t. j. „Trpké utrpení Pána Krista“, 365.

totéž obsaženo jest i ve Zjevení sv. Jana.²⁷⁴⁾ Proto doba církevního rozkvětu potrvá asi až do konce první polovice dvacátého století.

O papežích v době církevního rozkvětu.

V době církevního rozkvětu budou podle proroctví Malachiášova, jak shora již bylo připomenuto, spravovati věřící či církev pouze tři papežové, nazvaní podle svých symbolů, t. j. hlavních známek: „Pastor angelicus“ („Andělský pastýř“), „Pastor et nauta“ („Pastýř a plavec“) a „Flos florum“ („Květ květů“).

1. „Andělský pastýř“ nastoupí až doba sklíčenosti schýlí se k svému konci, peklo ztratí moc sváděti lidi ke hříchu, lucifer bude uzavřen v ohnivý svůj žalář a pro církev vzejde nový a lepší čas. Slouti bude andělským pastýřem, t. j. pro svou moudrost a ctnost andělem či nebeským poslem, poněvadž ztrápené církvi přinese pokoj, radost a vzrůst.

První zmínka o andělském pastýři na trůně římských papežů nalézá se v tak zvaném „Věčném evangeliu“, jež sepsal Jáchym Floris v dobách středověkých a jež není ničím jiným, nežli výkladem Zjevení sv. Jana. Církevní spisovatelé a znamenitější bohoslovci sice tento spis všeobecně zamítají a za podvržený prohlašují, ale přesto ve všech téměř proroctvích myšlenka o andělském pastýři stále se vrací a církev nikdy nevydala zákazu o ní. Proto jest slušno alespoň krátce uvést hlavní její tahy.

A tu nejprve Jan z Rozpuknuté skály píše: „Bůh mnohým utrpením v době pronásledování církve brzy od-

²⁷⁴⁾ Zjev. 20.

pomůže. Vzbudí konečně muže, svatě žijícího papeže, nad nímž sami andělé se zaradují. Tento Bohem osvícený muž svou svatostí téměř celému světu vtiskne novou, tvárnost a přivede všechny, k pravé víře tak, že všude budou panovati bázeň boží, ctnost a dobré mravy. Všecky bloudící ovce uvede do pravého ovčince. Potom bude jedna víra, jeden zákon, jeden mrav a jeden křest na celé zemi. Všichni lidé budou se vespolek milovati a činiti dobré. Všecky války a spory vymizí.“

Podobně Jan Vatiguero dokládá: „Po tak mnohých a různých útrapách na celém světě tvorové boží přece neztratí všecku naději. Bude vyvolen papež z těch, kdož pronásledování církve uniknou. Sám Bůh bude jej jmenovati a svatí andělé budou tohoto zbožného a dokonalého muže korunovati.²⁷⁵⁾ Jeho bratři (kardinálové), kteří přežijí pronásledování církve a vyhnanství, posadí jej na Svatou stolicí. Týž svou svatostí nově uspořádá celý svět, přivede všechny kněze k pravému způsobu života učedníků Páně a všichni budou si ho pro jeho ctnost a svatost vážit. Bude bos kázati a nezalekne se nižádné moci knížat. Téměř všechny nevěřící obrátí a z nich zvláště židy. Bude jen jeden zákon, jedna víra, jeden křest a jeden mrav. Všichni lidé budou se vzájemně milovati a pokoj potrvá po dlouhá léta.“

Nejurčitěji však svatého papeže vylíčil ve svém proctví polský mnich z kláštera čenstochovského na Jasné hoře P. Hilarion. Týž praví: „Prve než křesťanské chrámy budou obnoveny a spojeny, pošle Bůh orla, jenž s osvíceným národem nedaleko Rýna a u Severního moře²⁷⁶⁾

²⁷⁵⁾ Slova tato ovšem nesmí se slovně vykládati, ale spíše ve smyslu obrazném.

²⁷⁶⁾ Že by však národem tímto musili býti Němci, jest libovolný výklad, nemající vážné oprávněnosti.

a s mnoha jinými národy přitáhne do Říma a mnoho radostí i dobra tam způsobí. Až se to stane, přijde svatý muž a přivedí mezi orlem a kněžími trvalý mír. Tento svatý muž, jež budou poslouchati všichni křesťané, bude panovati a vládnouti čtyři roky, načež ulehne a zemře. Zanedlouho po něm pošle Bůh tři muže, kteří budou vynikati moudrostí a ctnostmi. Ti budou míti v rukou zákony zemřelého svatého muže a budou všude šířiti nové a čisté učení Kristovo.“

Stejně Pseudo-Methodius dí: „Potom vstoupí na stolicí papežskou muž, jenž bude požívati pověsti svatosti, ale bude panovati jenom čtyři roky. Týž právě tak, jako jeho nástupci, bude slouiti evangelickým pastýřem.“

Konečně i Holzhauser ví o svatém papeži a mocném monarchovi a s ním také sv. František z Pauly, zemřelý r. 1508, Kateřina Emmerichová, sestra Nativitas, Alžběta Canori-Morová (1774—1880), Latasteová, zjevení v La Salettě, farář Jan Vianney a j.

Při tom sv. Caesarius pronáší domněnku, že mocný monarcha, jenž svatému papeži bude vrstevníkem, vzjede z krve francouzského krále sv. Ludvíka. Jiní soudí zase jinak.²⁷⁷⁾

2. Po andělském pastýři ujme se v církvi vlády papež, jehož symbolem jest „Pastor et nauta“, t. j. „Pastýř a plavec“. Význam tohoto symbolu ovšem zdá se býti dosti jasný. Za jeho předchůdce totiž bude se konati

²⁷⁷⁾ David Pareus alespoň ve svém komentáři či výkladu o Zjevení sv. Jana mínil mocného monarchu spatřovati již při roce 1618. Alespoň jeho podobu vylíčil s vysokým čelem, velikýma hnědýma očima a orličím nosem. Ve světové válce zase mínili někteří z Němců spatřovati jeho odznaky ve válečných praporecích francouzských, jež byly ozdobeny bílými liliemi a obrazem srdce Páně.

všeobecný církevní sněm. Potom církev dosáhne neobyčejného rozmachu. Bude požívatí naprostého pokoje a neomezeně vládnouti po celé Evropě. Proto rozvine se veliká misijní činnost v krajinách zámořských. Snad i sám papež vykoná tam buď misijní nebo inspekční cestu, aby tak opravdu stal se „plavcem“, t. j. papežem, jenž přeplul moře.

Mimo to, protože již po 300 let úplné obrácení pohanů jenom proto nebylo ve skutek uvedeno, že protestantismus v tomto ohledu, a zejména anglikanismus, kupí v cestu nepřekonatelné překážky,²⁷⁸⁾ zajisté po jich odstranění zasáhnutím mocného monarchy a návratem Anglie do katolické církve bude také záhy dokonáno obrácení pohanských národů tak, že vyplní se slovo: „A bude hlášáno toto evangelium o království po celém okrsku zemském“ (Mat. 24, 14). Tehdy přijde doba, kdy „plnost pohanů“ (Řím. 11, 25) vejde do církve a bude jeden ovčinec a jeden pastýř (Jan 10, 16). Tehdy dotkne se církve zvolání: „Musíš opět prorokovati národům a kmenům a jazykům i mnoha králům“ (Zjev. 10, 11). Tehdy mnohem mocněji a důrazněji než před tím bude zníti v uši pohanů hlas věrozvěstů: „Již nebude času“ (Zjev. 10, 6), protože jedenáctá hodina nadešla, jejímž požadavkem jest vstoupiti na vinici Páně a protože: „Dokoná se tajemství boží“ (Zjev. 10, 7). Přirozeně hlas tento nezůstane bez ozvěny, ježto všemohoucí Pán řekl: „Hle, dal jsem před tebou dvěře otevřítí“ (Zjev. 3, 8) a věrozvěstové budou moci s apoštolem dodávati: „Neboť dveře se mi tu otevřely, veliké a účinné“ (1. Kor. 16, 9). V mno-

²⁷⁸⁾ Doklady o tom uvádí Angličan Marshall v třísvazkovém díle „Křesťanské misie“, v nichž opíraje se o protestantské doklady tvrdí, že nebytí odpadu, t. j. „Lutherovy reformace“ v XVI. století, nebylo by dnes již na světě pohanů vůbec.

hém počtu a bez konce, jako jsou hvězdy nebeské a písek mořský, vstoupí pohané do církve tak, že tato opravdu bude katolickou, t. j. všeobecnou a bude čítati téměř všechny lidi k svým vyznavačům a dítkám.

Ostatně sám sv. Jan ve Zjevení (22, 1) vylučuje velmi případně tehdejší rozšíření církve a její povýšení podle výkladu Holzhauserova následovně²⁷⁹): „I byla mi dána třtina podobná holi a řeklo se mi: Vstaň a změř chrám boží i oltář a ty, kteří se v něm klanějí.“ Těmito slovy, vyjadřují se jednak účinek a účel opětného hlásání evangelia, totiž obrácení téměř celého světa k jedné, svaté, katolické a apoštolské víře tak, že potom latinská či římská církev bude rozšířena po všech zemích a mořích a jednak jsou označeny její sláva a rozkvět. Vzhledem k tomu nakazuje se Janovi změřiti rozměry její a z nejzazších končin země do ní se pohnou tak, jako Abrahamovi bylo nařizeno spočísti hvězdy nebeské. Z té příčiny se připojují slova: „I byla mi dána třtina podob-

²⁷⁹) Ze Holzhauserův výklad srovnává se s pravdou, vyplývá z tajuplné souvislosti celého Písma sv., k níž třeba zvláště na tomto místě poukázati. Symbolické měření chrámu připomíná se ve Zjevení sv. Jana dvakrát, a to v kapitole 11. a 21. Na prvním místě neudávají se určité rozměry, ale připomíná se pouze to, což však nikterak s celkem nesouvisí, že totiž Jerusalema a Palestina mají vždy zůstatí v majetku pohanů, kdežto na druhém místě mluví se již zcela přesně. Příčinou toho je, že po prvé jedná se o církvi bojující, jež skládá se z dobrých a zlých, ale po druhé jest řeč o církvi vítězné, jež objímá již podle úradku božího určitý počet vyvolených. Alespoň tentýž postup přichází také v evangeliích. I tam mluví se dvakrát o zázračném lovu ryb, a to jednak před zmrtvýchvstáním Páně (u sv. Luk. v kap. 5.) a jednak po zmrtvýchvstání Kristově (u sv. Jana v kap. 21.). Obojí tento lov naznačuje církev, že v různých stavech, a to tak, že po prvé jedná se o církvi bojující a po druhé o církvi vítězné. Vždyť po prvé nakázal Pán

ná holí," poněvadž třtinový prut jest mírou, kterou obyčejně budovy, pozemky a vše ostatní v šířce, v délce a hloubce měříme. Mimo to podobnou hůl, t. j. třtinu nebo prut nosívají biskupové při posvěcení nových kostelů, měří jí podlahu atd. Proto takováto hůl, ovšem duchovní a obrazná, byla, jak se praví, dána i Janovi, aby se naznačilo, jak církev v poslední době se rozšířila a jak opětně má se rozšiřovati a svému ženichovi Ježíši Kristu věnovati. Z té příčiny, dále se uvádí také: „A řeklo se mi: „Vstaň“, čímž byl Janovi dán rozkaz, aby se naznačilo, že chrám boží ještě více se má rozšířiti a jak dům boží ve všech čtyřech částech světa má býti vybudován. „Vstaň,“ t. j. jdi z Judska do všech dílů světa, abys chrám Páně změřil a tím nakazuje se k útěše církve boží sv. Janovi to, co bylo přislíbeno Abrahamovi, totiž aby pozvedl oči svých k půlnoci, k poledni, k ránu a k večeru (1. Mojž. 13, 14). Z té příčiny dodává se konečně: „A změř chrám boží i oltář a ty, kteří se

všeobecně: „Rozestřete síť.“ Proto není udán počet ryb a do sítě byly uloveny ryby dobré i zlé (srovn. u sv. Mat. kap. 13.) z důvodu, že církev bojující sestává z dobrých i zlých. Po druhé však nakázal z mrtvých vstalý Spasitel rozestřít síť napravo. Mimo to počet polapených ryb je určitý, sestávající z těch, kdož byli shledáni dobrými, protože do říše oslaveného Pána, jež na tomto místě obrazně se představuje, mají přístup toliko vyvolení. Při prvním lovu roztrhla se síť a lodička byla v nebezpečí, že se potopí, ježto bojující církev musí zápasiti s bludy a roztržkami a bývá hříchy svých údů velmi obtížena. Při druhém lovu však praví se výslovně, že síť se neroztrhla, protože církev vítězná je prostou všech zápasů. Při prvním lovu byla síť, jež po moři volně plula, vytažena do lodičky na důkaz, že osud křesťanů na zemi není posud rozhodnut a mnohým nebezpečím vystaven. Při druhém lovu však byla vytažena na břeh, protože v říši spravedlivých není více ani pokušení, ani nebezpečí a ani možnost poklesku.

mu v něm klanějí.“ Chrámem, jež má sv. Jan změřiti, rozumí se ono nejvyšší rozpětí, jehož církev latinská po obrácení národů v Americe, Africe, Australii a v Evropě dosáhne. Oltářem biblicky, označují se čest a vznešenost mše sv., jež všude bude nádherně slavena a jež bude zvelebovati jméno našeho Pána Ježíše Krista, kterémuž lidé za pevné víry budou se při ní klaněti. Proto mezi těmi, kdož se klaněti budou, vyrozumívají se předem kněží, kteří všude ve velikém počtu Bohu Otci a jeho Synu, Ježíši Kristu v Duchu sv. i nyní se klaní a klaněti budou. Rozumí se však jimi i jiní křesťané, kteří rádi při mši sv. jsou přítomni a k stolu Páně přistupují a proto právem nazývají se těmi, „kteří se v něm klanějí“.

Ostatně o věku papeže „Pastýře a plavce“ mluví také Kristus sám, když u sv. Matouše (24, 14) označuje jej za znamení, jež bude předcházeti poslednímu zpuštění a dni jeho příchodu, slovy: „A bude hlášáno toto evangelium o království po celém okrsku zemském na svědectví všem národům; a tehdy přijde konec.“

K době papeže „Pastýře a plavce“ zajisté vztahují se také nádherná líčení, jež proroci Starého zákona pronášejí o blaženosti mesiánského času a jež, kdyby bez budoucnosti jen k minulosti a k přítomnosti se odnášela, nebyla by ničím jiným, než básnickými bezvýznamnými výrazy, což nelze však připustiti. Stačí tu alespoň poukázati jen k proroctví Micheáše, protože již sv. Hildegardis k němu obrací svůj zřetel při líčení doby církevního rozkvětu a Holzhauser výslovně to poznamenává.

Praví Micheáš: „I stane se: V nejposlednějším z dnů bude hora domu Hospodinova připravena na vrchu hor a vysoká nad pahrbky: a pohnou se k ní národové.

A pospíší národové mnozí²⁸⁰) a řeknou: Pojdte, vstupme na horu Hospodinovu (do církve), a do domu Boha Jakubova: i bude nás učiti cestám svým, a půjdeme po stezkách jeho: nebo z Siona vyjde zákon a slovo Hospodinovo z Jerusalema. A souditi bude mezi národy mnohými a trestati bude národy silné až do dlouhého času: i rozkují meče své v radlice a kopí své v motyky: nevezme národ proti národu meče: a nebudou se učiti více bojovati. Ale seděti bude muž pod vinným kmenem svým a pod fíkem svým a nebude, kdo by ho přestrašil: nebo ústa Hospodina zástupů to mluvila. Nebo všichni národové choditi budou jedenkaždý ve jménu Boha svého: ale my, choditi budeme ve jménu Hospodina Boha našeho na věky, a dále.“ (Mich. 4, 1—5.)²⁸¹)

3. Konečně v době církevního rozkvětu bude papežovati „Flos florum“, t. j. „Květ květů“. Za tohoto nástupce sv. Petra dojde církev nejvyššího bodu oslavy a rozkvětu. Její vláda po celém světě nenalezne odpůrce. Nikdo nebude ji pronásledovati. Kacířstva nebudou ji drásati. Roztržky nebudou ji zarmucovati. Církevní věda dosáhne svého vrcholu. Církevní umění půjde ve vítězoslávě mezi všemi národy. Nebude země a národa, z nichž by nevycházelí světci. Všude zavládne pokoj a bratrská láska. To bude onen zlatý čas, jak ho vyličila sv. Hildegardis, kdy Kristus dobude nad svými protivníky úplného vítězství a satan bude spoután tak, že nebude moci, jako před tím, národy sváděti a církev znepokojovali.

Období toto, jež smrtí papeže, nazvaného „Květem květů“ skončí a jež zároveň s dvěma obdobími předcházejícími vytvoří celek či periodu církevního rozkvě-

²⁸⁰) Isaiáš praví: „Národové všichni“.

²⁸¹) Sr. Is. 2, 2—4.

tu, bude zároveň částí tisícileté říše, jak jí vylicuje svatý Jan ve Zjevení a jak přemnoží o ní snili, poněvadž říše tato nemůže mítí místa ani v dobách předcházejících, ani v dobách po periodě církevního rozkvětu následujících.

Tisíciletá říše nemůže totiž, jak tomu „hrubší“ i „mírnější“, starší i novější chiliasté či přívrženci názoru o tisíciletém, viditelném panství či říši Kristově na konci světa učí, mítí místa v době po pádu Antikristově, ježto tehdy „nebude více času“, ale „ihned“ přiblíží se konec světa se všemi svými důsledky, kdy Kristus, jenž nyní „až do času obnovy všech věcí“ (Sk. ap. 3, 21) v nebi se nalézá, opět přijde a bude celý svět souditi. Taktéž nemůže tato říše mítí místa v minulosti aneb v naší přítomnosti, protože podle udání sv. Jana satan za těch dob byl a jest sice spoután, ale ne tak, aby mu nebylo možno národy ke hříchům sváděti. Vždyť, byť Kristus byl při svém sestoupení do pekel moc zlých duchů zlomil, tím přece nemá se naznačovati, že satanovi byla vzata všeliká moc „národy sváděti“ a sv. Pavel ujišťuje o opaku tím, že nejen proti tělu a krvi, ale i proti ďáblům, zlým duchům v povětří jest nám bojovati, se postiti a bdíti, ježto náš protivník, ďábel, obchází jako lev řvoucí hledaje koho by pohltil. Proto sám Spasitel neslibil své církvi, že brány pekelné nebudou na ni dorážeti, ale pouze že brány pekelné jí nepřemohou. Mimo to kratičký pohled do dějin církevních a do Zjevení sv. Jana poučuje jasně, že církev ve všech dobách musila s nepřáteli zápasiti a že satan vždy národy sváděl.

Ostatně názor, že tisíciletá říše má se hledati v naší přítomnosti anebo již v minulosti, vyvětel toliko z nesprávného předpokladu, že Zjevení sv. Jana vypravuje dějiny církve v nepřetržité souvislosti. Souvislost tato ovšem vskutku nalézá se ve Zjevení Janově, ale pouze

až do 12. kapitoly včetně, kdežto potom následují mnohé věci, které již dříve byly podány, v jiném slovosledu a poněkud změněné, jak bylo vícekrátě znamenitými bohoslovci dokázáno. Připomenutý názor odporuje také celému rozčlenění Zjevení tak, jak je Holzhauser podal. Týž alespoň udává, byť jeho vysvětlení úplně neuspokojovalo, že tisíciletá říše Kristova podle toho, co ve Zjevení se uvádí, spadá do času církevního rozkvětu.

Při tom třeba však zdůrazniti, že podle všeobecného názoru církve, platícího již od čtvrtého století, tisíc let při výrazu o tisícileté říši Kristově nesmí se bráti doslovně, ale obrazně a že slova ta vlastně znamenají dlouhou a toliko v úradku božím určitě stanovenou dobu tak, že slovem tisíciletí dlužno tu rozuměti delší dobu vůbec. Proto v nejnovější době zejména ve Francii zavládl názor, že tisíciletá říše nastane v čase po vítězství církve nad Antikristem a potrvá s neurčitým počtem let až do chvíle „smrtného zápasu světa“²⁸²⁾ před jeho zánikem.

Dr. Röhling a po něm i profesor Fr. Spirago²⁸³⁾ šíří a obhajují ovšem naproti tomu domněnku, že po zániku světa na nové zemi až do posledního soudu potrvá říše spravedlnosti, po jejímž zakončení nastane teprve věčná říše boží, ale domněnka tato jest jistě nesprávnou, poněvadž sv. Jan praví:²⁸⁴⁾ „A viděl jsem anděla (archanděla Michaela), an sestupuje s nebe, maje (od Boha) klíč od propasti (moc nad peklem) a řetěz veliký v ruce své. I uchopil draka, hada to starého, jenžto jest ďábel

²⁸²⁾ Sr. P. R. Berthe, „Jesus Christus, sein Leben, sein Leiden, seine Verherrlichung“, t. j. „Ježíš Kristus, jeho život, utrpení a oslava“, v Řezně a v Římě 1912, 536 n.

²⁸³⁾ Sr. Fr. Spirago, „Der Weltuntergang u. die neue Erde“, t. j. „Zánik světa a nová země“, v Praze 1919.

²⁸⁴⁾ Zjev., 20, 1—6.

a satan (jenž až posud národy proti církvi štvál), a svázav ho (v pekle) na tisíc roků (na určitou dobu podle úradku božihó), uvrhl jej do propasti a zavřel i zapečetil nad ním, aby nesváděl (jako dříve, zejména v době sklíčenosti byl činil) již národů, dokavad by se nenaplnilo tisíc roků;²⁸⁵) Potom musí býti (podle úradku božihó) rozvázán (v poměru ke svému dřívějšimu a dlouhému násilnému panování) na krátký čas (totiž na čas „hodiny pokušení, která přijde na celý okrersek zemský“ [Zjev. 3, 10], v níž bude hrozně řádití, protože ví, že jeho hněv potrvá jen maličko).“

A tu zajisté s pádem satanovým nastane také konec jeho říše. Tato zanikne a její místo zaujme říše Kristova, t. j. církve. Proto sv. Jan pokračuje: „A viděl jsem trůny (jakožto obraz církevní vlády); i posadili se (církevní pastýři) na nich, a byl jim (od Pána Krista) dán soud (na všeobecném sněmu církevním o všech bludech).“ A sotva, že se tak stalo, nastane veliké pronásledování křesťanů.²⁸⁶) Proto sv. Jan, jako zástupce církve, s nebes spatřuje odměnu těch, kdož všechna pronásledování statečně překonali, tak že volá: „Viděl jsem též duše těch, kteří byli státi pro svědectví Ježíšovo a pro slovo boží, i těch, kteří se neklaněli šelmě, ani obrazu jejímu, ani nepřijali znamení na čelo neb na ruku svou;²⁸⁷) a (ti) žili (v nebesích)

²⁸⁵) O spoutání satana v době útěchy mluví také Holzhauser, Hildegardis a j.

²⁸⁶) Po těchto slovech opakuje prorok totéž, co vylíčil již v kapitole sedmé. Po otevření šesté pečeti spatřil totiž hrozné pronásledování křesťanů za Diokleciána. Potom však byl vznesen do nebes a tam spatřil odměnu mučedníků zemřelých pro Krista. Totéž opakuje se nyní po druhé.

²⁸⁷) Zjev., 20, 4. Toto v době úplné nadvlády Antikristovy vyplní se do poslední písmeny. Sr. Zjev., 13. Než, protože nejen Kristus měl, ale i Antikrist bude míti své předobrazy, podob-

a kralovali (moci svých přímlov) s Kristem (v životě věčném) po tisíc roků²⁸⁸) (čímž podle biblické mluvy, nemá však býti řečeno, že po této době s Kristem žítí a panovati přestanou). Ostatní (ti, kdož jako přívrženci satanovi zemřeli) mrtví neožili, pokavád by se nenaplnilo tisíc roků (z čehož zase následuje, že potom do života věčného vejdou). To jest vzkříšení první (k věčné blaženosti). Blahoslavený a svatý jest ten, kdo má účast ve vzkříšení prvním (po smrti přijde do nebe); nad nimi smrt druhá (věčné zatracení podle Zjev. 20, 4 a 21, 8) nemá moci, nýbrž budou kněžími božími a Kristovými a budou s ním kralovati po tisíc roků (a potom věčně).“²⁸⁹)

Podle toho tedy tak zvaná tisíciletá říše, jež však určitě tisíc let nebude, ale buď více nebo méně či toliko po určitý, jinak nám neznámý čas, nastane po pádu Antikristově a nenastala posud ani v dobách minulých, ani v době naší tak, že není možno nikde jinde ji umístiti než v čase církevního rozkvětu.

O periodě zpusťování.

Přechod z doby církevního rozkvětu k době zpusťování nebude, jak rozumí se samo sebou, náhlý a prudký, ale pozvolný a téměř neznatelný tak, že i na počátku doby

ně i skutky Antikristovy budou se podobati činům Páně. Znamení Antikristovo či satanovo, jež jednou bude zjevným, v době přítomné u jeho stoupců jest neviditelným právě tak, jako „znamení živého Boha“ (Zjev. 7.) u dětí božích. Velmi případný názor o tom obsažen jest ve vidění sestry Natiivy, jak toto bylo uvedeno již v periodě skličnosti.

²⁸⁸) Zjev., 20, 4.

²⁸⁹) Sr. Zjev., 22, 5. Potom vypravuje ještě sv. Jan, že po uplynutí této doby satan bude znovu uvolněn a nastane říše či doba Antikristova. Konečně po krátkém souhrnu toho, co dříve řekl v kapitole 11., 13. a 16., líčí poslední soud.

zpuštění církev zdánlivě pokvete, kdežto zatím vpravdě semeno zkázy. více a více zmohutní a vzroste, a posléze celou církev zachvátí. Pak peklo započne poslední, ale tím hroznější pronásledování nejen církve, ale všech věřících. Příčiny, proč vše to se dítí bude, jsou hlavně čtyři.

1. Jest totiž zákonem v božském pořádku spásy, aby každá rozumná a svobodná bytost prodělala dobu zkoušky, v ní pro Boha aneb proti Bohu se rozhodla a podle toho určila sama sobě svůj konečný stav. Tomuto zákonu podléhá netoliko jednotlivý člověk, ale i každá lidská jednotka či společnost. Tak na př. když svět kázáním apoštolů byl obrácen ke křesťanství, musili první jeho vyznavači podstoupiti deset hrozných a krvavých pronásledování a za všech útrap osvědčiti svou věrnost. Proto také, kdykoliv některý národ přijal křesťanství, musili pravidlem mnozí z jeho řad prodělati trpkou školu útrap a jiní docela podstoupiti hrozná mučednictví.

Podle toho, poněvadž v době církevního rozkvětu všichni pohanští národové k poznání pravého Boha a jeho vtěleného Syna budou povoláni, bude třeba, aby ukázali, že jsou hodni tak velkého dobrodiní. Proto přijde „hodina pokušení na celý okrsek zemský, aby zkusila okrsek země“ (Zjev. 3, 10). A tu teprve se ukáže, kdo je pšenice a kdo plevou, kdo jsou hodni koruny nebeské a koho obrácení bylo jenom činem zevnějším bez vnitřní ceny.

2. S touto první příčinou, proč přijde na církev perioda zpuštění, těsně souvisí i příčina druhá. Bůh ponechá totiž ďáblovi na krátký čas moc, aby počet svatých mučedníků se naplnil. Alespoň podle Zjevení v kapitole šesté uslyšel sv. Jan, že duše křesťanů, ubitých za pronásledování v prvních křesťanských stoletích, volaly k Bohu: „Pane svatý a opravdový, až dokavad nesoudíš a

nemstíš krve naší nad obyvateli země? I bylo jim dáno každému roucho bílé a řeklo se jim, aby odpočinuli ještě krátký čas, až se naplní (co do počtu) spolumužedníci a bratři jejich, kteří mají býti usmrceni, jako i oni.“ (Zjev. 6, 10—11.)

Toto tedy zaslíbení bude splněno na konci světa. Tehdy bude podle věčného úradku božího v posledním pronásledování doplněn pevně stanovený počet mučedníků a zároveň uzavřen, poněvadž pokolení lidské dosáhne svého posledního určení. Místa v nebesích uprázdněná odpadem zlých andělů budou vyplněna dítkami katolické církve. Pak nastane konec.

3. Další důvod, proč Bůh připustí pronásledování věřících před koncem světa, spočívá v tom, že nevěsta Kristova, katolická církev, musí se ve všem svému ženichovi, Ježíši Kristu, připodobnit, neboť „učedník nemůže býti nad mistra“. A opravdu podobnost života, slávy, a utrpení Kristova se životem, slávou a utrpením církve, jak Synem božím bylo předpověděno, dá se stopovati zcela určitě ve všech periodách církevních dějin.

Alespoň Spasitel byl při svém narození s veselím přijat od andělů i lidí a církev v době setby rychlým krokem rozšířila se za plesání národů po celém světě. Spasitel musil před ukrutným Herodem prchat a ve skrytu trávit své mládí v Egyptě a církev byla po tři sta let pronásledována, při čemž musila žít na pouštích a v katakombách. Spasitel ve dvanácti letech po prvé zazářil pa-prsky svého božství v chrámě jerusalemském a církev byla v době osvícení od svatých Otců, kteří božský její původ a božské její učení obhajovali, velice oslavena. Pán po návratu z Egypta až do třiceti let žil klidně v Nazaretě a církev v době pokoje rostla, vzrůstala se a rozšířila po celé Evropě. Pán prožil za mnohého strá-

dání a četných bojů se svými nepřáteli tři léta v úradě učitelském a církev podobně prožila značnou dobu v boji proti těmže nepřátelům, totiž přetvářivým fariseům, nevěřícím saduceům a zednářským herodianům. Kristus za povolávání slávy velikých zástupů ubíral se do Jerusalema a církev v době rozkvětu oslaví své velkolepé vítězství na celém světě za plesání všech národů. Kristus se ponížil až k smrti, a to k smrti kříže, a církev v době zpusťování vytrpí se svým ženichem smrt na kříži, tak že ve své hrozné bídě bude volati: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Kristus umíraje přemohl peklo, pak vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Proto i církev umírajíc přemůže peklo a po všeobecném zmrtvýchvstání stane se účastnou na slavném nanebevstoupení svého ženicha.

4. Čtvrtým a posledním důvodem, proč Kristus připustí poslední „pokušení, jež přijde na celý okrsek zemský“, jest potrestání bezbožníků. Dlouhý klid a pokoj totiž, jak zkušenost učí a jak dějiny dosvědčují, působí vždy na lidi fysicky i mravně ve smyslu zlém, neboť stojaté, bouří ušetřené a od větrů ochráněné, vody hnijí. To uplatní se i na konci věku církevního rozkvětu. Vždyť právě proto Bůh odevzdá a přenechá nad lidmi moc tomu, jemuž se mnozí svým smýšlením a svými skutky, v plen vydali. Připomeneme-li si pak ještě, že protikřesťanské smýšlení v době církevního rozkvětu utrpí sice smrtelnou ránu, ale nadobro vyhubeno nebude, tak jako stalo se ve světové válce říši turecké, pak jistě pochopíme, že za takového stavu věcí doba církevního rozkvětu ponenáhlu bude mizeti, kdežto zloba stejnou či spíše ještě větší měrou bude vzrůstatí a tak přiblíží se doba, kdy podle slov Spasitelových víra v Syna člověka zmizí a láska ochladne.

A to bude právě ta doba, o níž Kristus Pán a svatí apoštolové mluví obrazy velmi trudnými. Tak Pán Ježíš praví: „A jako bylo za dnů Noemových, tak bude i za dnů Syna člověka; jedli a pili, ženili a vdávali se, až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a přišla potopa a zahubila všechny. Podobně jako stalo se za dnů Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli, ale toho dne, ve kterém Lot vyšel ze Sodomy, dštil Bůh ohněm a sírou a zahubil všechny, tak bude v ten den, ve kterém Syn člověka se zjeví“ (Luk. 17, 26—30). Tedy úplná zkáza, úplné zapomenutí na Boha a cíl člověka věčný a naprosté oddání se materialismu (požitkářství), honbě za zlatem, bohatstvím a smyslnostech, to bude známkou času doby zpusťování, tak že lidstvo poklesne do takových poměrů, jaké byly před potopou a přivolá na sebe podobné tresty boží, jakými tehdy Pán svět navštívil.

Totéž potvrzuje sv. Pavel, když dí k Timotheovi: „Toto pak věz, že v posledních dnech nastanou časy těžké. Lidé totiž budou sobečtí, hrabiví, chlubní, pyšní, rouhaví, rodičů neposlušní, nevděční, bezbožní, nelaskaví, nesmiřliví, utrhační, nezdrželiví, neurvalí, dobrému nepřizniví, zrádní, lehkomyšní, nadutí, více rozkoší nežli Boha milovní, majíce sice tvářnost pobožnosti, moc její však zapřevše. A těch se varuj! Neboť patří k nim ti, kteří se vluzují do domů a chytají ženušky obtížené hříchy, pužené rozličnými chtíči, které vždycky se učí a nikdy k poznání pravdy přijíti nemohou. Jako však Janes a Mambres protivili se Mojžíšovi, tak i tito lidé protiví se pravdě, lidé to na myslí porušení, v příčině víry neosvědčení“ (2. Tim., 3, 1—8), anebo: „Neboť bude čas, kdy zdravého učení nesnesou, nýbrž nashromáždí si učitelů podle vlastních chtíčů, majíce šimráni v uších a

kdy od pravdy sluch svůj odvrátí a obrátí se k bájím“ (2. Tim, 4, 3—4).

Podobně sv. Petr dodává: „V posledku dnů přijdou s posměchem posměvači, kteří podle vlastních chťičů budou kráčetí a říkati: Kde je zaslíbení příchodu jeho? Vždyť od té doby, co otcové zesnuli, všechno tak zůstává od počátku stvoření?“ (2. Pet. 3, 3—4).

Konečně i sv. Jan ve svém posledním listě k Laodi-cejským, při čemž Laodicea značí tolik co soud boží nad světem, protože v té době svět zanikne a nastane poslední soud, píše: „Toto praví Amen (věčná pravda), svědek věrný (všech lidských činů) a opravdový (jenž nemůže lháti, jehož však pravdomluvnost a pravda budou v té době popírány), počátek tvorstva božího (a který brzy přivedí jeho konec): Zním tvé skutky, že nejsi ani studený (z hrůzy před mým soudem) aneb horký (v lásce ke mně a proto vím, že ani bázeň ani láska tě nepohnou ke službě boží). Ó, bys byl studený aneb horký! Takto však, poněvadž jsi vlažný (nepolepšitelný) a nejsi ani horký, ani studený (proto) vyvrhnu tě (jako vlažnou vodu, která jen ošklivost působí) z úst svých (zavrhnu tě a odevzdám k zodpovědnosti duchu lži), neboť (se chlubiš) pravíš: Jsem bohat (světskou vědou), ano, zbohatl jsem (na statcích pozemských) a ničeho nepotřebuji (ani zjevení božího); a nevíš, že ty jsi nešťastník (ve své duchovní slepotě) a ubožák (pro své těžké hříchy), chudý (na zásluhách) a slepý (ve věcech nebeských) a nahý (protože nemáš nižádných ctností); rádím ti koupiti si ode mne (konáním skutků milosrdenství) zlato (lásky) ohněm (v zármutcích) zkoušené, abys zbohatl (zásluhami) a (konáním pokání) v roucha bílá (posvěcující milost) abys oblékl se a neukázala se hanba tvé nahoty (tvých hříchů při posledním soudu), a masť oční (pro

duchovní oči) k pomazání očí svých (abys uvažoval o nastávajícím konci), abys viděl (a poznal, co ti je k pokoji). Já kárám a trestám ty, které miluji (již v tomto životě a právě proto svolují, aby neštěstí přicházela na svět); buď tedy horlivý a učiň (pokud jest ještě čas, opravdové) pokání (neboť brzy pomine lhůta milosti). Hle, stojím u dveří (přijdu brzy k soudu) a tluku (neboť ukazují se známky konce); jestliže kdo uslyší hlas můj (Kristův a nedá se svěsti hlasem Antikrista) a dveře (svého srdce) mi otevře, vejdu k němu (svou milostí) a budu večeřeti s ním a on se mnou (bude mít se mnou účast na hostině věčného života). Kdo (poslední pokušení přemůže) zvítězí, tomu dám sedět (při posledním soudě) s sebou na trůně svém (v soudě), jakož i já jsem zvítězil (nad nepřáteli svými a ďáblem na kříži) a posadil jsem se s otcem svým na trůně jeho“ (Zjev. 3, 14—21).

Tážeme-li se však, jakými tresty v době zpusťování navštíví Kristus ty, kdož na něj zapomněli a vznešenou nauku jeho slovy, skutky a myšlením přestupovali, t. j. hřešili, sluší odpovědět, že Pán zajisté použije podobných trestů, jichž za stejných okolností dříve byl používal a jež po obrácení se světa k němu zase odkládal, t. j. zlých duchů. Kristus Pán alespoň zlomil moc pekla a při svém tam vstoupení spoutal ďábly. Proto od těch časů může satan a jeho společníci jenom potud lidem škodit, pokud moudrost a spravedlnost boží toho připustí. Odvrátí-li se tedy v některé době lidé od Boha a jeho církve, pak Pán popouští peklu nad nimi poměrnou moc, t. j. takovou, jak toho lidé zasluhují. Ďábel pak vždy nalézá nástroje, aby ti, kdož Duchu svatému uzavřeli uši, mohli býti jim náležitě potrestáni.

A tu zcela přirozeně, protože v době zpusťování odpad od křesťanství nabude neslýchané zloby a velmi ve-

líkého rozsahu, obdrží také peklo nad lidmi moc, jaké posud nemělo a v Antikristovi objeví se obluda, jež všechny své předchůdce překoná a lidstvo způsobem nad pomyšlení strašným ztrestá.

Alespoň sv. Hildegardis volá: „Jako starý nepřítel lidí, ďábel, nad prvním člověkem zvítězil a tím všemohoucnost boží jako ohromné balvany, hor do moře, t. j. do pekla uvrhl, protože Adam se Bohu zprotivil a chtěl se mu rovným státi, tak také pomocí jiného člověka, totiž Antikrista dokončí dílo, jež dříve sice započal, ale potom dokončiti nemohl.“ A sv. Jan píše: „A když se naplní těch tisíc roků (doba rozkvětu), satan bude puštěn ze své vazby; i vyjde, aby sváděl národy, kteří jsou na čtyřech úhlech země“ (Zjev, 20, 7). Podobně Emmerichová zajisté jen s ohledem na dobu zpustošení dodává, že Lucifer 50 nebo 60 let před rokem 2000 bude z pekla propuštěn a Holzhauser narození Antikrista považuje právě za počátek této doby.

O prvním papeži v době zpustošení.

V době, kdy Antikrist ukáže se na světě, zasedne podle proroctví biskupa Malachiáše na stolci Petrově v Římě papež, označený symbolem: „De medietate lunae“, t. j. „Z půlměsíce“.

Půlměsíc podle Holzhausera jest obrazem turecké říše a tím označuje také Mohameda s islamem. Islam zase podle téhož věstce popíráním božství Pána Ježíše a krutým pronásledováním křesťanů jest nejvěrnějším předobrazem Antikrista. Proto islam a Antikrist jsou pojmy téměř totožné. Nikdy alespoň nižádné náboženství a nižádná říše tak nepřátelsky a krvavě proti křesťanství

nevystupovaly jako islam a říše mohamedánská, změněná později v Turecko.

Turecko ovšem má v době církevního rozkvětu podle předpovědi mocným panovníkem býti téměř zničeno a na území co nejmenší ohraničeno, ale stav tento dlouho nepotrvá, neboť totéž Turecko má opětně v době zpusťování ze své poniženosti povstati a zmohutněti v mocnou říši, jejímž hlavním městem bude Jerusalems. Posléze sám Antikrist nabude v něm velmi veliké moci a významného postavení a započne poslední a ze všech nejhroznější pronásledování církve.

A tu, poněvadž právě za prvního papeže na počátku doby zpusťování protikřesťanský duch v lidstvu velmi zmohutní, poněvadž dále také protikřesťanská říše nabude mocného rozsahu a poněvadž konečně za něho narodí se Antikrist, dán byl tomuto papeži dosti případně symbol: „Z půlměsíce“.

Alespoň sám Kristus Pán o tom dí: „Vizte, aby vás nikdo nesvedl; neboť mnozí přijdou ve jménu mém a řeknou: „Já jsem Kristus“ a svedou mnohé. Budete slyšeti boje a pověsti o bojích. Hleďte, ať se nepolekáte; neboť musí to nastati, ale ještě není konce. Neboť povstane národ proti národu a království proti království a bude mor a hlad a zemětřesení po místech. Ale všechno toto jest jen počátkem bolesti“ (Mat. 24, 4 až 8),²⁹⁰⁾ čímž nejlépe označen jest počátek protikřesťanské doby, jak ostatně vyložila dosti případně také sestra Nativitas,

²⁹⁰⁾ Spisovatel Honert na tomto místě poznamenává, že v uvedených slovech Spasitel po způsobu starozákonních proroků věští společně a zároveň dvojí proud událostí, a to jednak zkázu Jerusalema, předobraz to konce světa a jednak opravdový konec světa. Prvou událost však Honert opomíjí, a to z důvodů, že k předmětu v jeho knize projednávanému

Táž praví: „Aniž bych podrobně se zabývala tím, co nám Pismo sv. vypráví o znameních, jež poslednímu soudu budou předcházeti, uvedu toliko to, co ve světle bylo mi oznámeno. Vidím Boha a znamenám, že dlouho před příchodem Antikrista bude svět navštíven krvavými válkami. Národ povstane proti národu, země proti zemi. Tyto ovšem záhy se spojí, uzavrou mír, ale potom zase mezi sebou budou válčiti. Brzy společně podniknou boj proti třetí mocnosti. Vojska budou hrozně se potíratí a všude po světě nastanou vraždy a boje. Neslýchané svatokrádeže, znesvěcení míst svatých, pláč a sténání s nekonečným utrpením budou výsledky všech vnitřních i vnějších bojů. Církev bude napadena a o všechna práva oloupena. Mimo to povstanou na rozličných místech hrozná zemětřesení. Vidím, jak hory se rozestupují a za hrozného hluku soptí a pak řinou se do sousedních krajů. Lidé budou o velikém štěstí mluvíti, uteče-li kdo pouze s hrůzou a za všeobecného strachu. Ale nebude tomu tak. Jakmile totiž hory se roztrhnou, vidím, že z nich vystupují plameny, kouř a sírové výpary, jež celá města mění v prach a popel. Všecko toto a mnohé ještě hroznější věci budou se před příchodem Syna člověka dítí.“

Potom sestra Nativitas o něco dále pokračuje: „Čím více konec světa a příchod Antikrista budou se blížit, pravil mi Pán, tím více všude po celém světě rozpínati se budou ruce satanovy. Jeho stoupenci vynaloží vše, aby pravé věřící zmátli a vlákali do úst satanášových. Proto, kdo z křesťanů bude chtít z tohoto nebezpečí se

přímo nenáležít a že slova Spasitelova vyplní se v plném smyslu až na konci světa. Mimo to jako každá věštba, zajisté i tato, byť pronesena byla samým Synem božím, zahalena jest temnem, jež bez zjevení božího nikdo z lidí, pokud tito na zemi žijí, nemůže dokonale a úplně osvětliti.

zachránití, musí v jedné ruce s mečem a v druhé s pochodní kupředu kráčetí.“

Konečně táž o roztržkách ve víře a z toho vzniklých kacířstvích²⁹¹⁾ píše: „V jedné noci viděla jsem mnoho kněží, oblečených v mešní roucha. V čele jich byl biskup, rovněž s odznaky své důstojnosti. Jich vážný a důstojný pohled, jich důrazná a výrazná slova a jich hrozící pohledy, budily u všech úct a vážnost. Žádali věřící, aby za nimi šli, jejich kázání slyšeli a jemu se podrobili. Ale Bůh mň poručil, abych se jim postavila na odpor. Nemají práva, tak mluvil ke mně, aby jménem mým vystupovali. Nejsou důstojní, aby věřící jich následovali, protože blaho církve zradili. Pohlížím na to s odporem, že posud úkony svého úřadu konají, protože nejsou toho hodni. Abyste se mně líbili, nesmíte jich poslouchatí. Nechť žádají od vás cokoli, neposlouchejte jich a oddělte se od nich.“

S Nativitou v tomto ohledu souhlasí jednak zjevení v La Salette²⁹²⁾ a jednak sv. Hildegardis, jež o čase zpusťošení řekla: „Od onoho okamžiku, kdy Antikrist se zrodí, počnou zuřít četné války, zákonitý řád bude zvrácen, spravedlnost zmizí a láska u lidí zchladne. Hřích a mravní zpustlost nabudou převahy. Kacířství tolik vzroste, že kacíři své bludy, veřejně a nepokrytě budou hlásati. Katolická víra upadne v takové pochybnosti a v takovou nejistotu, že lidé budou kolísati, kterému Bohu mají se klanětí. Budou i mnohá znamení na slunci, mě-

²⁹¹⁾ Tato slova sestry Nativity, jimiž ostatně její zjevení končí, dokazují, že působením Antikrista vznikne mezi západními křesťany veliká roztržka ve víře.

²⁹²⁾ Alespoň zjevení toto mluví častěji o době bezprostředně předcházející před vystoupením Antikrista a poznamenává mnohé věci o jeho původu, osobě a mládí.

sící a hvězdách, na vodě a v ostatních živlech, jež budou zvěstovateli přicházejícího neštěstí. Z toho se lidí zmocní taková bolest, že smrt za nic nebudou považovati. Dobří katolíci ve veliké skličnosti budou čekati, co Bůh na zemi sešle. Takovýmto způsobem bude se neštěstí blížiti až do té doby, kdy syn zatracení veřejně se svým bludem vystoupí.“

Podle toho tedy jest jisto, že příchod Antikrista se udá za vlády papeže symbolu „Z půlměsíce“. A domněnka tato nabývá potvrzení všim tím, co o příchodu, osobě a mládí Antikristově podle Pisma sv. a jiných církevních pramenů uvéstí se dá. Vždyť již sám sv. apoštol Pavel poučil věřící své doby, a tím i nás, dosti obšírně o úmyslech božích, proč Antikrist přijde a v jakém směru tento pronásledování církve povede. Praví: „Nejdříve přijde odpadnutí“ (2. Thes, 2, 3), to je odpad od víry a za to jako trest přijde Antikrist, „jehož přítomnost bude podle působnosti satanovy s veškerou mocí, s divy a zázraky lživými a s veškerým podvodem nepravosti pro ty, kteří hynou, a to proto, že nepojali lásky k pravdě, aby byli spaseni. Ano, proto pošle jim Bůh působnost klamu, aby uvěřili lži, by odsouzeni byli všichni ti, kteří neuvěřili pravdě, nýbrž zalibili si v nepravosti“ (2. Thes. 2, 9—12).

Jest otázka: „A kdy se to všechno stane?“ Sv. apoštol praví: „Také nyní víte, co (ho) zdržuje, aby se zjevil časem svým; neboť skrytá bezbožnost, (již) působí,²⁹³⁾ jenom dokavad ten, jenž zdržuje, neustoupí z cesty.“ (2,

²⁹³⁾ Podle vykladačů Písem sv. označuje toto rčení všechny zlé, kteří jako předobraz Antikristův budou před ním předcházeti, kdežto Antikrist sám přivede skrytou bezbožnost k nejvyššímu jejímu vrcholu. Sr. Stenstrup S. J., „Soteriologia“, v Innomostí 1889, II, 953, nn.

Thes, 2, 6—7.) Než tím zajisté, kdo jest zdržován, není nikdo jiný než Antikrist anebo, což ostatně jest jedno-
stejně, plná moc satanova, jež Antikristem bude působiti. Ale, co zdržuje Antikrista? Sv. Pavel uvádí toho dvoji příčinu, a to jednak toho, „jenž zdržuje“ a jednak to, „co zdržuje“, při čemž dále toho, „kdo jest zdržován“, nazývá „bezbožníkem“ a „synem zatracení“ anebo docela „bezbožností (čímž označuje se celý protikřesťanský směr), která (za času apoštola v bludech) již působí“.

Než, jak dobře praví Döllinger, ten, kdo zdržuje, jest tentýž, kdo moc satanovu zlomil, tentýž, jenž ji později uvolnil a tentýž, jenž ji posléze navždy zničí, t. j. Ježíš Kristus, Syn boží. Proto je důležité dále věděti, co je to, „co zdržuje“? A tu zajisté není to nic jiného, než to, co je opakem bezbožnosti a což sv. apoštol nazývá „tajemstvím, které od věků a pokolení bylo skryto, nyní však zjeveno bylo svatým jeho“ (Kolos, 1, 26) nebo „tajemstvím evangelia (Efes. 6, 19), o němž sv. Jan se zmiňuje, když mluví o konci času, slovy: „Ve dnech hlasu anděla sedmého (Michaela), když zatroubí, dokoná se tajemství boží, jakož byl zvěstoval služebníkům svým, prorokům“ (Zjev. 10, 7). Je to tedy božský řád spásy čili od Boha určený řád o spásě lidské, jež Kristus Pán započal a jež církev¹ má dokončiti.

Proto, pokud církev neučiní zadost své úloze, jež spočívá v tom, že má všem národům sv. evangelium hlásati, potud bude mocí Kristovou „bezbožnost“, t. j. protikřesťanský směr, ačkoliv týž již za dob svatého Pavla započal, zdržován, aby nemohl se zúplna uplatniti a v osobě Antikristově ztělesniti.²⁹⁴⁾

²⁹⁴⁾ Ale doba tato přece nadejde. Až totiž církev své úloze učiní zadost, bude naplněno tajemství boží a pak započne tajemství bezbožnosti v osobě Antikristově.

Poněvadž však, jak již bylo poznamenáno, jest jisto, že protikřesťanský směr bude v osobě Antikristově ztělesněn, plyne z toho dále, že Antikrist bude skutečnou osobou lidskou či člověkem, jak ostatně také dá se dokázat z Písma sv. Alespoň sv. Pavel nazývá jej „člověkem hříchu“, „synem zatracení“ a „bezbožníkem“, zatím co sv. Jan po čtyřikráte jmenuje jej „Antikristem“. Mluví sice sv. Jan o mnohých antikristech, ale ti všichni jsou toliko předobrazem pravého Antikrista asi v tom smyslu, jako Kristus měl mnohé předobrazy v Zákoně starém. Proto kardinál Bellarmin dí: „Všichni katolíci mají za to, že Antikrist bude jedinou a individuální osobou“²⁹⁵⁾ a Suarez ujišťuje, že učení o osobním Antikristovi je tak jistým, jak jistým je kterýkoliv článek víry.²⁹⁶⁾

O Antikristovi též dále je jisto, že bude původu židovského. To jest alespoň jednohlasným učením sv. Otců, z nichž někteří ještě dodávají, že vzejde Antikrist z pokolení Danova, jež z tohoto důvodu jediné v sedmé kapitole Zjevení sv. Jana se nepřipomíná. Holzhauser smýšlí podobně. Ostatně, že Antikrist určitě z pokolení a kmene židovského vzejde, plyne také z toho, že židům bude se vydávati za zaslíbeného Mesiáše, což však by nebylo možno, kdyby nemohl se vykámati první a nejdůležitější známkou pro podobné tvrzení, t. j. kdyby nemohl uvést, že vzešel z pokolení Abrahamova.

Proto ve zjevení v La Salettě se dí: „V této době narodil se Antikrist z jeptišky židovského původu, podvodné to osoby, jež bude míti styky se starým hadem, mistrem nečistoty. Otcem Antikrista bude biskup. Při svém narození pronese Antikrist veliká rouhání se Bohu a bude

²⁹⁵⁾ Sr. „De summo Pontifice“, t. j. „O papeži“, III, 2.

²⁹⁶⁾ Sr. „In III. part. div. Thom. disp.“, t. j. „Poznámky ke III. části sv. Tomáše“, 54.

míti zuby. Jedním slovem bude to ztělesněný ďábel. Bude vydávati hrůzostrašný skřek a působiti nepravé zázraky. Bude oddán pouze hříchu a nečistotě. Bude míti bratry, kteří sice nebudou vtělenými ďábly, ale dítkami hříchu. Ve dvanácti letech vyznamenají se velikým vítězstvím, jehož dosáhnou. Brzy ocitnou se v čele armád, podporovaných legiony pekelnými.“ A že Antikrist bude židy klamati, svědčil sám Kristus Pán, když řekl: „Já jsem přišel ve jménu Otce svého a nepřijímáte mne; jiný-li přijde ve jménu mém, toho přijměte“ (Jan 5, 43), kterážto slova podle sv. Jeronyma,²⁹⁷⁾ Augustina²⁹⁸⁾ a Hilaria²⁹⁹⁾ týkají se zcela určitě jedině Antikrista.

Ostatné židé v době církevního rozkvětu anebo o něco dříve mají po svém roztroušení z celého světa v zástupech navrátiti se do země zaslíbené a tam se usaditi. Jerusalemskem stane se jim hlavním městem. To plyne nejen z fakta, že Antikrist s počátku je bude klamati vydáváním se za Mesiáše, ale i z okolnosti, že Henoch a Eliáš obrátí se ke Kristu. Vždyť velmi mnohá místa Písma sv. mluví o tom sice skrytě, ale přece poznatelně.

Tak prorok Isaiáš, když promlouvá o říši Mesiášově, praví o lidu židovském: „A bude v ten den: že přičiní Pán po druhé ruku svou, aby vládl ostatkem lidu svého, kterýž zanechán bude od Assyřských, a od Egypta a od Fetros a od země mouřenínské a od Elam a od Sennaar a od Emáth a od ostrovů mořských. A vyzdvihne znamení v národech a shromáždí poběhlé israelské a rozptýlené judské sběře ode čtyř stran země“ (Is. 11, 11—12) a Ezechiel dí: „A posvětim jména svého velikého, jež bylo poskvrněno mezi národy, kteréž jste poskvrnili uprostřed

²⁹⁷⁾ Ep. ad Algasiam, 121, 11.

²⁹⁸⁾ Sermones, 130, 6.

²⁹⁹⁾ De Trinitate, IX, 22.

nich; aby poznali národové, že já jsem Hospodin, praví Pán zástupů, když posvěcen budu ve vás před nimi. Vezmu zajisté vás z národů a shromáždím vás ze všech zemí a přivedu vás do země vaší. A vylíji na vás vodu čistou a očištění budete ode všech poskvrn svých a ode všech model vašich očistím vás. A dám vám srdce nové a ducha nového položím uprostřed vás“ (Ez. 36, 23—26).

Než na těchto a podobných místech³⁰⁰⁾ nemluví se zajisté, jak by kdo snad namítati mohl, o návratu židů ze zajetí babylonského, ale o zcela jiném návratu, jak jasno z toho, že 1. místa tato týkají se doby mesiánské, 2. že jedná se v nich o druhém návratu z vyhnanství, 3. že připomíná se tu návrat židů ze všech končin světa a 4. že židé jmenují se tam národem s Bohem smířeným, křesťní vodou posvěceným a Bohu milým. A tu, protože všechno toto marně bychom v minulosti či v dějinách židů hledali, jest nutno vyplnění těchto proroctví klásti do budoucnosti čili míti za to, že teprve tehdy národ židovský do své zaslíbené země ze všech dílů světa se navrátí a sejde, ač o příčině tohoto návratu a sejítí není ovšem nic určitějšího známo.

Při tom sluší ještě poznamenati, že novější někteří vykladatelé Písma sv. domnívají se,³⁰¹⁾ že návrat židů do země zaslíbené nestane se za doby trvání nynějšího světa, ale teprve v čase až po posledním soudě bude založena v nové zemi říše Kristova.

Konečně podle zásady, že ďábel je nejdůmyslnějším napodobitelem Boha, dá se předpokládati, že Antikrist, jak již jméno jeho ukazuje, bude opakem Syna božího a je-

³⁰⁰⁾ Sr. 5. Mojž., 30; Is., 48; Bar., 2; Ez., 37.

³⁰¹⁾ Sr. Rohling, „Die Zukunft der Menschheit nach der Lehre der Kirchenväter“, t. j. „Budoucnost lidstva podle učení sv. Otců“, Lipsko 1907 a Spirago, „Zánik“, d. c., 24.

ho život že bude přímo pekelným zpitvořením života Spasitelova. Alespoň sv. Hildegardis tomu nasvědčuje, když ve svém zjevení otevírá všechny tajnosti dílny satanovy, a praví:³⁰²⁾ „Onen ničemný oklamatel narodí se z hříšné matky, jež již od mládí byla zasvěcena do ďábelského umění. Táž vyroste na poušti jako vyvrhel lidí, ježto vlastní rodiče ji vyvrhnou a ani ti, s nimiž bude obcovati, k ní se hlásiti nebudou. Ďábel ovládne ji tolik svou vůlí, že bude přesvědčena, jako by anděl s nebe ji vedl. Oddělí se od společnosti lidské, aby tím spíše zůstala v úkrytu a jenom s několika muži bude žiti v tajných a zločinných stycích. Vzplane takovou smyslnou žádostí, že bude se domnívati, jako by byla poselstvím andělským k nepravostem zmocněna. A tak počne v šírajícím ohni vášně onoho syna zatracení, aniž by věděla, kdo jeho otcem je. Ale Lucifer, starý had, jenž raduje se z podobných nestydatostí, bude podle spravedlivého soudu božního plod jejího života svým pekelným dechem napájeti a již v životě matčině úplně se ho zmocní tak, že nic dobrého na něm nezůstane a ani zůstatí nemůže. Tak Antikrist posedlý již zlým duchem spatří světlo světa.³⁰³⁾ Potom matka jeho přestane nečistě žiti a počne pošetilým lidem namlouvati, že nemá muže a že nezná otce svého dítky, ale že svatě počala. Proto veliký zástup lidí bude ji míti za světici. Potom syn zatracení bude v umění ďábelském co nejdůkladněji vyučen, ale od těch, kdož jej znají, stále v tajnosti držán. Pouze časem za

³⁰²⁾ Scivias, III, vidění IX.

³⁰³⁾ Sv. Brigita o příchodu Antikristově zjevila: „Jako z duchovního manželství rodí se dítky boží, tak opakem Antikrist narodí se ze ženy prokleté, která bude předstírati, že věcem duchovním rozumí a z muže prokletého, jímž ďábel z dopuštění božského své dílo uskuteční.“

umění čarodějského ukáže jej jeho matka věřícím i nevěřícím, a tím se stane, že bude vážen a milován.“³⁰⁴)

Z toho tedy je patrno, že doba papeže symbolu „Z půlměsíce“ pro zrození a mládí Antikrista bude jednou z nejnešťastnějších dob církve vůbec.³⁰⁵)

O druhém papeži v době zpusťování.

Druhým nástupcem sv. Petra v církevní době zpusťování podle proroctví Malachiášova má být papež se symbolem „De labore solis“, což všeobecně se překládá „Ze zatmění slunce“. Symbol tento zajisté jest ozvěnou slov Pána Krista, jenž o posledním soudě praví, že tehdy

³⁰⁴) Sv. Hildegardis výslovně upírá domněnku, jako by Antikrist měl být synem satanovým anebo že to bude sám satan, když učí, že „tentó zvrhlý člověk nebude mít duši a život od dábla, ale obě obdrží od Boha právě tak, jako nešťastný svůdce, který vše dobré nenávidí, svůj život od Boha obdržel. Vždyť jediný Bůh jest životem a dýcháním a vše, co žije a se hýbe, pochází od Toho, jenž jediný jest počátek bez počátku“. Téhož názoru je i sv. Jeronym, neboť podle něho bude Antikrist „člověkem, v němž satan tělesně (corporaliter) bude přebývatí“. Sr. výklad k Dan. 7, 8. Taktéž sv. Chrysostom dodává: „Antikrist bude člověkem, vyzbrojený úplnou mocí satanovou“. Sr. Výklad k 2. Thes., v homilii 3.

³⁰⁵) Znamení, podle nichž se pozná buď blízký příchod Antikrista aneb po případě jeho přítomnost mezi lidmi a brzké jeho zjevení, jest podle „starého proroctví českého“ (Sr. „Čech“ ze dne 6. IV. 1923) celkem 12. Antikrist se objeví ve světě, až budou: 1. Duchovní vrchnosti bez vážnosti. — 2. Soudy bez spravedlnosti. — 3. Stav manželský bez věrnosti. — 4. Bohatí bez milosrdenství. — 5. Chudí bez pokory. — 6. Panny a ženy beze studu. — 7. Děti bez bázně. — 8. Staří bez jmění. — 9. Mladí bez pokory. — 10. Poddaní bez poslušnosti. — 11. Knížata bez moci. — 12. Kněží a lid obecný bez náboženství.

měsíc se zatmí a slunce nevydá světla svého, anebo nárážkou na zjevení sv. Hildegardy, podle něhož zatmění slunce bude předzvěstí posledních událostí světa.

Ale Holzhauser je jiného názoru. Týž vzhledem k té okolnosti, že ve Zjevení sv. Jana výslovně se dí: „A slunce zčernalo jako šat žíněný“ (Zjev., 6, 12), praví: „Sluncem bývá označován Kristus, jenž jest sluncem spravedlnosti a světlem pravdy. Toto za pronásledování křesťanů od římského císaře Diokleciana zčernalo, jak co do slávy svého jména, tak i ve svých údech, jimž bylo kladeno za vinu, že byli kouzelníky a traviči a že k tomu docela byli od Krista a apoštolů naváděni. Tak tedy pohané, pokud mohli, znetvořili jméno Kristovo. Totéž bude se, ale v mnohem větší míře, opakovati za druhého papeže v době zpusťování. Kristus, slunce spravedlnosti, zčerná jednak od bludů, jež v posud nevidaném počtu se vzmožou a jednak krvavým pronásledováním církve, jež uvedené bludy přivodí. Bludy pak a pronásledování církve dospějí za tohoto papeže v osobě a v činnosti Antikrista k svému vrcholu.“

I jest tedy důležitou otázkou, jaká bude činnost Antikristova po jeho veřejném vystoupení či v čem činnost Antikristova bude se zakládati? A tu předem všeobecně se dá říci, že Antikrist podle svého předobrazu Mohameda ukáže se světu jednak v úloze proroka a jednak ve slávě statečného bojovníka. Obojí však potřebuje zdůvodnění, k němuž můžeme dospěti objasněním si bludů, jež Antikrist bude hlásati a činů, jež bude konati.

Bludy, totiž Antikristovy, jimiž slunce pravdy se zatmí, budou dvojí. První z nich naznačuje sv. Jan, když píše: „Žádný duch, jenž nevyznává Ježíše, z Boha není, a to jest duch Antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde“ (1. Jan 4, 3), nebo jinče: „Kdo jest lhářem, ne-li ten, kdo

popírá, že Ježíš jest Kristem (zaslíbeným Vykupitelem)“ (Jan 2, 22). A druhý udává zase Kristus Pán, když varuje před těmi, kdož říkají: „Já jsem Kristus“ (Mat. 24, 5) a sv. Pavel, jenž o Antikristovi dí: „A bude si počínati, jako by byl Bohem“ (2. Thes. 2, 4).

Proto svatí Otcové jednohlasně učí, že Antikrist bude si činiti nároky na poctu jedině Bohu patřící. Alespoň sv. Ireneus píše: „Antikrist jako odpadlík a loupežník bude si činiti nároky na to, aby jako Bůh byl ctěn a pokusí se jako Bůh vystupovati“³⁰⁶⁾ Laktancius poznamenává, že Antikrist „bude sám sebe nazývati Bohem“³⁰⁷⁾ sv. Jeronym uvádí, že Antikrist „bude se nazývati Bohem a žádati, aby všichni se mu kláněli“³⁰⁸⁾ a konečně sv. Chrysostom volá: „Antikrist bude se vydávati za Boha všech, bude se sám Bohem jmenovati a jako takový představovati.“³⁰⁹⁾ Ve stejném smyslu mluví také Theodoret, Theofylakt, Oekumenius, sv. Anselm a mnozí jiní.

Mimo to Suarez při výkladu čtvrtého verše druhé kapitoly, druhého listu sv. Pavla k Thesalonickým, dí: „Jest pravděpodobno, že Antikrist sám nebude věřiti tomu, čemu jiné, aby tomu věřili, bude učiti. Vždyť, i kdyby na počátku své činnosti mohl židy přesvědčiti, a i přesvědčil, že je zaslíbeným a od Boha poslaným Mesiášem, a přivedl je k víře, že zákon Mojžíšův je pravdou, jež zachovávána býti má a musí, bude přece vše to konati z pouhé přetvářky, aby židy oklamal a nejvyšší mocí dosáhl. Později zajisté zákon Mojžíšův zavrhne a pravého Boha, jenž jej dal, upře. Z tohoto důvodu věří mnozí, že toliko ze lsti rozmetá modloslužbu, aby židy oklamal

³⁰⁶⁾ Adv. haereses, 5, 29.

³⁰⁷⁾ De divin. inst., 7, 17.

³⁰⁸⁾ In Zach., v kap. 11.

³⁰⁹⁾ In Joan., hom. 40.

Jakou ovšem jeho nevěra bude a co opravdu o Bohu bude věřití, jest velmi těžko usuzovati. Jest však pravděpodobno, že bude popíračem Boha, že upře jak odměnu, tak trest v životě posmrtném a bude uctívati toliko proti-přirozenou bytost, od níž se naučil umění podvodu a získal svá bohatství,³¹⁰⁾ jimiž pak dosáhl nejvyšší moci.³¹¹⁾

I budou tedy hlavní zásady bludů Antikristových asi tyto: „Ježíš z Nazareta není Kristus, není od Boha skrze proroky zaslíbený Vykupitel, není Synem božím, jenž se stal člověkem, ale je podvodníkem, jenž se za Syna božeho vydával. Jeho dílo, katolická církev, s celou její naukou, příkázáními a svátostmi jest pošetilou pověrrou, klam a mam. Pravý Kristus, „jenž přijíti má“, přišel v osobě toho, jež bible nazvala Antikristem, jenž však docela správně nazývá se Kristem.“

A jaké budou skutky Antikristovy? Jest zajisté známo, že židé od pradávna představovali si Mesiáše jako osvoboditele z cizí nadvlády, jako obnovitele jich národní moci a slávy a jako, v důsledku ovšem obojího předcházejícího, bojovného a vítězného panovníka světského. Proto Antikrist využije těchto mesiánských nadějí, aby židy oklamal. Jako šťastný bojovník zableskne se v čele znovu upevněné a rozšířené říše turecké a založí světovou říši, k níž odnášejí se podle vykladačů Písma sv. obyčejně slova Danielova: „Šelma čtvrtá, království čtvrté bude na zemi, kteréž větší bude nade všechna království a sžije všechnu zemi a pošlapá a potře ji“ (Dan. 7, 23).³¹²⁾ Hlavním sídlem jejím bude Jerusalem, jenž tím zá-

³¹⁰⁾ Dan., 1, 38. — ³¹¹⁾ Suarez in III. s. Thomae.

³¹²⁾ Údolí Megiddo (Armagedon) podle Zjev., 16, 16, stane se místem veliké bitvy, jež tam bude s Antikristem svedena. Sr. Kateřina Emmerichová, „Život Kristův“, I., 62.

hy změni se ve velkoměsto prvního řádu.³¹³⁾ Všichni židé připojí se k této nové říši. Také tisíce a tisíce nevěrců, kteří již dávno s křesťanstvím se byli rozešli, přidají se k ní.

Ale to nebude vše, čím Antikrist přivábí k sobě nepřehledné zástupy stoupců. Alespoň Pán Ježíš, sv. Pavel, Zjevení sv. Jana a sv. Hildegardis připomínají, že týž pomocí satanovou vykoná veliké množství neuvěřitelných a neslýchaných zdánlivých zázraků,³¹⁴⁾ čímž získá si mnoho a mnoho obdivovatelů a svých „věřících“, kteří zase jiné budou lákati, aby uvěřili v božskou důstojnost a slávu Antikrista.

Že ovšem člověka, jímž Lucifer sám bude působiti a

³¹³⁾ Ze Jerusalem ze svých rozvalin povstane a stane se velkoměstem, dá se předpokládati již z té okolnosti, že židé z celého světa do Palestiny houfně se navrátí. Totéž alespoň zcela jasně předpověděl Zachariáš, když mluvil o konečném obrácení se židů a dodal: „A bude opět bydleno v Jerusalemě na místě jeho v Jerusalemě“ (12, 6), t. j. na místě, kde v době Zachariášově Jerusalem stál. Ze pak dále Jerusalem stane se hlavním městem říše Antikristovy, plyne z toho, že Antikrist vystoupí tam jako prorok a že národ židovský, jež má svěsti, bude tehdy sjednocen. Mimo to jasně o tom svědčí Zjevení sv. Jana, ježto mrtvolý Henocha a Eliáše, dvou to svědků, kteří Antikristovi postaví se na odpor, „budou ležeti na ulicích velikého města, které duchovně slove Sodoma a Egypt, kde i Pán jejich byl ukřižován“. (Zjev., 11, 8.) Totéž konečně tvrdí i sv. Otcové. Tak sv. Ireneus píše: „Antikrist v době svého panství usadí se na trůně v Jerusalemě a bydliti bude v chrámě božím.“ Adv. haer., 5, 25, 4.

³¹⁴⁾ Sv. Tomáš Akvinský dí: „Ďáblové, protože jich moc jako moc kteréhokoli tvora jest omezenou, nemohou činiti zázraků ve vlastním slova smyslu. Než, vyrozumívá-li se zázrakem již to, co lidské schopnosti převyšuje, pak mohou za účelem svodu i ďáblové cosi podobného uzpůsobiti.“ Summa, I., q. 114. a 4.

jemuž všech lidí ostrovtip, kterého lhář od počátku ke svodu věřících při svých kouscích užíval a který i zlým duchům po jich pádu zůstal, bude přidělen, ba jemuž taje přírody a všechny pekelné i kouzelnické podvody a klamy budou známy a snadny, nesčetní přívrženci budou následovati, jest zcela jisto a přirozeno. Vždyť i v naší době jsou lidé, a to právě tací, kdož zázraky Spasitelovy a svatých posuzují s útrpným pokrčením ramen, kteří naprosto věří vyloženým nesmyslům a podvodům či zcela ďábelským kouskům, jako na př. klepání stolů, obcování s dušemi zemřelých, citování duchů, vyvolávání jich ze záhrobí, psaní, jež od duchů pocházejí, zázrakům, jak duchové s místa na místo se pohybují, zjevování se písícih rukou a tisícero různým „pleskačkám“ a zjevům, jež spiritismem se jmenují a které již tolik a často i dosti rozumných lidí od pravdy odvedly. A což by se asi stalo, kdyby tak nějaký arcikouzelník, obeznámený se všemi pekelnými pomocnými prostředky, náhle nyní mezi lidem se ukázal a počal působiti události a skutky, jichž by nikdo nemohl pochopiti? Proto vždy zůstane pravdou, že ten, kdo nechce věřiti Bohu a církvi, jest odsouzen k tomu, aby věřil ďáblu.

Z toho však již jest více než patrnó, že skutky Antikristovy budou mítí v zápětí mnoho od církve odpadů a krutých pronásledování všech, kdož jí věřiti nepřestanou. To ostatně bude nejen přirozeno, ale je i z dřívějších dob církve dosvědčeno, neboť vždy podvodníci a bezbožci nalézali sluchu u těch, jichž víra poklesla a láska uhasla. A v době církevního zpusťošení bude přece takovýchťo lidí velmi veliká většina.

A jaké bude působiti Antikrist asi „zázraky“? Sv. Pavel o tom píše: „Prve (před koncem světa a příchodem Kristovým) přijde odpadnutí (od křesťanství a katolické cír-

kve)³¹⁵) a objeví se člověk hříchu (v němž hřích bude ztělesněn), syn záhuby (jenž určen jest k věčné záhubě), jenž se protiviti³¹⁶) a povyšovati bude proti všemu (Kristu a jeho církvi a proto i Antikristem bude slouti), co slove Bohem a čemu se vzdává pocta božská³¹⁷) (protože nejen to, což je základem křesťanství, ale křesťanství samo podle vzoru svého, Mohameda, odstraní, pohanství vymýtí a své vyznání namísto obou zavede), takže (jako jeho pravzór Antioch)³¹⁸) se posadí (svůj obraz, hrůzu zpusťování) ve chrámě božím (do kostelů) a bude si počínati, jako by byl Bohem. (Tím tak strašné započne pronásledování, že kostely budou křesťanům vzaty, jako kdysi ve francouzské revoluci, a bude se zdáti, že křesťanství již se světa zmizelo...) A tehdy (až církve svou úlohu na zemi dokoná) objeví se (podle úradku a rozhodnutí božího) ten bezbožník, kteréhož Pán Ježíš (až míra bude plnou) zahubí dechem úst svých (svou mocí a při všeobecném zmrtvýchvstání) a zničí jasem příchodu svého (k soudu); jeho přítomnost bude podle působnosti satanovy, s veškerou (kouzelnou) mocí, s divy a zázraky lživými a s veškerým podvodem nepravosti pro ty, kteří hynou, a to proto, že nepojali lásky, k pravdě, aby byli spaseni. Ano

³¹⁵) Ze opravdu miní se odpad od katolické církve a křesťanství, plyne ze slov sv. Pavla: „Duch pak zřejmě praví, že v pozdějších časech někteří (mnozí) odpadnou od víry, přidržující se duchů svůdných a dábelkých nauk“ (1. Tim., 4, 1), kdež nesporně je řeč o odpadu před koncem světa.

³¹⁶) Sr. „Srdce své pozdvihne... a proti knížeti knížat povstane“. Dan., 8, 25.

³¹⁷) Sr. „Pozdvihne se a postaví pyšně... a proti Bohu bohů mluvití bude veliké věci“. Dan., 11, 36.

³¹⁸) Sr. 1. Mach. 1. Podle arabského textu knih machabejských (3, 4) dal Antioch zhotoviti své podobizny a zaslal je do jednotlivých svých zemí s rozkazem, aby se jim lidé klaněli.

proto pošle jim Bůh působnost klamu, aby uvěřili lži, by odsouzeni byli všichni ti, kteří neuvěřili pravdě, nýbrž zalibili si v nepravosti“ (2. Thes., 2, 3—12).

Podobně i sám Pán Ježíš (u sv. Matouše 24, 9—28) doličuje činnost Antikristovu, když dí: „Tehdáž (když bludaři způsobí mnohé roztržky a když válka, mor, hlad a zemětřesení jakožto poslové budoucích velikých strastí se dostaví) vydají vás v soužení a budou vás zabijeti (nenávisť sektářů rozpoutá i nejsvětější svazky)³¹⁹⁾ a budete v nenávisti pro jméno mé u všech národů (jako v prvních stoletích bude jméno „křesťan“ nenáviděno tolik, že již samo sebou stačí, aby kdokoliv byl obviněn z nejtěžších zločinů). A tu mnozí se pohorší (pohorší se nad zdánlivou nemožností křesťanství) a zradí vespolek (pronásledovatelům) a jedni druhých budou nenáviděti. A povstane mnoho proroků falešných (jakožto poslanci Antikristovi) a svedou mnohé. A poněvadž rozmnoží se nepravost, ustydne láská mnohých, ale kdo setrvá (v tomto pronásledování při Kristu věrně do konce světa) až do konce,³²⁰⁾ ten bude spasen. (Ale pronásledování a konec světa nejsou ještě přede dveřmi. Napřed musí se vyplnití tajemství boží.) A bude hlásáno toto evangelium o království po celém okrsku zemském na svědectví (veliké lásky, již Bůh pro spásu světa měl) všem národům,

³¹⁹⁾ Sr. „Bratr vydá na smrt bratra a otec syna a dívky povstanou proti vlastním rodičům.“ Mach. 3, 12. Ba i starověká, pohanská Edda vypravuje cosi podobného. Alespoň Völuspá na str. 41, vydání kopenhagského z roku 1828, dí: „Vzájemně budou bojovati — bratři a budou se ubíjeti. — Sestřenci budou — své příbuzenství utloukati, — neboť tvrdý je čas. — Cizoložství nabude převahy. — Bude čas seker, čas mečů. — Štítý budou rozbíjeny. — Bouřlivý, divoký čas — prve, než svět se zhroutí. — Jeden neušetří druhého a nikdo nikoho.“

³²⁰⁾ Sr. Dan. 12.

a tehďá přijde konec.³²¹⁾ Když tedy užříte ohavnost zpuřtění (modlu Antikristovu),³²²⁾ kteráž jest předpověďena od proroka Daniela,³²³⁾ ana stojí na místě svatém (Bohu zasvěceném, v kostelích, kde, nyní odstraněná,³²⁴⁾ kdys mše sv. se konala), kdo to čte, rozumějš (neboř Daniel nemluví jenom o zkáze Jerusalema, kdy, ač jako v předobrazu cos podobného se stalo, ale spíše o posledním pronásledování): tehďa, kdo jsou v Judsku,³²⁵⁾ utecte na hory, a kdo jest na střeše, nesestupuj, aby vzal něco z domu svého, a kdo na poli, nevracej se, aby vzal roucho své (neboř pronásledování tak hrozně bude zuřiti, až Antikrist po usmrcení Henocha a Eliáše dostoupí vrcholu své moci, že, jak dí sv. Hildegardis, nikdo zástupy mučedníků, kteří z rozkazu Antikristova budou ubiti, protože se zdráhali vstoupiti v jeho vlek, nebude moci ani při nejlepší vůli spočřtati. Tehdy křesřanům zbudou toľiko dvě cesty, a to buď mučednictví anebo útěk do hor, pouřtí a lesů). Běďa pak těhotným a kojřícím v oněch dnech (neboř, jak se vyjadřuje Holzhauser, tehdy nebude volno a dovoleno ani malé dítky křřtiti, ale tyto budou musiti hned po narození přijmouti znamení Antikristovo). Modlete se však, aby útěk váš nenastal v zimě (protože byste musili bídně živořiti na pouřtích za všelické psoty) anebo v so-

³²¹⁾ Tu Spasitel přerušuje své vypravování, aby, jako to čini i sv. Pavel, nedal podnětu k bludu, jako by konec světa bezprostředně nastával.

³²²⁾ Modla, již předchůdce Antikristův, Antioch, v kostele židovském kázal postaviti, nazývá se v Písmě sv. právě tak. Sr. 1. Mach. 1.

³²³⁾ Sr. Dan. 12, 1^a–12.

³²⁴⁾ Sr. Dan. 11, 12.

³²⁵⁾ Toto ovšem bude moci doslova se splniti, neboř Jerusalem bude hlavním městěm říše Antikristovy.

botu³²⁶) (kdy podle zákona jest zakázáno tak daleko utíkat); neboť tehdy bude soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude.³²⁷) (V téže době bude ovšem návratem Henocha a Eliáše zachráněn Israel, t. j. ti všichni, kdož budou zapsáni v knize života). A kdyby nebyli ukrácení dnové (o dvanácte a půl dne),³²⁸) nebyl by zachován nížádný člověk; ale pro vyvolené budou ukrácení dnové ti. Tehdy řekne-li vám kdo: „Aj tuto jest Kristus (zaslíbený) neb tamto (na oltáři), nevěřte; neboť povstanou falešní Kristové (Antikrist)³²⁹)

³²⁶) Spasitel připodobnil se tu názoru svých souvěkocův a vrstevníků.

³²⁷) Tato slova netýkají se zkázy Jerusalema, poněvadž křesťané ještě včas z města tehdy ušli a proto ničeho podobného nevytrpěli. Ostatně od dob zničení Jerusalema musili věřící v různých končinách světa vytrpěti mnohdy daleko větší trápení, nežli byla utrpení tehdejší. Než, protože Spasitel uvádí tu slovně Daniele 12, 1., můžeme z toho uzavřít, že Pán chtěl slovy svými slova Danielova, jež mluví na témže místě také o obrácení židů, zdůrazniti a doplniti. Ale, poněvadž tehdy již židé Pánem pohrdli, opomenul týž zúmyslně jich obrácení a promlouval pouze o jich trápeních.

³²⁸) Daniel (12, 11) čítá dobu pronásledování po odstranění denní oběti na 1290 dní, ale sv. Jan (Zjev. 11, 2) na 42 měsíce či na 1277 $\frac{1}{2}$ dne. Zdánlivý tento spor rozluštil Holzhauser tím, že Daniel, jakožto prorok Starého zákona, počítá původně podle úradku božního určené plné dny, kdežto svatý Jan, jako prorok Nového zákona, čítá jen ty dny, jež pro vyvolené budou (o 12 $\frac{1}{2}$ dne) zkráceny.

³²⁹) Spasitel mluví v množném čísle, protože vševědoucím okem svým spatřuje celou řadu předchůdců Antikristových a různých jeho „proroků“. Kdyby však kdokoli tato slova Páně, jež odnášejí se toliko ke křesťanům, chtěl vykládati také o zkáze Jerusalema, bylo by napomenutí toto zajisté zbytečno, poněvadž tehdy nížádné nebezpečí od falešných proroků křesťanům nehrozilo. Ostatně není také historicky dosvědčeno, že by tehdy falešný Kristus byl zázraky působil.

a falešní proroci („falešný prorok“³³⁰) či Antikrist a jeho stoupcenci) a budou činiti divy veliké a zázraky, takže by se uvedli v blud, kdyby možno bylo, i vyvolení. Aj, předpověděl jsem vám to. (abyste v hodině pokušení na má slova si vzpomněli a lháři na odpor se postavili). Řeknou-li (přívrženci a proroci Antikristovi) vám tedy: „Aj (Kristus) na poušti jest“ (kde pravděpodobně Antikrist bude našeho Spasitele napodobiti a proto tam i učiti), nevycházejte; „Aj, v skrýších jest“ (kde na důkaz svého „božství“ nemocné zdánlivě bude uzdravovati a p.), nevěřte. (Můj příchod udá se docela jinak.) Neboť jako blesk vychází od východu a ukazuje se až na západ, taký bude i (druhý) příchod Syna člověka (až objeví se před posledním soudem.“

Potom Spasitel, aby křesťany uvaroval před vyličenou záměnou svého druhého příchodu s objevením se Antikrista, přerušuje své vypravování a naznačuje zběžně sice, ale přece dosti určitě způsob, jak před posledním soudem se objeví. Potom se vrací ve verši 40, k vypravování událostí zpět a zmiňuje se o zničení Antikrista se všemi jeho nohsledy, slovy: „Kdekoli bude tělo, tam shromáždí se i orlové“ (Mat. 24, 28).³³¹)

³³⁰) Sr. Zjev. 13, 11, nn.; 19, 20; 20, 10.

³³¹) Správnost tohoto výkladu je patrna ze Zjev. 19, 21., kdež zničení Antikrista a jeho přívrženců stejným obrazem jest podáno slovy: „A všichni ptáci nasýtí se těly jejich.“ Podobně čteme u Ezechiele 39, 17, n., kdež zničení Goga a Magoga (Zjev. 20., 7.), kteří neznají nic jiného než stoupence Antikrista, téměř obrazy se líčí. Fr. Handwerker proto dokládá, že Antikrist bude zabit mocí nejsvětějšího Jména Ježíš, když dí: „Černá výzbroj mocně jej (Antikrista) chrání. — Jeho síla je až hrozná — jeho každé slovo dýmem — a jeho pohled a meč jako oheň. — Ale spatřil jsem jej i s koněm — jak utloukl se o skálu. — Viděl jsem jej padati jako blesk — do propasti vlastního pekla.“

Nejobširněji však o činnosti Antikristově rozepsal se sv. Jan ve třinácté kapitole svého Zjevení. Ale, kdežto sv. Pavel a Kristus Pán mluví k věřícím s tím spíše úmyslem, aby jich před Antikristem varovali, sv. Jan líčí přímo jeho činnost podle skutků a prací, tak že vlastně v nádherných obrazech předvádí křesťanům události posledních dnů světa. Zmínil se sice tento apoštol o pronásledování církve za vlády Antikristovy již v kapitole jedenácté, ale to stalo se jen mimochodem.³³²⁾ Proto v kapitole třinácté vrací se k tomu znovu a osvěcen Duchem svatým podává tam křesťanům dokonalý obraz³³³⁾ jich největšího nepřítele.

Týž podle výkladu Holzhausera, jenž za předchůdce Antikrista považuje Mohameda, zjevuje následující: „I viděl jsem moře (ze země, jež u moře se rozprostírá, t. j. Arabie) vystupovati šelmu (čtvrté zvíře, o němž mluví prorok Daniel,³³⁴⁾ či mohamedánskou říši), která měla sedm hlav (na označení všech mohamedánsko-tureckých vladařů až po čas Antikristův) a deset rohů (čímž naznačují se všechny mohamedánské říše a posledním rohem bude říše, jež bude podřízena Antikristovi), a na rozích jejích bylo deset (královských) korun a na hlavách jejích jména rouhavá (Ježíše Krista, protože islam je nejzuřivějším nepřítelem křesťanství). A ta šelma, kterou jsem viděl, byla (co do síly, rychlosti a zuřivosti) podobná levhartovi (neboť velmi rychle a nezadržitelně moc Arabů

³³²⁾ Mimochodem proto, poněvadž chtěl dovypravovati o sedmé pečetí. Přejází tedy pronásledování jen něco málo slovy.

³³³⁾ Ze kapitola 13. ve Zjevení sv. Jana týká se výhradně Antikrista a jeho říše, jest přesvědčením téměř všech sv. Otců. Sr. Cornelius a Lap., d. c., u Zjev., 13.

³³⁴⁾ Sr. 7., 7. n.

a Turků rostla) a nohy její (její moc byla tak velká) byly jako nohy medvědí a její tlama (jíž všecko drtí, ježto již se toto předpovědění splnilo a splní se ještě více při posledním roku, t. j. za Antikrista) jako tlama lví. I dal jí drak (Lucifer turecké říši zvláště za Antikrista) sílu i trůn svůj a moc velikou“ (Zjev., 13, 1—2).

„A jednu z jejich hlav (za jednoho sultána) viděl jsem jako zbitou na smrt (přemocným samovládcem téměř zničenou. Mimo to tato slova vztahují se zároveň na Antikrista, a to v tom smyslu, že značí smrtelné rány, jež Antikrist zdánlivě sám si způsobí, aby se o něm zdálo, že zemřel, a aby za tři dny mohlo o něm se hlásati, že vstal z mrtvých. Alespoň sv. Hildegardis jasně tato fakta předpovídá), ale smrtná rána její byla zahojena (t. j. 1. že ponížená říše turecká znovu se nadmíru vzmožila a vzrostla za Antikrista ve velikou říši světovou tak, že nikdy tak mocnou nebývala. Vždyť u Danieľa čteme: „Rohů pak deset toho království deset králů bude: a jiný povstane po nich, a ten mocnější bude nad první a tří králů poníží: a řeči proti Nejvyššímu mluvití bude a svaté Nejvyššího potře: a domnívatí se bude, že může změnití časy a práva a vydání budou v ruku jeho až do času a dvou časů a polovice času“ (Dan. 7, 24—25). Tato slova značí také 2. podvod Antikrista, jímž bude dokazovati, že vstal z mrtvých. I podivila se celá země (byla až u vytržení) za šelmou (nad neodolatelnou vojenskou mocí a nad neslýchaným podvodem Antikrista) a poklonili se draku, jenž dal tu moc šelmě (prokazovali Antikristovi božskou úctu) řkouce: Kdo jest podoben šelmě a kdo může s ní bojovati?“ (Zde opakuje se podle sv. Hildegardy boj, jež Lucifer vedl proti sv. Michaelu na nebesích. Vždyť slova: „Kdo jest podoben šelmě?“ jsou pravým opakem slova Mi-cha-el, t. j. „Kdo jest jako Bůh?“)

„A byla jí dána ústa, aby mluvila věci veliké a rouhání (veškerá čarodějnická moc a znalost, jimiž peklo vládne, byly dány Antikristovi) a byla jí dána moc působiti po čtyřicet dva měsíce (vlastní pronásledování, jež, až Antikrist dosáhne nejvyšší moci, bude trvati 3¹/₂ roku, jak označil Daniél slovy: „Až do času a dvou časů a polovice času.“ Sr. Dan. 7, 25.). I otevřela ústa svá k rouhání se Bohu (nad nějž Antikrist se vyvyšuje), aby se rouhala jeho jménu (jménu Kristus, jež si Antikrist bude přisvojovati) a stánku jeho (Panně Marii, Matce boží) i těm, kteří přebývají v nebi (kteří zůstali věrnými dítkami katolické církve). A bylo jí dáno vésti válku se světci (Henochem, Eliášem a věrnými katolíky) a přemoci je (v bitvě a smrti mučednickou, či že podstoupí tito mučednictví), a byla jí dána moc nad každým pokolením (Israele) a kmenem i jazykem a národem. I klaněli se jí všichni obyvatelé země, jichž jména nejsou napsána v životní knize Beránka, toho zabitého, od počátku světa. Má-li kdo ucho, poslyš: Odvede-li kdo do zajetí, do zajetí půjde; zabije-li kdo mečem, musí mečem býti zabit. (Kdo se Antikristovi postaví se zbraní na odpor, bude přemožen a ubit). Tu (v tomto krutém pronásledování) jest na místě (vyzkouší se) trpělivost a víra svatých (věrných učedníků a následovníků Pána Krista).“

Antikrist při své činnosti bude míti i svého pomocníka či proroka,³⁸⁵ jenž ve jménu jeho na Západě vystoupí a v církvi římsko-katolické veliký rozruch a zmatek způsobí. A poněvadž vždy útoky proti církvi v první řadě se vybíjely na viditelné hlavě její či na papeži, totiž bu-

³⁸⁵ Sr. „I byla jata šelma a s ní ten prorok falešný“ (Zjev. 19, 20) a „Dábel, jenž je sváděl, byl vržen do jezera ohnivého a sirnatého, kde jest i šelma a prorok falešný a budou trápeni ve dne i v noci na věky věků“. Zjev. 20, 10.

de se opakovati i v době Antikristově. Alespoň sestra Nativitas vypravuje o odpadlém biskupovi, jež viděla a který usiloval o rozpoltění církve. Týž podle vidění Holzhauserova vtrhne s dosti značným vojskem do Itálie, Řím dobude, papeže zabije, křesťany rozpraší a bude jich krev prolévatí proudy. Tím však nemá býti řečeno, že Řím navrátí se ke své dřívější císařské moci, své velikosti a slávě a k svému bývalému blahobytu a tak stane se hlavním sídlem protikřesťanské říše, jak mnozí podle Zjevení sv. Jana prohlašují.³⁸⁶⁾

Proto je přirozeno, že sv. Jan píše také o odpadlém biskupovi či spíše vzdoropapeži, a to následovně: „A viděl jsem (vedle Antikrista) jinou šelmu, ana vystupuje ze země (z Evropy); měla dva rohy podobné beránkovým (jako Kristus a byla také jako Kristus mocná ve slově i skutku) a mluvila jako drak. (Na venek vystupovala v rouše beránčím, ale uvnitř byla jako drak a žravý, hltavý vlk.) Veškerou moc šelmy první prováděla před tváří její (jednala podle posláni a z moci Antikrista) a měla (mocí a svodem) zemi i obyvatele její k tomu, aby se klaněli šelmě první, jejíž rána smrtelná se zahojila. I činila divy veliké, takže způsobila (jako satan učinil Jobovi),³⁸⁷⁾ aby i oheň s nebe sestoupil na zem před lidmi. A sváděla ty, kteří přebývají na zemi, skrze (zdánlivé) divy, které bylo jí dáno činiti před tváří šelmy, říkajíc obyvatelům země, aby učinili obraz té šelmy (a v křesťanských kostelích vystavili jej na oltáře ke všeobecné úctě), která má ránu od meče a ožila. A bylo jí dáno udělití ducha obrazu té šelmy, aby obraz šelmy (zlý duch z obrazu Antikrista) také mluvil a způ-

³⁸⁶⁾ Sr. Pagani, „Das Ende der Welt“, t. j. „Konec světa“, 142. n.

³⁸⁷⁾ Job. 1, 16.

sobil, by zabiti byli všichni, kteří by se neklaněli obrazu šelmy. I působila k tomu, aby všichni malí i velcí (proto běda bude těhotným a ssajícím v oněch dnech), bohatí i chudí, svobodní i otroci učinili si znamení (ne pouze namalované a neviditelné jako dříve, ale viditelné, jímž by se od věrných křesťanů i podle zevnějšku lišili, o čemž velmi jasně mluví sv. Hildegardis) na pravé ruce (jsou-li ve:cí) neb na čele svém (jsou-li malí, a tak vykázati se mohli, že jsou vyznavači Antikrista těm, kdož křesťany budou pronásledovati a ubijeti a aby nikdo nemohl koupiti neb prodati, leč kdo by měl znamení, buď jméno šelmy (Antikrista) neb číslo jména jeho“ (Zjev. 13, 11—17).

Poče toho tedy v době Antikristově naurčito vypukne pronásledování církve a věřících, jakého posud nebylo. Křesťané budou zbaveni všech společenských práv a všech životních potřeb. Zbude jim pouze volba mezi smrtí hladem a mučednictvím, anebo mezi odpadem od Krista. Proto volá prorok Daniel: „Přijde čas, jakýž nebyl od té doby, jakž národové počali býti, až do tohoto času“ (Dan. 12, 1) a Kristus Pán dodává: „Tehdy bude soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude. A kdyby nebyli ukřáceni dnové ti, nebyl by zachován nižádný člověk.“(Mat. 24, 21—22.)³⁹⁸⁾

³⁹⁸⁾ Ruský filosof Vladimír Solovjev, zemřelý r. 1900, upozornil ve svých spisech a člancích, jednajících o žlutém nebezpečí“ na rok 1950 vícekrát, a to z důvodu, že tehdy narodí se Antikrist, jež označuje prognosou (předpovědí), ovšem že nesprávnou, že to bude „největší genius světových dějin“. Obšírně o tom jedná A. Koncionator ve spisku: „La Salette u. die nächste Zukunft“, t. j. „Zjevení v La Salettě a nejbližší budoucnost“, Lingen 1921, 32, n.

O Antikristovi podle vidění sv. Hildegardy.

Nejvíce a nejzajímavěji věštila o Antikristovi a jeho době sv. Hildegardis. Její zjevení a výroky jsou jednak jasným a obšírnějším potvrzením a jednak doplňkem a vysvětlením všeho, co v tomto ohledu Písmo sv. vyjádřilo stručně a lapidárně. Praví tato svěřice: „Až povyroste, vystoupí Antikrist veřejně jako zakladatel nového náboženství, bude proto bojovati proti Kristu i jeho věrným a dospěje k takové moci, že odváží se výše vzlétati nežli plují mračna. Alespoň Bůh dovolí mu podle svých úradků, že nejrozmanitější tvorové stanou se jeho apoštoly. A jako ďábel již na počátku řekl: „Chci býti podoben Nejvyššímu“, a potom se zhroutil, tak také Bůh dopustí, že ďábel v posledních dobách se povznese a v Antikristovi, synu svém, bude volati: „Jsem Vykupitelem světa“, ale potom se zhroutí. A jako všichni věřící poznali Lucifera jakožto lháře, protože týž na počátku chtěl se státi Bohu podobným, tak také syn nepravosti ukáže se každému jako lhář, protože v posledních dnech bude se rovným činiti Synu božímu“.

„Tato zvrhlá nestvůra, Antikrist, povraždí ty, kdož mu neuvěří, spojí se s králi a knížaty, s boháči a mocnými světa, aby pokoru smetl, pyšná učení hlásal a ďábelským kouzelnictvím si podrobil celý svět. Vždyť jeho moc ovládne všecky živly tak, že zdánlivě bude působiti bouře, dá ohni s nebes padati, vyvolá blesky, hrom a kroupy, vyvrátí hory, vysuší řeky a zbaví lesy listí a opětně listím je přioděje. A takovéto podobné podvody bude prováděti ve všech živlech, na vodě, na rostlinách a na zemi. Týž docela odváží se cosi podobného i na lidech. Vždyť zdánlivě z lidí zdravých učiní nemocné a z nemocných zdravé. Bude ďábly vymýtatí a zdánlivě i o-

pravdu mrtvé křisiti. Toto bude se díti tím způsobem, že duši na věky odsouzenou pošle do mrtvého těla, aby jím, jako by bylo živo, pohybovala. Než to dovolí mu Bůh jen na malý okamžik, aby podobnými případy čest boží příliš netrpěla.“

„Při spatření takovýchto věcí jedni k němu odpadnou, druzí sice zůstanou věřícími, ale budou se báti jeho nemilosti. Takovýmto nebude působiti škod velikých, ale uvrhne je do nemocí. Potom, až tací marně budou od lékařů léčení a utekou se k Antikristovi, zbaví je nemoci, již sám způsobil a tím dosáhne, že stanou se jeho učedníky. Tímto způsobem budou přemnoží ztrestáni, protože zavřeli vnitřní oko své bytosti, jež toliko k Bohu obracetí měli... Potom ti, kdož poznáním božím pohrdli, obrátí se k ďáblu a budou od Boha zavrženi.“

„Své žáky bude klamati ďábel zcela podle svých choutek, tak že všemu, co jim namluví, uvěří jako svaté pravdě. Jim udělí také umění klamati jiné, a to tak, že tito podle své libovůle budou moci před lidmi zdánlivě zázraky konati. Živly přírodní a ostatní tvory boží budou moci ovšem změněti, a proto budou působiti toliko vzduchové přeludy. Než jako Adam pro povyšování se a přeceňování sama sebe ztratil duchovní zrak, tak také ztratí oko nebo i vnitřního člověka ti, kdož Boha opustili a ďábla budou ctíti.“

„Proto syn zatracení bude v živlech přírodních své zdánlivé zázraky působiti tím způsobem, že těm, jež klame podle jich záliby, ukáže v nich krásu, příjemnost a sladkost. Ale tato moc bude mu jen proto dána, aby praví křesťané poznali, že ďábel nemá nad dobrými ničádné moci, ale tuto vykonává jen nad zlými, kteří určeni jsou k věčné smrti. Co ovšem tento bezbožník působiti bude, bude činiti násilně, pyšně a krutě, poněvadž

nebude znáti ani pokory ani milosrdenství. Bude zastrašovatí lidi mocí a smrtelnými hrůzami, že mu uvěří. Tím získá si nepřehledné zástupy stoupců a naučí je jednati podle tělesných choutek.“

„Nebude jich trápití ani posty ani nočním bděním. Budou míti povinnost milovatí toliko Boha, jímž však bude on sám, a tím prý budou zbavení pekla a dojdou života věčného. Proto, kdož budou jím oklamáni, budou volati: „O těch nešťastníků, kteří se v dřívějších dobách mrtvíli a život svůj si tím ztrpčovali! To se dělo proto, že dobrotu našeho boha neznali!“

„Antikrist odkryje svým věrným i skryté poklady. Dovolí jim podle libovůle se přejídatí. Bude potvrzovatí své učení lživými zázraky, tak že tito nabudou přesvědčení, jako by nemusili v ničem si újmu činiti. Ponechá jim obřizku a všecky ostatní židovské obřady, ale tak, že přísnější Mojžíšova ustanovení, jež evangelium změnilo v milostiplné skutky pokání, nahradí pohodlnějšími podle jich rozhodnutí. Bude hlásati: „Kdo se ke mně obrátí, toho hříchy budou smazány a bude se mnou žíti na věky.“

„Křest a křesťanství zavrhne, církevní ústní podání ďábelským posměchem pošpiní a potom řekne: „Hle, jakým bláznem byl ten, jenž svou lži hloupému lidu mohl cos podobného pověsiti na nos. Já však chci za vás a za vaši oslavu zemřítí, z mrtvých vstáti a tak svůj lid od pekla osvoboditi, abyste mohli na věky v mě říši, již od dávna jsem pro vás připravil, slavně kralovati.“ Potom řekne svým nejvěrnějším, aby ho mečem zabili a až do dne jeho zmrtevýchvstání v čisté plátno zabalili. Při tom oklame je však tak důkladně, že opravdu se budou domnívatí, že ho zabili a jeho rozkaz do poslední písmeny vykonali. Potom bude se tvářiti jako by byl z mrtvých vstal, přinese (z hrobu) znamení nejhroznějších rouhání,

jímž vysvobodil prý duše, dá svým přívržencům vtisknouti rozeznávací znamení toto a nakáže jim, aby se mu jako Bohu klaněli.“³³⁹⁾

V čem rozeznávací znamení Antikristovo bude asi spočívati, vylíčila sv. Hildegardis na jiném místě svého zjevení, a to tak, že znamení toto podle ní bude se podobati onomu nezrušitelnému znamení, jehož jednotlivým duším dostává se na křtu svatém. S tím vyslovil souhlas také Holzhauser při příležitosti, když v sedmé kapitole Zjevení sv. Jana vykládá, že tam počet 144.000 „znamenanych“ neznamená nic jiného než pokřtěných. Jako totiž člověk křtem sv. bývá od hříchů očistěn a znovuzrozen, že stává se dítkem božím, tak bude tajuplným znaméním Antikristovým či pekelným rozbitím sv. křtu ten, kdo je dobrovolně přijme, označen za přívržence satanova. Týž odřekne se sv. křtu, Boha i Vykupitele a odevzdá se zcela vlivům satanovým, do nichž uvedeným znaméním bude vpleten.

Sv. Hildegardis alespoň praví o tom doslova: „Antikrist bude se tvářiti, jako by byl k vykoupení svého lidu zabit, do hrobu položen a pak z mrtvých vstal. Potom dá napsati na čela svých přívrženců znamení, jímž jim vleje v duši všecku nepravost . . . a je tak dalece do svých pekelných kouzel zaplete, že odřeknou se sv. křtu a křesťanského jména, aby více nemohli se od něho odtrhnouti a že budou se po něm jmenovati, jako kdys křesťané podle Krista jméno obdrželi. Toto znamení bude skrýváti Lucifer dlouho jako své tajemství a nesdělí je nikomu, leč tomu, jež již v životě matčině ovládl, a to z důvodu, protože bude přesvědčen, že jím (Antikristem) všecko, co bude chtíti, vykoná. A jako v nebesích bojoval proti

³³⁹⁾ Scivias, v knize III., ve vidění XI.

Bohu, bude se snažiti podobně bojovati na zemi tímto zkaženým člověkem proti božství Syna božího, a to učiní znamením, jímž Boha, Stvořitele všech věcí popře a svým stoupcům větší dary bude chtít dát nežli Kristus, Syn boží, byl svým věřícím udělil. Znamení toto není však sepsáno v některé ze známých řečí, ježto Lucifer sám je vynalezl a zúmyslně skrýváti bude až do dne, kdy se mu uzdá lidí od poznání Stvořitele odvésti a k tomu přivésti, aby ničemu jinému se neklaněli než tomu, čemu on by nakázal. Syn zatracení bude hlásati: „Jako padlý velikán stromový tak dlouho nepovšimnut na zemi leží, až jej umělec změní v sochu, jež ode všech bývá ctěna, podobně bude se člověk roditi beze cti, pokud toto znamení nebude z prachu pozvednuto, neboť v něm spočívá více spásy a síly pro lidi nežli v jich zrození.“ Bůh však všechny taky tohoto znamení zkazí zároveň s jeho původem. Znamení však, které Duch sv. při křtu dává, nezhyne. Jakmile tedy Antikrist započne lživým znamením své přívržence ve všech národech označovati, budou svatí a spravedliví zachvácení velikou hrůzou...“

Zanedlouho světice pokračuje: „Bude-li se křesťan z lásky k jménu božimu zdráhati znamení Antikristovo přijmouti, bude za strašných muk jím usmrčen. Z toho všichni, kdož to uvidí a uslyší, hrůzou a strachem téměř zkamení. K tomu poukazuje miláček Páně sv. Jan slovy: „A jednu z jejích hlav viděl jsem zbitou na smrt, ale smrtná rána její byla zahojena. I podivila se celá země za šelmou“ (Zjev, 13, 3), čímž má se říci, že Jan milovník tajemství božích viděl, jak lhář a bezbožník převelikými a nesčetnými svými podvody, všecko objal, co křesťanu jest svato, a posilnil ho nesmírnými pomluvami. Kouzelnickým uměním dá si nátěr, jako by byl prolil svou krev a zemřel, byv zabit mečem, zatím co nebylo ubito

jeho tělo a to, co zasaženo byvši kleslo, nebylo ničím jiným než podvodným stínem. Ale on sám bude se prohlašovati, že byl zasažen a zemřel. Potom, zatím co lidé bludně budou za to míti, že ranou meče opravdu zahynul, bude se stavěti, jako by byl ze smrtelného objetí procitl a naplní všechny lidi obdivem a hrůzou tak, jako národ israelský obdivoval se velikosti a síle Goliášově, když tohoto spatřil v plné zbroji kráčet do boje s Davidem. Taktéž budou i mnozí jako sloupy mezi vyvolenými udiveně se zastavovati nad mukami a hroznými i strašnými zdánlivými zázraky, jež syn zatracení bude činiti. Budou poraženi hrůzou a úžasem tak, že z hloubi nitra vydávati budou sténání...³⁴⁰⁾

Že pak toto líčení sv. Hildegardy o skutečích Antikristových má velikou pravděpodobnost a oprávněnost, ukazuje zjevení v La Salettě, v němž se praví: „Vikář mého Syna vytrpí mnoho příkoří, protože církev v té době (zpuštění či zrušení) bude vydána hrozným pronásledováním. Bude to doba hrůz. Církev bude nucena prožiti děsnou krizi. Protože víra v pravého Boha bude zapomenuta, bude věřiti každý to, co se mu zlíbí. Budou odstraněny občanské i církevní úřady. Všechen řád a všechna spravedlnost budou nohama šlapány. Budou se dít jenom vraždy, nenávisti, zášti a spory. Nebude lásky ani k vlasti, ani k rodině. Sv. Otec bude mnoho trpěti. Já s ním však budu až do konce, aby život jeho byl přijat jako oběť libezná. Bezbožníci vícekrát budou o jeho život usilovati a jej napadati, ale za živa neuškodí mu. Také jeho nástupce, jenž jen krátký čas bude vládnouti, nedočká se vítězství církve boží. Všecky světské vlády budou sjednoceny v tom, aby každou náboženskou

³⁴⁰⁾ Lib. divin. op. III., ve vidění X, 39.

myšlenku odstranily anebo omezily a aby udělaly místo materialismu, atheismu, spiritismu a jiným nepravostem všeho druhu.³⁴¹⁾

O třetím papeži v době církevního zpuštění.

Zlé a velmi zlé doby prožije církev před koncem světa. Antikrist ovládne a spravedlnost s vírou ustoupí do pozadí. Ale i v tomto čase Bůh pošle svým věrným mnohou útěchu, jak označil sv. Jan ve Zjevení slovy: „To jsou ty dvě olivy a ty dva svíce, které stojí před Pánem země“ (Zjev., 11, 4), ježto oliva značí podle Písma sv. v přeneseném slova smyslu jednak útěchu a milost boží a jednak světlo pravdy.

Proto nepřekvapí, že podle proroctví biskupa Malachiáše třetím papežem v této nejhroznější době církve má být muž, naznačený symbolem „Gloria olivae“, t. j. „Sláva olivy“. Vždyť olej olivový značí milost a Vykupitel sám byl nazván Kristem, t. j. „Pomazaným Páně“ či „Pomazaným olivovým olejem“ na důkaz, že v něm jakožto v Synu božím byla náplň a pramen všech milostí. Víme alespoň, že ve Starém zákoně kněží, králové a proroci bývali olivovým olejem mazáni a že téhož užívá se i v Zákoně novém při udílení některých svátostí. Víme dále, že sv. Pavel srovnává Vykupitele s olivou a představuje obrácení Israele s „tučností olivy“ (Řím. 11, 18) a víme konečně, že zvláště vyvolené a omilostněné osoby, jež si Bůh vyvolil, aby ve směru nábožensko-

³⁴¹⁾ Román z doby Antikristovy vydal roku 1923 V. Svatohor (Bělohávek) pod názvem: „Oheň Eliášův“. Taktéž Jan Gnatowski (Jan Lada) pod názvem: „Antikrist“. Z polštiny přeložil Alois Koudelka. V Brně 1927.

ušlechtilém působily. mezi svými soukmenovci, v Písmě svatém byly nazvány olivami.

Také o veleknězi Šimonovi čteme, že byl „jako oliva pučící a cypřiš, jenž se vzhůru povyšuje, když vzal na sebe roucho slávy a oblékl se v dokonání síly“ (Sir., 50, 11). Zvláště však prorok Zachariáš, když mu ve vidění v podobě dvou oliv ukázali se Zorobabel a Josue, kteří po návratu Židů se zajetí babylonského znovu obnovili u národa tohoto pravé služby boží, obdržel o nich vysvětlení: „To jsou dvě olivy, které stojí před Pánem země“ (Zach. 4, 14). Podobně svatý Jan ve Zjevení nazývá Henocha a Eliáše, jichž ostatně Zorobabel a Josue byli předobrazy,³⁴²⁾ a kteří mají zbloudilému lidu israelskému na konci světa prokázatí tutéž službu, jako kdysi Zorobabel a Josue,³⁴³⁾ použiv stejného obrazu a stejných slov jako Zachariáš, dvěma olivami, stojícími před Pánem země. (Zjev. 11, 4.)

A hle, právě podle těchto míst Písma sv., jak se zdá,

³⁴²⁾ Greg. Magn., hom. 12. in Ezech.

³⁴³⁾ Názor tento není pouze „lidskou domněnkou“, ale jednosvornou naukou Písma sv. a církevní tradice. Henoch a Eliáš jsou jediní lidé, o nichž Písmo sv. praví, že posud žijí ve smrtelném těle a přijdou před koncem světa zase mezi lidi s nebes dolů. O Henochovi poznamenává alespoň Písmo sv., že byl živ 365 let a pak dodává: „A chodil s Bohem a neukázal se, nebo vzal ho Bůh“ (1. Mojž. 5, 14). S tím souhlasí sv. Pavel řka: „Věrou Henoch byl vzat se země, aby neuzřel smrti: i nenalézali ho, poněvadž ho vzal Bůh; neboť prve nežli byl vzat, měl svědectví, že se zalíbil Bohu“ (Zid. 11, 5) a Sirach dokládá: „Henoch líbil se Bohu a přenesen jest do ráje, aby dal národům pokání“ (Sir. 44, 16). O Eliášovi zase dí Písmo sv., že s Eliseem „jdouce rozmlouvali: a aj vůz ohnivý a koně ohniví rozdělili oba dva od sebe a vstoupil Eliáš u vichru do nebe“ (4. Král. 2, 11) a u Siracha se o něm dokládá: „Kterýž jsi vzat u vichru ohně, na voze koní ohnivých. Kterýž jsi zapsán v soudech času, abys ukročoval hně-

nazván byl třetí papěž v církevní době zpuštění „Slávou olivy“, jako by tím mělo být naznačeno, že za něho přijdou Henoch a Eliáš, „dvě olivy“, aby zbědovanou církev posílili a Antikristem urvanou „slávu olivy“, již jest sám Ježíš Kristus, znovu obnovili. Alespoň sv. Jan zřejmě k tomu poukazuje, když vyzván byl ve vidění, aby změnil rozsah církve v době církevního rozkvětu.

Týž v 11. kapitole svého Zjevení píše:³⁴⁴) „Ale vnější předsín chrámovou (u katolické církve) vyjmí a neměř ji, neboť byla dána pohanům. (Předsíní rozumí se židovství či Palestina, která podle úradku božího má dlouho zůstatí v majetnictví Turecka, aby tak naplnilo se slovo Páně: „A Jerusalem bude šlapán od pohanů, dokavád se nenaplní čas pohanův“ [Luk. 21, 24]³⁴⁵) a budou šlapati po

vivost Páně, abys smířil srdce otcovo s synem a navrátil pokolení Jakobova“ (Sir. 48, 9—10). Mimo to prorok Malachiáš o něm věstil: „Aj, já pošlu vám (Židům) Eliáše pro roka, prve nežli přijde den Hospodinův veliký a hrozný. A obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům jejich, abych snad nepřišel a neudeřil země prokletím“ (Mal. 4, 5—6) a sám Spasitel oznámil: „Eliáš přijde prve (před druhým příchodem Syna božího) a napraví všecko“ (Mar. 9, 11). Proto podle uvedených dokladů Písma sv. učí sv. Otcové, že oni dva svědkové, o nichž mluví sv. Jan ve svém Zjevení, budou Henoch a Eliáš. Tak Tertullian píše: „Jich smrt (Henocha a Eliáše) posud se nedostavila, ale byla odsunuta, aby později zemřeli, ježto porazí svou krví Antikrista“ (De anima, 1.) a sv. Jeronym uvádí: „O Henochovi a Eliášovi, o nichž dí Zjevení, že přijdou a zemřou, panuje za naší doby naprostá sjednocenost“ (Ep. 148 ad Marcellam). Konečně sv. Augustin dokládá: „Pokud se týče posledního soudu, byli jsme učeni, že události budou se takto vyvíjeti: Příchod Eliáše Thesbického, obrácení židů, pronásledování Antikristovo, druhý příchod Páně“ (De civ. Dei, lib. XI., c. ult.)

³⁴⁴) Ze kapitola tato jedná o Henochovi a Eliášovi, jest podle Cornelia a Lap. všeobecným přesvědčením sv. Otců.

³⁴⁵) Sr. též Dan. 9, 27.

městě svatém čtyřicet dva měsíce [což slovně značí dobu protikřesťanského pronásledování, podle let však značí dobu nadvlády kalifů nad Jerusalemem,³⁴⁶ totiž 1260 či určitěji 1277¹/₂ roku]). A dám dvěma svědkům svým (Henochovi a Eliášovi dar prorocký) a budou prorokovati (kázati) tisíc dvě stě šedesát dnů, oblečeni v roucha pytlová (jako sv. Jan Křtitel. Bude tedy jejich kázání tak dlouho trvati, jako trvalo protikřesťanské pronásledování před jejich kázáním). To jsou (jako jejich předobrazy, Zorobabel a Josue) ty dvě olivy a ty dva svícny, které stojí před Pánem země. A chce-li jim kdo (pokud nenaplní se úradek boží) ublížiti, oheň vyjde (jak již dříve stalo se³⁴⁷) k modlitbě Eliášově) z úst jejich (podle slova jich úst) a ztráví nepřátele jejich; ano, chce-li jim kdo ublížiti, takto (stejným způsobem, jak zamýšlel usmrtiti je) musí býti usmrcen.³⁴⁸) Tito mají (jako se stalo za času Achaba) moc zavřítí nebe, aby dešť nepadal po dni prorocství jejich a mají (jako³⁴⁹) Mojžíš moc nad vodami obracet je v krev a bítí zemí všelikou ranou, kolikrátkoli by chtěli (aby odpor Antikrista a jeho přívrženců, kteří, jako kdys hadači faraona, kouzelnickým uměním lid klamou, zlomili).“

„A když dokonají svědectví své (že Ježíš z Nazareta byl zaslíbeným Mesiášem), zdvihne válku proti nim šelma (Antikrist), která vystupuje z propasti a přemůže je a usmrtí je. A těla jejich (jako vítězství Antikrista nepohřbená) budou ležeti na ulicích velkého města (Jerusalema,

³⁴⁶) Počítáme-li rok 637 za rok dobytí Jerusalema od kalifa Omara a přidáme-li k tomu 1277¹/₂ roku, obdržíme 1914 a ¹/₂ leta (podzim?), tedy čas, kdy Turecko počalo ve světové válce účastniti se bojů.

³⁴⁷) Sr. 4. Král., 1.

³⁴⁸) Sr. 3. Král., 18.

³⁴⁹) Sr. 2. Mojž., 8—10.

jenž bude hlavním městem a středem protikřesťanské říše), které duchovně (pro ohromné množství hříchů a nepravostí) slove Sodoma a Egypt, kde i Pán (Ježíš Kristus) jejich byl ukřižován. I budou patřiti (mnozí) na těla jejich lidé z kmenů (israelských) a pokolení a jazyků i národů (kteří v onom městě svými členy budou zastoupeni) po tři a půl dne a nenechají těla jejich pochovati do hrobu (čímž vítězství Antikristovvo a pronásledování křesťanů dosáhnou svého vrcholu). A obyvatelé země budou se radovati nad nimi a veseliti se a posílati si dary navzájem, neboť ti dva proroci trápili obyvatele země“ (Zjev. 11, 7—10).

„A po třech a půl dni (po 3¹/₂ týdnů) duch životní od Boha vešel do nich; i postavili se na nohy své a bázeň veliká připadla na ty, kteří je viděli. A uslyšeli hlas veliký s nebe, an k nim praví: Vstupte sem. I vstoupili na nebe v oblaku a spatřili je nepřátelé jejich“ (Zjev. 11, 11—12).

Než, mnohem určitěji ještě nežli sv. Jan, líčí působení Henocha a Eliáše zjevení sv. Hildegardy, v němž se praví:³⁵⁰ „K útěše církve pošle Bůh Henocha a Eliáše.³⁵¹) Tajemným způsobem vyučí je a ukáže jim skutky lidské tak, že lépe o těchto skutcích budou věděti a je znáti, než kdyby byli jich očitými svědky. Tím budou moudřejšími nad všechny spisy a řeči všech mudrců. Když pak syn zatracení počne svou zvrhlou nauku hlásati, pak táž síla, již kdys Henoch a Eliáš byli ze společnosti lidské

³⁵⁰) Scivias, III., vidění XI.; Lib. div. op., vidění X., k. 33, 35, 36.

³⁵¹) Velmi zajímavý doklad toho uvádí Písmo sv. v 2. Paral., 21, 11—15, kde připomíná se dopis, jež Eliáš po svém zmiizení ze země buď sám anebo kdos jiný z jeho rozkazu zaslal králi Joramovi.

vytržení, vrátí je jako v bouři na zemi zpět. Pokud na zemi budou prodlévati, budou vždy po 40 dnech občerstveni tak, že jak Syn boží budou se 40 dní postiti. Byli od Boha pro tento čas schováni, aby mohli Antikristovi na odpor se postavití a bloudící na cesty spásy uvéstí. Před lidmi skutky, dosvědčí svou kromobyčejnou sílu a protože důkazy obou budou se shodovati, naleznou víry a tak símě církve bude v největší pokoře uchováno.“

„Dítkám božím, jichž jména zapsána jsou v knize života, budou říkati: „Vy, kdož jste přímého srdce a vyvoleni k životu věčnému, slyšte a uvažte, co důvěrně vám sdělíme. Tento zlořečenec byl poslán do ďábla, aby ty, kdož ho budou následovati, přivedl v blud. Byli jsme z tohoto světa vzati a na tajných místech zachováni, na těch místech, jež Bůh nikomu nezjevil, tak že jsme o starostech a úzkostech lidských ničeho nevěděli a jich nepocítovali. Nyní vrátili jsme se, abychom postavili se na odpor bludům velmi zhoubným. Pohleďte, podobáme-li se vám tělem anebo věkem.“ Proto všichni, kdož pravého Boha poznávají a vyznávají, budou oba tyto starce jakožto pravdivé svědky, kteří prapor boží spravedlnosti nesou, následovati a bezbožných bludů zanechají. Projdou ulicemi a silnicemi měst a všech míst, kde syn zatracení své bludy rozšířil, a způsobí mocí Duha svatého mnohé zázraky, tak že všechen lid, jenž je spatří, bude nad nimi u velikém vytržení. Obdrží pak velikou a božskou moc zázraky konati z toho důvodu, aby ďábelské dílo v niveč obrátili. Neboť jako blesk zapaluje a spaluje, tak bude syn bezbožnosti svým kouzelnickým uměním jako žhavýma očima lid mámíti a sváděti. Henoch však a Eliáš budou v moci pravdy jako hromovými údery jeho spojence másti a zahanbovati a tím křesťany ve víře posilovati. Křesťané půjdou na smrt a

k mučení, jež jim bezbožník připraví, budou s plápolající vírou jako k hostině spěchatí tak, že vrahové tím budou až podrážděni a nebudou moci počet ubitých ani spočítati, ježto krev proudy poteče.“

„Až pak syn zatracení nahlédne, že tyto svaté muže ani lichocením, ani pohružkami nebude moci překonati a jich divy a zázraky převýšiti, dá posléze rozkaz, aby za hrozných muk byli ubiti a jich památka byla se světa naprosto smazána. Tím nebude již nikdo na světě více moci postaviti se mu na odpor a tím také zlatý počet svatých mučedníků, kteří již v nejstarší církvi pro pravou víru byli ubiti, těmi mučedníky, kteří bludem v posledním čase budou usmrceni, bude úplný a uzavřený.“³⁶²⁾

Zjevení sv. Hildegardy o Henochovi a Eliášovi, co do jich činnosti, v mnohých rysech však ještě dále doplňuje zjevení v La Salettě, v němž se o poměrech před koncem světa praví: „Čas se změní a země bude vydávati jenom špatnou žeň. Hvězdy ztratí svůj pravidelný oběh. Měsíc bude vydávati toliko rudé světlo. Voda a oheň způsobí na zemi mnoho vlnitých pohybů a budou příčinou strašných zemětřesení. Hory, města atd. budou pohlceny. Řím pozbude víry a stane se sídlem Antikrista.“

„Děblové s Antikristem budou ve vzduchu a na zemi působiti veliké zdánlivé zázraky, tak že lidé více a více budou odpadati. Bůh bude pečovati o své věrné slu-

³⁶²⁾ Mezi ty, kdož v bojích proti Antikristovi se vyznamenají, budou patřiti v první řadě synové sv. Benedikta, t. j. benediktini. Alespoň podle kroniky sublacké a podle dějepisců z řádu benediktinského přinesla Panna Maria sv. Benediktovi patero nebeských zaslíbení, z nichž první dvě zněla: „1. Řád setrvá až do konce světa. 2. Týž prokáže svaté církvi římské v posledním čase velmi věrné služby a přemnohé utvrdí ve svaté víře.“

hy, a o lide dobré vůle. Evangelium bude se všude hlásati. Všichni národové a všichni kmenové budou míti příležitost poznati pravdu.“

„Církev bude zatemněna a svět v rozvalinách. Než ejhle, tu přichází Henoch a Eliáš, kteří jsou naplněni Duchem božím. Budou kázati silou nadpřirozenou a lidé dobré vůle uvěří v Boha. Mnoho duší bude potěšeno. Ty budou činiti veliké pokroky silou Ducha sv. a odsoudí ďábelské bludy Antikristovy.“

„Běda obyvatelům země! Povstanou krvavé války a hlad, mor a nakažlivé nemoci. Budou průtrže mračen s hroznou bitkou mezi zvířaty. Hrom a zemětřesení poboří města. Bůh bude hrozně trestati a bezpříkladně ubíjeti. Běda obyvatelům země! Bůh propustí veškeren svůj hněv a nikdo nebude moci utéci tak hrozným a za sebou následujícím neštěstím.“

„Představení a vůdci lidu božího zanedbali modlitby a pokání. Dábel zatemnil jich rozum. Stali se z nich bloudící hvězdy, které starý drak sírou odstraní tak, že zajdou. Bůh dovolí starému hadovi, aby zasil roztržky mezi vládami, mezi všemi národy a mezi všemi rodinami. Lidé budou trpěti bídou fysickou i mravní. Bůh ponechá národy samy sobě a pošle tresty, které se dostaví ve více než 35 letech.“

„Společnost lidská nalézá se v předvečeru hrozných trápení a velmi velikých událostí. Každý musí se vzpamatovati, aby nebyl trestán prutem železným a aby nepil kalich hněvu božího.“

Tím vyčerpána bude veškerá činnost papeže symbolu „Sláva olivy“ a objeví se známky konce světa, ježto po smrti Henochově a Eliášově budou následovati události rychle za sebou. Alespoň sv. Hildegardis dí: „Až Henoch a Eliáš budou od syna zatracení dobiti, budou stoupenci

Antikristovi nad tím plesati. Potom však zanedlouho Duch života je opětně vzkřísí a pozvedne do oblak a tím radost synů Antikristových změní se v úžas, smutek a ve veliký údiv, ježto vzkříšením obou a přijutím jich do nebe ukáže Bůh nezvratným důkazem nevěřícím, že i člověk v den, kdy hříchem znečištěné živly se očistí, bude z mrtvých vzkříšen a Bohu milým pokáním do větší slávy, nežli původně měl, uveden a vrácen.“

Petr II.

Posledním papežem bude Petr II. Alespoň proroctví biskupa Malachiáše končí slovy: „Za posledního pronásledování svaté církve římské bude seděti (na stolci papežském) Petr Římský a ten bude pásti ovečky v mnohých svizelích. Potom město sedmipahrbkové bude zbořeno a soudce, před nímž vše se chvěje, bude souditi lid svůj.“ Proto za tohoto papeže buď nastane anebo skončí hrozné pronásledování církve, jež má trvati 3¹/₂ roku a ozdobiti církev nehynoucí mučednickou korunou.

Holzhauser alespoň nazývá Petra II. mučedníkem, a to z důvodu, že jako první nástupce Kristův, sv. Petr, byl ukřižován, pravděpodobně i poslední papež podstoupí smrt kříže, kterou mu nepřátelé jeho připraví, a pak dodává: „Tento papež bude spravovati církev v době strašného pronásledování. Mimo to, poněvadž tehdy povstane hrozné kacířství a bude nastávati příchod Kristův k soudu, vystoupí rozhodně proti Antikristovi a jeho spojencům, židům, pohanům a odpadlým křesťanům, bude vydávati apoštolské buly a rozhodnutí k celému křesťanstvu, aby všichni příkázání boží a víru v Ježíše Krista zachovávali a přítomným hrůzným kacířstvím kla-

mati a oklamati se nedali. Vyšle také apoštolské misio- náře, aby všem národům pravou víru uchránili.“

O obsahu apoštolských bul Petra II. poučuje zase velmi případně sv. Jan, když dí: „A jiný anděl, třetí (Petr II.), následoval po nich a volal (svými apoštolskými bulami a misionáři) hlasem velikým: Bude-li kdo klaněti se šelmě (Antikristovi) a obrazu jejímu (jež postaví v znesvěce- ných kostelích na oltáře) a přijme-li znamení (jímž křes- ťanství se zřekne a dá se zaznamenati mezi následovní- ky Antikrista) na čelo své neb na ruku svou, bude také píti (jako Antikrist a jeho prorok) z vína hněvu božeho, které bude smíšeno čisté v kalichu prchlivosti jeho a bude trápen ohněm a sírou před anděly svatými a před Beránkem. A dým trápení jejich bude vystupovati na vě- ky věků a nebudou míti odpočinku ve dne ani v noci ti, kteří se klaněli šelmě a obrazu jejímu a kteří přijmou znamení jména jejího. Tu jest na místě trpělivost sva- tých, kteří zachovávají příkázání boží a víru Ježíšovu“ (Zjev., 14, 9—12), t. j. kdo hrůzné důsledky odpadu od Krista si rozváží, zalekne se a dosáhne takové pevnosti, stálosti a trpělivosti, podle nichž svatí raději volili si zemřítí, nežli Krista a jeho víru zapřítí.

Za vlády papeže Petra II. bude zabit Antikrist, Israel dojde svého vykoupení a nastane poslední soud. Anti- krist totiž při zprávě o zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Henocha a Eliáše zároveň se všemi svými přívrženci poč- ne zuřiti a nebude si věděti dále rady, co by měl po- čítí. Zaslepen vztekem a pekelným sebevědomím pokusí se, aby své vylhané božství dokázal a ty, které svedl, v bludech udržel, vstoupiti na nebesa jako Henoch a Eliáš. Proto shromáždí své vyvolené na hoře Olivetské a vznese se skutečně, jako kdys Šimon kouzelník, svou čaroděj- nou silou do nebes. Tím však jeho sebevědomí a ne-

přátelství proti Synu božimu dojde vyvrcholení a hned potom pekelná zloba bude zlomena. Pán Ježíš dechem svých úst zabije Antikrista.³⁵³⁾

S hanbou a potupou mnohou zřítí se Antikrist z výšin nebeských zpět na horu Olivetskou, která za nastalého právě zemětřesení se otevře a za živa nejen Antikrista, ale i jeho podvodné proroky, a všechny přívržence pozře. Prorok Daniel alespoň dí: „Viděl jsem, že zabita byla šelma a zahynulo tělo její a dáno bylo k spálení ohněm“ (Dan., 7, 11)³⁵⁴⁾ a prorok Zachariáš dokládá: „I vyjde (po posledním pronásledování církve) Hospodin a bojovati bude proti národům těm (přívržencům Antikrista), jakož bojoval v den potýkání (proti faraonovi). I stanou nohy jeho v ten den na hoře Olivetské, jež jest naproti Jerusalemu k východu: a rozdělena bude hora Olivetská s polovice své k východu a k západu rozsedlinou velikou velmi: i rozdělí se polovice její na poledne. I budete utíkati do údolí hor těch, nebo spojeno bude údolí hor až k hoře nejbližší: a budete utíkati jako jste utíkali před zemětřesením za dnů Oziáše krále júdského. I přijde (na konci světa) Hospodin, Bůh můj a všichni svatí s ním“ (Zach., 14, 3—5).

Při zemětřesení bude také větší část velko- a světo-města Jerusalema zničena. V hrozném hrůze a nepopsatelném strachu, kdo bude moci, uprchne a uchýlí se do hor. To jasno ze slov: „A v tu hodinu (kdy Henoch a Eliáš vstoupí do nebes) nastalo hrozný zemětřesení a desátý díl města (Jerusalema) padl a při zemětřesení tom bylo usmrčeno 7000 lidí.“ (Zjev., 11, 13.)

Vtom přiblíží se často od proroků hlásaná a žádoucí

³⁵³⁾ Sr. 2. Thes., 2, 8; Is., 11, 4.

³⁵⁴⁾ Sr. Zjev., 20, 9—10.

chvilě vysvobození Israele. Při uvedených hrozných trestech božích otevrou se totiž konečně židům oči. Budou se bít v prsa a činit s hrozným strachem pokání, a to podle Isaiáše: „Ostatkové obrátí se, ostatkové, pravím, Jakubovi k Bohu silnému“ (Is. 10, 21) či podle Daniela: „Toho času spasen bude lid tvůj, kdožkoli nalezen bude zapsaný v knize“ (Dan., 12, 1). Po mnohá léta neřídili židé králů, ani knížat, ani obětí, ani oltáře a žili bez Efodu a Terafim (bez model, ježto židé neuctívali pravého Boha tak, jak se slušelo, ale nebyli také oddáni modloslužbě). Nyní však po svém obrácení naleznou nejen Boha pravého, ale i Davida, svého krále a s bázní přiblíží se k svému Hospodinu a statkům, ale až v posledním čase.³⁵⁵) Proto dí významně sv. Jan: „Ostatní se zalekli a vzdali čest Bohu nebeskému“ (Zjev. 11, 13).

Při jiné zase příležitosti, kdy sv. Jan o těchto událostech opět mluví, a to mnohem určitěji a rozsáhleji, líčí týž prorok velikou radost židů ze smíření svého s Bohem a praví: „A viděl jsem jako moře sklenné (náznač to svatého křtu), smíšené s ohněm (náznač to Ducha svatého³⁵⁶) a ty, kteří zvítězili nad šelmou a jejím obrazem a nad číslem jména jejího, ani stojí při moři sklenném (byli pokřtěni) s citerami božími a zpívají píseň Mojžíše, služebníka božího (vyznání v jednoho pravého Boha) a píseň Beránkovu (vtěleného Syna božího, při čemž píseň Mojžíšova značí církev Starého zákona a píseň Beránkova církev Nového zákona; spojení pak obou naznačuje se spojením se židů s katolickou církví) řkouce:

³⁵⁵) Sr. Os., 3, 4—5; Joel 2, 32; Mat., 17, 11; Řím., 11, 25; 2. Kor., 3, 15—16, atd.

³⁵⁶) Sr. „Vy však budete pokřtěni (t. j. bude seslán na vás Duch sv.), Duchem svatým po dnech nemnohých“. (Sk. ap. 1, 5.)

Veliké a podivné jsou skutky, tvé, Pane Bože všemohoucí, spravedlivé a pravé jsou cesty tvoje, králi národů. Kdo nebude se báti tebe, Pane, a nebude velebiti jména tvého? Neboť ty jediný jsi svatý, vždyť všichni národové přijdou a pokloní se před tebou, poněvadž soudy tvoje (při zkáze tvých nepřátel) přišly najevo. (Neboť naplnili židé slovo Páně u sv. Lukáše, 15, 35: „Neuzříte mě, až přijde čas, kdy řeknete: Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně.“)³⁵⁷⁾

To vše velmi jasně viděla také sv. Hildegardis. Práví alespoň o tom: „Nad nanebevstoupením Henocha a Eliáše rozvzteklí se starý had způsobem neslýchaným a přínutí Antikrista, aby zaujal trůn, s něhož sám byl vypuzen, aby tak zmrtvýchvstání připomenutých proroků svatých a památku na Syna božího u lidí nadobro vyhladil. Proto tento had řekne sám sobě: „S tímto svým synem (Antikristem) podstoupím strašnější boj, než kdysi jsem podstoupil v nebesích. Jím musím svou vůli prosadit a této mé vůli nesmí ani Bůh, ani kterýkoli člověk postavit se na odpor. Vím a jsem o tom přesvědčen, že budu nepřemožitelným. Musím tedy, na celé čáře zůstat vítězem.“ Potom syn zatracení svolá veliké množství lidí, aby byli svědky jeho slávy, ježto pokusí se proniknouti do nebe, aby jeho nanebevstoupením, zůstal-li některý článek katolické víry neochvějným, také zbytek učení církve Kristovy zmizel.“

„Než, jakmile před napjatě naslouchajícím lidem vyšším žvlům vydá rozkaz, aby jej vzaly a počne na nebe odcházeti (jeti), vyplní se slovo sv. apoštola Pavla: „Tedy, zjeven bude onen bezbožník, ježž Ježíš Kristus zabije dechem úst svých,“ t. j. v té době bude bezbožník od-

³⁵⁷⁾ Zjev., 15., 2—4.

halen a všemu lidu jako lhář zjeven, protože drze odvážil se vstupovati na nebesa. Vždyť právě tehdy v jeho drzosti usmrtí jej Syn boží, Vykupitel a soudce všech národů, a to mocí slova, jímž jako Slovo Otce souditi bude celý svět. Jakmile totiž syn zatracení ďábelským kouzelnictvím zmizí ve výši, bude mocí boží roztráštěn a beze stopy zmizí v propastech pekelných, zatím co hora jeho nanebevstoupení bude zahalena zapáchající mlhou.“

„Lid, jenž toho bude svědkem, uteče a skryje se v horách. Tak strašná hrůza všecky přepadne, kdož to budou viděti a slyšeti, že se ďábla i jeho syna odřeknou, že se obrátí, uvěří a dají pokřtiti. V hrůze bude starý had kňučeti a říkati: „Jaká hanba to pro mne. Nebudu již moci více nad lidmi vládnouti tak, jak posud jsem vládl.“³⁵⁸⁾

Takový tedy bude konec protikřesťanského pronásledování před koncem světa. Potom podle proroctví biskupa Malachiáše: „Sedmipahrbkové město bude rozvaleno a soudce, před nímž vše se chvěje, bude souditi lid svůj,“ t. j. Kristus Pán podle slov Písma sv.: „Zavolá nebe shůry, i zem, k souzení lidu svého“ (Žalm 49, 4) či všecko lidstvo celého světa před svou soudnou stolicí.

Při tom výrazem „Sedmipahrbkové město“ dlužno zajisté rozuměti toliko Řím.³⁵⁹⁾ Alespoň zjevení v La Salette praví, že v poslední době „Řím přestane věřiti a stane se sídlem Antikristovým a biskup Malachiáš ve svých proroctvích mluví výhradně o římských papežích, t. j. papežích nejen církev katolickou či římsko-katolickou řídicích, ale i v Římě bydlících.

Tento Řím však nesmí se zaměňovati s Babylonem,

³⁵⁸⁾ Scivias, kniha III., vidění XI.

³⁵⁹⁾ Ze papež před zkázou Říma z města tohoto uprchne, věštil Don Bosco.

uvedeným ve Zjevení sv. Jana, byť mnohdy obě slova značila jedno a totéž. Sv. Jan totiž praví: „Tu jest na místě rozum, který má moudrost. Sedm hlav je sedm hor, na nichž žena (jinde zvaná Babylonem, anebo „veliké město, jež má nadvládu nad králi země“) sedí a sedm králů jest to“ (Zjev. 17, 9—10), při čemž větou: „Který má moudrost“³⁶⁰) jakož i větou: „A sedm králů jest to“ sám sv. Jan naznačuje, že význam tohoto tajemství v nové tajemství jest zahalen tak, že není možno slova tajemství tohoto podle jich znění či slovně vykládati. Z toho však plyne, že slovem „Veliké město“ dlužno rozuměti nikoliv Řím, ale Jerusalem; tím více, jak jasno ze slov téhož sv. Jana, jenž mluví o „Velikém městě“, dodává: „Kde i Pán byl ukřižován“. Proto slova biskupa Malachiáše jediné a určitě značí Řím, sídlo papežské.

To jasno také ze zjevení v La Salettě, jež o odpadlém Římu a potom o následném konci světa dí: „Řím, jenž stal se pohanským, zmizí. Oheň spadne s nebe a tři města ztráví. Celý svět bude trestán hroznými ranami a mnozí budou svedeni, protože neklaněli se Kristu, mezi nimi žijícím. Je již čas. Slunce se zatemňuje, ale víra nezhyne. Jest již čas. Propast se otvírá. Hle, král všech králů temnoty! Ejhle, šelma s jejími poddanými, jež nazývá se vykupitelem světa! Pyšně vznese se do vzduchu, aby vstoupila na nebesa, ale bude zabita dechem svatého archanděla Michaela. Padne a země, která po tři dny byla v ustavičném pohybu, otevře své lůno, plné ohně. Šelma se svými přívrženci zřítí se do věčných propastí pekelných. Potom voda a oheň očistí zemi a ztráví všechna díla pýchy lidské. Vše bude obnoveno. Lidé budou Bohu sloužiti a jej oslavovati.“

³⁶⁰) Sr. Zjev., 13, 18.

O neurčitosti doby, kdy nastane konec světa.

O době, kdy má nastati a nastane konec světa, praví Kristus Pán: „O tom dni však neb hodině neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn (aby totiž to mohl lidem zjevití,³⁶¹) leč jedině Otec“ (Mar., 13, 32). Tím předem od-suzuje se jednak učení Adventistů a jednak každý jiný ať vědecký, ať bohoslovecký důkaz o určení konce světa na ten či onen rok. Adventisté totiž odvolávajíce se na pro-roka Daniele (8, 14), kde je řeč o 2300 dnech,³⁶²) po-kusili se na určito vypočítati den, kdy svět zanikne. Ale-spoň jejich zakladatel Vil. Miller, jenž roku 1849 zemřel, vypočetl, že svět nejdéle roku 1843 zajde. Později však, byv nucen pro „počtovou“ či „početní“ chybu poněkud výpočet svůj „opravití“, prohlásil, že konec světa zcela určitě nastane dne 23. října roku 1857. Ale ani tentokráte Miller a jeho stoupenci³⁶³) posledního dne a s ním i po-sledního soudu se nedočkali.

Podobně dařilo se francouzskému hvězdáři Flamma-riónovi, jenž zase podle zásad astronomicko-vědeckých hlásal,³⁶⁴) že konec světa se dostaví s kometou Halley-

³⁶¹) Bohoslovci rozeznávají vzhledem k lidem dvojí vědo-most u Pána Krista, a to sdílnou a nesdílnou čili tu, podle níž Pán mohl lidem sdělití, co za dobré uznal, a tu, podle níž lépe bylo mnohé věci lidem nesdíletí. Proto, praví-li Pán Ježíš, že o dni konce světa neví, řekl to vědomostí nesdílnou, čili ni-koli, že by nevěděl o tom dni vůbec, nýbrž že neví o něm k tomu konci, aby o něm poučil jiné. Pro sebe ovšem o něm věděl nejen jako Bůh, ale i člověk. — ³⁶²) Slova ta jsou: „Až do večera a jitra, dnů 2300 a očištěna bude svatyně“.

³⁶³) Sr. Václav Oliva „Adventisté“, dějepisně náboženská stať o jich vzniku, dějinách, učení a snahách, v „Našich lis-tech“, roč. XXXIII. Též samostatně v 2. vydání.

³⁶⁴) Kamil Flammarion narodil se r. 1842. Jeho spis „La fin du monde“, t. j. „Konec světa“ přeložil do češtiny J. Vodák.

ovou, jež roku 1910 o svátcích svatodušních se ukázala,³⁶⁵⁾ A proto, ač kometa tato byla co nejzvědavěji čekána, když její objevení klidně minulo, nikdo více „vědy“ Flammarionovy si nepovšiml a život pospíchal kupředu jako proud v řece. Tu zajisté platí slovo Kristovo: „Nepřisluší vám znáti časy, nebo chvíle, které Otec ustanovil mocí sobě vlastní“ (Sk. ap. 1, 7), kterýmžto výrokem musí se spokojiti každý bez rozdílu.

Proto, co o dni konce světa se píše, jsou vesměs lidské domněnky a nic více, domněnky, které nemají nic společného s vírou a které tudíž také nemohou býti dostatečnou příčinou k zakládání snad nového náboženství nebo „církve“. Ostatně pátý sněm lateránský v jednáctém svém sezení³⁶⁶⁾ přímo všem věřícím zakázal výpočtem konce světa se zabývat. Tím však, jak dodati dlužno, nikterak není řečeno, že pokorné rozjímání a vážná úvaha anebo přemýšlení o konci světa nejsou dovoleny.

Vždyť Kristus sám, když mluvil o smrti a řekl: „Buďte připraveni, neboť neznáte dne ani hodiny,³⁶⁷⁾ zajisté nemínil lidem zakazovati přemýšlet o smrti, ale právě opaku toho dosíci chtěl, aby totiž každý, ať jinoch, ať stařec byl přesvědčen, že smrt jeho se blíží. A tak také je tomu se dnem konce světa. Týž rozhodně se blíží, jak naznačil Kristus Pán, když určoval známky příchodu jeho a pak dodal: „Když uvidíte všechny věci tyto, věřte, že blízko jest přede dveřmi“ (Mat. 24, 33). Z toho však plyne, že ačkoliv den a hodina konce světa jsou utajeným tajemstvím božím, přece není zakázáno pokusiti se alespoň

³⁶⁵⁾ Halleyova kometa či vlasatice byla objevena Edmondem Halleyem (Helim).

³⁶⁶⁾ Sněm tento byl slaven v letech 1512—1517.

³⁶⁷⁾ Mat., 25, 13.

přibližně o určení doby, té s tou toliko poznámkou a podmínkou, že věřiti v tomto ohledu jakýmkoliv výpočtům není nižádnou nábožensko-církevní povinností či dogmatem, ale že má se k nim nazíratí jako k více méně zdůvodněným domněnkám.

A tu, abychom již přistoupili k věci samé, byli učenci, kteří konec světa položili na rok anebo kolem roku 2000 po narození Kristově. Alespoň velmi učený jesuita a vykladatel Písma sv. Kornelius a Lapide³⁶⁸) ve svém výkladu téhož vážně tvrdí, že svět od svého vzniku až do svého konce bude čítati celkem 6000 let. A tak, poněvadž před narozením Páně již uteklo 4000 let, že církev bojující potrvá toliko 2000 let, kdy nadejde konec světa. Vždyť týž při výkladu druhé epištoly sv. Petra, kapitoly druhé, verše 3. a verše 18. a dále při výkladu Zjevení sv. Jana, kapitoly dvacáté a verše 5. uvádí o tom mínění celé řady sv. Otců a spisovatelů církevních a uzavírá je slovy: „Jest názorem mnohých, že svět potrvá 6000 let, a to 4000 let před Kristem a 2000 let po Kristu. Než názor tento nemusí se bráti v tom smyslu, že určitě se tak stane, jako spíše, že konec světa jen přibližně tím jest označen. V tomto směru ústní podání křesťanů, židů, pohanů, Řeků a Římanů až nápadně se shodují.“

Kornelius a Lapide má ovšem pravdu. Alespoň ve spise sv. Tomáše Akvinského,³⁶⁹) nazvaném „Catena aurea“, t. j. „Zlatý řetěz“ čteme: „Mnozí svatí Otcové mají šest

³⁶⁸) Cornelius a Lapide, vlastně Cornelius van Steen (t. j. ze Skalice), narodil se roku 1568 a zemřel roku 1637. Jeho výklad Písma sv. má v posledním vydání z roku 1838 v Lyoně 11 dílů.

³⁶⁹) Sv. Tomáš Akvinský narodil se r. 1225 a zemřel r. 1274. Byl největším křesťanským středověkým filosofem a bohoslovcem. Církev dala mu název „Doctor angelicus“, t. j. „Andělský doktor“ jednak pro jeho učenost a jednak pro jeho svatost a ničím nezkalenou čistotu.

dni při stvoření za šest dob světa, z nichž každá zavírá v sobě 1000 let. Domnívají se, že svět bude trvati 6000 let, potom pak že nastanou soud a oslava boží před všemi národy. V šesti dnech stvořil Bůh svět a sedmého dne si odpočinul. Proto po šesti pracovních dnech světa na-
dejde sobotní odpočinek věčnosti.³⁷⁰⁾ Podobně sv. Jeronym, když vykládá slova Davidova: „Tisíc let jest před obličejem tvým jako den jeden“, praví: „Podle mého názoru značí tu výraz: „Tisíc let“ tolik, co „Jeden den“, čímž má býti řečeno, že svět potrvá 6000 let, poněvadž byl v šesti dnech stvořen.“³⁷¹⁾

Tato myšlenka sv. Otců, jež ostatně obsažena byla již v prastarých židovských podáních,³⁷²⁾ dá se doplniti naukou o zjevení božím. Toto jest totiž celkem trojí: prazjevení, zjevení ve Starém zákoně a zjevení v Novém zákoně. Prazjevení, sahající až k Abrahamovi, trvalo 2000 let a právě tak dlouho 2000 let trvalo i starozákonní zjevení. Proto jest oprávněna domněnka, že i zjevení novozákonní toliko 2000 let potrvá. Tomu zdá se nasvědčovati i zjevení biskupa Malachiáše, neboť vezmeme-li, že každý papež poměrně vládne asi 11 let, přijdeme k důsledku, že počet papežů od něho udaný vztahuje se právě na dobu 2000 let.

Mimo to znatel starověku P. Sepp³⁷³⁾ ve svém spise, jednajícím o „Skutcích apoštolských“, píše o Peršanech:

³⁷⁰⁾ D. c., při výkladu sv. Matouše v kap. 17. Týž v listě sv. Barnabáše opětně dí: „Protože svět byl stvořen v šesti dnech, potrvá šest tisíc let“.

³⁷¹⁾ S. Hier, in epistolari explic. Ps. 89 ad Cypr.

³⁷²⁾ Talmud Sanh. 97 a, Abodazara 9 a.

³⁷³⁾ Jan Nep. Sepp narodil se r. 1816 v Bavorsku. Obíral se hlavně dějinami a studiem života národů východních. Byl profesorem v Mnichově.

„Staří Peršané, kteří uchovali si mnohá velmi případná podání z pravěku, potvrzují, že obnovení a skonání všech věcí či ona „Mocná obnova“ uskuteční se 3000 let po Zarathuštrovi.³⁷⁴⁾ A protože život tohoto perského mrdce podle nejnovějších badání spadá do doby, asi 1000 let před Kristem, počítají, že konec světa všech věcí připadne 2000 let po Kristu.“³⁷⁵⁾ Týž připomíná také, že podle podání obyvatelstva na Iránu konec světa má nastati 3000 let po Zoroastrovi,³⁷⁶⁾ t. j. asi 2000 let po Kristu a podle Suidase,³⁷⁷⁾ že učení kněží etruských ponechává světu toliko dobu 6000 let, takže po této době nastane konec světa.“³⁷⁸⁾

Témuž, jak zdá se, nasvědčuje i zjevení Kateřiny Emmerichové, podle něhož 50 nebo 60 let před rokem 2000 bude z propastí pekelných vypuštěn Lucifer, ač táž zase na jiném místě výslovně praví, „že konec světa ještě není blízkým“.³⁷⁹⁾ Také svatý Benedikt Labre, pocházející z Amette v severní Francii a zemřelý r. 1783, se domníval, že konec světa nastane v dvacátém století.

Než to jsou, jak již bylo uvedeno, samé jenom domněnky. Jistého o roce a dni konce světa nevíme vlastně nic. Tolik jenom je určito, že mezi smrtí Antikristovou a koncem světa nebude žádné delší doby, ale že hned po zabití „bezbožníka“ ukáže se znamení, věštící konec světa. To plyne š největší možnou jasností ze slov Pána Ježíše, jenž po vylíčení posledního pronásledování před kon-

³⁷⁴⁾ Zarathuštra, reformátor staroiránský a zakladatel učení po něm nazvaného, narodil se kol r. 960 před Kristem.

³⁷⁵⁾ Sepp, *Apostelgeschichte*, t. j. „Skutky apoštolské“, 38.

³⁷⁶⁾ Zoroaster je latinské pojmenování Zarathuštry.

³⁷⁷⁾ Suidas, řecký „slovníkář“, žil v X. neb XI. století.

³⁷⁸⁾ Sepp, d. c., 41.

³⁷⁹⁾ Spirago, *Der Weltuntergang und die neue Erde*, t. j. „Zánik světa a nová země“, Praha 1919, 9.

cem světa praví: „A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého . . .“ (Mat. 24, 29), t. j. podle sv. Chrysostoma: „Ihned po soužení, jež vyvolení od klamných proroků a potom od Antikrista vytrpěti musí, kteréž bude sice velmi kruté, ale nebude dlouho trvati.“

S tím ostatně souhlasí i proroci starozákonní, jako na př. Daniel (12, 8), a dále také proroci novozákonní, jako sv. Pavel (2. Thes. 2, 10), Holzhauser, sv. Hildegardis a j. Tato praví doslova: „Syn zatracení přijde, až den nachýlí se k západu a slunce zajde, to jest až poslední čas již tu bude a oběh světa dojde svého cíle.“

Na tom však někteří sv. Otcové a bohoslovci neměli dosti a pokusili se na základě Pisma sv. určití blíže délku doby mezi pádem Antikristovým a koncem světa. Alespoň již Daniel řekl: „Blahoslavený, kterýž dočká a přijde až ke dnům 1335“ (Dan. 12, 12), neboť jak vysvětluje tato slova Pán Ježíš: „Kdo setrvá až do konce, ten bude spasen.“ (Mat. 24, 13.) A tu, poněvadž v předcházejícím verši slovy: „A od času, kdy odňata bude oběť ustavičná a postavena bude ohavnost v zpuštění, bude dnů 1290“ (Dan., 12, 11), byla určena délka pronásledování křesťanů před koncem světa, mělo by mezi tímto pronásledováním a koncem světa býti toliko 45 dní, jež, jak sv. Jeronym a Theodoret učí, mají býti lidem od Boha popřány jakožto poslední lhůta k pokání. Po jich vypršení pak má nastati příchod Pána Krista k soudu s koncem světa.³⁸⁰⁾ Ale proti tomu zdá se, že mluví proroctví Ezechielovo (Ezech. 39, 9—12), které dí, že po zničení vojska Goga a Magoga až ke dni posledního soudu uteče nej-

³⁸⁰⁾ Sr. Freder. Nauseae, episc. Venniensis, De consummatione saeculi, libri IV., t. j. „O konci světa čtvero knih“, 86.

méně 7 měsíců za tím účelem, aby padlí mohli býti pohřbeni.³⁸¹⁾

Tu zajisté při těch a podobných výpočtech zapomíná se na jednu velmi vážnou a důležitou okolnost, že totiž všechna uvedená čísla mají nesporně význam symbolický či tajemný a nedají se nikdy slovně vykládati.³⁸²⁾ Proto již Holzhauser, který ke 45 dnům, jež mezi posledním pronásledováním křesťanů a koncem světa uprchnouti mají, připočítává jiných 12¹/₂ dne, o něž podle slov Páně u sv. Matouše (24, 22) strasti vyvolených mají býti zkráceny, správně asi poznamenal: „Protože však den a hodina konce mají zůstatí v tajnosti, musí jistojistě Danielem pevně stanovené dny považovati se za dobu neurčitou.“ A tak vlastně ocitáme se zase tam, odkud jsme vyšli, že totiž den a hodina konce světa jsou neurčity.

Proto pravdivými zůstanou slova sv. Hildegardy: „Kdy po pádu Antikristově den posledního soudu nastane a kdy, svět vezme konec, po tom smrtelný člověk nemá se ani tázati, neboť nikdy se o tom ničeho nedoví, ježto Otec podle svého věčného úradku uchoval si vše v tajnosti a ve skrytě. Buďte tedy, lidé, k poslednímu soudu vždycky připraveni!“

A toho byli si lidé i národové vždy vědomi. Alespoň již v Eddě či v básnickém³⁸³⁾ díle velmi učeného Islanda-

³⁸¹⁾ „A pochovávati je (Goga i všechno množství jeho) budou dům israelský, aby vyčistili zemi, po sedm měsíců“, Ezech., 39, 12.

³⁸²⁾ Sr. Schröngamer-Heimdal, Vom Ende der Zeiten, t. j. „O konci časů“, Řezno, 2. vyd. z r. 1918, 41.

³⁸³⁾ Rozeznává se dvojí Edda (t. j. česky pramáti), a to starší ze VII. a VIII. století a mladší z XIII. století. První má bohatýrské zpěvy od Sigfussona a druhá prózu od Sturlo-sona.

na Snorra Sturlosona, jenž žil v letech 1178—1241, čteme: „Co as Odin v ucho před vložením jeho na hranici — synu svému řekl? — Slov, jež ty kdysi — sám jsi svému synu, — Odine, řekl — nikdo již nezná. — Duch můj však mi řekl, — když četl jsem runy, — že v den konce (světa) — uslyším svůj rozsudek.“³⁸⁴⁾

O událostech při konci světa.

Po posledním pronásledování křesťanů nebude více let, ale lidem bude popřáno toliko několik dní, aby mohli činiti ještě nutné pokání k dosažení života věčného. Zatím nastanou velice hrůzná znamení na slunci, na měsíci a na hvězdách, na moři a na zemi, zvěstuující konec světa a příchod onoho dne Páně, jenž podle sv. Lukáše (21, 35) „jako osidlo přijde na všechny, kteří obývají na povrchu veškeré země“ a onoho dne Páně, jenž

³⁸⁴⁾ Jako zajímavost uvádím, že r. 1930 objevila se v časopisech zpráva: „V sicilské vesnici Caulonii nalezen byl v těchto dnech ve staré truhle rukopis, který náležel mnichu kapucínského řádu, zemřelému před více jak 100 lety. Rukopis, jenž se dal jen stěží rozluštit, pochází prý z roku 1760 a byl napsán jiným kapucínem, který byl zároveň v kraji proslulým poustevníkem. Nalezený rukopis obsahuje podrobná proroctví osudu světa po dobu mezi rokem 1763 a 2000. Po řadě proroctví, která se vztahují na dobu, kterou lidstvo většinou již prožilo a která se z valné části též splnila, následuje seznam událostí až do konce století. V roce 1950 nastane objevení se tří ohnivých sluncí, r. 1960 zánik Sicílie v moři a zničení Neapole požárem, roku 1970 bude Francie a Španělsko zničeno zemětřesením, r. 1980 bude obyvatelstvo Orientu zdecimováno morem, r. 1990 nastane strašné zatmění slunce, které postihne celou zemi a v důsledku toho počne lidstvo vymírat. Roku 2000 nastane zánik světa.“

podle Isaiáše (13, 9) „přijde ukrutný a plný rozhněvání a hněvu a přehlivosti, aby položil zemi v poušť a hříšníky její aby z ní vyhladil.“

Proto sv. Matouš dokládá: „A hned po soužení těch dnů (po protikřesťanském pronásledování) slunce se zatmí³⁸⁵) (vyjde zatemnělé)³⁸⁶) a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padatí s nebe (jich světlo se nadobro utají³⁸⁷) a moci nebeské budou se pohybovati (Bůh na nebi ukáže různá znamení, jako krev a oheň, páry, kouř³⁸⁸) atd.). A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíletí tehdy všechna pokolení země (budou nářikati pro veliké bídy, jež zachvátí všechny lidi i země, pro hrozný hukot moře a vod vůbec a pro strach a očekávání věcí budoucích, které na zemi nastanou) a uzří Syna člověka v oblacích nebeských přicházeti s mocí velikou a velebností“ (Mat., 24, 29—30).³⁸⁹)

Mimo to v knize Moudrosti čteme: „Půjdou přímo střely blesků a jako z dobře nakřiveného luku oblaků vypuštění budou a do jistého místa uhodí. A od hněvu skalnatého poslána budou veliká krupobití, rozliti se proti nim (hříšníkům) voda mořská a řeky se na ně sběhnou tvrdě. Zdvihne se proti nim vítr silný a jako vichřice rozmete je: a v poušť obrátí všechnu zem nepravost je-

³⁸⁵) Při tomto rčení Písma sv. nejlépe jest se řídití slovy sv. Jeronyma: „Písmo sv. mluví často o věcech, ne tak jak jsou, ale jak se lidem zdají, a jak lidé o nich mluví“.

³⁸⁶) Sr. Isaiáš, 13, 10.

³⁸⁷) Sr. Joel, 3, 15.

³⁸⁸) Sr. Joel, 2, 30. Podobné vyličení čteme v připomenuté již Eddě, kdež v písni Völuspá se dí: „Slunce začíná se temnití — země propadá se v moře. — Na nebi mizejí — zářící hvězdy. — Zuří plápolající žár — kolem země živitelky. — Do výše lísají se plameny — až k samým nebesům“. D. c., 51.

³⁸⁹) Sr. Luk., 21, 25—26.

jich a zlost jejich vyvrátí stolice mocných.“ (Moudr. 5, 22—24). Proto Isaiáš dí: „Polámáním poláme se země, potřením potřena bude země; pohnutím pohnuta bude země, vikláním viklati se bude země jako opilý a odnesena bude jako stánek jedné noci a obtíží ji nepravost její, i padne, a nepřidá, aby povstala.“ (Js. 24, 19—20.)

A tu teprve nyní otevrou se oči hříšníkův a oni poznají, že přišla poslední hodinka jejich, neboť: „Svirání a bolesti budou je držeti: jako k porodu pracující bolest míti budou: jeden každý hledě na bližního svého ustrne, jako tváře spálené budou obličejové jejich“ (Is. 13, 8). Tak naplní se slovo boží: „Bojovati bude s ním okršlek země proti nemyslným“ (Moudr. 5, 21).

Hle, za těchto a podobných událostí nastane konec všech věcí konečných, ať jsou kdekoli na světě. Země se vším, co na ní žije a se hýbe, bude ohněm zničena. Alespoň Isaiáš dí: „Pozdvihněte k nebi oči svých a pohleďte pod zem dolů: nebo nebesa jako dým se rozplynou a země jako roucho zetrhna bude a obyvatelé její jako ona zahynou“ (Is. 51, 6) a sv. Petr dokládá: „Přijde den Páně jako zloděj a v něm nebesa s velikým hukotem pominou, základy pak žářem se rozpustí a země i díla, která jsou na ní, shoří“ (2. Petr 3, 10). Potom „ani od východu, ani od západu, ani od pustých hor“ (Ž. 74, 7) nepřijde pomoc“, nebo Bůh „soudce jest“ (Ž. 74, 8) a „oheň zapálen jest v prchlivosti mé a hořeti bude až do pekla nehlubšího: sžije zemi s úrodou její a záklaťy hor spálí“ (5. Mojž., 32, 22). Tehdy zahynou také lidé, kteří až posud vzdor všem útrapám a strastem, spojeným s hrozným strachem, zůstali na živu a tak i oni zaplatí všeobecnou lidskou daň smrti.³⁹⁰⁾

³⁹⁰⁾ Názor tento jest všeobecným přesvědčením církve. Alespoň katechismus římský píše: „Ze církev přidržuje se do-

Rozumí se samo sebou, že oheň, jímž svět zajde, nebude předcházeti poslednímu soudu, ale spíše bude zuřiti v době, kdy tento bude se konati a potvrzá až do okamžiku, kdy hříšníci uslyší z úst Pána Krista své věčné od-

mněnky, podle níž bez výjimky všichni zemrou a že domněnka tato nejvíce odpovídá pravdě, toho svědky jsou svatý Jeroným a sv. Augustin“. Tomu nevádí ani zdánlivě odporující slova sv. Pavla, uvedená v 1. Thes., 4, 15—16. Tento apoštol alespoň vychází ze zásadní pravdy: „Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni budou oživeni“ (1. Kor., 15, 22). A tu, protože všichni podle katolické věrouky v Kristu vstanou z mrtvých, jest také jisto, byť církve ani zřejmě o tom se byla nevyjádřila, že všichni bez výjimky v Adamovi musí zemřít. A jako celá příroda, protože jednou povstane oslavená, musí dříve ohněm býti zničena, tak zajisté i každý člověk, má-li vstáti z mrtvých, musí zemřít. Proto není možno, aby kdo z lidí smrti unikl. K témuž poukazuje i sv. Petr, když zánik celého pokolení lidského při posledním soudu srovnává se zánikem jeho při potopě. Proto jako při potopě zahynuli všichni, kdož nebyli v arše, tak při posledním soudě, poněvadž tehdy nebude nikde záchraně archy, zahynou všichni do posledního z lidí bez výjimky. Při tom ovšem o nějakém pokoji a odpočínutí v hrobě u těch, kdož za světového požáru zemrou, nemůže býti ani řeči, protože ještě v té době, kdy svět bude v plném žáru plamenů, nastane všemohoucím slovem boží vzkříšení těla. Spirago ve spisku „Zánik světa a nová země (na str. 7, nn.; 19, nn.; 22, nn.) píše sice, že někteří spravedliví lidé přežijí světový zánik požárem a pak zalidní novou zemi a tak nastane zlatý věk, o nějž Israelité denně ve svých „Osmnácti průpovědních modlitbách“ prosí, ale náhrada slunce a měsíce Synem božím jakožto světlem a umenšení moře ohněm, jež tehdy podle Zjev. 21, 1; 23; 22, 5, nastanou, poukazují samy sebou, že tehdy zavládne stav poznání a tedy že slova tato netýkají se přirozených životních podmínek a poměrů po posledním soudě. Ostatně, proč by měli patřiti k „vyvoleným“ jenom ti, kdož ze spravedlivých by přežili požár světa (jak se dí v citovaném spise na str. 20) a proč právě tito, ač přirozené podmínky životní přestanou, by měli býti při životě zachováni? Vždyť biblické doklady, jež Rohling-

souzení a otevře se peklo, aby je na věky pohltilo.³⁹¹⁾ Alespoň církev modlí se za zemřelé: „Vysvoboď mne, Hospodine, od věčné smrti v onen hrozný den, až se pohnou nebesa i země a až přijdeš souditi svět ohněm“, s čímž souhlasí slova Písma sv.: „Oheň před obličejem jeho (soudce věčného) roznití se a vůkol něho bouře silná“ (Ž., 49, 3) a jiná: „Oheň předchází jej (soudce při posledním soudě) a zapálí vůkol nepřátele jeho. Zasvítilo se blýskání jeho po okršku země: viděla a pohnula se země. Hory jako vosk rozplývaly se od tváře Hospodinovy; od tváře Páně všecka země“ (Ž. 96, 3—5). Konečně i podle proroka Joela jest „před ním či před tváří jeho (soudce Krista Pána) oheň šířající a po něm žhoucí plamen... Od tváří jeho trásti se bude země, pohnou se nebesa: slunce i měsíc se zatmí a hvězdy ztratí blesk svůj... Slunce obrátí se v tmu, a měsíc v krev, prve nežli přijde den Hospodinův veliký a hrozný.“ (Joel 2, 3—31.)

Zatím vody mořské uhasí plameny, jak dí sv. Jan: „První nebe a první země pominuly, a moře již není“ (Zjev. 21, 1), anebo prorok Daniel řkoucí: „Řeka ohnivá a prudká vycházela od tváří jeho“ (Dan., 7, 10) či sv. Pavel hlásající, že „Pán Ježíš se zjeví s nebe s anděly moci své v plameni ohnivém“ (2. Thes. 1, 7—8) a nastane mrtvý klid.³⁹²⁾

Alespoň sv. Hildegardis dí: „Potom hleděla jsem a

Spirago pro svůj názor uvádějí, dají se zcela dobře vyložit i o době poznání po posledním soudě. Alespoň to, co ve Zjevení v kapitole 21. se vypravuje, podle kapitoly 20, 12—15, předpokládá poslední soud a podle kapitoly 20, 7, „tisíciletou říší“, tak že je to spíše vylíčením církve vítězné či triumfující.

³⁹¹⁾ Sr. Estius, Comment. in 1. Cor. 3, 13.

³⁹²⁾ Sr. Is. 66, 15—16; Joel, 2, 3 a 6.

ejhle, náhle a nečekaně všechny živly a všichni živočichové a tvorové boží ocitli se v hrozném pohnutí. Oheň, vzduch a voda se rozbouřily a nastalo zemětřesení veliké. Blesky se křížovaly, hrom řval, hory se řítily, lesy klesaly. Oheň pohnul celým ovzduším. Voda pokryla celou zemi tak, že všechno, co je ve vzduchu, ve vodě a na zemi živého, vydechlo naposled a zhynulo. Jako člověk, když dokonává, před tím musí zkusit nemocí všeho druhu a tak při své poslední hodině odchází sklíčen přemoha bolestmi, tak také konci světa budou předcházeti hrozné události, jež posléze jej na tisíce kusů roztrhají, protože tehdy všechny živly, jež nedají se více spoutati, ukáží ještě jednou svou moc. Tím všechny živly se očistí a vše nečisté z nich zmizí a více se neukáže...³⁹³⁾

Těla vzkříšení.

Až země bude hořeti a až silou ohně bude hynouti vše, co pýchu lidskou a lhostejnost veliké většiny z lidí, kdykoliv o konci světa se jednalo, živilo a podněcovalo, ba až z celého světa nebude zůstávatí ničeho, mimo trochu snad, po lidsku mluveno, popela, aby tento byl důkazem jednak velikosti a krásy bývalého světa a jednak pošetilosti a lidské kdys ješitnosti, pak, jak dí Písmo sv., přijde „hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna božího a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení soudu“ (Jah 5, 28—29), čili nastane těla vzkříšení.³⁹⁴⁾

³⁹³⁾ Sr. Scivias, III., vidění XII.

³⁹⁴⁾ Podle jedné zprávy ústního podání zhřešil Adam v pátek a proto Kristus byl také v pátek, a to na místě, kde od-

Nástrojem, jehož Bůh při vzkříšení těla použije, budou sv. Michael archanděl, a ostatní jemu podřízení andělé. Alespoň sv. Pavel píše: „Pán sám sestoupí s nebe s rozkazem, s hlasem archandělovým a s troubou a zemřelí v Kristu vstanou“ (1. Thes, 4, 16), nebo: „Pojednou, v okamžiku, při troubě poslední (nastane vzkříšení), neboť trouba zazní a mrtví vstanou neporušitelní“ (1. Kor., 15, 52) a sv. Jan dokládá: „I zatroubil anděl sedmý (a poslední, totiž, jak dí Holzhauser, Michael) a hlasy mohutné ozvaly se v nebi, řkouce: Království toho světa dostalo se Hospodinu našemu a Pomazanému jeho a bude kralovati na věky věkův. Amen.“ (Zjev., 11, 15.) Mimo to Pán Ježíš řekl: „A pošle (Syn boží) anděly své s troubou a hlasem velikým“ (Mat. 24, 31), při čemž výrazem „trouba“ má se rozuměti mocné zvolání, jež podle sv. Jeronýma bude: „Vstaňte, mrtví, a pojdte k soudu!“³⁹⁵) či podle sv. Hildegardy: „Dítky lidské, jež v zemi odpočíváte, vstaňte!“

Budou tedy po konci světa, jako kdys židé bývali zvukem trub svolávání k svátkům, všichni lidé anděly božími svoláni k svátku oslavy Syna božího a všech jeho věrných vyznavačů. Proto andělé vyzbrojeni zážračnou mocí nebes shromáždí a seberou podstatu roztroušených kostí lidských, neboť, jak dí sv. Jan, „moře vydalo mrtvé, kteří byli v něm a smrt i místo zemřelých vydaly mrtvé, kteří byli v nich“ (Zjev., 20, 13) a spojí je s těly lidskými. Tím vyprázdní se nebe, peklo i očistec a každá duše vrátí se do těla, s nímž před úmrtím byla spojena. To

počívaly kosti Adamovy, ukřižován. Z toho uzavírají někteří, že jako Kristus Pán v neděli velkonoční z mrtvých vstal, v tu neděli že také nastane všeobecné zmrtvýchvstání a příchod Kristův k soudu poslednímu.

³⁹⁵) Reg. monach., v kapitole 3.

však vše stane se najednou, jak dí sv. Pavel (1, Kor., 15, 52) a s velikou rychlostí a v okamžiku.

Ale již tehdy bude možno znamenati veliký rozdíl mezi spravedlivými a hříšníky, neboť, podle slov sv. Pavla: „Hle, tajemství vám pravím: všichni vstaneme sice z mrtvých, ale nebudeme všichni proměněni“ (1. Kor. 15, 51), jinak vstanou z mrtvých svatí a jinak bezbožní. Proto prorok Daniel dí: „A mnozí z těch, kteříž spí v prachu země, procítí; jedni k životu věčnému a druzí k pohánění, aby je viděli vždycky. Ale kteříž učení budou, stkví se budou jako blesk oblohy; a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky“ (Dan., 12, 2—3) a sám sv. Pavel praví určitě: „Rozsévá se (na hřbitovech) v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti; rozsévá se v necti, vstane ve slávě; rozsévá se ve slabosti, vstane v síle; rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní.“ (1. Kor., 15, 42—44.)

Také těla spravedlivých nebudou všechna stejně krásná, ale každému z nich bude Bohem přidělena krása podle získaných si za života zásluh, neboť, jak dí Písmo svaté: „Jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce a jiný lesk hvězd; ano hvězda od hvězdy liší se leskem svým (jasností). A tak (tomu) bude i při vzkříšení z mrtvých“ (1. Kor., 15, 41—42). Zato těla bezbožníků budou černá a ošklivá. Vždyť v knize Judith čteme: „Pán všemohoucí pomstí nad nimi, v den soudu navštíví je. Dá zajisté oheň a červy na těla jejich, aby pálena byla a cítila to až na věky“ (Judith, 16, 20—21), z čehož dovozuje sv. Augustin,³⁹⁶⁾ že těla zavržených budou ode dne zmrtvýchvstání po celé věky od červů trýzněna a hryzena. Ale spoň slova: „Dá červy na těla jejich“ ukazují jasně, že

³⁹⁶⁾ De civ. Dei, kap. 2. Sr. Sir., 7, 19 a 19, 3.

nemluví se tu snad jenom o červu svědomí a další slova: „V den soudu“, nebo „Pomstí nad nimi“ a „Až na věky“ zase ukazují, že není to řeč o červích hřobových či v době, kdy těla lidská v hrobích odpočívají.

Ale na tom není dosti. Sv. Hildegardis docela hlásá, že na z mrtvých vstalých tělech, ať již tato náležití budou spravedlivým anebo hříšníkům, ukáže se také, jak byla těla tato i v době, pokud žila, spravedlivá či hříšná. Praví: „A uslyšela jsem hlas volající mocným křikem po celém okršku zemském a řkoucí: Dítky lidské, jež v zemi odpočíváte, vstaňte! A ejhle, všecky kosti lidské, ať byly kdekoliv na světě roztroušeny a buď ohněm, nebo vodou či ptáky, anebo od divokých zvířat stráveny, v jediném okamžiku se shromáždily a spojily se svými těly. Všichni lidé stáli pak tu se zdravými údy a těly a svým pohlavím. Dobří zářili jasností, zlí byli černí tak, že u každého bylo možno znamenati jeho za živa skutky. Někteří z nich byli označeni ve víře³⁹⁷⁾ a jiní nikoliv. Jedni z označených měli na čelech znamení jako zlatého a jiní zase tmavého kříže. Tím mělo veřejně se naznačiti, že první víru osvědčovali skutky a druzí zanedbáváním dobrých skutků víru v sobě zatemňovali. Někteří neměli vůbec znamení víry, a to proto, že ani ve Starém ani v Novém zákoně nedospěli k poznání pravého a živého Boha.“

Ostatně vzkříšení těla započne v době, kdy celý svět bude ještě v plamenech. Vždyť sv. Pavel dí: „Onen den zajisté to (skutky lidské) objeví, neboť se zjeví v ohni a oheň vyzkouší, jaké jest dílo jednoho každého. Zůstane-li něčí dílo, které na něm (na základě, jímž tu jest Ježíš Kri-

³⁹⁷⁾ Proto v menším kánoně, jehož znění pochází již z dob apoštolských, modlí se kněz: „Vzpomeň, ó Pane, svých služebníků a služebnic, . . . , kdož nás předešli se znamením víry a spí ve spánku pokoje.“ (Sr. Memento mortuorum.)

stus) vystavěl, obdrží odměnu; jestli však něčí dílo shoří, utrpí škodu, sám však bude spasen, ale tak jako skrze oheň“ (1. Kor. 3, 13—15).³⁹⁸⁾ Podle toho tedy oheň při konci světa bude zkušebním kamenem, jímž ti, kdož z mrtvých vstanou, budou zkoušeni. A tu u naprosto nevinných oheň tento bude ohněm zachovávajícím, u částečně svatých očišťujícím a u odsouzených trestajícím živlem právě tak, jako za našich dnů čisté zlato oheň utvrzuje, špinavě čisté a odpadky jeho spaluje.

Jest tedy jasno, že i svatí při vzkříšení těla ohněm projdou, ač při nich oheň ukáže jen zachovávající sílu svou. Plameny ohně tehdejšího nedotknou se jejich svatých těl, jako nedotkly se plameny Nabuchodonozorovy těl tří mláďenců v peci ohnivé. Svatí, jak dí sv. Augustin, projdou ohněm jako přelibezným údolím. Ohněm jich nedotčená těla budou jím oslavena, protože neměla hříchu anebo jím nejsou obtížena. Kruté plameny nebudou moci jim uškoditi, ježto dříve před tím (za života) zůstali ušetřeni plamenů zlých náruživostí. Vždyť zář nemůže zasáhnouti ty, kdož dříve čistotu měli za svou ozdobu. Proto víra a spravedlnost tří mláďenců necítily plamenů ohnivých, ale spíše znamenaly uprostřed rozpálené pece obdivuhodné občerstvení.³⁹⁹⁾

Zato u „hříšných“ těl bude oheň posledních okamžiků světových působiti mstící silou svou. Pro ně oheň tento stane se ohněm pekelným, který od tohoto okamžiku na věky bude je šířiti a trápiti, aniž by však mohl je nadobro zničiti, neboť pro ně podle Malachiáše bude „dnem

³⁹⁸⁾ Sr. Estius, Comment. in 1. epist. ad Cor. Tato slova odnáší se ovšem v první řadě k poslednímu soudu, ale dokazují také, že po smrti očekává mnohé oheň v očištění.

³⁹⁹⁾ Euchar. Lugdun. hom. 3 de Epiph. Sr. Augustinus, De civitate Dei, l. XX., c. 18.

zapáleným jako pec a budou všichni pyšní a všichni, kteří pášiči bezbožnost (jako) strniště: a zapálí je ten den.“ (Mal. 4, 1.) Vždyť podle Isaiáše: „Hospodin v ohni přijde, a jako víchr vozové jeho: aby návrátil v rozhněvání prchlivost svou a žehráni své plameni ohně“ (Is. 66, 15) a „Oheň předchází jej a zapálí vůkol nepřátele jeho“ (Ž. 96, 3.)⁴⁰⁰⁾

Konečně u těch, kdož posud očištění nebyli anebo kdož za předcházející hříchy mají se káti, oheň posledního dne světa bude mít silu očišťující. Alespoň, protože po posledním soudě přestane očištec a do nebe „nevejde nic nečistého“ (Zjev. 21, 27), musí oheň, jímž svět vezme za své u těch kdož toho budou potřebovat, provést poslední očistu. Proto učený Bellarmin ke slovům sv. Jana, že nic nečistého do nebe nevejde, napsal: „Den posledního soudu ohlásí se ohněm, jenž celý svět ztráví. A tu jako onen den ohlásí se ohněm, ohlásí také v ohni posledního soudu skutky jednoho každého z nás. Dále jako pak skutky lidské v ohni se ukáží, tak také jich činitelé, budou-li nějaké očisty potřebovat, budou ohněm očištění. Při tom, nebude-li skutek někoho moci snést soudu božího (ohně), bude sice skutek tento zavrhnut, ale člověk spasen, ale tak, že ten, kdo ohněm naprosto spravedlivého soudu božího projde, beztrestně odtud neodejde.“⁴⁰¹⁾

I rozumí se tedy, samo sebou, že ti, kdož poslední očistu šťastně přečkají, budou moci volati: „Šli jsme skrze oheň a vodu: však uvedl jsi nás v občerstvení“ (Ž. 65, 12).

⁴⁰⁰⁾ Sr. Rademacher, „Der Weltuntergang“, t. j. „Zánik světa“, v Mnichově 1909, 147.

⁴⁰¹⁾ De purgat. 1, 5.

Poslední soud.

S rychlostí, kterou andělé podle rozkazu Páně vzkřísili těla zemřelých, shromáždí tito také ihned a jako s větrem o závod celé pokolení lidské k poslednímu soudu. Praví zajisté Kristus Pán u sv. Matouše: „A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým; i shromáždí vyvolené jeho (t. j. všechny lidi) ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich“ (Mat., 24, 31).

Poslední soud podle dřívějších a i novějších domněnek bohoslovců má se konati v údolí „Josafat“, ležícím mezi Horou Olivetskou a Jerusalemem a v jeho okolí z důvodu, že jako Kristus Pán v úloze Spasitelově tam počal trpěti a kráčet cestou přebolestného utrpení svého a tam odešel do nebeské slávy, po svém nanebevstoupení, ba že jako tam zničil Antikrista, tak také tam musí objeviti se jako soudce,⁴⁰²⁾ aby definitivně rozhodl o všech svých nepřátelích. Vždyť starozákonní prorok Joel volal: „Shromáždím všechny národy a svedu je do údolí Josafat; a souditi se budu s nimi tu“ (3, 3) a jinde: „Vystoupí národové do údolí Josafat, nebo tu seděti budu, abych soudil všechny národy vůkol“ (3, 8). Ostatně slovo Josafat značí tolik, „co Hospodin soudí“ a proto není příčiny, proč by pojmenování toto nemohlo se vykládati, jak tomu nejnovější bohoslovci a vykladači Písem chtějí, ve smyslu jen čistě duchovním, t. j. ne tak o skutečném údolí „Josafat“ jako píše o posledním soudu vůbec.⁴⁰³⁾

⁴⁰²⁾ Alespoň ve Skutcích apoštolských čteme o hoře Olivetské: „Ježíš, který vzat jest od vás do nebe (na hoře Olivetské), přijde tak (na hoře Olivetské), jak jste ho viděli do nebe jíti.“ Sk. ap. 1, 11.

⁴⁰³⁾ Sr. Wilmers Lehrbuch, d. c., 5. vydání, II., 276 a Knabenbauer, Cursus Script. in Act. Apost., při výkladu kap. 1., verše 11.

Shromážďování se lidí k poslednímu soudu bude se díti za zvláštních okolností a různých pocitů. Kniha Moudrosti o tom uvádí: „Bezbožní přijdou bázlivě v myšlení na hříchy své a obviňovati je budou nepravosti jejich proti nim se postavujice. Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali a kteříž odjímali práce jejich. Vidouce to, budou se kormoutiti bázní hroznou a diviti se náhlosti nenadálého spasení jejich, říkajice sami u sebe, želice a pro úzkost ducha lkajice: Toť jsou ti, ježto nám byli někdy k posměchu a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný: aj, jak jsou počteni mezi syny boží a mezi svatými jest los jejich. Zbloudili jsme tedy z cesty pravdy a světlo spravedlonsti nesvítilo nám: a slunce rozumnosti nevzešlo nám. Ustali jsme na cestě nepravosti a zahynutí a chodili jsme po cestách neschůdných, cesty pak Páně neznali jsme. Což nám prospěla pýcha? Aneb co nám pomohla chlouba s bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín, a jako posel mimo běžící, a jako loď, kteráž přechází zdulou vodu, jejížto stopy, když přejde, nelze nalézti, ani stezky dna jejího mezi vlnami; aneb jako pták, kterýž letí skrze povětří, jehožto cesty nižádného znamení se nenalézá, ale toliko zvuk křídel, když rozráží lehký vítr a protahuje povětří násilím cesty: hýbaje křídly přeletí a potom žádné znamení cesty jeho se nenalézá: aneb jako když se vypustí střela k určitému místu, rozdělené povětří ihned se zase sbíhá, takže není znáti, kudy šla; tak i my zrodivše se, ihned přestali jsme býti: a sice nemůžeme žádného znamení ctnosti ukázati: ale v zlosti své ztrávili jsme se.“ (Moudr. 4: 20 a 5, 1—13.)

Tak a podobně budou mluviti bezbožní, zatím co spravedliví chváliti budou Boha a jej oslavovati. Však záhy

pozornost jedněch i druhých bude obrácena k přicházejícímu Spasiteli a nyní soudci všech. Vyvolení zvolají: „Pohleďte vzhůru, a pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše.“ (Luk. 21, 28.) „A tu,“ podle slov sv. Matouše, „ukáže se znamení Syna člověka na nebi“ (Mat. 24, 30), totiž znamení sv. kříže, jež podle Suarezze bude se podobati znamení, jež Konstantin Veliký r. 312 na nebi spatřil, a jež zářiti bude plamenným světlem, vznášejíc se ve vzduchu. Alespoň církve praví o sv. kříži: „Toto znamení kříže ukáže se na nebi, až Pán přijde k soudu.“⁴⁰⁴) A opravdu „tehdy uvidí Syna člověka, an přichází v oblaku s velikou mocí a velebností“ (Luk. 21, 27) a Pán přijde.

Než příchod Páně k soudu nebude zdlouhavý, ale náhlý a rychlý. Vždyť „jako blesk blýskaje se od jedné končiny pod nebem září až do druhé končiny pod nebem, tak bude Syn člověka v den svůj“ (Luk. 17, 24)⁴⁰⁵) a „Hle,“ jak dí sv. Jan, „přichází v oblacích a uzří ho každé oko i ti, kteří ho zbodli, a budou kvíliti nad ním všechna pokolení země“ (Zjev. 1, 7), t. j. hříšníci, ale radovati se budou ti, „kteří milovali příchod jeho“ (2. Tim. 4, 8), t. j. spravedliví. Potom Pán, když ještě svět bude v plamenech, zasedne na vyvýšený a jasný trůn, ježto dí sv. Jan: „Také jsem viděl trůn veliký, bílý a toho, jenž na něm seděl; před jeho obličejem utekla (stála v hrozných plamenech a proto se ztratila jako útekem) země i nebe a ne-

⁴⁰⁴) Sr. Breviarium Romanum při dni 3. května. K tomu ještě uvéstí sluší, že dne 17. prosince 1826 za konání misijního kázání v Migné, osadě to v diecési poitierské ve Francii, ukázal se na nebi zářící kříž, asi 100 metrů dlouhý, táhnoucí se od kostela k západu slunce. Biskup poitierský zavedl o zjevu tomto ihned úřední šetření s neméně než 200 svědky a po jedenáctiměsíčním zkoumání prohlásil jej za „úkaz boží“!

⁴⁰⁵) Sr. Luk., 18, 8.

nalezlo se pro ně místo.“ (Zjev., 20—11.) Na důkaz pak vítězství jako památka a zároveň jako záruka pokoje a znamení oprávněnosti zasedati v soud s celým pokolením lidským, budou rány Kristovy jasně zářiti, neboť dokládá sv. Jan: „Na rouchu, a to na bedru mém má napsáno: Král nad králi a pán nad pány“ (Zjev. 19, 16). Svátí andělé jako svědci pravdy, a rozsudku obklopí trůn Ježíšův. (Mat. 25, 31 a 16, 27.) Budou oblečení v nádherných světle jasných šatech a neopustí Pána po celou dobu soudu. Budou jich tisíce a tisíce, neboť podle Daniele: „Tisícové tisíců sloužili jemu a desettisíckrát sto tisíců stálo před ním, když v soud zasedl a knihy otevřeny jsou“ (Dan. 7, 10) a všichni budou čekati na pokyn Nejvyššího.

Vším tím uchváčena sv. Hildegardis píše: „Náhle od rána po celém světě spatřila jsem jasné světlo a pak uviděla jsem Syna člověka, ač v jasnosti věčného světla, přece v mraku, jímž zavržencům nebeská sláva se zatajuje. Měl tentýž obličej, který na zemi dodával mu zvláštní milosti, a obnažené i otevřené rány. Přicházel uprostřed sborů andělských. Seděl na trůně zářícím plameny, ale neshořujícím a pod ním zuřila hrozná a k očištění světa určená bouře.“

Vtom podle slov sv. Matouše: „A pošle anděly s troubou a hlasem velikým: i shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich“ (Mat. 24, 31) shromáždí se tisícové vyvolených kol trůnu Ježíšova a nastane soud. Ale soud sám podle sv. Hildegardy a jak jasno ze slov: „Shromáždí vyvolené“, nebude se konati se všemi lidmi, nýbrž toliko s vyvolenými, t. j. s věřícími, kteří podle sv. Pavla budou „uchváčeni v oblacích Kristu vstříc do vzduchu“ (1. Thes., 4, 17), kdežto nevěřící opodál trůnu Kristova, stojíce uprostřed zástupů zlých duchů, za vzdychání budou očekávati konec a za-

vržení své bez jakéhokoliv soudu. To ostatně souhlasí dobře i s ostatními místy Písma sv. Alespoň Kristus Pán sám praví: „Kdo věří v něho, nebývá souzen: kdo však nevěří, již jest odsouzen, protože nevěří ve jméno jedno-rozeného Syna božího“ (Jan, 3. 18).⁴⁰⁶⁾

V tomto výroku ovšem, jak poznamenává dobře sv. Augustin, čekali bychom, že Spasitel řekne: „Kdo nevěří, bude souzen,“ ježto před tím řekl: „Kdo věří, nebývá souzen“, ale Pán vyjádřil se mnohem ostřeji a dodal: „Již jest odsouzen“, t. j. „Kdo nevěří, propadl nejen věčné záhubě, ale již nepotřebuje ani aby byl souzen, protože pro svou nevěru předem a naprosto již jest odsouzen.“⁴⁰⁷⁾ Ve stejném smyslu vyložil uvedená slova Spasitelova také Rupert Deutz. Ostatně to plyne i z vyličení posledního soudu, jež podal nám Kristus Pán,⁴⁰⁸⁾ když řekl, že při tomto soudě nebude se jednati o víru či nevěru, ale o konání či opomíjení dobrých, z víry plynoucích skutků. Proto při něm poznamená k vyvoleným: „Lačněl jsem a dali jste mi jísti...“⁴⁰⁹⁾ čili bude předpokládati, že má před sebou jenom ty, kteří v pravé víře žili.⁴¹⁰⁾

Soud sám bude se pak díti tím způsobem, že Pán rozdělí lidi od sebe jako pastýř dělí ovce od kozlů. Ovce postaví na pravici a kozly, na levici (Mat., 25, 32—33). Rozdělení provedou andělé, neboť u sv. Matouše čteme:

⁴⁰⁶⁾ Sr. Maldonat, d. c., u téže kap.

⁴⁰⁷⁾ Tract. 12. in Joannem.

⁴⁰⁸⁾ Mat., 25, 35.

⁴⁰⁹⁾ Sr. Dr. Sýkora, „Nový zákon“, v Praze 1909, 128.

⁴¹⁰⁾ Také sv. Bonaventura vyjadřuje se v podobném smyslu, jak jasno z jeho Compend. theol., 7, 19. Spasitel mluví ovšem jen o skutcích, vyvěrajících z lásky k bližnímu, ale míní jimi všechny dobré skutky, poněvadž podle jeho vlastních slov v příkázání o lásce bliženské všechna ostatní příkázání se obsahují.

„Tak bude při skonání světa: vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých“ (Mat., 13, 49). Potom uplatní se slova sv. Jana: „A uzřel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy (hříchy velmi četných bezbožníků), též jiná kniha byla otevřena, to jest kniha života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách podle skutků svých“ (Zjev., 20, 12),⁴¹¹⁾ čímž sv. apoštol chce říci, že Bůh paprskem své vševědoucečnosti všechny lidi osvítlí tak, že jejich svědomí bude zjevno jako otevřená kniha a každý bude jasně a zřejmě poznávat nejen své, ale i jiných lidí všechny skutky. Slovem knihy má se také naznačiti, že na nic nebude zapomenuto, ježto co má kdo jen v paměti, může zapomenouti, ale co si vepsal do knihy, zůstává vepsáno. Tímto způsobem ovšem, jak dí sv. Pavel: „Pán nejen osvítlí věci skryté v temnosti, nýbrž i najevo uvede rady srdcí; a tehdy dostane se každému chvála od Boha“ (1. Kor. 4, 5). Konečně Pán Ježíš, jak sám (u sv. Mat., 25) dokládá, pochválí vnitřně spravedlivé a naplní je nevýslovnou radostí, kdežto hříšníky pohání a jim připomene s výčitkou milostí, jichž zneužívali, nevděk, s nímž jeho lásku spláceli a zlobu, již až do konce hřích na hřích kupili tak, že všichni musí vyznati a doznati: „Spravedlivý jsi, Hospodine, a přímý jest soud tvůj.“ (Ž. 118, 137.)

Po soudě vynese Spasitel hrozný, rozhodný, neodvolatelný a věčný rozsudek. K spravedlivým řekne: „Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa . . .“ a k hříšníkům zvolá: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho“ (Mat. 25, 34 a 25, 31), k čemuž dodati dlužno, že podle slov samého Pána,

⁴¹¹⁾ Sr. Dan., 7; 10.

Bůh připravil nebe od ustanovení světa, a to z důvodu, ježto anděly a lidi stvořil toliko a pouze pro slávu věčnou, ale peklo že teprve později připravil, a to ďáblům a andělům jeho, t. j. v době, kdy s odpadem Lucifera hřích přišel na svět. Pán mluví dále o požehnaných Otce svého, protože odsouzení hříšníci svým odporem proti milosti boží a dobrovolnou volbou i dobrovolným rozhodnutím se pro hřích sami přivolali na sebe boží zlořečení.

Sotva rozsudek Kristův zavzní, andělé⁴¹²⁾ ihned jej vykonají, neboť dí sv. Matouš: „I půjdou zlořečení do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného“ (Mat. 25, 46) aby každý podle svých zásluh přijal odměnu anebo trest. Pod zlořečenými otevře se země a bezbožní křesťané zároveň se zástupy zlých duchů a nevěřících zřítí se uprostřed ohně, jímž svět bude zničen a ježž zároveň s sebou strhnou za hrozného bědování a hluku do propastí pekelných, jež pak nad nimi se zavřou a budou zapečetěny, do propastí, kde podle sv. Jana bída jedna stíhá druhou a druhá třetí (Zjev., 11, 14), a do propastí, kde panuje jeň bída bolu bez lítosti, bída utrpení bez zmírnění a bída zoufalosti bez naděje, poněvadž, z pekla není vysvobození.“ Proto napsal sv. Jan: „A smrt i místo zemřelých byly uvrženy do jezera ohnivého. To jest smrt druhá. A kdo nebyl nalezen zapsán v knize života, byl uvržen do jezera ohnivého“ (Zjev. 20, 14—15), kde podle Isaiáše: „Červ jejich neumře a oheň jejich neuhasne“ (Is., 66, 24). Tím podle knihy Moudrosti: „Budou odsouzení padatí beze cti a v pohanění budou mezi mrtvými na věky: nebo roztrhne ty naduté bez hlasu a pohne

⁴¹²⁾ Sv. Mat., 13, 50, alespoň dí: „Vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé.“

jimi od základu a až nanejvýš zkažení budou: a budou lkáti a památka jejich zahyne“ (Moudr. 4, 19).

Zato podle sv. Matouše, „spravedliví budou se stkvíti jako slunce v království Otce svého“ (Mat., 13, 43) a budou požívati věčné spokojenosti, blaženosti a slávy, neboť podle sv. Pavla: „Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to Bůh připravil těm, kteří ho milují“ (1. Kor. 2, 9). Tím poslední soud i jeho rozsudek skončí.

Vše to ovšem v duchu prorockém viděla i sv. Hildegardis. Alespoň píše o tom, když byla vyličila příchod Pána k soudu, následovně: „Ti, kdož měli znamení, byli s rychlostí veliké bouře uchvázeni Pánem vstříc do vzduchu, aby jako věřili v Boha, i jich skutky z víry při nich se zjevily, protože vševědoucí Bůh jich skutky dobře zná. Potom byli dobří odděleni od zlých a to proto, že skutky jejich velice se lišily. Tím stalo se dobrým i zlým jasno, jak ve svém dětství anebo jako chlapci či jinoši a jako starci Boha hledali. Pak zastkvěli se květy. Syna božího: patriarchové a proroci, kteří od jeho vtělení žili, apoštolové, kteří s ním na zemi obcovali, mučedníci, panny, a vdovy, kteří byli věrnými jeho následovníky, duchovní a světská knížata, mniši a poustevníci, kteří se pro Krista pokořili bičováním a mrtvením svých těl a všichni velebili Boha.“

„Vtom umlkly hlasy jejich pějící nebeskou chválu, poněvadž Syn boží pronášel rozsudek nad spravedlivými i nespravedlivými. Všichni naslouchali s úctou, jak Pán o nich rozhodne. Ten s přátelským úsměvem udělil spravedlivým věčnou radost, ale nespravedlivé za velké hrůzy odsoudil do pekla. Nikdo nemohl se ani vymlouvat, ani o svých skutcích na cokoliv dotazovat, protože svědomí dobrých i zlých bylo jasno a zřejmo. Spravedliví,

kteří zaslechli slova naprosto spravedlivého soudce, vykonali sice mnoho dobrých skutků, ale pokud na zemi žili, přece nenalézali se v náplni spravedlnosti a dokonalosti,⁴¹³⁾ a proto byli ještě jednou za svého života souzeni. Naproti tomu nespravedliví, kteří sami na sobě zkusili přísnost soudcovu, ačkoliv Boha poznali a nežili v nevěře, která předem jest odsouzena a zatracena, přece napáchali mnoho zla a proto nemohli, vždyť vše bylo na spravedlivých vahách odváženo, odsudku soudcovu uniknouti.“

„Ti však, kdož ve víře nebyli zaznamenaní, protože v Boha nevěřili, čekali na severu, t. j. na straně zatracenců se zástupy zlých duchů.⁴¹⁴⁾ Protože tedy tito setrvali v nevěře a ani v Starém zákoně nepoznali Boha, a tím méně v Novém zákoně přijali svátost sv. křtu, zůstali navždy v kletbě Adamově. I nebyli pro svou nevěru z jakýchkoliv hříchů svých souzeni, ale přijali prostě a vyslechli trest zatracení.“

„Potom odešli spravedliví, oblečení jsouce v zářivé roucho nesmrtnosti, ve spojení se svou hlavou, Kristem, a přeslavnými nebeskými zástupy andělů za veliké slávy do radostí nebeských a zatracenci zřítili se s ďáblem a jeho anděly za hrozných bolestí do věčného trápení, kde věčně patří jenom na svou ztracenou věčnost, jež jim byla připravena, protože raději svým choutkám než

⁴¹³⁾ V tom totiž smyslu, že výsledky oněch požehnaných dobrých skutků, jež jim budou připočteny, tehdy posud v plném světle se neobjevily. Z téhož důvodu budou také zlí pro své zlé skutky ještě jednou k zodpovědnosti voláni, aby tak za ně přijali úplný a zasloužený trest.

⁴¹⁴⁾ Alespoň sv. Juda píše, že Bůh „anděly, kteří neuchovali svého knížetství, nýbrž opustili své obydlí, k soudu velikého dne uchoval věčnými vazbami pod temností“ (Jud. 1, 6), aby tak byli potrestáni za hříchy, k nimž dali podnět.

příkázáním božím sloužili. Tak nebe přijalo vyvolené k věčné slávě, protože tito Pána nebes milovali a peklo pozřelo zatracence, protože tito' ďábla se neodřekli. Potom ihned zavzněly v nebesích tak mocné a neustálé chvalozpěvy radostí a slávy a povstaly v pekle tak strašné skřeky, vzdychání a nařikání, že rozum lidský toho všeho nemohl ani chápati.“

Nová země.

Protože viditelný svět byl stvořen pro člověka a protože dále člověk, nejvyšší to stupeň dokonalosti a nejdokonalejší tvor světa podle těla. ovšem, rozumem svým má tento ovládati, zcela důsledně osud světa byl, je a musí co nejúžeji býti spojen s osudem člověka. Dokonalým alespoň vyšel svět z rukou Stvořitele a zůstal jím, pokud dokonalým či dobrým zůstal i člověk. Bůh požehnav člověku, požehnal i světu a proto svět zůstal požehnan, pokud člověk zůstal dítkem božím. Týž také zůstal člověku ochotně a dobrovolně poddán, pokud tento vytrval věrně při Bohu. Svět konečně choval v nitru svém dokonalejší život a vyšší stupeň jeho, pokud člověk měl dar nesmrtelnosti. Právě-li tedy Písmo sv.: „Postavil Bůh člověka v ráji rozkoše, aby jej vzdělával a ostříhal ho“ (1. Mojž., 2, 15), naznačuje nepřímou, že s hříchem člověka zhoršil se i celý svět. Vždyť jest jasno, že Adam nemohl ostříhati světa či ráje před zvířaty, která ho na slovo před hříchem poslouchala, ani před cizími lidmi, ježto těch dosud nebylo. Měl ho tedy ostříhati jedině a pouze před sebou; t. j. před hříchem. Ale Adam ho neostříhal. Klesl sám a strhl do hříchu i svět. Důsledně tedy, jakmile člověk vzbouřil se proti Bohu,

obrátil se svět či příroda zase proti člověku a člověk jenom hrůzou a násilím mohl si vládu světa podržeti. Proto Hospodin zcela správně řekl druhému praotci pokolení lidského a jeho rodině: „A strach váš a hrůza budiž na všechny živočichy země“ (1. Mojž., 9, 2) a při odsouzení Adamova hříchu zároveň odsoudil svým božským slovem celý svět, řka k Adamovi: „Že jsi uposlechl hlasu ženy, své a jedl jsi se stromu, s kteréhož jsem přikázal tobě, abys nejedl, zlořečená bude země v dile tvém... Trní a hloží tobě ploditi bude... V potu tváře své jísti budeš chléb, dokavadž se nenavrátiš do země, z kteréž vzat jsi“ (1. Mojž., 3, 17—19).⁴¹⁵⁾

Z toho však plyne dále, že jakmile člověk hříchem upadl v područí ďáblovo, nemohla ani příroda ubrániti se pekelnému vlivu a musila ďáblovi sloužiti za nástroj hříchu, aby člověk hloub a hloub upadal a z nadvlády ďáblovy nemohl se vysvoboditi. To jest také důvodem, proč křesťanství jedním z hlavních přikázání prohlásilo zdržlivost či půst při požívání všech pozemských darů a že církev ty předměty, jež určeny jsou k posvátným obřadům a obyčejům, jako na př. jsou kostely, hřbitovy a p., světi a žehná, aby je tak vlivům pekelným vyrvala. Ostatně, napsal-li sv. Pavel: „Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu sténá a trpí bolest až posavad“ (Řím., 8, 22), označil tím nejlépe, že po hříchu Adamově i celá příroda hříchem tímto byla stížena a jím utrpěla.

Když tedy přišel Kristus a člověka vykoupil, vykoupil také svět a všim právem nazývá se Vykupitelem nejen lidí, ale i světa. Alespoň sv. Ambrož píše: „V Kristu vstal z mrtvých celý svět, lidé i příroda, v Kristu vstalo z mrtvých nebe, v Kristu vstala z mrtvých země.“⁴¹⁶⁾

⁴¹⁵⁾ Sr. 1. Mojž., 4, 12.

⁴¹⁶⁾ De resurrectione, 2, 104.

Vykoupení toto ovšem směřovalo v první řadě k duši člověka a proto také ovoce tohoto vykoupení uděluje se jí stále ve svatých svátostech, ale v druhé řadě cítilo také k tělu našemu a k přírodě tak, že jím, jak dí sv. Pavel „proměněno bylo tělo naší nízkosti, aby bylo podobno tělu slávy jeho“ (Filip. 3, 21). Mimo to, byla-li příroda kletbou, jež stihla krále světa či člověka, zasažena po jeho hříchu, musila také zcela důsledně státi se účastnou jeho vykoupení a požehnání v Kristu Ježíši, Synu božím. Než, protože králi patří vždy přednost před poddaným, nemůže ani příroda býti vykoupěna dříve, pokud nebude při těla vzkříšení úplně vykoupěn člověk. Z té příčiny příroda čeká na dokonání vykoupení člověka či na těla vzkříšení, neboť potom zase přijde řada na ni.

To jest alespoň učením sv. Pavla, jak jasno z jeho slov: „Vždyť i tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů božích (při slavném těla vzkříšení). Neboť marnosti bylo (a je posud) poddáno tvorstvo (nalézá se ve stavu hříchu), nikoli dobrovolně (ježto to nebylo původním jeho určením), nýbrž pro toho (pro odsudek boží), jenž (pro hřích člověka této zkáze je podrobil) je poddal s nadějí (že totiž jednou bude mít účast na slavném těla vzkříšení člověka), že i tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů božích“ (Řím. 8, 19—21).

Ale, než vše toto se uskuteční, musí příroda kráčet cestou osudu člověka, t. j. musí býti účastnou jeho hříchu, a tím rozdvojení, uvolnění a i smrti. Proto nutno, aby nejprve přišel den Páně, kdy podle sv. Petra „nebesa s velikým hukotem pomínou, základy pak zářem se rozpustí a země i díla, která jsou na ní, shoří“ (2. Petr, 3, 10), ač tím země nadobro nezanikne, neboť, byť podle slov Kristových (u sv. Mat. 24, 35) nebe i země pomínuly, podle sv. Pavla zase jenom „tvářnost světa tohoto

pomíjí“ (1. Kor. 7, 31),⁴¹⁷⁾ a podle Kazatele docela „všecka díla, kteráž učinil Bůh, trvají na věky“ (Kaz. 3, 14). Nemůže tedy žár při posledním soudě mít účelem zničení země, ale spíše, jak již sv. Hildegardis správně rozpoznala, jednak usmíření a očištění světa ode všech hříchů a přestupků, jimiž člověk a peklo jej zasypali, a jednak připravení její k novému a rajscky blaženému stavu, jenž by se podobal oslaveným tělům spravedlivých či stavu, jenž by byl příhodným obydlím pro vyvolené a svaté.

A hle, právě takovýto stav na zemi nastane, jakmile odsudek Pána Krista nad zatracenci při posledním soudu bude vynesena a vykonána. Zatracenci budou zároveň s ohněm, jenž tehdy po celém světě bude zuřiti, do propastí pekelných smeteni a tam na věky uzavřeni. Potom všemohoucím slovem božím celá příroda jako fénix povstane z prachu nejen v původní své kráse, ale i vlebnosti mnohem vyšší tak, že na ní se naplní slovo církve Páně: „Ó šťastná vina, jež zasloužila, aby obdržela tak velikého Spasitele“,⁴¹⁸⁾ jak ostatně učí i sv. Augustin slovy: „Při požáru posledního soudu zahynou úplně v plamenech ty vlastnosti pomíjejících živlů, jež odpovídají našim pomíjejícím tělům a substance (podstata) světa obdrží takové vlastnosti, jež se obdivuhodně hodí pro těla nesmrtelná.“⁴¹⁹⁾

A že tomu opravdu tak bude, zaslíbil Hospodin již ve Starém zákoně. Tak prorok Isaiáš dí: „Nebo aj já tvořím nebesa nová a zemi novou: a nebudou v paměti předešlé věci, aniž vstoupí na srdce“ (Is. 65, 17), nebo: „Jako ne-

⁴¹⁷⁾ Proto praví sv. Augustin: „Figura ergo praeterit, non natura“, t. j. „Zevnější podoba zaniká, ale nezaniká podstata (přirozenost)“. De civitate Dei, kn. XX., kap. 14.

⁴¹⁸⁾ Sr. Benedicto cerei sabb. scto.

⁴¹⁹⁾ De civitate Dei, kniha XX., kap. 16.

besa nová a země nová, kteréž já učiním státi přede mnou, praví Hospodin, tak stane símě vaše“ (Is. 66, 22). Totéž opakoval Bůh i v Zákoně novém. Alespoň u sv. Petra čteme: „Nového však nebe a nové země očekáváme podle zaslíbení jeho, ve kterých spravedlnost přebývá“ (2. Petr, 3, 13), t. j. které od spravedlivých budou obývány, a sv. Jan dí: „A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly, a moře již není“ (Zjev., 21, 1).⁴²⁰⁾

O tvárnosti takto utvořené nové země praví starozákonní prorok Isaiáš: „Nezapadnef více slunce tvé a měsíc tvůj neumenší se“ (Is. 60, 20)⁴²¹⁾ a jinde: „A bude světlo měsíce jako světlo slunce a světlo slunce bude sedmkrát jako světlo sedmi dnů spolu v den, v kterýž uvidí Hospodin ránu lidu svého a úraz zbití jeho uzdraví“ (Is. 30, 26). Podobně dokládá sv. Chrysostom: „Pohlédni na nebe a považ, jak stav všeho stvoření bude změněn! Nic nezůstane tak, jak nyní jest, ale vše bude krásnější a vznešenější. A jako zlato krásou převyšuje olovo, tak budoucí krása země převyší nynější její podoba,“⁴²²⁾ a to podle slov sv. Pavla: „I tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení“ (Řím., 8, 21).

Proto sv. Hildegardis, jež novou zemi po skonání světa ve zvláštním vidění spatřila, dí: „Jakmile soud skončil, bylo slyšeti hluk živlů, blesku, hromu a bouře a co na živlech bylo pomíjejícího a případného, ztratilo se naráz,

⁴²⁰⁾ Slova: „A moře již není“ mají podle sv. Augustina (De civitate Dei, kn. XX., kap. 18.) naznačiti obraz nestálosti a pomíjejícího pozemského života.

⁴²¹⁾ Toho si byli a jsou vědomí všichni opravdoví vědci. Tak přírodopysce Ritter dí: „Ve svých ustavičných bouřích a pohybech hledá země zajisté klid“ a Herschel učí, že „všecky hvězdy chtějí spočinouti ve svém centru“.

⁴²²⁾ Sr. Epist. 5 ad Theodorum lapsum.

jako sníh se ztrácí pod hřejivými paprsky prudkého slunce a potom podle rozkazu božího nastalo utišení. I zastkvěly se všechny živly v největší kráse a nádheře tak, jako by všemu byla stažena černá kůže. Alespoň oheň byl bez čmoudu a zářil jako světlo denice, vzduch bez jakékoliv tíže a beze všech par zastkvěl se největší jasností, voda bez úsilí pronikala z břehů a neměla touhy, utápěti, byla průhledná a jemňounká, země bez pohybu a ošemetností kopců byla pevná a všude rovná. Vše změnilo se v nádherný klid. I slunce, měsíc a hvězdy zářily na obloze jako drahocenné a zlatem olemované perly mnohou jasností a přenádherným leskem. Jich klidný pohyb za příčinou střídání se dne a noci přestal, neboť s koncem světa dosáhly nezměnitelnosti. Proto v noci nebylo tmy a den ani nikdy neustal, jak dosvědčuje sv. Jan, když dí: „A noci nebude již, ani nebudou potřebovati světla svíčkového a světla slunečního, neboť Pán Bůh je bude osvěcovati“ (Zjev., 22, 5).⁴²³⁾

Tážeme-li se však dále, v čem vlastně oslavený stav nové země bude spočívati, tu můžeme si o tom právě tak malou a nedostatečnou představu učiniti, jako o stavu oslavených těl těch, kdož po zmrtvýchvstání vejdou do nebe, anebo o blaženosti nebeské, jednoduše proto, že tyto věci náš pozemský a krátký rozum nekonečně předstihují. Tu nezbude a nezbyvá člověku zajisté nic jiného, než uposlechnouti napomenutí, jež Pán dal svým učedníkům, když tito tázali se jej na jeho sídlo: „Pojďte a vizte!“ (Jan, 1, 39.)⁴²⁴⁾

⁴²³⁾ Sr. Is., 24, 3.

⁴²⁴⁾ Sr. Spirago, „Der Welt- Untergang“, t. j. „Zánik světa“, 24., n.

O novém Jerusalemě.

Nová země, jež po posledním soudě všemohoucností boží vyvstane, samozřejmě, nebude prázdnou, ale sídlem vyvolených. Vždyť jako Bůh „na počátku“ (1. Mojž., 1, 1), stvořil svět pro člověka, tak také pro člověka vytvoří novou zemi. Proto sv. Petr píše: „Nového nebe a nové země očekáváme podle zaslíbení jeho (Pána Ježíše), kde (nebude jako na nynější zemi panovati nespravedlnost a hřích, ale) spravedlnost přebývá“ (2. Petr, 3, 13) a Písmo sv. novou tuto zemi vícekrát nazývá „zemí živých“, t. j. svatých a v milosti boží žijících lidí. Mimo to svatí Starého zákona touto novou zemí rádi se těšivali ve všech svých souženích a trampotách, doufajíce, že Hospodin tam jim vynahradí vše, co zde na zemi pro něj a jeho svaté jméno snášeli, aby mohli setrvati na cestě přikázání jeho.

Tak žalmista Páně, David, volá: „Věřím, že uzřím dobré věci Hospodina v zemi živých“ (Ž., 26, 13) nebo: „Volal jsem k tobě, Hospodine, a řekl jsem: Ty jsi naděje má a díl můj v zemi živých“ (Ž., 141, 6). Týž při jiné příležitosti, když napomíná bezbožníky, aby spravedlivým nezáviděli jich blaženosti, a dodává, že pozemské blaho bezbožných vezme konec, ale štěstí spravedlivých potrvá navždy, dí: „Ti, kteří činí zlé, vyhlazeni budou, ale kteří doufají v Hospodina, ti děditi budou zemi, a ještě maličko, a nebude hříšníka, i budeš hledati místa jeho a nenalezneš ho. Tiší pak děditi budou zemi a kochati se budou v množství pokoje... Nebo Hospodin miluje spravedlnost a neopustí svatých svých: na věky, zachováni budou. Nespravedliví pak budou trestáni: a símě bezbožných zahyne. Ale spravedliví děditi budou zemi a přebývati budou na ni na věky věků“ (Ž., 36, 3—11 a 36, 28—29).

Že však vyhubení bezbožných, o němž mluví David, nestane se na nynější zemi, ukazuje David sám již tím, že spravedlivé těší pro jejich blaženost a štěstí, ač na této zemi ani spravedliví nepožívají trvalého a ničím nezkaleného blaha, jak jest více než jisto. Mimo to, že David, ač o židech mluví, nemyslí zemi palestinskou, plyne z toho, že židé již dávno zemi tou vládli. Proto Kristus Pán poukázav, že zemi, již tiší poděditi mají, není tato země, ale že bude to země nová, vytvořená po posledním soudu, řekl: „Blahoslavení tiší, neboť oni zemi vládnouti budou“ (Mat., 5, 4), čímž podle Maldonata Spasitel naurčito činí rozdíl mezi zemí naší a zemí budoucí a učí, kteří z vlastnictví této země budou vyloučeni, obdrží jinou, lepší zemi, již svatí Pavel a Jan jako protivu země naší nazývají nebeským Jerusalemem.⁴²⁵⁾

O tomto pak nebeském Jerusalemě dí sv. Jan: „A viděl jsem město svaté, Jerusalem nový, an sestupuje s nebe od Boha ja připraven jako nevěsta ozdobená pro muže svého. A slyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek (lidská přirozenost) boží s lidmi a přebývati bude s nimi a oni budou jeho lidem a on Bůh, s nimi bude (oslavený Emanuel, Ježíš Kristus) jejich Bohem: a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly. I řekl ten, jenž seděl na trůně: Hle, obnovuji všechno“ (Zjev., 21, 2—5).

A tu, tážeme-li se, co vlastně pod pojmem nového Je-

⁴²⁵⁾ Jesuita Jan Maldonatus či vlastním jménem Maldonado, velmi proslavený vykladatel (exegeta) Písma sv., byl rodem Španěl, z městečka Casas de Reyna. Narodil se r. 1533 a zemřel 5. ledna r. 1583. Hlavním jeho dílem jest výklad sv. evangelií, jenž však není úplným. Sr. d. c., u páté kapitoly a 4. verše sv. Matouše.

rusalema podle Zjevení sv. Jana má se vyrozumívati, dlužno vyznati, že novým a nebeským Jerusalemem jest tu míněna především nevěsta Krista Pána, t. j. katolická církev⁴²⁶) ve svém ukončení či spravedliví v nebesích a na nové zemi po posledním soudě, a dále pak nejblahoslavenější Panna Maria, jakožto ochrana církve a matka všech vykoupených. Tak alespoň vždy mluví sv. Kateřina Emmerichová ve svých zjeveních (Sr. Život Panny Marie 35 a 111), blahoslavená Marie z Agredy ve svém „Městě božím“ (I. kap. 17 a 18) a svatí otcové vůbec. Vždyť sv. Chrysostom v kázání na den Zvěstování Panny Marie uvádí, jak Bůh tehdy mluvil k archandělovi Gabrielovi slovy: „Jdi do oduševnělého města, o němž dí prorok: „Slavné věci praveny jsou o tobě, město boží“ (Ž., 86, 3)⁴²⁷) a Jiří, biskup nikomedský, v sedmém století jmenuje v řeči své na den Obětování Panny Marie Rodičku boží „oduševnělým městem Hospodinovým“. Ve stejném smyslu mluví o blahoslavené Panně také církev v mariánských hodinkách.

S Rodičkou boží však jakožto svou královnou jsou stále ve spojení andělé a svatí. Tedy i oni vedle Matky boží a spravedlivých budou obyvateli města božího, nového Jerusalema. Z toho důvodu také jmenuje církev v litanii loretánské Pannu Marii „archou úmluvy“, jako by říci chtěla, že jí vyvolení právě tak od věčné smrti uchráněni budou, jako archa zachránila Noe a celou jeho rodinu před časnou smrtí v době všeobecné potopy. Proto i svatí k Panně Marii zároveň se spravedlivými vo-

⁴²⁶) Benediktin Z. Bäumer alespoň píše: „Nebeský či nový Jerusalema je biblický výraz k označení dovršení a skončení říše boží.“

⁴²⁷) Ostatně církev celý žalm 86. vykládá jedině o Rodičce boží.

lají v mariánských hodinkách: „Veselíce se bydlíme všichni v tobě, svatá boží Rodičko!“ A nemůže být ani jinak, neboť Maria podle svých otců byla počátkem spásy a bude i jejím koncem. To je tedy ten nebeský Jerusaleň, vybudovaný ne rukou lidskou, ale sestávající z živých a vyvolených kamenů (1. Petr, 2, 5) a vyvedený v překrásné nádheře od Pána Boha na nové zemi, kde spravedlnost bude zůstávat na věky věkův.

Protože dále spravedliví budou „jako andělé boží v nebesích“ (Mat., 22, 30) a tito, ať již jsou kdekoliv na nebi anebo na zemi, vždy patří na tvář boží (Mat., 18, 10), budou zajisté i spravedliví podle svých „duchovních těl“ moci opustit novou zemi a rychlostí myšlenky „jako jiskry ve trůti (strništi zapáleném) nebeskými síněmi probíhat se“ (Moudr., 3, 7), aniž by při tom přestali Boha (1. Kor., 13, 12) spatřovat tak, jak jest (1. Jan, 3, 2). Tím však nová země a nový Jerusaleň splynou s nebem vlastně v jednotu pevnou, ač lišnou a přece nerozdílnou a tak tajemství boží bude naplněno a hřích v posledních svých důsledcích zničen. Věčná bytost a svět, nebe a země, věci nebeské i pozemské budou smířeny, uspokojeny, spojeny. Cíl boží, „aby Bůh skrze něj (Pána Ježíše) smířil všechno s sebou, uveda v pokoj skrze krev kříže jeho i co jest na zemi i co jest v nebi“ (Kolos. 1, 20), bude dosažen. Hříchem v ráji zdálo se ovšem, že vše ztroskotalo, ale novým Jerusalemem skvostně bude vykonáno, co za nemožné se považovalo. Počátek i konec dějin budou dotýkat se a tvořit celek vykoupení lidstva. Poslední list psaného zjevení bude odpovídat listu prvnímu a stejnými obrazy načrtáno bude blaho prvních rodičů před prvním hříchem jako zakončení blaženosti vyvolených po uplynutí mnoha tisíciletí.

Proto sv. Jan píše: „Chrámů jsem v něm (nebeském

měště Jerusalemě) neviděl, neboť Pán Bůh všemohoucí jest chrámem jeho a Beránek. A to město nepotřebuje slunce ani měsíce, aby mu svítily, nebo velebnost boží je osvítila a svíce jeho jest Beránek. I budou choditi národové ve světle jeho a králové země přinesou slávu a čest svou do něho. A brány jeho nebudou se zavíratí za dne, neboť noci tam nebude: a přinesou do něho slávu a čest národů. A nevějde do něho nic nečistého, ani kdo páše ohavnost a lež, leč jen ti, kteří jsou napsáni v Beránkově knize života. I ukázal mi (anděl) proud vody životné, běloskvoucí jako křišťál, který vycházel z trůnu božího a Beránkova.⁴²⁸⁾ Uprostřed ulice jeho a po obou stranách proudu byl strom života, který přinášel dvanáctero plodů, vydávaje každého měsíce plod svůj a listí stromu toho slouží k vyléčení národů.⁴²⁹⁾ A nebude již kletby žádné; ale trůn boží a Beránkův bude v něm a služebníci jeho budou mu sloužiti a budou patřiti na

⁴²⁸⁾ Proud vody životné značí náplň a hojnost klidu, pokoje a slávy, jimiž svatí zasypáni budou. Proud vycházel z trůnu božího, protože podstatná blaženost vychází z patření na Boha a z požívání Pána trojjediného, jenž je nejvyšším a nejlepším i nejkrásnějším dobrem. Vycházel z trůnu Beránkova, protože patření na oslavenou lidskou přirozenost Ježíše Krista jest první mimopodstatnou blažeností a protože Pán Ježíš jako člověk onu blaženost získá. Již král David o tom prorokoval slovy: „Opojení budou z hojnosti domu tvého: a proudem rozkoše své napájeti je budeš, nebo u tebe jest studnice života a ve světle tvém uzříme světlo“ (Z., 35, 9—10) a Isaiáš dodával: „Aj já obrátím na něj jako řeku pokoje a jako rozvodněný potok slávu národů“ (Is., 66, 12).

⁴²⁹⁾ Sr. slova Ezechielova: „A když jsem se obrátil, aj, na břehu potoka stromoví velmi mnoho s obou stran“ (Ezech., 47, 7). Strom života jest ovšem Ježíš Kristus sám. Plody každého měsíce bez přestání na stromě rostoucí a stále čerstvé poukazují na věčné od Krista Pána pocházející a ničím, ani střídou, ani únavou a ani mrzutostí nezmenšované radosti sva-

jeho tvář a jeho jméno bude na čelech jejich. A noci nebude již, ani nebudou potřebovatí světla svíčkového a světla slunečního, neboť Pán Bůh je bude osvětlovati a budou kralovati na věky věkův“ (Zjev., 21, 22—27 a 22, 1—5).

A tu, ač nemůžeme pravý a plný smysl právě uvede-
ných slov sv. Jana rozluštití, pokud na nynější zemi jsme,
přece tušíme, že v nich obsaženo jest to, co kdys prorok
Isaiáš řekl o šťastném městě Jerusalemě, když prohlásil:
„A radovati se a plesati bude až na věky z toho, což já
tvořím: nebo aj, já tvořím Jerusalem v plesání a lid jeho
v radost. A plesati budu v Jerusalemě a radovati se v lidu
svém a nebude slyšán v něm více hlas pláče a hlas křiku“
(Is., 65, 18—19) anebo: „A seděti bude lid můj v kráse
pokoje a v stáncích doufání a v odpočívání hojném“
(Is., 32, 18). „Ti,“ podle proroka Daniele, „kteříž sprá-
vedlnosti vyučují mnohé, stkvíti se budou jako hvězdy
na věčné věky“ (Dan., 12, 3), aby se naplnilo slovo Za-
chariášovo: „A bude Hospodin králem nade vší zemí,
v ten den bude Hospodin jeden a bude jméno jeho jedno“
(Zach., 14, 9) nebo Davidovo: „A klaněti se budou jemu
všichni králové: všichni národové sloužiti budou jemu“
(Ž. 71, 11), či: „Protož národové chváliti budou tebe na
věky i na věky věků“ (Ž., 44, 18) a slovo Janovo: „Krá-
lovství tohoto světa dostalo se Hospodinu našemu a Po-
mazanému jeho a bude kralovati na věky věků“ (Zjev.,
11, 15). A jenom v tomto smyslu mohou a musí se chápati
tajuplná slova, přicházející z vůle církve v litaniích k nej-
světějšímu jménu Pána Ježíše: „Otče, budoucího věku.“

tých. Listy, jež byly k uzdravení národů, t. j. nesmírného počtu
svatých, shromážděných ze všech národů, poukazují zase na
zvýšení blažeností, jehož se svatým dostává z jich oslavené
přirozenosti a z obcování se svatými anděly.

Překrásně, pokud ovšem lidský jazyk může, vyličil blaženost, panující či jež po skonání světa bude teprve panovati v nebeském Jerusalemě, sv. Anselm, když napsal: „Pokud vím, nebude tam scházeti ničeho, čeho bys si jen přátí mohl. Nebude tam tedy ani smutku, ani pláče, ani bolestí, ani úzkosti. A co bychom mohli si přátí více? Jistojistě bude tam to, co vznešenější jest, než celý náš svět, totiž patření na Boha. Jeho poznání a láska k němu. Bude spatřován tak, jak jest sám v sobě a bude spatřován ve všech svých tvorech, jak totiž tyto všechny lehce a bez námahy řídí, jak je hravě zachovává a jak všem podle jich schopností se podává, aniž by se zmenšoval anebo dělil. Z toho vzniká taková k němu náklonnost, tak veliký žár zbožné oddanosti, tak nesmírná sladkost lásky, tak hojná náplň požitku a tak pevná síla touhy, že ani nasycení nebrání touze a ani touha nasycení. Kdo však to může pochopiti? Vpravdě ani oko nevidalo, ani ucho lidské neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kdož ho milují.“⁴³⁰⁾

Podobně neznámý kterýs, ale velmi zbožný mystik středověký napsal: „Tam (v nebeském Jerusalemě) je pravá vlast, pravý pokoj, pravá a srdečná a přímá radost, tam věčný a opravdový život, v němž není ani času, ani odpočinku, tam není nic minulého ani budoucího, ale vše přítomné, uzavřené a ozývající se ve stálém nyní, tam tisíc let je tak krátkých a rychlých jako okamžik, v němž vše, co stalo se před tisíci lety, není vzdálenějším, než to, co stalo se v tu právě hodinu, co žiji a toto píši, a tam i den, jenž po tisíci letech přijde, ba jenž přijde po tolika bilionech let, jako jen kdo počítati

⁴³⁰⁾ Sr. jeho „Meditationes“, t. j. „Rozjímání“ pod číslem XVII.

umí, není vzdálenější nežli tato hodina; tato chvíle a tato minuta i vteřina, co kdo mne slyší.“⁴³¹)

Proto církev katolická v libežném chvalozpěvu na den posvěcení chrámu Páně zpívá o nebeském Jerusalemě:

1. Nebeské město Jerusaleme,
blažené spatření pokoje,
jež vznešeně zbudováno ze živých
kamenů k hvězdám se vypínáš,
a podle způsobu nevěsty jsi obklopeno
tisíci tisíc andělů!
2. Ty šťastným zasnoubeno osudem,
obvěněno slávou Otcovou,
zkropeno milostí ženichovou,
královno nejsličnější,
Kristu králi v manželství dáno,
na nebesích zatřpyť se město!
3. Tam perlami stkví se
a září všechny brány:
ježto po předcházející ctnosti
tam člověk bývá uveden,
láskou Krista roznicen,
kdo mučidla vytrpí.
4. Ranami spasitelného meče
a údery přečetnými,
kladivem řemeslníka uhlazené

⁴³¹) Sr. Denifle, Das geistliche Leben, t. j. „Duchovní život“, 5. vyd., ve Štýrském Hradci roku 1904, 650, a Dr. Robert Klimsch, Gottes Herrlichkeit und des Himmels ewige Freuden, t. j. „Sláva boží a věčné radosti nebes“, v Řezně 1919, 45.

tvoří tvé zdi kameny,
a spojené vhodnými sponami
umístěny jsou na nejvyšším místě.

5. S výšin nebes hlubokých
Syn nejvyššího Otce
jako z hory useknutý kámen,
dopadnuv na podloženou zemi,
domu nejvyššího a nejnižšího
spojil oba základy.

6. Než, sídlo nebešťanů
stále ozývá se chválami
a Boha trojjediného
opěvá zpěvem ustavičným:
K němu zpívající pojíme se
sluhové velebného Sionu.

7. Sláva Otci povinná
budiž všude Nejvyššímu
a jedinému Synu Otcovu
a Duchu přesvatému,
jemuž chvála, moc, veleba
buď po věky, věkův. Amen.⁴³²⁾

A sama nejblahoslavenější Panna Maria při jedné extasi odevzdala blahoslavené Anně M. Taigiové modlitbu za všeobecné potřeby křesťanstva s přáním, by ji lidé častěji Bohu přednášeli, následujícího znění: „Klečíte u

⁴³²⁾ Sr. Breviarium Romanum, t. j. „Římský breviář“, část podzimní, v „Commune Dedicacionis ecclesiae“ či na den posvěcení chrámu, a to při prvních nešporách (odpoledních modlitbách) a při Laudech (chválách).

nohou tvých, ó přemocná nebeská královno, v nejhlubší úctě před tebou se klaníme a vyznáváme, že jsi dcerou Boha Otce, matkou Věčného slova a nevěstou Ducha sv., ba že jsi pokladnicí a rozdatelkou božího milosrdenství. Tvé přečisté srdce jest plno soucitu, dobroty a lásky k hříšníkům. Proto vším právem nazýváme tě matkou božího smilování. I přicházíme tedy s velikou důvěrou k tobě, ó milovaná Matičko, a v úzkostech i zármutcích svých stojíme před tebou. Račiž milostně nám ukázati, jak nás miluješ, a to tím, že udělíš nám to, zač prosíme, pokud ovšem neprotiví se to vůli boží a spáse našich duší. Prosíme tě co nejvřeleji, račiž pohlédnouti dobrotivě na nás a na všechny, kdož se do našich modliteb zvláště odporučili. Viz, jak hrozný boj vedou tělo, svět a ďábel proti našim duším a jak veliký jest počet těch, kdož hynou!“

„Rozpomeň se, ó nejdobrotivější Matko, že všichni jsme tvými dětmi, vykoupenými nejdražší krví tvého jediného Syna! Přimlouvej se za nás u nejsvětější Trojice boží, by nám ráčila uděliti milost, abychom mohli přemoci ďábla, svět a všechny své zlé náruživosti, milost, již spravedliví se posvěcují, hříšníci obracejí, kacíři rozptylují, nevěřící ozařují a židé k poznání pravdy vedou!“

„Vypros nám, ó nejmilejší Matko, tyto milosti pro nekonečnou dobrotu Nejvyššího, pro zásluhy svého nejsvětějšího Syna, pro lásku, již jsi Ježíška objímala, oddanost, již jsi mu sloužila, slzy, jež jsi za něj prolila a pro moře bolesti, jež jsi ve svém nejsvětějším bolu vytrpěla! Vyžádej nám velikou milost, aby celý svět stal se jedním lidem a jednou církví, jež by nejsvětější Trojici boží a tobě, jež jsi naši prostřednicí, stále slávu, čest a úctu vzdávali! Kéž se dostane nám této milosti ze všemohoucnosti Otce, moudrosti Syna a moci Ducha sv.“

„Matko, pohlédni na krajní nebezpečí svých dítek! Matko, která všechno můžeš, smiluj se nad námi! Virgo potens, ora pro nobis! Panno mocná, oroduj za nás! Zdravas Maria...“ (Třikráte.)

„Věčný Otče, posiluj bez ustání v srdcích věřících úctu k Panně Marii, své dceři! Věčný Synu, rozmnožuj bez ustání v srdcích věřících úctu k Panně Marii, své matce! Věčný Duše svatý, upevňuj bez ustání v srdcích úctu k Panně Marii, své nevěstě! Sláva Otci, i Synu, i Duchu svatému...“⁴³³⁾

⁴³³⁾ Sr. „Leben der A. M. Taigi“, t. j. „Život A. M. Taigiové“, d. c., 64. Papež Pius VII. tuto modlitbu schválil a výnosem či reskriptem ze dne 6. března 1809 i odpustky obdařil.

III.

Proroctví sv. arcibiskupa Malachiáše o římských papežích.

Od založení katolické církve až podnes zasedlo na stoliči sv. Petra v Římě 262 papežů.⁴³⁴⁾ A tu již o prvním z nich, sv. apoštolu Petrovi, předpověděl Pán Ježiš, že bude ukřižován.⁴³⁵⁾ Od těch dob pak téměř o všech Petrových nástupcích vyskytla se různá proroctví. Nejpověstnějším však stalo se proroctví sv. arcibiskupa armaghského, Malachiáše v Írsku, jež po prvé bylo uveřejněno r. 1595 pod názvem „Prophetia de futuris Pontificibus Romanis“, t. j. „Proroctví o budoucích římských papežích“.⁴³⁶⁾ Proroctví toto obsahuje celkem 112 papežských symbolů čili význačných známek, jimiž od r. 1143 až do konce světa jednotliví nástupci sv. Petra byli již před svou volbou naznačeni. Symboly začínají rokem

⁴³⁴⁾ Sr. Kirchenlexikon, d. c., IX., 1438—1442.

⁴³⁵⁾ Alespoň podle evangelia sv. Jana 21, 18, řekl Pán Ježiš k sv. Petrovi po zjevení se mu u jezera Genesaretského a odezdání mu primátu (prvenství) nad věřícími i apoštolý: „Amen, amen pravím tobě: Když jsi byl mladší, opasoval jsi se a chodil jsi, kam jsi chtěl; když však sestárneš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a povede, kam nechceš.“ Slovy těmito předpověděl tedy Syn boží prvnímu papeži, že umře mučednickou smrtí na kříži, neboť ti, kteří byli odsouzeni k smrti kříže, musili ruce vztáhnouti ke kříži, a když jim byly k němu přivázány, nesli jej na místo popravní. Sr. Dr. Sýkora, d. c., 429, pozn.

⁴³⁶⁾ Sr. v I., článek: „Použité prameny“ v tomto spisku,

1143, poněvadž sv. arcibiskup Malachiáš zemřel v noci z druhého na třetí listopad r. 1148. Byla by tedy zmíněná proroctví podle toho složena krátce před smrtí svého autora. O pravosti jich vedly se dlouhé a učené spory mezi dějepisci a bohoslovci. Jedni považovali je za podvrh,⁴³⁷⁾ druzí za dílo Malachiášovo⁴³⁸⁾ a třetí prohlásili, že podle nynějších historických pramenů nedá se o nich bezpečně pronésti jakýkoli soud.⁴³⁹⁾ Všichni však byli toho názoru, že symboly tyto rozhodně jsou velmi zajímavými.⁴⁴⁰⁾ Ale-

⁴³⁷⁾ Byli to: *M e n e s t r i e r*, *Refutation des prophéties fausement attribuées a S. Malachie sur les elections des Papes*, t. j. „Vyvrácení podvrženého proroctví; zvaného od sv. Malachiáše, o volbě papežův“, v Paříži 1689; *T e n t z e l*, *Dialogi menstruales*, t. j. „Měsíční rozmluvy“, 1691; *C r ü g e r*, *Commentarii histor.*, t. j. „Dějepisné poznámky“ v § VII, 8; *P e t r a s c h*, *Series chronologica summor. Pontificum*, t. j. „Časové pořadí papežův“, v Praze 1774; *A e m i l*; jesuita *P. P a p é b r o c h e*; *D r. S c h m i d l i n*; *P. G r i s a r*, jesuita; *J. F i r n s t e i n*, *Des h. Malachias Weissagungen über die römischen Päpste bis zum Ende der Welt*, t. j. „Sv. Malachiáše proroctví o římských papežích do konce světa“, Řezno 1874 a 3. vyd. 1919; *C h r. W a g n e r*; *W e i n g a r t e n*; *D r. A d o l f H a r n a c k*; *D r. F r. K r y š t ů f e k*, *Všeobecný církv. dějepis*, II,³ 322.

⁴³⁸⁾ Jako: *M o r e r i*, *H e i d e g g e r*, *O' K e l l y*, *D r. G i n z e l*, *H e n r i q u e z*, *M e s s i n g h a m*, *Florilegium sanctorum Hiberniae insulae*, t. j. „Kytice o irských světcích“, 1624, a j.

⁴³⁹⁾ *B i n t e r i m* v *Denkwürdigkeiten*, t. j. „Pamětech“ III,¹ 107; *F e l l e r* v *Biogr. univ. ss. N. V.*, t. j. „Životopisy všech světců Nového zákona“ a j.

⁴⁴⁰⁾ *V ý k l a d y* jednotlivých symbolů podali: dominikán *A. C i a c o n i* hned v prvním vydání proroctví od benedikta A. Wiona r. 1595, a to až po Urbana VII. (1590); *B u c e l i n u s* v *Nucleus historicus*, t. j. „Dějepisné jádro“, 1650; *A r s d e k i n* v *Theologia tripart. univ.*, t. j. „Veškeré bohosloví ve třech dílech“, 1720; *S p i r a g o*, *Die Malachias Weissagung über die Päpste*, t. j. „Malachiášovo proroctví o papežích...“, Lingen 1920 a j.

spoň protestant profesor Harnack, ač jinak odpůrce, napsal: „Ať již kdo smýšlí o pravosti či podvrhu Malachiášových symbolů jakkoliv, vždy symboly tyto přečasto s velmi případnou lícní jednotlivých dějinných období a přímo s neuvěřitelně vhodnou věrností časových poměrů za vlády posledních papežů, jak toho sami svědky jsme, neztrácejí na své zajímavosti, byť jich spisovatel známost jednotlivých symbolů čerpal z hlubokého proniknutí ve smysl Písma sv., jednajícího o budoucnosti církve anebo téměř z intuitivní předtuchy poměrů či ze skutečného sdělení vyššího...“⁴⁴¹)

Symboly tyto jsou: 1. *Ex castro Tiberis*, t. j. „Z hradu tiberského“. Byl jím označen papež Celestín II., panující v letech 1143—44, jenž pocházel z Citta di Castello (z hradu) u města Tiferia (Tiberina). — 2. *Inimicus expulsus*, t. j. „Vyhnaný nepřítel“. Byl to Lucius II. (1144—1145) z italského rodu Caccianemici, což česky znamená vyhnaný nepřítel. — 3. *De magnitudine montis*, t. j. „Z Veliké hory“. Byl to Eugen III. (1145—53), pocházející z Granmonte (Veliké

⁴⁴¹) Sr. Zeitschrift für Kirchengeschichte, t. j. „Církevně dějepisný časopis“, III, 316. Týž o čase podvrhu dí: „Precisně (určitě) k podvrhu došlo mezi 16. zářím a 4. prosincem 1590 z důvodu, aby podpořena byla volba kardinála Simoncelliho papežem. Harnack ovšem neuvádí tu nic nového, poněvadž již Menestrier, d. c., totéž tvrdil. Ale sluší uvážiti, mohl-li na základě dějin podvrhovatel (nejspíše P. Ciaconi, O. Pr., který první podal výklad symbolů do r. 1590 čili celkem prvních sedmdesáti čtyř a ostatní symboly jenom uvedl) správně bez ducha prorockého, označiti symboly, papežů dříve zemřelých, kterak bylo mu možno bez téhož ducha uvéstí dalších 38 symbolů, z nichž mnohé označují příslušné nástupce sv. Petra tak přesně a určitě, že vzbuzuje to nejen obdiv, ale mnohdy i úžas? Ostatně sr. pozn. při výkladě 75. symbolu.

hory) u Pisy. — 4. *Abbas suburbanus*, t. j. „Předměstský opat“. Byl to *Anastasius IV.* (1153—54), jenž býval opatem u sv. Rufa v římském předměstí. — 5. *De rure albo*, t. j. „Z bílého venkova“. Byl to *Hadrian IV.* (1154—59), angličan, rodilý na venkovském statku u sv. Albana (*albus* = bílý). — 6. *Extetro carcere*, t. j. „Z příšerného vězení“. Byl to vzdoropapež *Alexander III.*, jenž býval kardinálem u sv. Mikuláše ve vězení (*in carcere*).⁴⁴²⁾ — 7. *Via transtiberina*, t. j. „Cesta za Tiberou“. Byl to vzdoropapež *Paschal III.*, dříve kardinál u Panny Marie za Tiberou. 8. *De Pannonia Tusciae*, t. j. „Z Tuscie v Pannonii“. Byl to vzdoropapež *Kalixt III.*, jenž býval opatem v Panonii (Uhrách), ve Strumě a později biskupem v *Tusculum*, t. j. v dnešním Frascati. — 9. *De ansere custode*, t. j. „Z bdící husy“. Byl to *Alexander III.* (1159 až 1191), pocházející z rodu *Paperoni*, což značí husu, majícího ve znaku husí vejce, z něhož má se proklubati mláďe.⁴⁴³⁾ — 10. *Lux in ostio*, t. j. „Světlo ve vtoku“. Byl

⁴⁴²⁾ Proroctví uvádí, jak patrně, nejen papeže, ale i vzdoropapeže, t. j. ty, kdož proti řádnému papeži prohlásili se za nástupce sv. Petra. Z toho vyvozují někteří podvrh proctví. Ale neprávem. Vždyť až do nové doby církevní i světsí dějepisci nelíšili přesně papeže a vzdoropapeže. A podobně činil i lid, zvláště ve středověku. A tím jediné se stalo, že na př. v době Husově mluvilo se o třech současných papežích (a u protestantů a nepřátel církve mluví a píše se tak posud), ač mohl býti z nich pravým papežem jenom jeden. Ostatně prorok chtěl zajisté uváděním symbolů vzdoropapežů výrazně označiti charakteristiku tehdejší církevní periody. Ale spoň hned, praví-li na př. u *Alexandra III.*: „Z příšerného žaláře“, již tím samým naznačuje, že *Alexandr* nejednal správně, osvojoval-li si důstojnost papežskou proti právu. A podobně tomu je u ostatních vzdoropapežů.

⁴⁴³⁾ První papežský znak, který známe, je z doby *Jana III.* (561—574). Všecky pak papežské znaky jsou známy až od *Be-*

to Lucius III. (1181—85), jenž byl biskupem v Ostii. Jméno Lucius značí světlo (od slova lat. lux, což je světlo).

11. *Sūs in cribro*, t. j. „Vzhůru od řešeta“. Byl to Urban III. (1185—87) z rodiny Cribelli (což značí řešeto), mající řešeto ve znaku. *Sūs*⁴⁴⁴) je zkrácenina ze *sūsum* a původně *sursum* (vzhůru) a značí Urbanovo povýšení. — 12. *Ensis Laurentii*, t. j. „Vavřincův meč“. Byl to Řehoř VIII. (1187). Byl kardinálem u sv. Vavřince a měl ve znaku dva meče křížem položené. — 13. *De schola exiit*, t. j. „Vyjde ze školy“. Byl to Klement III. (1187—91), který slul před svou volbou Pavlín Scolare (Žák). — 14. *De rure bovensi*, t. j. „Z venkova, pěstujícího skot“. Byl to Celestín III. (1191—98), pocházející z osady Bovis, což značí skot. — 15. *Comes segnatus*, t. j. „Segnský hrabě“. Byl to Innocenc III. (1198—1216) z rodu hrabat ze Segni. — 16. *Canoni-*

nedikta IX. (1032—1044). Tento měl za znak šachovaného orla v postojí. Proto od té doby orl přichází na papežských štítech velmi často. Sr. vpravdě pěkné dílo: *Das Papstbuch*, t. j. „Kniha o papežích“, v Mnichově 1926, kde všechny papežské znaky až po Pia XI. včetně jsou přesně a jasně podány. Někteří papežové mívali stejné znaky, poněvadž, pocházejíce ze stejného rodu, užívali i jako nástupci Petrovi svého rodového štítu a jiní zase, že z vděčnosti k některému ze svých předchůdců zvolili si jeho znak za znak svého štítu.

⁴⁴⁴) Někteří vykladači proroctví, neznajíce této zkráceniny, bérou slovo *sus* v původním významu, t. j. svině, a z toho důvodu zámítají proroctví, ježto nesluší se prý, aby prorok z vážných věcí tropil si šašky. Ze se mýlí, ukazuje zkrácenina sama. Něco podobného je také se symbolem 93 u Benedikta XIV., kde slovo „Animal“ neznamená, jak mnozí myslí, zvíře, ale člověka či muže, jak jasno tomu, kdo středověkou latinou církevní se obíral.

ćus de Latere, t. j. „Lateránský kanovník“. Byl to Honorius III. (1216—27), bývalý řeholní kanovník v Lateráně. — 17. Avis Ostiensis, t. j. „Ostijský pták“. Byl to Řehoř IX. (1227—41). Býval kardinálem v Ostii a ve znaku měl orla. — 18. Leo Sabinus, t. j. „Sabinský lev“. Byl to Celestín IV. (1241). Býval biskupem v Sabinu, a znakem měl lva. — 19. Comes Laurentius, t. j. „Hrabě Vavřinec“. Byl to Innocenc IV. (1243—54) z rodu hrabat de Lavagna. Býval kardinálem u sv. Vavřince v Lucině. — 20. Segnum Ostiense, t. j. „Segnoostijský“. Byl to Alexandr IV. (1254—61). Pocházel z hrabat ze Segni a býval biskupem a kardinálem v Ostii.

21. Jerusalem Campaniae, t. j. Jerusalem Champagne. Byl to Urban IV. (1261—64). Narodil se v Champagnii a býval patriarchou jeruzalémským. — 22. Draco depressus, t. j. „Potřený drak“. Byl to Klement IV. (1265—68). Měl znakem orla, držícího v drápech draka. — 23. Anguinus vir, t. j. „Hadovitý muž“. Byl to Řehoř X. (1271—76). Měl ve znaku hada, držícího v ústech muže. — 24. Concionator Gallas, t. j. „Francouzský kazatel“. Byl jím Innocenc V. (1276). Býval dominikánem či ž řádu kazatelského a arcibiskupem lyonským ve Francii. — 25. Bonus comes, t. j. „Dobrý hrabě“. Byl to Hadrian V. (1276), hrabě z Levagny a slul před svým zvolením za papeže Oktobonus, což značí Předobry. Mimo to vyznačoval se velikou dobrosrdečností. — 26. Piscator Tuscus, t. j. „Tuscijský rybář“. Byl to Jan XXI. (1276—77). Býval arcibiskupem v Tusku (nynější Frascati) a ještě jako arcibiskup ve chvílích oddechu lovil ryby. — 27. Rosa composita, t. j. „Ušlechtilá růže“. Byl to Mikuláš III. (1277—80). Měl ve znaku, jako rod Orsini, z něhož pocházel, ušlech-

tlíou růží. — 28. *Ex teloneo liliacei Martini*, t. j. „Z pokladny liliového Martina“. Byl to Martin IV. (1281—85). Býval pokladníkem kostela sv. Martina v Tou-ru, jehož odznakem byla lilie. — 29. *Ex rosaleonina*, „Z růže lvovy“. Byl to Honorius IV. (1285—87) z ro-du Savelli, jichž znakem byli dva lvi s růží uprostřed. — 30. *Picus inter Escas*, t. j. „Picenský z Askoli“. Byl jím Mikuláš IV. (1288—92). Byl rodem z Askoli, jež slulo *Escae*, v *Picenum*.

31. *Ex eremo celsus*, t. j. „Vznešený z pouště“. Byl jím Celestín V. (1294), zakladatel poustevníků ce-lestínských. Jeho znakem byl lev, „král (Vznešený) pou-ště“. — 32. *Ex undarum benedictione*, t. j. „Z po-žehnání vln“. Byl to Bonifác VIII. (1294—1303), jenž dříve slul Benedikt (Požehnaný) a znakem měl modravé vlny ve zlatém poli jako rod, z něhož vyšel. — 33. *Concionator Pataraeus*, t. j. „Patarejský kaza-tel“. Byl jím Benedikt XI. (1303—1304), bývalý člen řá-du kazatelského, nazývaný v klášteře P. Mikulášem z Pataree či krátce P. Patarejský. — 34. *De fasciis Aquitanicis*, t. j. „Z akvitánských stužek“. Byl to Kle-ment V. (1305—13) pocházející z Akvitanie a mající ve znaku tři stužky. — 35. *De sutore Osseo*, t. j. „Z osej-ského ševce“. Byl jím Jan XXII. (1316—34), syn ševcův z Ossy (*Ense*) v Akvitanii. — 36. *Corvus schismaticus*, t. j. „Schismatický (rozkolný) havran“. Byl jím vzdoropapež Mikuláš V. (1328), mající ve zna-ku pět havranů. — 37. *Frigidus abbas*, t. j. „Studený opat“, Benedikt XII. (1334—42), bývalý opat v klá-šteře na Studené hoře (*Froimontu*). — 38. *De rosa Atrebatensi*, t. j. „Z růže v Artoise“, Klement VI. (1342—52), biskup artoiský se znakem 6 růží. — 39. *De montibus Parmachii*, t. j. „Z hor Parmachia“, In-

no cenc VI. (1352—62), kardinál s titulem sv. Parmachia, mající ve znaku 6 kopců (hor). — 40. Gallus vicecomes, t. j. „Francouzský vicomte“, Urban V. (1362—70), rodem francouzský vicomte.

41. Novus de virgine forti, t. j. „První ze statečné panny“, Řehoř XI. (1370—78), který na domluvu sv. Kateřiny Sienské, jeptišky či panny, opustil Avignon ve Francii a přesídlil do Říma, a to místo do Lateránu, do Vatikánu. Byl tedy prvním papežem vatikánským. — 42. De cruce apostolica, t. j. „Z apoštolského kříže“, vzdoropapež Klement VII. (1378), jenž měl znakem kříž. — 43. Luna cosmedina, t. j. „Kosmedinský měsíc“, vzdoropapež Benedikt XIII. (1394), zvaný dříve Petr z Měsíce (de Luna) a arcijáhen v Kosmedině. — 44. Schisma Barchinonium, t. j. „Barcelonský rozkol“, vzdoropapež Klement VIII. (1424), bývalý kanovník v Barceloně. — 45. De inferno praegnant, t. j. „Z obtěžkaného pekla“, Urban VI. (1378—89), rodák z Prignana na úpatí Vesuvu. — 46. Cubus de mixtione, t. j. „Kostka ze šachovnice“, Bonifác IX. (1389—1404). Měl ve znaku šachovnici. — 47. De meliore sidere, t. j. „Z lepší hvězdy“, Innocenc VII. (1404—1406). Měl ve znaku hvězdu a původně slul Meliorati (Lepší). — 48. Nauta de ponte nigro, t. j. „Plavec z černého mostu“, Řehoř XII. (1406—15). Ve znaku měl lodní plachtu a býval proboštem kostela u „Černého mostu“. — 49. Flagellum solis, t. j. „Sluneční bičinky“, Alexandr V. (1409 až 1410). Měl ve znaku zářící slunce, z něhož vyrůstalo 8 bičků. — 50. Cervus Sirenae, t. j. „Jelen ze Sireny“, Jan XXIII. (1410—15), rodilý z Neapole, kteréžto město bývalo nazýváno i „Městem Sirén“, poněvadž mělo Sirenu (Parthenopu) ve znaku. Mimo to Jan XXIII. bý-

val kardinálem u sv. Eustachia či lidově řečeno u „Jelena“, poněvadž sv. Eustachius vyobrazuje se s jelemem.

51. *Columna veli aurei*, t. j. „Sloup zlatého závoje“, Martin V. (1417—31). Měl ve znaku sloup se zlatou korunou, jež sloup nahoře zakončovala. — 52. *Lupa Coelestina*, t. j. „Celestinská lvice“, Eugen IV. (1431—47). Býval kanovníkem při fundaci, učiněné papežem Celestínem a jako biskup sienský měl ve znaku lvici. — 53. *Amator crucis*, t. j. „Milovník kříže“, Felix V. (1439) poslední vzdoropapež. Měl ve znaku kříž. 54. *De modicitate lunae*, t. j. „Z maličkosti měsíce“, Mikuláš V. (1447—55). Narodil se z nízkého rodu v Luně (Měsíci). — 55. *Bospascens*, t. j. „Pasoucí se býk“, Kalixt III. (1455—58). Měl ve znaku pasoucího se býka. — 56. *De capra et albergo*, t. j. „Z kozy a hostince“, Pius II. (1458—1464). Býval sekretářem kardinála Capranica (Kozáka) a Albergatiho (Hostinského). — 57. *De cervo et leone*, t. j. „Z jelena a lva“, Pavel II. (1464—71). Byl biskupem v Cervii a měl ve znaku lva. — 58. *Piscator Minorita*, t. j. „Rybář minorita“, Sixtus IV. (1471—84). Byl synem chudého rybáře a minoritou. — 58. *Præcursor Siciliae*, t. j. „Sicilský cestovatel“, Innocenc VIII. (1484—92). Jako papež navštěvoval často krále Alfonse v Sicilii a rád u jeho dvora dlíval. — 60. *Bos Albanus in portu*, t. j. „Albský býk v přístavě“, Alexandr VI. (1492—1503). Býval kardinálem v Albě a Portu (Přístavě) a měl býka ve znaku.

61. *De parvo homine*, t. j. „Z malého člověka“, Pius III. (1503) z rodu Piccolomini, což značí „Malého člověka“. — 62. *Fructus Jovis juvabit*, t. j. „Plod Jovišův přinese pomoc“, Julius II. (1503—13). Měl zna-

kem dub, jenž býval u Římanů zasvěcen Jovišovi. — 63. *De Craticula Politiana*, t. j. „Z prutu Politianova“, Lev X. (1513—21). Učitelem Lvovým byl Angelo Politianus. — 64. *Leo Florentius*, t. j. „Florencký lev“, Hadrian VI. (1522—23). Měl ve znaku dva lvy. — 65. *Flos pilae aegri*, t. j. „Dobré pilulky nemocného“, Klement VII. (1523—34). Býval biskupem ve Florencii a ve znaku měl pět pilulek pro nemocné. — 66. *Hyacinthus medicorum*, t. j. „Hyacint lékařů“, Pavel III. (1534—49). Měl hyacinty ve znaku a býval kardinálem u sv. Kosmy a Damiána, patronů lékařů. — 67. *De corona montana*, t. j. „Z horského věnce“, Julius III. (1550—55). Měl tři kopce a dva věnce ve znaku. — 68. *Frumentum floccidum*, t. j. „Bohaté klasy“, Marcel II. (1555). Měl ve znaku jelena, odpočívajícího ve stínu bohatých klasů. — 69. *De fide Petri*, t. j. „Z víry Petrovy“, Pavel IV. (1555—59). Původně slul Petr Karafa, kteréžto příjmení pochází od slova *carus*, t. j. věrný a od *fe* či *fides* (víra). — 70. *Aesculapii farmaceutum*, t. j. „Lék Eskulapův“, Pius IV. (1559—65). Měl ve znaku pět pilulek pro nemocné a sám slul dříve *Medicino*, t. j. Lékař. U pohanských Římanů Eskulap byl bohem (patronem) lékařů.

71. *Angelus nemorosus*, t. j. „Lesní anděl“, Pius V. (1566—72). Žil svatě a pocházel z osady *Boschi* (Lesika). — 72. *Medium corpus pilarum*, t. j. „Poloviční drak pilulek“, Řehoř XIII. (1572—85). Jako kardinál měl ve znaku pět pilulek. Jako papež zase polodraha, t. j. draka, jenž měl toliko půl těla (břicho bez ocasu a nohou): — 73. *Axis in medietate signi*, t. j. „Osa ve středu znaku“, Sixtus V. (1585—90). Měl znakem lva, přeseknutého uprostřed osou. — 74. *De rore coeli*, t. j. „Z rosy nebeské“, Urban VII. (1590).

Měl ve znaku manovník, t. j. strom, na němž v Kalabrii, kde Urban býval biskupem, lidé zrána sbírají manu v domněnce, že spadla s nebes jako kdys židům na poušti.⁴⁴⁵) — 75. *Ex antiquitate urbis*, t. j. „Ze starobylosti města“, Řehoř XIV. (1590). Býval arcibiskupem v Kremoně, jíž se i „Staré město“ lidově říkalo. — 76. *Pia civitas in bello*, t. j. „Zbožné město ve válce“, Innocenc IX. (1591). Pocházel z Bononie (bonus tolik co zbožný), která v době Innocencovy volby žila v kruté válce. — 77. *Cru x Romulea*, t. j. „Kříž Romulův“, Klement VIII. (1592—1605). Pocházel z římské rodiny, jež měla za znak trojnásobný kříž. — 78. *Undosus vir*, t. j. „Muž na vlnách“, Lev XI. (1605). Za jeho krátkého panování (27 dní) zuřily veliké bouře na moři i zátopy na pevnině. — 79. *Gens perversa*, t. j. „Zvrácený rod“, Pavel V. (1605—21). Nepotismus⁴⁴⁶) za tohoto papeže dostupoval vrcholu. — 80. *In tribu-*

⁴⁴⁵) Až sem podal výklad symbolů P. Ciaconi. Po smrti Urbana VII. r. 1590 usiloval totiž o důstojnost papežskou kardinál Simoncelli z Orvieta a aby byl zvolen, bylo prý proroctví Malachiášovo k tomu cíli podvrženo. Proto symbol 75. byl od P. Ciaconiho jen uveden, ale bez výkladu. Symbol tento „*Ex antiquitate urbis*“ označil prý Orvieta podle latinského slova „*Urbs vetus*“, t. j. „Staré město“. Ale pravdou to sotva bude. Vždyť v tom případě symbol by musil zníti „*Ex urbis vetustate*“. Vyvrací se tedy tato domněnka o Orvietě a tím o podvrhu proroctví Malachiášových již zněním symbolu samotného.

⁴⁴⁶) *Nepotismem* rozumí se nespravedlivé udělování výnosných papežských a církevních úřadů příbuzným bez ohledu na jich schopnost čili nic. Nepotismus ovšem panoval vždy a panuje v jistém smyslu i dnes u všech úřadů. Říká se mu však protekce. Každá pak protekce nesporně je skutkem zvráceným a je-li křiklavou, tím více, zejména u úřadů církevních.

lacione pacis, t. j. „V starostech míru“, Řehoř XV. (1621—23). Válka třicetiletá nabývala stále hrozivějších rozměrů.

81. *Lilium et rosa*, t. j. „Lilie a růže“, Urban VIII. (1623—44). Měl ve znaku tři včely v pilné práci, jež sbírají nejlepší med z lilí a růží. Tehdy také francouzská princezna Jindřiška (znaku lilie) byla provdána za prince z Walesu (znaku růže). — 82. *Jucunditas crucis*, t. j. „Příjemnost kříže“, Innocenc X. (1644—55). Tehdy byla skončena třicetiletá válka. Innocenc X. má ve znaku holubici s olivovou ratolestí. — 83. *Montium custos*, t. j. „Strážce hor“, Alexandr VII. (1655—67). Má ve znaku hory s lesy a nad nimi zářící hvězdu. — 84. *Sidus olorum*, t. j. „Labutí hvězda“, Klement IX. (1667—69). V konklave měl Klement pokojík, vyzdobený namalovanými labutěmi. — 85. *De flumine magno*, t. j. „Z velkého proudu“, Klement X. (1670 až 1676). V době volby Tibera neobyčejně zatopila Řím a celé okolí. — 86. *Bellua insatiabilis*, t. j. „Nenasytné zvíře“, Innocenc XI. (1676—89). Měl ve znaku lva v běhu a orla v letu. — 87. *Poenitentia gloriosa*, t. j. „Slavné pokání“, Alexandr VIII. (1689 až 1691). Měl za znak štít, posypaný popelem (pokání) a nad ním orla, vznášejícího se k nebesům. — 88. *Rastrum in porta*, t. j. „Mřížoví v bráně“, Innocenc XII. (1691—1700). Volba jeho stala se v době, kdy Neapol, jeho arcibiskupské sídlo, všechny brány mělo zamřížováno v době moru, aby se uchránilo nákazy. — 89. *Flores circumdati*, t. j. „Obvinuté květy“, Klement XI. (1700—21). Při počátku své vlády dal raziti medaili s papežským znakem, jenž byl obtočen věncem z květů a nápisem: Obvinuté květy. — 90. *De bona religione*, t. j. „Z pravé zbožnosti“, Innocenc XIII.

(1721—24). Papež velice zbožný, jenž mnoho trpěl bez jediného slova stesku.

91. *Miles in bello*, t. j. „Vojín ve válce“, Benedikt XIII. (1724—30). Musil v zájmu Apoštolské stolice vésti války s císařem Karlem VI., s Viktorem Amadeem Savojským a Janem V. Portugalským. — 92. *Columna excelsa*, t. j. „Nádherný sloup“, Klement XII. (1730—40). Ozdobil Řím nádhernými sloupy a sochami a sám stal se sloupem církve v boji proti svobodným zednářům. — 93. *Animal rurale*, t. j. „Venkovský člověk“, Benedikt XIV. (1740—58). Ve svém znaku měl: v jedné (levé) polovici znak Benedikta XIII. a v druhé (pravé) láný (hony) polí. — 94. *Rosa Umbriae*, t. j. „Umbrijské růže“, Klement XIII. (1758 až 1769). Před volbou zastával úřad papežského zástupce v Riěti, jež nalézá se v Umbrii v údolí, nazvaném růžovým či Vallis rosarum. — 95. *Cursus velox*, t. j. „Prudký běh (vichřice)“, Klement XIV. (1769—74). Ve znaku má víchr (mezi nebem, ozářeném hvězdami a zemí duje ústy lidská postava prudký vítr, kterým tři stromy až k zemi jsou ohnuty). — 96. *Peregrinus apostolicus*, t. j. „Apoštolský poutník“, Pius VI. (1775 až 1798). Po celý život cestoval, aby od církve odvrátil pohromy jí hrozící. Roku 1783 byl ve Vídni u císaře Josefa II., r. 1798 za revoluce v Církevním státě ubíhal s místa na místo. Tehdy byl od spiklenců zajat a držán ve vězení ve Florencii, Parmě, Turině, Briçonu, Grenoble a Valencii, kde 29. srpna 1799 skončil. — 97. *Aquila rapax*, t. j. „Dravý orel“, Pius VIII. (1800—23). Napoleonem I., jenž měl ve znaku dravého orla, byl ze svého sídla násilně odveden do Fontainebleau. — 98. *Cani set coluber*, t. j. „Pes a had“, Lev XII. (1823—29). Vyznamenával se věrností a opatrností, tak jak obsa-

ženo je v Písmě sv. — 99. *Vir religiosus*, t. j. „Muž nábožný“, Pius VIII. (1829—30). Proslul zbožností a spravedlností. — 100. *De balneis Hetruriae*, t. j. „Z lázní etrurských“, Řehoř XVI. (1831—46). Pocházel z Etrurie, krajiny to bohaté na teplé prameny a lázně. Mimo to měl v levé půli svého znaku tryskající teplý pramen, jež střeží dvě holubice.

101. *Crux de cruce*, t. j. „Kříž z kříže“, Pius IX. (1846—78). Kříž, t. j. italský král Viktor Emanuel, jehožto dynastie má ve znaku kříž, způsobila Piovi IX. největší útrapy (kříž), když zabrala mu r. 1870 Církevní stát. — 102. *Lumen de coelo*, t. j. „Světlo s nebes“, Lev XIII. (1878—1903). Měl ve znaku strom, sahající od země až do nebes a na nebi svítící hvězdu (jitřenku), jež ozařuje velikým proudem paprsků svět.⁴⁴⁷) — 103. *Ignis ardens*, t. j. „Plápolající světlo“, Pius X. (1903—1914). Heslem si učinil: „Vše obnoviti v Kristu“. Za tou příčinou všemožně a jako oheň plápolající podporoval zbožnost, pravdu, lásku mezi národy. Znakem měl na rozbouřeném moři kotvu, na jejímž konci rýsoval se kříž. Nad mořem pak vpřed se zářícím světlem (plápolajícím ohněm) ubíhal okřídlený lev. — 104. *Religio depopulata*, t. j. „Vylidněný duchovní řád“, Benedikt XV. (1914—1921). Ve znaku měl: v dolní půli kostel se zavřenými dveřmi, zatopený vodou, a v horní části orla s vyplázlým jazykem po způsobu pruském. — 105. *Fides intrepida*, t. j. „Neohrožená víra“, jež značí

⁴⁴⁷) Po smrti Pia IX. symbol následujícího papeže, a to „Světlo s nebes“ vykládali někteří tak, že novým papežem bude princ z Hohenlohe, poněvadž Lohe (Licht) je světlo a Hoch značí vysoký či nebe. Totéž opakovalo se také po smrti Lva XIII. a symbolu „Ignis ardens“, t. j. „Plápolající oheň“.

Pia XI., nyní slavně panujícího. Jeho znakem je štít rozpoltěný, v jehož dolní půli nalézají se tři černé, velké pilulky v bílém poli, zajisté jen proto, aby tím více vynikly, a v horní části orel s roztaženými křídly a drápy. Orel znamená neohroženost a tři pilulky lék proti trojmu nepříteli duše (tělu, světu, ďáblu) a církve, čili proti svobodnému zednářství, které, jak se zdá, právě od poslední světové války svolává na všech stranách své „věrné“ k ohromnému zápasu s církví, sektářství (bludům) a nevěře...

Posud nenaplněné symboly jsou: 106. Pastor angelicus, t. j. „Andělský pastýř“. — 107. Pastor et nauta, t. j. „Pastýř a plavec“. — 108. Flos florum, t. j. „Květ květů“. — 109. De medietate lunae, t. j. „Z půlměsíce“. — 110. De labore solis, t. j. „Ze zatmění slunce“. — 111. Gloria olivae, t. j. „Sláva olivy“ a 112. Petr II. Římský, kterýžto při posledním pronásledování církve římské bude pásti ovečky za mnohých trápení, po nichž město sedmipahrbkové bude zbořeno a obávaný soudce bude souditi lid svůj.“⁴⁴⁸⁾

Politická proroctví.

Z politických proroctví, týkajících se ponejvíce nynější doby přítomné anebo více méně minulé a budoucí, nejzajímavějšími jsou proroctví terciáře Jana, zemřelého 8. prosince r. 1840 v klášteře na hoře sinajské, a tak zvaná proroctví vídeňská, nalezená r. 1840 ve vídeňském klášteře františkánů.⁴⁴⁹⁾ Terciář Jan mnoho let pobyl ve

⁴⁴⁸⁾ O nenaplněných symbolech sr. II. tohoto spisku.

⁴⁴⁹⁾ O proroctví terciáře Jana sr. časopis Deutsch. Hausschatz, t. j. „Německý domácí poklad“, vycházející v Řez-

Svaté zemi a zcestoval všechna křesťanům posvátná místa nejen tam, ale po celé Evropě. Když pak po druhé vydal se na cestu do Sváté země, ve stáří již 92 let, došel až na horu Sinaj. Tam se roznemohl a byl přenesen do tamějšího kláštera sv. Kateřiny. V klášteře prožil zvláštní duševní stav, v němž trval po šest neděl. Upačil v hluboký a klidný spánek, z něhož procítal v neurčitých obdobích k půl nebo k hodinovému bdění. Po celou tuto dobu ničeho nejedl a bylo-li mu něco k posile nabízeno, odpovídal, že není mu toho třeba, poněvadž andělé jej posilují. Jinak za bdění jednal zcela rozumně a prostě. Také ve spánku nejevil nižádných zvláštních známek a neobyčejných zjevů. Když pak právě vylíčený stav potrval u něj po pět týdnů, probudiv se, žádal, aby představený kláštera P. Antonín Fassinetti dostavil se k němu se dvěma bratřími. A sotva se tak stalo, předpověděl nejprve, že po sedmi dnech zemře, a to právě o polednách, a potom sdělil jim Bohem mu svěřené události (tajemství, proroctví).

Terciář Jan uvedl: „Mám vám povědět, co mi Bůh svěřil z událostí, jež co nejdříve započnou, ježto čas jejich vyplnění není dalekým. V celé Evropě rozzuří se strašná válečná vichřice, v níž jeden druhého bude usilovati zabít a zničit tak, že krev poteče proudy. Španělsko a Portugalsko musí si odpykat za velká svá provinění, jednak pro nelidskost, již při dobytí Ameriky se jejich synové dopouštěli a jednak pro ukrutnosti, jimiž tisíce a tisíce tamějších domorodců vyvraždili, a to pouze z toho důvodu, že práhli po zlatě. Mimo to v Africe přemnoho nevinných lidí oloupili a ačkoliv tito byli obrazen:

ně, ročník 1918/19, sešit 10. O proroctví vídeňském, tamtéž, sešit 16; Das Buch der Wahr- u. Weissagungen, d. c., 295, nn.

božím jako jich tryznitelé, do otroctví jako zvěř zaprodali. Vládcí obou těchto zemí budou trůnů zbaveni, protože obě se spojí a ve Španělsku prohlásí společnou republiku. Potom obyvatelstvo navrátí se pokojně k svému zaměstnání a zavládne klid i pořádek. Zámorské provincie (území) ztratí oba tyto státy.⁴⁶⁰ Náboženství katolickému nebude tam však ublíženo.“

„Francie bude zapletena do zahraniční války. Ale, jakmile tato se skončí, vzbouří se lid, zabije presidenta a hrozné vraždění nastane v celé zemi. Přes polovici Paříže bude spáleno a zbořeno. Osady v Alžírsku odpadnou od francouzské armády a pak nastoupí na trůn muž z kmene Leopardova. V Africe ujme se vlády princ, který nasytí se vědami za pobytu svého v Paříži a po svém nastolení stane se horlivým šířitelem katolického náboženství.“

„Italie, Italie, ač jsi zemí velmi krásnou, nad tebou pláči. Tam mnoho Němců nalezne hrob. Rakousko tu obdrží první smrtelnou ránu, protože svobodáři (svobodní zednáři) povstanou proti němu. Králové sardinský a neapolský zmizí. Řím stane se hlavním městem nové (sjednocené) Italie. Proto, ať Rakousko dá si pozor, aby nezačínalo nespravedlivé války a tak syny své nevzdávalo zbytečně na jatky. Italie stane se samostatnou a svobodnou (zednářskou), ale skála katolické církve zůstane nepřemoženou.⁴⁶¹ Všichni vladaři v Itálii mimo krále přestanou vládnouti.“

⁴⁶⁰) Vyplnilo se úplně, neboť vskutku Španělsko a Portugaly z bývalých ohromných svých kolonií v zámoří nemají ničeho.

⁴⁶¹) V době tohoto proroctví (r. 1840) existoval ještě Papežský či církevní stát a v Itálii vládlo více rodů v jednotlivých územích. Proroctví tedy se vyplnilo.

„Rusko stane se jevištěm hrozného zvěrstva. Tam boj vyžádá si největších obětí. Přemnohá města, vesnice, hrady a zámky zpustnou. Krutá revoluce vyžádá si polovici obyvatelstva v oběť. Císařská rodina, veškerá šlechta a značná část duchovenstva budou pobiti. V Petrohradě a v Moskvě budou mrtvolly po celé týdny neodstraněny. Ruská říše bude rozdělena v celou řadu jiných říší.⁴⁶²⁾ Polsko osamostatní a stane se jednou z velmocí evropských.“

„Stará, ctihodná monarchie (Rakousko) po mnoha krvavých bojích se zhroutí a rozpadne,⁴⁶³⁾ ale genius starého panovnického rodu ochrání dynastii. Vídeň bude dvakráte obležena a až roznutí proti sobě zášť všech národností, utrpí velice mnoho. Zpustne a veliké paláce její zůstanou prázdnými. Na Štěpánském náměstí poroste tráva a všechna šlechta přestane. Maďarský národ se ztratí. Slované spojí se a vytvoří velikou katolickoslovanskou západní říši, aby Turky z Evropy vyhnali. V Cařihradě zmizí půlměsíc a kříž dojde oslavy. Křesťanství odtud počne se pak šířit po všech zemích. Mnoho ukrutností bude spácháno a hrůzné rány navštíví tyto země. Německé země z Rakouska připojí se k Německu⁴⁶⁴⁾ a s ním pevně se seknou.“

„Nebude více království a knížetství, ale toliko jediné Německo a jedna větev z císařského rodu zasedne na

⁴⁶²⁾ Vyplnilo se. Rusko za vlády bolševiků je rozděleno v celou řadu sovětských republik.

⁴⁶³⁾ Rozpad Rakouska předpověděla také r. 1867 Marie Mörlová, stigmatisovaná dívka z Kalternu v Tyrolích, žijící v letech 1812—1868. Sr. Concionator, La Salett, t. j. „Proctví v La Salettě“, na str. 17.

⁴⁶⁴⁾ V originále doslova: „Werden sie an Deutschland anschließen“. A n š l u s bude tedy pravděpodobně uskutečněn,

trůn s korunou. Tato větev upevní Německo tak, že za její moudré vlády zavládnou svornost a blahobyt. Tím Německo povznese se nad všechny státy. Králové a knížata v Německu se poděkují s trůnů. Pruský však král⁴⁵⁵⁾ utrpí velikou ránu.“

„Anglie, tento kramářský stát, který z touhy po zisku podporuje všechny nespravedlnosti, stane se jevištěm nesmírně velikých ukrutenství. Irsko se spojí se Skotskem a pak společně vpadnou do Anglie a zpusťší ji. Královská rodina bude vypuzena a polovice obyvatelstva pobita. Dostaví se bída a všechny zámořské osady se osamostatní. Hansovní města, Belgie, Holštýn, Šlesvik a Švýcarsy připojí se k Německu. Dánsko se spojí se Švédskem. Tyto pak s Norvéžskem vytvoří jednu a mohutnou říši. Z Evropy vypuzení Turci usadí se v Africe. Jerusalema stane se královským městem, načež požehnání a spása tyto země obšťastní. Egypťský král zemře a krajina tato pocítí dobrodiní Jerusalema.“

„Bůh navštíví pokolení lidské mnohými těžkými nemocemi, válkou, hladem, hrůzou zemětřesení a všemožnými ranami. Polovice lidstva tak vymře. Chudí stanou se bohatými a bohatí chudými.⁴⁵⁶⁾ Pak teprve zavládne blažená svornost. Lidé uvěří v pravého Boha a

⁴⁵⁵⁾ Vilém II., až v Německu stane se zase monarchie.

⁴⁵⁶⁾ Mínil se asi křesťanský „komunismus“, jaký kvetl v prvních dobách církve. Alespoň Skutky apoštolské (2, 44) o životě prvních křesťanů napsaly: „Všichni věřící pak drželi se pospolu a měli všechny věci společny; statky i majetek movitý prodávali a rozdělovali je mezi všechny, jak bylo komu potřebí.“ Nebylo tedy mezi nimi chudých. K tomu právem uvádí Dr. Sýkora: „Měli všechny věci společny nikoli ve smyslu moderních komunistů, jako by nebylo mezi nimi žádného majetku soukromého a všichni měli

budou šťastni. Svůdci a antikristové v nejrozmanitějších podobách jsou již ve světě a usilují zviklati věřící. Vystupují jako falešní proroci a šíří své bludy. Znamení nebeská se objeví. Požehnaný bude rok 1858, neboť zhojí všechny rány...⁴⁵⁷⁾

Vídeňská proroctví zněla: „Lilie, jež v horní části Rakouska dlí, dá se strhnouti proti semeni lva, přijde do jeho země a bude obtočena dítkami lvovými.⁴⁵⁸⁾ Pak syn člověka, jenž má ve znaku divá zvířata a jehož říše nalézá se v zemi Nového světa, přepluje moře s velikou armádou⁴⁵⁹⁾ a přijde do samu sobě zůstavené země lvovy. Podobně i orel od Východu⁴⁶⁰⁾ přijde s křídly rozpjatými, zakrývajícími slunko a s velikým počtem svých mláďat synu člověka ku pomoci. Když pak vojenský tábor bude zpuštěn, padne veliká bázeň na svět. Vzplane krutý boj v jedné části panství lvova. Jindy zase povstane opravdově krvavá potopa. Lilie ztratí korunu,⁴⁶¹⁾ kterou pak obdrží orel. Ve čtyřech na to jdoucích

stejně právo na všecko, ale v tom smyslu, že nikdo z nich nepokládal se za vlastního majitele těch věcí, které měl, nýbrž jen jako za správce statků od Boha mu na čas svěřených.“ D. c., II, 13, pozn.

⁴⁵⁷⁾ Mínil se asi zázračné zjevení se Panny Marie v Lurdech, kde vpravdě hojí se všechny rány a nemoci (neduhy).

⁴⁵⁸⁾ Lilie, jež v horní či severní části Rakouska dlí, mínil se rakouský arcivévoda František Ferdinand z Este, jenž bydlil v Čechách na Konopišti a jakožto vévoda Modenský (z Este) měl ve znaku bourbonskou lilii francouzskou. Dítkami lvovými jsou Srbové. Lev býval znakem nejstaršího Srbska.

⁴⁵⁹⁾ Americký prezident Wilson a jeho vojsko. Wilson značí doslova „Syn vůle“ či muže (člověka).

⁴⁶⁰⁾ Rusko, jehož znakem byl orel.

⁴⁶¹⁾ Vyplnilo se doslova, ježto František Ferdinand byl nástupcem císařského trůnu v Rakousku.

letech dojde k velikým bitvám na světě.⁴⁶²⁾ Větší díl světa bude zničen, v zaslíbené zemi budou se děti obdivuhodná znamení a syn člověka s orlem zvítězí.“

„Francie jest velikým vojenským táborem. Uražený národní cit, soucít s potlačovanými, lásko a láska k svobodě ozbrojily miliony. Učení, že kdo urazil veliký národ, nesmí zůstat bez trestu, všude se hlásá, vždyť hodina odplaty udeřila. V čelo vlády přicházejí čačtí mužové, ale jak zastaví proud, jenž valí se sem vpřed a všechno před sebou drtí? Francouzové uzavřou přátelství s národy, kteří s nimi mají stejné cíle a zájmy. a tak Evropa vzplane příšerným požárem. Pochodeň války rozšíří se od jednoho jejího konce ke druhému a kdyby podrobené Polsko bylo nedostalo svobody, musila by celá Evropa otřásati se strachem před krvavými skutky. Doma zakusí Francie ještě mnoho zápasů, protože přívrženci svržených panovnických rodů budou všelijak pletichařiti, ale svoboda zvítězí. Druhý Napoleon, milovaný vítězství dychtivým a hrdinným lidem, ale obávaný od všech národovců (republikánských vůdců) povstane. Francie vedle Německa bude největší politickou mocí v Evropě.“

„Italie spatří veliké a hrozné události. Půda se chvěje a důležité i obdivuhodné změny následují. V myslích všeho lidu září touha po novotách. Nedobrovolně na se vzaté jeho (Mussolini?) nenávidí kde kdo a pracuje o úkolech, jež jsou vlasteneckými a zabezpečují každému, co jeho jest. V Itálii dojde ke krvavým hrůzám, až dosaženo bude velikého cíle, znovuzrození. Církevní stát kolísá v základech a Stolice Petrova s rachotem klesá, aby jako fénix

⁴⁶²⁾ Byla to světová válka.

znovu k slávě ze své zkázy povstala. Národové italští podobají se zemi, na níž bydlí. Nepokojně a vznětlivě hlučíce nechtějí o vládě cizinců ani slyšeti. Volání po jednotě a neodvislosti šíří se jako horská bystřina a zachvacuje vše, cokoliv se jí staví v cestu. Národové italští mají znamenné zkušenosti ze školy revoluce a proto velice snadno vybuchne tam sopka, kde po léta nahromadilo se mnoho zápalných látek.“

„V Anglii potrvá zápas mezi demokraty a aristokraty velmi dlouho a protože nemůže věčně trvati, co protiví se blahu obecnému a přesvědčení lidu, musí žádostivost majetku a nadvlády podlehnouti. Kde nepravost tak hluboce je zakořeněna, jako v Anglii, tu nebývá nepřítel zahrán rázem, ale zničen bude určitě, protože hodina jeho blízko jest. Anglie způsobila v Německu a v mnohých jiných zemích mnoho zla a hanby. Než přesto bude pokračovati, aby podplácením a úskoky přivedla v niveč jakoukoli nápravu. Kdyby v ní zvítězila egoistická (aristokracie) strana, jakou posud oko lidské nevidělo, by zpusťovala celou Evropu. Běda těm, kdož sejí spory. Irsko povstane a vyjde z boje jako vítěz. Zoufání dodá tomuto nešťastnému národu obřích sil. Hvězda Anglie počne brzy blednouti (Indie?) a jenom pleťichy na krátký čas uchrání národ kramářů od úplné záhuby.“

„Žádostivě pohlíží oko mé na daleké kraje Ruska a spatřuje tam zjevy, jež působí málo radostí, ale zato tím více smutku. Než, ačkoliv v Rusku vypadá to hrozně a temně, přece i tam světlo zapudí tmu. Národ ruský strašně vystoupí a rozláme okovy, jež ho tak dlouho v prachu země drží. Budou osvobozeni všichni, kdož násilím oloupeni o své milé a drahou vlast, jsou odsouzeni k nesmírným trestům v dolech, k lovení

sobů v Sibíři, a k potulnému životu v cizině. Krev tisíců a tisíců těch, kdož bojující za svobodu podlehnou moci černých tyranů, volá do nebes o slitování. Červ, jenž musí býti zašlápnut, hryže posud do paty a zasazuje lidu ruskému smrtelné rány.⁴⁶³⁾

„Nešťastný a přece hrdinný je národ polský. Rozšlápnut kdys a zrazen od těch, jež měl za své spojence a přátele, povstane až hodina svobody národům udeří. Podstoupí ještě mnoho krutých bojů, ale ze všech vyjde jako vítěz. Národ, jenž kdys byl samostatným, nezapomene na svou svobodu nikdy, a poněvadž sám sebe si váží, dá v oběť i čas i statky za svou národnost. Na to nemají zapomínati jeho utlačovatelé. Na to nemají zapomínati také ani učení profesori, kdož sice znají velmi dobře historii Poláků, ale nechtějí chápati, že Polsko nechce ani o píď ustoupiti od svého práva.“

„Amerika skýtá velikou podívanou. Sever (severní státy) pracuje bedlivě o svém vybudování a o rozmnožení všeobecného blaha. Umí obrániti svou svobodu a zdůrazniti svůj vliv. Vystěhovalci, kteří sem z různých končin evropských přijdou, dojdou bohatství a budou šťastnými, že opustili Evropu. Amerika stále bude více

⁴⁶³⁾ Míni se určitě bolševismus, o němž napsal „Korespondenční a ofertní list pro katol. duchovenstvo v Německu“ v lednovém čísle 1931: „Bolševismus učinil si úlohou dobýti nejen Ruska, ale celého světa. Podaří-li se mu to, pak určitě znamená to nadvládu Antikrista a počátek konce světa. Od 13 let neuplyne ani týden, aby časopisy denní nepsaly o novém a novém navštívení národa ruského. Násilí všeho druhu, vraždy, loupeže, libovůle, zloba jsou známkami bolševicko tyranského nadvládí. Marně proti nim protestovali papež a biskupové celého katolického světa. Marně ohražovali, se vyznavači všech křesťanských náboženství a konfesí...“

a více blížiti se svému cíli. Její úloha je velikou, její cíl vznešeným a jako budoucí učitelka Evropy ukáže této, čeho svobodný člověk, jenž ctí zákon a lidská práva, jest schopen. Národové a lidé jsou stvořeni k samostatnosti a jich blaho nemá omezovati egoistická politika.⁴⁶⁴⁾ Co rozum a svoboda dokáží, ukáže Amerika a její zrcadlo bude pro starce i jinochy důrazným učitelem...“

Zakončení.

Privátní, t. j. osobní či soukromá zjevení bývala od dob středověkých vitaným předmětem a zároveň hledaným podkladem mysticky založeným duším nejen k studiu, ale i k poznání budoucnosti zvláště v oboru náboženském. Alespoň již na počátku XII. století setkáváme se v dějinách tehdejších s hlubokým myslitelem a prvotřídním mystikem Davidem z Augsburga,⁴⁶⁵⁾ jenž těmto

⁴⁶⁴⁾ Tuto zásadu učinil podkladem svých mírových snah při konci světové války president Wilson a tato zásada to byla, jež přinesla Československu i jeho politickou samostatnost.

⁴⁶⁵⁾ Životopisná data Davida z Augsburga, nazvaného tak pravděpodobně podle jeho rodiště, jsou málo známa. Víme jen, že tento šlechtný mnich z řádu sv. Františka býval po dlouhý čas novicmistrem u Minoritů v Řezně a zároveň zpovědníkem v tamějším panenském klášteře. Mimo to kázával při každé příležitosti slovo boží velmi horlivě v mnoha zemích a krajinách. Zemřel r. 1271 v Augsburgu. Sepsal: „De exterioris et interioris hominis compositione“, t. j. „O založení vnějšího i vnitřního člověka“, „De septem processibus religiosorum“, t. j. „O sedmi pravidlech řeholníků“ a „Spiegel der Tugend“, t. j. „Zrcadlo ctnosti“. První obsahuje asketický návod pro novice a řeholníky, druhý je výkladem františkánské řehole a třetí návodem ke ctnostnému životu pro laiky.

zjevením věnoval tolik pozornosti a hloubavé péče, že názory jeho posud zůstávají v úplné platnosti a váze.

Proto, napsal-li tento tichý a pokorný františkán: „Až do omrzení jsme v naší době přímo v pravém slova smyslu přecpáni různými proroctvími o Antikristovi, známkách posledního soudu, zániku duchovních řádů, pronásledování církve, rozpadnutí se říše římské, přerozmanitých ranách a p., tak že i zbožní lidé takovýmto zprávám věnují více víry nežli slušno a spravedливо, jako na př. děje se se spisy Jáchyma z Fiore a jiných jemu podobných proroků, ježto, byť i v nich bylo obsaženo mnoho věcí pravdivých a autentických, přece navždy zůstanou platnými slova Spasitelova, pronesená podle Sk. ap. 1, 7, k apoštolům: „Nepřisluší vám znáti časy neb chvíle, které Otec ustanovil mocí sobě vlastní“, není nižádné příčiny, proč při zakončení spisku: „O budoucnosti katolické církve...“ bychom byli nuceni mu nevěřit.

Vždyť, ačkoliv zjevení či sdělení Bohem jednotlivým, omilostněným duším učiněná, jak dokládá jesuita P. Emil Michael,⁴⁶⁶⁾ upíratí může jenom ten, kdo neuznává buď existence boží, anebo schopnosti v Bohu, aby týž důvěrně obcovati mohl s rozumnými tvory, přece zase při uznání privátních zjevení jest se vystríhati všeho, co by mělo na sobě jakoukoliv známku pošetilosti, nedokonalosti a přílišné důvěřivosti, čili jest se vyhnouti dvěma extrémům, a to, abychom jednak nekriticky zamítali předem vše, co v privátním zjevení se uvádí a jednak zase, abychom všemu podobnému bez jakékoliv kritiky hned uvěřili, tak že i tu platí střední zlatá cesta za nejlepší.

⁴⁶⁶⁾ Sr. „Allgemeine kritische Würdigung der Privatoffenbarungen“, t. j. „Všeobecné kritické ocenění soukromých zjevení“ v časopise: „Zeitschrift für kath. Theologie“ z r. 1901, 385 nn.

A tato zlatá střední cesta byla vodítkem spisovatelů, případně vydavatelů, a překladatelů. Proto vše, co tito o budoucnosti katolické církve a o konci světa ve světle předpovědí Pána Ježíše a proroctví svatých a světic božích uvádějí, možno každému s důvěrou čísti, rozjímati a pak buď přijmouti anebo zavrhnouti podle toho, jak kdo uzná za nejlepší a nejvhodnější. Tím zajisté bude vykonána úloha i spisovatelova, případně vydavatelova a překladatelova i čtenářova. Bude vykonána úloha spisovatelova, vydavatelova a překladatelova, poněvadž tito měli pouze v úmyslu poukázatí k vážnému všech věcí konci podle napomenutí Písma sv.: „Pamatuj na poslední věci a do smrti nezhřešís“⁴⁶⁷⁾ a bude také vykonána úloha čtenářova, jehož povinností podle téhož Písma sv.⁴⁶⁸⁾ je vše zkoumati a co nejlepšího bude, toho se přidržeti.

⁴⁶⁷⁾ Sir., 7, 40.

⁴⁶⁸⁾ 1. Thes., 5, 19, 31.

Stručné životopisy⁴⁶⁹⁾

některých svatých, blahoslavených a v pověsti svatosti zemřelých proroků.

Agreda, t. j. Marie z Agredy, zvaná řeholním jménem „Maria od Ježíše“, narodila se roku 1602 a zemřela dne 24. května 1664 v městě Agredě ve Staré Kastilii ve Španělsku. Od roku 1627 byla převorkou klarisek „Neposkvrněného Početí“ ve svém rodišti. Sepsala, podle přesvědčení mnohých inspirovaně, čtyřsvazkové dílo: „Mystica Ciudad de Dios“, t. j. „Mystické město boží“, jež bylo r. 1670 vydáno v Madridě. V něm na základě božského zjevení podán jest obširný životopis nejblahoslavenější Panny Marie. Za svatou posud prohlášena nebyla, ačkoliv kanonizační proces, za tou příčinou vedený, byl započat již před 250 roky.

Jeptiška či milosrdná sestra Belle y o v á prožila první francouzskou revoluci se všemi jejími hrůzami. Po ní založila v městečku Belley chudobinec, kdež až do své smrti r. 1830 chudé obsluhovala. Zemřela v pověsti svatosti. První zjevení měla v lednu r. 1815 a druhé r. 1816. Vydal je Briçon v „Recueil des Prédications“, t. j. ve „Sbírcce proroctví“.

Jan či Giovanni Bosco (Bosko), apoštol opuštěné a zanedbávané mládeže a zakladatel „Salesiánů“, naro-

⁴⁶⁹⁾ Uvádím pouze ty, jichž proroctví v knize: „O budoucnosti katolické církve“ se citují.

dil se r. 1815 v Murialdě blíže Castelnovo v Itálii a zemřel roku 1888 v Turíně. Sepsal více knih, jež sebral Jan Mehler a vydal v německém překladu roku 1892 v Řezně. Bosko byl nadán duchem věšteckým. Věštby jeho týkají se zvláště Itálie.

Pařížský benediktin z kláštera S. Germain des Pres, P. Jeronym Botin, narodil se v Cahortu ve Francii a zemřel dne 10. července r. 1420 v Paříži ve stáří 62 let. Vynikal učeností a svatostí života. Svá zjevení sepsal latinsky. Originál jejich však se ve francouzské revoluci ztratil. Francouzský jich překlad byl uveřejněn ve „Voix prophétiques“, t. j. v „Prorockých hlasech“ od abbého J. M. Curicquea.

Svatá Brigitta, patronka Švédů, narodila se roku 1302 z rodičů s královským rodem švédským zpřízněných. Po smrti svého chotě r. 1344 založila klášter ve Vadsteně a zemřela v Římě r. 1373. Martin V. r. 1419 prohlásil ji za světici. Její zjevení byla sebrána v 8 knihách a uveřejněna r. 1474 v Římě pod názvem „Revelationes“, t. j. „Proroctví“.

Milosrdná sestra Berta či Bertina Bouquillonová narodila se r. 1800 v Saint-Omeru ve Francii a zemřela 25. ledna r. 1850. Byla Bohem omilostněna tolik, že měla vtisknuty rány Kristovy. Její proroctví o příchodu Antikrista a konci světa bylo uveřejněno ve „Voix prophétiques“. Konec světa má podle ní se uskutečnití kolem roku 1950.

Alžběta Canori Morová narodila se 21. listopadu 1774 v Římě.⁴⁷⁰⁾ Byla provdána za Kryštofa Moru, člověka to velmi lehkomyšlného. Proto r. 1820 vstoupila do řádu bosých Trinitářů pode jménem Jana Šťastná

⁴⁷⁰⁾ Podle jiných narodila se r. 1779.

(Felix) od nejsvětější Trojice. V té době měla zjevení o vítězství církve v době rozkvětu. Zemřela 5. ledna 1825. Zjevení její uveřejnil Curicque ve „Voix prophétiques“, II., 306—311.

P. Bernard Maria Clausi z řádu Minoritů zemřel v pověsti svatosti r. 1849 v Paole. Jeho zjevení o vítězství církve, jímž byl obdařen v letech 1831—1849, bylo uveřejněno v „Ruota simbolica“ r. 1870 v Turině, v dodatku na str. 207.

Bohem omilostněná Anna Kateřina Emmerichová narodila se dne 8. září 1774 ve dvorci Flamske u Coesfeldu v biskupství münsterském. V mladistvém věku vstoupila do kláštera, kdež obdržela „stigmata“, t. j. vtisknutí pěti ran Pána Krista a byla obdařena darem prorockým. Zemřela 9. února 1824. Její vise uloženy jsou hlavně ve spise: „Hořké utrpení Pána našeho Ježíše Krista“. O pravosti jich vede se posud mezi bohoslovci úporný boj.

Extatická jeptiška Alfonsa, původně Alžběta Eppingerová, narodila se 9. září 1814 v Niederbronn. Roku 1845 vyhořel její rodný dům. Tehdy Eppingerová byla tak nemocnou, že musila z plamenů býti vynesena. Po uzdravení přijala myšlenku založiti řád „Dcer božského Spasitele“, jehož účelem by bylo ošetřovati nemocné. To se jí také roku 1849 podařilo, tak že dne 5. září stala se i představenou jeho pode jménem „Alfonsa Marie“. Její vise, pocházející z r. 1848, uveřejnil Warnefried ve spise: „Seherblicke in die Zukunft“, t. j. „Prorocké pohledy do budoucna“, v 2. díle, pod č. IX. a X.

Misionář Ludvík Grignon z Monfortu, zakladatel „Mariánské kongregace“, potvrzené dne 14. listopadu 1853 od Pia IX., žil na počátku XVIII. století a byl apoštolským misionářem ve Francii. Jeho kázání a spisy

jsou plny různých předpovědí a prorocství. Rukopis jeho nejlepšího spisu „Pravá pobožnost k nejbлаhoslavenější Marii Panně“ byl nalezen teprve r. 1842 v knihovně misionářského domu St. Laurent sur Sévre.

Marie Latasteová narodila se dne 21. února 1822 v Mimbasté, maličké to vsi ve Francii. Hned od mládí byla velmi zbožnou a vedla přísně řeholní život již v domě otcovském. Roku 1844 vstoupila do kongregace „Nejsvětějšího srdce Páně“ a byla tam 27. prosince oděna řeholním rouchem. Zemřela dne 10. května 1847. Její zjevení týkala se hlavně Apoštolské stolice a svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie.

U Poláků mimo P. Lavinského⁴⁷¹⁾ a Olchovského vynikl prorocstvím a věšteckým duchem zvláště jezuita P. Ondřej Bobola, jenž předpověděl světovou válku a obnovu Polsky. Narodil se r. 1592 z rodičů šlechtických. Od r. 1624 byl misionářem na Litvě. Zemřel roku 1657 v Janově, byv z náboženského záští od ruských kozáků umučen. Za světce byl prohlášen dne 30. října 1853 od Pia IX.

Velice omilostněnou prorokyní v době francouzské revoluce byla ctihodná sestra Nativitas z řádu Urbanistek (Klarisek mírnějšího směru či observace), v klášteře Fougères v Bretaňsku. Rodným jménem slula Jana Royerová. Narodila se 24. ledna 1731 v Beaulotu. Zemřela 15. srpna 1798.

Benediktinka Mechtilda z Magdeburku, rozdílná od sv. Mechtildy, taktéž benediktinky, narodila se kolem roku 1241 a zemřela buď r. 1300 nebo 1301. Její zjevení byla vícekrát vydána.

⁴⁷¹⁾ Týž zemřel v Míkaheře v Sedmíhradsku r. 1708 v pověsti svatosti.

Proroctví o r v a l s k é vzalo původ svůj v klášteře cisterciáků, nazvaném Orval, t. j. Aurea vallis či Zlaté údolí v Lucembursku. Opatství toto ovšem již dávno je vsutinách, ale vesnička téhož jména posud ukazuje, kde stávalo. Po prvé uvedl je P. Jeantin v dějinách tohoto kláštera. Vznik proroctví klade se do doby krátce před rokem 1790.

Sv. Leonard a Portu Mauritio narodil se roku 1676 a vynikal neobyčejnou zbožností. Zemřel 26. listopadu 1751. Za světce byl prohlášen dne 29. června 1687 od Pia IX. Vydal velmi četné spisy obsahu asketického a katechetického. V nich obsaženy jsou též mnohá proroctví.

Ctihodná sestra Rosa Columba (Asdente) narodila se r. 1781 v Piemontu z rodu šlechtického. V 13. roce věku vstoupila do dominikánského kláštera sv. Kateřiny sienské v Taggii v diecési Ventimiglia. Zemřela tamtéž r. 1847. Její zjevení uveřejnil Curicque ve „Voix prophétiques“.

Zjevením lasalettským nazývá se zjevení se Panny Marie v La Salettě, vesnici to v diecési grenobleské, dne r. 1846 dvěma chudým sirotkům, a to 11letému Maximinovi Sivaud († 1875) a 15leté Melanii Matthieu. Uveřejnil je biskup z Leccy a Ugenta, hrabě Zola.

Bernard Spielbähn či vlastním jménem Rembort nebo podle jiných Remscheidt, narodil se v Eschmaru r. 1689 jako syn chudičského tkalce. V dospělém již věku stal se poslíčkem v klášteře siegburgském a zemřel v Kolíně nad Rýnem r. 1783. Byl obdařen duchem proročským.

Ctihodná terciářka z řádu nejsvětější Trojice, Anna Marie Antonetta Gesualda Taigi-ová, narodila se v italské Sienně 30. května r. 1769 a zemřela 9. červ-

na r. 1837. Vynikala neobyčejnou dobrotivostí. Byla o-
milostněna vtisknutím ran Kristových, ale tak, že ač
trpěla důsledkem toho velmi četné bolesti, přece ran ne-
bylo při ní znamenati. Extase její byly časté.

Jan Křtitel Marie Vianney narodil se 8. květ-
na r. 1786. Roku 1815 byl vysvěcen na kněze a stal se
záhy farářem v Arsu. Zemřel 4. srpna 1859. Mezi jiný-
mi duchovními dary obdržel též dar prorokování, jak
dovvědčil biskup z Birminghamu.

Obsah:

Připomenutí k prvnímu českému vydání	5
Připomenutí k druhému českému vydání	6
Předmluva k čtvrtému a pátému původnímu vydání	8
I. Z dějin apokalyptiky	11
O apokalyptice židovské	14
O apokalyptice křesťanské	24
O vlivu apokalyptiky židovské na apokalyptiku křesťanskou	30
O vymýtní chiliasmu z křesťanské apokalyptiky	38
O apokalyptice po zániku říše římské až do počátku „reformace“	45
O apokalyptice v době posledních čtyř století	55
O apokalyptických hnutích mezi protestanty	62
O apokalyptickém základě moderních sekt	66
O rozvoji apokalyptických myšlenek v Čechách	73
O proroctvích	86
O známkách pravého a podvrženého proroctví	101
Použité prameny	110
II. O sedmi dobách církve Kristovy	123
O třech posledních dobách církve vůbec	130
O periodě sklíčenosti	144
Útěcha ve sklíčenosti	151
Jitřenka	161
O době rozkvětu	175
O papežích v době církevního rozkvětu	187
O periodě zpusťování	198
O prvním papeži v době zpusťování	205

O druhém papeži v době zpusťošení	215
O Antikristovi podle vidění sv. Hildegardy	231
O třetím papeži v době církevního zpusťšení	237
Petr II.	245
O neurčitosti doby, kdy nastane konec světa	252
O událostech při konci světa	259
Těla vzkříšení	264
Poslední soud	270
Nová země	279
O novém Jerusalemě	285
III. Proroctví sv. arcibiskupa Malachiáše	
o římských papežích	296
Politická proroctví	310
Zakončení	319
Stručné životopisy některých svatých, blahoslavených neb v pověsti svatosti zemřelých proroků	322

Družstvo Vlast v Praze II.

Žitná ul. č. 26, tiskne a dodává :

Tiskopisy pro farní úřady
přesně podle předpisu Cod. iur. can.

1. *Listy křestní, 1 kus 15 h
2. *Listy oddací, 1 kus 15 h
3. *Listy úmrtní, 1 kus 15 h
4. *Listy prohlášení, 1 kus 15 h
5. *Odpověď k prohláškám 15 h
6. *Seznam nemanžel. dítek pro soud 15 h
7. *Výkaz zemřelých osob pro soud 15 h
8. *Výtah (rodinný arch) z matriky
narozených, zemřelých a odda-
ných k vojenským reklamacím 20 h
9. *Malé výtahy z matrik narozených
100 kusů Kč 9.—
10. *Kvitance na úroky ze státních dlu-
hopisů, 1 kus 15 h
11. *Zkušební protokoly pro snouben-
ce s otázkami a odpověďmi, 1 kus 60 h
12. *Kniha narozených, arch 60 h
13. *Kniha oddaných, arch 60 h
14. *Kniha zemřelých, arch 60 h
15. *Oznámení soudu o legitimaci ne-
manželských dětí, 1 kus 15 h
16. *Seznamy narozených k očkování
archové 40 h
17. *Seznamy narozených k očkování,
půlarchové 20 h
18. Index k matrikám 60 h

20. Biřmovací listky (české, německé a latinské), 100 kusů	Kč 6.—
21. Separační protokol	60 h
22. *Kniha biřmovanců (na knihu), arch	60 h
23. †Liber intentionum (na knihu), list	30 h
25. *Jednací protokol (na knihu), arch	60 h
26. Nadací listina (návrh)	Kč 1.—
27. †Ordo divinorum (na knihu)	50 h
30. Kniha o změnách v náboženství	60 h
32. §Vložky o legitimaci do duplikátů matrik	40 h
33. *Ex offo Křestní list, 1 kus	15 h
34. *Ex offo Úmrtní list, 1 kus	15 h
35. *Ex offo Oddací list, 1 kus	15 h
38. †Kniha příjmů štolových (na knihu), půlarch	20 h
39. †Kniha zaopatřených sv. svátostmi umírajících, list	30 h
40. *Inventář kostelní a farní (titulní list a vložky), arch	60 h
42. *Přípis k soudu při čtvrtletním zasílání výkazu zemřelých osob a narození nemanželských dětí, 1 kus	15 h
43. *Oznámení úmrtí nemanželských dětí k soudu, 1 kus	15 h
44. Kostelní účet	60 h
45. *Přípisy obecním úřadům při zasílání výkazů z matrik branců a domobranců, očkovacích atd. 1 kus	15 h
47. Žádost k zemské politické správě o povolení sňatku podle § 40 branného zákona, s 1 přílohou	60 h

50. †Orationes ad induenda paramenta
k vyvěšení v sakristii	70 h
51. *Fasse pro faráře, 1 výtisk	40 h
52. *Fasse pro kaplana, 1 výtisk	40 h
53. Seznam setby, sklizně a výmlatků à	40 h
54. Kniha pro vedení hrobů a) hlavní
kniha (index se připojí), 1 arch	40 h
55. Kniha pro vedení hrobů b) denník
(index se připojí), 1 arch	40 h
56. Delegace k oddávkám, 1 ex.	15 h
57. Vysvědčení o bydlišti v příčině od-
davek pro Prahu a předměstí, 1 ex.	15 h
58. Křestní list pro nemanželské dívky	15 h
59. Kniha o mešních nadacích, arch	60 h
60. Kniha o odsloužení fundačních mší
sv., arch	60 h
61. Vložka do duplikátu knihy naroze-
ných, 1 kus po	15 h
62. Vložka do duplikátu knihy odda-
ných, 1 kus po	15 h
63. Vložka do duplikátu knihy zemře-
lých, 1 kus po	15 h
64. Výkaz o uzavřených smíšených
manželstvích, 1 kus po	25 h
65. Lístky k oznámení křtu pro porod-
ní asistentky, 1 kus za	10 h
66. Výtahy z matrik k účelům domov-
ského práva, 1 kus po	10 h
67. Reversy a smlouva ke smíšeným
sňatkům po	10 h
68. Malé výtahy z matrik o úmrtí, 100
kusů	Kč 9.—
70. Služ. tab. k žádosti o kvinkvenalky	25 h

72. Žádost ke konsistoři neb vik. úřadu o dispens od 2. a 3. prohlášky, 1 kus	20 h
73. Oznámení sňatku dle „Ne temere“ far. úřadu rodiště ženicha a nevěsty, 1 kus	20 h
74. Protokol k legitimaci dítěte, na far. úřadě	25 h
75. Žádost k okresní polit. správě o prominutí od druhé a třetí prohlášky	20 h
76. Kniha prohlášek, arch	50 h
77. Písemná přísaha snoubenců	25 h
78. Výkaz změn náboženství	30 h
79. Oznámení o vystoupení z církve čsl. — bezvěrec. k far. úřadu	10 h
80. Oznámení o vystoupení z církve čsl. — bezvěrec. k okres. polit. spr.	10 h

Korespondenční lístky ex-offo s tisknutým textem k farním úřadům: a) *žádost o nationale manželů k zápisu křtu 25 h, b) *žádost o nationale matky k zápisu nemanželského dítěte 25 h; c) *oznámení úmrtí hochů k poznamenání v křestní matrice 10 h, d) *žádost o nationale dat narození a oddavek osoby zemřelé 25 h, e) oznámení podle dekretu „Ne temere“ o vykonaném sňatku 25 haléřů. — * označené jsou též v německé, † pouze v latinské, § pouze v německé řeči vydány. — Tiskopisy na knihy určité dáme podle přání v libovolném počtu archů svázati.

Divadelní hry pro jeviště katol. spolků:

- Kaplička na Šumavě.** Činohra. Švec-Blanický. Kč 4.20.
Vězeň na Krivoklátě. Historická hra. J. H.-T. Kč 4.—.
Přemysl Otakar. Hist. tragedie. Boh. Bouška. Kč 4.—.
Cholera. Veselohra. Josef Hais-Týnecký. Kč 4.—.
Nešťastná tragedie. Veselohra. J. Hais-Týnecký. Kč 2.—.
Morávková rodina na venkově. Veselohra. D. Dostál.
Cena Kč 4.—.
V zápasech. Sociální obraz. J. Hais-Týnecký. Kč 4.40.
Kašpárek agentem. Lidová hra se zpěvy z naší doby
pro loutky. Napsal Loučenský. Kč 3.—.
Pro živou vodu. Báchorka. A. Dostál. Kč 4.—.
Vesnická královna Helena z pazderny. Činohra. Lou-
čenský. Kč 4.—.
Vonný dech Vánoc. Vánoční zpěvohra. Dr. M. Kovář —
Jan E. Zelinka. Partitura Kč 14.—, tekst Kč 4.—.
Uvítání Ježíška. Vánoční činohra. Dr. M. Kovář — Jan
Ev. Zelinka. Vydání dvoje pro hochy a pro dívky.
Kč 4.—.
Na dušičky. Hra pro děti. Al. Dostál. Kč 3.—.
Štědrý den chudých a bohatých. Vánoční hra pro děti.
Alois Dostál. Kč 4.—.
Na cestě k Betlemu. Vánoční hra. L. Grosmannová-
Brodská. Kč 8.—.
Vojín Kristův. Historická hra. Aurelius Tacitus. Kč 1.60.
Koleda dítek. Dr. M. Kovář — J. E. Zelinka. Cena 80 hal.
Když je nouze nejvyšší. Obraz ze života. Ant. Voborský.
Kč 1.20.
Věštec svému národu. Sólový výstup. T. J. Jiroušek.
Cena 80 hal.
Sněhulka o vánocích. Dětská hra. Cena 50 hal.
Za hvězdou Spasitele. Vánoční hra o 5 jednáních. Napsal
Ant. Voborský. Cena Kč 4.—.
Jak jest možno černochoa proměnit v bělocha? Dětská
činohra ve prospěch černošských misíí. Cena 40 hal.
Hlas Boží. Nábož. činohra o 1 jednání. Kč 1.50.